ספר חסידים

תנו עיניכם אויף היבש אונ' אויף דעם (ספר הקדוש) וואס איז ארויס גגאנגן
וואס עס איז נאך אויף דר וועלט ניט גוועזן · איר ווערט דרינן
געפֿינן גרוס (אוסר) אונ (תלכהה) : · אג נאך הירשה טייגה
אעשות · אויך גרוסה (דינים) ווען איר וועט אים ארויס טרייבן דאס (הוגות) פֿון דעם
(ספר) איז אוס איינק צו דר טרייבן דען אונו דר לאזן דר פֿון איז ספר חסידים
בא גא עס אן פֿון לערנט ביאלן היגטרסטן דיו טויט העזאהקייט דס ספר
דאס אחבר גוועזן דהאיש הקדוש אלקי רבינו
יהודה החסיד זצ"ל · (זכותו יעמוד לנו ולכל ישראל)
די איר זאלן קאנן האלטן אלז וואס אין דעם ספר שטיט
(בזכות זה) ווען איר זוכה זיין (לעלות לציון ברנה)

נדפס פה ק"ק זאלקווא

תחת ממשלת אדונינו המיוחס הגדולהפריץ הדוכס והאדי ווילעגסקי קארל
פטאניסלב רהדזאוויל יר"ה :

בדפוס האלוף התורני מהור"ר דוד במוהור"ר מנחם מן ז"ל · ומהור"ר חיים
דוד במהור"ר אהרן סג"ל זצ"ל · ומוהר"ר זאב וואלף במהור"ר גרשון
סג"ל ז"ל :

באותיות אמשטרדם

בשנת תקל"ו לפ"ק

צוואת רבי יהודה חסיד

(א) אין אן זאל ניט בגראבן איין (את) נעבן דעם אנדרן (את) וואש זיא האבן זיך בייא אייער לעבן פיינט גהאט דען זיא
האבן נאך יענר וועלט פיי אנדר קיין מנוחה ניט :
(ב) אין אן זאל ניט גראבן איין (קבר) אונ אן זאל עס לאזן
אפין איבר נאכט דען עס איז איין (סכנה) עס איז
חלילה איינר אויז דר שטאט שטארבן :
(ג) אין אן זאל ניט בגראבן איין (ארון) איינז איין את אויף דען
אנדרן ווען אן טוט דש יוא איז איין ניין טאג וויינר
שטארבן : (ד) לא אן זאל ניט קושן אודר הלזן איין קינד ווען
עס גשטארבן איז ווארום עס ווערט אים ניט בלייבן איינר פון זיין
קינדר : (ה) אן אן טראגט דש (את) אויז דר שטוב
ארויז זאל קיין וועגש פריר ניט ארויז גיסן :
(ו) דיא נשמות פון די מתים שוועבן צו לייטן אויף דר וועלט
אונ הערן אויף יענר וועלט וואש פר איין (גזירה) עס
איבר (גזר) אויף דר וועלט אונ צו לייטן זאגן זי צו איין לעבנדיגן אענש
דער מיט איר אונ אז ער ענטפערט אים יוא איך וויל אין דיר גיבן איז
איין (סכנה) ענטפר ער אבר איינר פון זיין קינדר ווערט שטארבן
...ש ער קער אים צו ענטפרן אויף שווער בייא גאט אז ער וויל מיט
דיר ניט גיין אוך ניט מיט אנדרי מתים אונ אויף דרש אמרגנדין טאג
זאל ער גיין אויף דען (קבר) פון (את) אונ זאל זיך אויש טאן דריא
איך אונ זאל אים בשווערן בייא גאט אז ער זאל ניט קומן צו אים
אודר צו זיין קינדר אוך צו קיין יהודי ניט אונ זאל זאגן איך וויל זיכר
אין דר וועלט זיין ניט אויף יענר וועלט אזו זאל ער דרייא מאל זאגן אונ
שטיל וויל האבן דרייא טאג דרויף אנדרש זאל ער פאסטן אונ זאל
דעם טאג פאסטן :
(ז) בלדר ווען איז אטאר דש (את) זאל אן אים תיכף אויף דר ערד
אנדר ליגן אן זאל אים ניט לאזן ליגן אויף דעם ארט וואו אן איז אטהר :
(ח) אין דר שטאט וואו עס איז איין (בית החיים) טאר אן
ניט ארויז פירן פון דארט איין את אין אין אנדרי
שטאט אריין ווארום די מתים זענן (ברוגז) ווייל אן וויל אים לווישן
זיא ניט ליגן : (ט) קיין אענש זאל ניט גיין לוויה אמאל אין
איין טאג אויף איין קבר : (י) מן זאל ניט נעאן אין חלוק
עביט פון איין את : (יא) אוך אן זאל אים ניט (אדר) ...
ווען ... (יב) וועזן איין את צו זאגט צו איין קראנקן
נאך דש אבר דש פון איר אונ ער האט גזאר ניט איין רער המת
זאל ער ניט זאגן גיב איר אהער ווארום ער ווערט שטארבן וייארט
ער זאל אים ענטפרן איך וויל ניט עסן : (יג) מן זאל ניט צו
פיל עסן אויף איין את עס זאל חלילה ניט נאך איינר שטארבן :
(יד) מן זאל זיך ניט אויארן איין הויז ווייארט קופן אבר אן
(טו) וועזן איינר האט יוא גבויארט ווערט ער דרין ניט
לאנג וואונן דען ער אדר זיין קינדר וועלן דרינן
שטארבן : (טז) מן זאל ניט בויען איין הויז אויף אנו איין
דען וואש עס לאזט נאך דרויף קיין אמאל הויז גשטאנן
(יז) ווען ער וויל יוא בויען דרויף זאל ער ... דש ערשטי יאר
דרינן ניט וואונן : (יח) דר אענש זאל ניט
... איין בהמה אין איין הויז : (יט) מן זאל ניט אוכל זיין זווי
העגל אונטר די טיר : (כ) מן זאל ניט פר ואכן איין פענצטר

דר אייקטיר זיירן ער אוזט איבר איין קליין לאך דרינן וואדום עס
איז איין סכנה : (כא) מן זאל ניט איבר באואן איין הויז וואו
זיין (בית המדרש) איז גוועזן דען דש ארט איז הייליג :
(כב) מן זאל ניט נעאן זיין שוועסטרן טאכטר אדר זיין ברודרן
טאכטר : (כג) מן זאל ניט נעאן אונאלין ווייב
וואש איר נאמן איז גלייך מיט זיין אוטרש נאמן אדר זיין שוואן
איז גלייך מיט איר פאטרש נאמן (כד) ווען ער האט זיך יוא
גנואן זאל ער (משנה) זיין איין נאמן : (כה) צווייא זייט
וואש זייער נעאן זעגן גלייך זאלן זיך ניט אשתדכן מיט זייער קינדר :
(כו) צווייא ברידר זאלן ניט נעאן צווייא שוועסטרן :
(כז) מען זאל ניט נעאן איין שוועסטר נאך דר אנדרר :
(כח) עש זאל ניט נעאן איין ברודר זיין משה אונ דר
אנדר ברודר איין טאכטר בייא דען ברודרש משה :
(כט) עש זאל ניט נעאן איין פאטר מיט איין זון צווייא שוועסטרן :
(ל) איינר זאל זיך ניט אתחתן זיין מיט איין מחותן
צווייא אאל : (לא) עש זאלן זיך קיין טייל קינדר ניט נעאן :
(לב) מען זאל ניט חתונה אאכן צווייא קינדר איין וואכן
(לג) ווען עס זעגן צווייא חופות אין איין שבת קאן דרינן קיין
הצלחה זיין ענטפר איינר פון די ווערט ארום אדר שטרבט :
(לד) מען זאל ניט אבכר זיין צווייא אאל איין אענש זאל זיין פר דר
ברכה ווען פר אזט איין איזאת טיידן איין קינד איז גשטארבן :
(לה) דער אענש זאל זיך בהעפטן מיט זיין ווייב בלול טבילתה :
(לו) ווען דר אענש פארט אדר גייט אין וועג ארויין אונ
האט עטוואש פר געסן דר היים צו ריכטן זאל ער ניט צו ריק
גיין אין הויז אריין נייארט ... שטין אונ זאל זיין זאך פר ריכטן :
(לז) מען זאל זיך ניט האט שאירן זיין קיף דען טאג ווען ער וויל
אין וועג אריין : (לח) מען זאל ניט זיצן אויף איין
וואגן אדר אויף דען פפרד וואש זיא ... שטין אויף די טיר :
(לט) איין גאנז אודר איין הון אודר איין אנדר עוף האט איבר
קערט איין טיפל אדר איין אנדרי כלי אודר ווען אוויל זאל אן דש
עוף קויפן : (מ) אין בהמה וואש האט צווייא קעלבר מיט
נאאל גהאט אדר איין עוף וואש האט צווייא אייער מיט נאאל
גלייגט זאל אן עש שעכטן וואש וואקסט איין בוים אייין ייאר
דרויף צווייא אאל פירות זאל אן אים אונטר האקן ובמס לאו טוהר אן גייא
אונטר האקן איין בוים וואש דרויף וואקסט פירות :
(מא) מען זאל ניט ... זיין תבואה פון איין יקרות וועגן :
(מב) מען ... ניט טרייבן אויף איין ספר דש טפר איז איין
בייארט ער זאל ... אויף טרייבן זיין נאאן אויף איין : (מג) מען
זאל ניט צו שטופן איין באק אובן אדר איין הערד אונ זאל דרויף
ניגן ווארום עס איז איין סכנה פייארט וואש ווירד פר ריכטן :
(מד) אין הויז וואש האט גקרייאט אז זיין המן זאל אן עש שעכטן :
(מה) מן זאל ניט אגדה זיין ... פון זיין אייגני קעלבליך :
(מו) מען זאל ניט איבר זעגן איין הון אויף אייער זאל היינדוך
פירן : (מז) מען זאל זיך ניט לאזן וואקסן ...
קאפ איין שוואריצה :
(מח) איין משה וואש הייבט ערשט אן צו זייגן ... דש
ערשטי אאל זאל זי אן הייבן פון דר לינקן בחסד :

זה נקרא ספר חסידים

דש ווערט גירופֿן ספר חסידים

א דבֿרין זיין ריד זענן זיס אונ גוֹלסין אַז דש מיט גשריבן גיוואָרן זו גלֿויבט ביר דערטיגֿי זייט אונ וואָש הטוב הפֿלזן גלֿויבט גוֹאַלדן דער חסיד וואָש בגערט דֿי זיס טרוֹפּט פֿון בשעפֿר זו טון זיין ווילן אונ ווייט ניט פֿונאַנדרש זיך זו דיס אונ ווי זו גרוֹיטבֿין זו עמן דעם אילן גלֿוּטש דען עש זענן גזאָגט גוואָרן די (ובכוונה) זו דר שטין גלֿוּבט גבאָט דען עש זיין הסידי וואָש נעוֹגט זיך פֿיל זו הדרך זו טאָן אונ ווידר זעגן (חסידים) וואָש אינלייג טאָן זעגט ער אבר דר שטאָן הים ריד פֿון (חסידות) הבט ער פֿיל גטאָן דר זיס אַז גשריבן גוואָרן דש (ספר חסידים) עש זאָלן זעבן דֿרינן די גאָטש נאָכפֿאָליג אונ די וואָש אילן ווידר קערן זיך בשעפֿר ניט גאָר הרן אַז זי זאָלן וויסן וואָש ביליך איז זו טאָן אונ פֿון וואָש אין זאָל זיך היטן אבר ניט זו די רשעים ווען זי דרוקן אוֹף פֿיל זאָכן עש זענן טמוה אונ זאָלבן גשר עש דרויש אוֹן זיך האָט (שלמה המלך ע"ה) גזאָגט (באזני כסיל אל תדבר וגו') איז קיינטש איין די הורן פֿון די נאַרן דש איז דר רשע זאָלסטו ניט רידן גלֿוּטש ריד נוך שלמה המלך ע"ה אַז ער האָט (ספר משלי) גשריבן האָט ער ניט קיגן די רשעים גשריבן דען ווען ער האָט שון אַל זיינה (ספרי חכמות) זי גזאָגט העט אוֹף ניטש גהאָלפֿן אויער הערלר גוט זו מאַכן אונ זו ווידר קערן זו גאָטש דינסט נייארט קיגן די צדיקים דאָס בגערן זו זיין איין גאָטש ווענג קענן זי הבט ער זיין (ספרי חכמות) גשריבן אַז זי זאָלן זעהן זו דר שטין אונ זו קיין דר פֿון אַז דאָ שטיט אין פסוק (כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם) איז טייטש גזאָגט וועגן זענן דעלט פֿאַרטיג די צדיקים גיאָן דרינן אַז די פּושעים ווערדן אין זיך שטרויכלט פֿון דאָס דיא זו ערגן די וועג פֿון חסידות אונ (ענוה) אונ (יראה) איז איין שטרויכלונג זו די רשעים אונ איין בשטמיר זו די צדיקים.

ב ואמר האָט גזאָגט דר (מחבר) דר וואָש האָט דש ספר מחבר גוועזן דֿי ריד פֿון חסידות אונ דעמוטיקייט אַז גאָטש פֿאַרלֿט קיטולט ווען האָב מחבר גוועזן האָב איך מטיין פֿון איר זעלבֿשט דר שטאָן פֿון איין לערנר וואָס זענן ניט גוועזן איין (הביהם) רעלט האָב ביך קליגט אוֹך וואָס האָב פֿון איין רעבֿטי (הביהם) מקבל גוועזן דען היטולפֿר גלֿוּבט פֿאַרשטיגר איז דעלט אונ ביך זו לערנן איין קינדר אוֹך זיין תלמידים אונ אוֹך זו כל ישראל ווי זו דר גריכֿן זו טאָן רעם איין פֿון אונזר בשעפֿר גוֹט איז זיין ראָמן האָט דר מחבר זיין נאָמן גשטעלט (נ הרך האמן) זו גריכֿן אונזר בשעפֿר אוֹך מיט די אותיות פֿון זיין (בשר ודם) אַז עש זאָל זיין גין פֿון די הערלר פֿון די לייט זו געבן זו דר שטין זו מאַכן פֿר נעמן די הורן אונ געבן די בליכי אוֹגן זו מאַכן פֿר שטין די דר שטמכטי הערלר אַז אוֹך איז די היליג תורה אונז (נמשלו רח שטיט (וקולו כמים רבים) מיט פֿאָרטייטש גזאָגט שטים איז ווי גר גרויסה וואַסר אוֹך שטיט (קול ה' כח ויטמע) גאָטש טרייסטן אַז היין ליב אוֹף זייט ער זיין גשמאַלט זו די לייטן פֿיל זו פֿליבֿן זענן מיין אָן זו מאַכן פֿר נעמן איר אוֹרן פֿר דורך פֿר שטין.

ג עבד (ומלך לברכה) דאָס מיינט אין אוֹן זאָגן גידענקט דעם צדיק פֿון דר ווערט גזאָגט (ב"ה) אַז אין איס לויבן עש זיי אוֹף אַזוי דוקא אודר נאָר איין גוהד לויבן די ליט פֿר שטענדיגט ווייש איין פֿון דעם ... (מזכיר) זיין דעם (טאָב) אַן ברכה ווילן ניט פֿר שטין אַן דען (משל) איין מענש אַלט דר אן ... זיין ליב המחבר

איז איין רעק גזאָגן איין ווייטן ווענג אַז ער גידענקט איין וואָגט ער זיין אין לֿדר (הוהב) זאָל גדאַכט ווערן לשום אונ זו גוטן אבר וואָש איז ניט זו גלייכן דען ווען אין אוֹף זיין (בשר ודם) וואָש איז גשטאָרבן ווען אין איס גידענקט זאָגט אין (אמותו כבוד) זיין רוהנג זאָל זיין בכבוד וואָ ווען אין רעט אוֹף איין טוֹטן זאָגט (מכ"ש) ווען אין גידענקט דר בוֹרא ב"ה וואָס איז (חי וקים) גלויבט איז ער אַז עש איז ביליך צו לויבן אים ווען אין מזכיר איז זיין נאָמן בכר אין זו זאָגן גלויבט איז זיין גערטר נאָמן אונ אוֹף דעם האָבן גזאָגט אונזרי חכמים דר וואָס הערט פֿון איין חבר דען שם אונ לויבט אים ניט אַז ער אחרם זיין אונ ווען ער איז אים ניט אחרם איז ער אָויין פֿון חרם.

ד מעשה איין מעשה גישעך איין חסיד איז גוועזן פֿון איין קייז וואָר איין חוכה איז גוועזן האָט ער גהערט ווי איין נכר פֿון די שוררים איז איין טהנין מזכיר דעם שם פֿון זיין זיגן אַז דר טאָט איז דר חסיד אין המוּלכֿ אַל אחרים גוועזן אוֹך דר פֿריים לעבן ניט מוליך גוועזן אונ זאָגט ווילד איין ... גזירה מגלה די גזירה דרענגט ביים נאָלט ווען איינר גשטאָרבט איז אַז דש איין ער פֿאַרשטאָרבט די גזירה מיר האָבן בקבלה אַז די טרפֿון זיך נים אויט דעם שם פֿון זאָגט.

ה הוכח הוכיח את עמיתך דֿי תורה האָט גבאָטן איין מצוה זו שטראָפֿן פֿון ישראל וואָס ער איז איך מיולט אונ פֿאָלגט זיך זו מקבל זיין ער האָט אוֹנטן איין מצות עשה (רמ"ח מצות עשה) אוֹדר פֿולר גוועזן אוֹף איין מצוה לא תעשה אונזרי חכמים האָבן גזאָגט וואָר עס הוכח ביצות זו שטראָפֿן אונ דר ווערן זיין גייגנר אונ ווערט ווייזט ווערט ער גשטראָפֿט דר זי אוֹך שטאָט איין האָט ער הוכח זו שטראָפֿן אונ ווערט בה (נענש) דר דיגמלי שטאָט אוֹך איז זיין מצוה זו שטראָפֿן דעם גלאַנץ עולם אונ טוט ניט ווערט ער (נתפש) דר דעם גאַנץ עולם אונ פֿון וואָש האָבן איר העֿר אַז אין דש חכמי זאָל שטראָפֿן זען ער איין ערשטן אַל נעמט אים אין דר שטראָפֿן זאָגן אונזרי חכמים פֿון דעם פסוק עש שטיט (הוכיח תוכיח) לויז אַל אוֹך איז אויטר דר מוכיח זו שטראָפֿן מיט זעלבי ריר נאָך די מדות פֿון דעם וואָס ער שטראָפֿט ווען ער איז איין מאַכר מענש זאָל ער אים שטראָפֿן בנחת אונ ווידר מענש וואָס איז קשה זאָל ער אים שטראָפֿן נאָך זיין מדות אונ זאָל אים ... אונ די ... ברענגן אַז ער זאָל קומן ווידר קערן זיין רעה ... זיין ווילן אונ ער זאָל ניט חנפֿן קיין זקן קיין גדול אונ ווען ער זעהט ער איז ניט מקבל קיין תוכחה מיט ריד זאָל ער אים שטראָפֿן מיט יסורים ... נאָר ביזי מעשים אונ זאָל קיינם ניט חנפֿן ווען דעם אבי דען אַזוי זאָגן אונזרי חכמים וואָס עס קומט איין דיא זאָל אין ניט חולק כבוד זיין חכמים (רב) אוֹך זאָגן אונזרי חכמים וואָ איין רב דער זו שטראָפֿן דעם תלמיד דר תלמיד זאָל שטראָפֿן דעם רב פֿון וואָנן האָבן מיר דש גזאָגט דר גמרא עס שטיט (הוכיח תוכיח) איז טייטש בכל איוה דר רבי דעם תלמיד אודר דר תלמיד דעם רבי אונ איר זענן מחויב זו שטראָפֿן ביז דאָס מען עבירה ... אונ זיין זאָלן ביז זי שלאָגן דעם מוכיח אונ זיין מצוה איז אין ... שטראָפֿן אונ דר מוכיח איז ... ערשטן ... שטראָפֿן פֿון עבירה ... רעכט ... זאָלן ... ער ... חבר ... ער ... ניט טאָן ... וועט דר חבר ניט מקבל זיין (תוכחה) ... חכמים ... (הוכח תוכיח וכו') ... שטראָפֿן

דר נאך קאנסטרלירן אונ שטראפן מגלדי אונ דער אנגסט זאל זיך ניט
פר זיין צו בהעפטן צו אין מיין חבר האט זייני אוועג זיין תנכבה פרטיג
אונ ווער זיך צו דר אייטרן פון עבירות האט אין קיין גאט אונ דעך
האט זיך נאך האלט צו שטראפן אין ער חייב רעם ענט פון חבר דען
פון פסוק שטיט (לא תשא עליו חטא) דו זאלשט ניט טרגן איין זינד
פון איין חבר אז ער קיין ניט שטראפט אה זינגדש ער אשר אבר ווען ער
האט אים גישטראפט אונ ער האט ניט גיוואלט אנטפאנגן אז דער
(מוכיח פטור) פון דעם ענטש פון זיין עבירה אונ דר (מוכיח) האט
נאך מיין זכות דען ער האט אים גשטראפט צו גין (בדרך הישר)
אז צו דר ווייטרן פון זילד וויא דא (אפורט) (שטיט אין יחזקאל פי'
ג') (ואתה כי הזהרת רשע ולא שב וגו') אז טייטש ווייל דוא
האסט גיווארנט דעם (רשע) צו ווידר קערין (והוא בעונו ימות ואתה
את נפשך הצלת וגו') וועט ער ווידר מיין זינדר אונ דוא האסט
דיין לייב אליין גיוועזן פון ענטש אונ דר (עיקר מצוה) פון דעם פסוק
(לא תשא וגו') איז עס אז איין מצוה אבר זאל ניט שטראפן זיין
חבר אים פארין אונ ליא ניט אנזייט צו זיין מיקרסען שטראפין (כדי
אונ פר במרגין צום פרטשין כדי אז ער זאל ניט (אבייש פנים) זיין אז
ווערט הרשין זיין נקין אונ דר אונ ווערט נאך אפילו זיין אונ מיין (חטא)
זיין (פטע) אוו וואגן אונזרי חכמים זיך הערט גיוואלט אנגן ער זאל
אים שטראפן אז זיין פנים זאל איז פר ענדרט ווערן זאגט דער (פסוק
לא תשא עליו חטא) :

לא תענה

זאלשט ניט פלוט לייגן . אין קשה לאמשטין
(לא תעיד) איז אויך אז טייטש לייגן (חלום)
די תורה לערנט . אונז נאך מיין מצות לא תעשה עש אין אסור צו זאגן
איין (דבר אמונה) פון זיין חבר היטשר די אויגן אוו מין נאך
ווען פר הערט גיווארט אלעש צו אונ אין גילקערט דש ווייש אונז דאו
ווארט (לא תענה) איז טייטש ריידן אורר (עימי) פין אוו אונז פון
חבריכע ריידן (טול בפניו) ווי דר טעם אין פסוק (תגע במחך
חדברים מאך תתן רופי) דאז טוט זאלן אים ריין ברוהר אונ אן
דריין אונהערט און טוטט גיבן איין שדר אונ גר די אויגן . אבר ווען ער
האט (עובר עבירות) גיוואגן אונ גר האט לויט (בסתר) גשטראפט
אונ גר האט ניט אקבל גיוועזן דרענפט אזו . אונג ער אים שטראפן
אופן אמר (ברבים אוין זיין ביזי אנגשיט עש וויא (בפניו
ושלח בפניו) :

שרש החסידות

דהייסט דר (טורט) ווי ער זאל
זיך גיוועהן אין חסידות ווית אונ
ווען דר אנגט צוהם זיין הרץ אין דר (אידה) פון חסידות אונ עש
איז אים שווער דען אלי טענטין איז אים אונ נעמן אין (מציין) זיא
ריידן אלי ריד איז אלער צו זיין אונ נען (אוכיר) זיין עבאטי ביזי
אנטים זאל ער ניט פר לאזן זיין (חסידות) זאלגן שמעטרש אונ זאל
זיך גיוויין אין גוטי (מדות) ביטוך וויא טאג באת נאך דען ביטוך
ווערט ווערט אונן וועד אז פון אין איין זאל איז טווער זאנט ער את אן
אוניוון דעם איז גיוואגט גוולי דר פסוק (אם תבאשת תבאשת לך) אזן
דוא קיגשט צו טאן אלה קומש עשה תהיה אז רוא ביטע (אורג)
אין (חסידות ודרות טובות) אונ אלי די שמעטרט איז גיוואגט גאר אין
דער פסוק (ואחית חדש ברבר שדבריירע על עושי אלה) דער
אנגט ברעקנט אונ אן זיך . ווען ער כאז רעגט אונ די וואט טאן אלה
דענאיין גרוסר (אמת) אונ נושאן אה חייך (כבל תשובה) גירעגק
דיין ענטש ביזי אנשיט אונן ער איז פון גיוואג צו גין (מדות
חסידות) נאך אונ אלה מיט דאז גישעט אונש שמעטרש אחן
פון אין אונ ... ... גירעכן דר (בעל תשובה) זיין אונ ענש פר

טליין די די טר פון לא אלין תשובה דען פון וויבש ווען
גירעגקן דר בעל תשובה ווען אין אים גירעגקט זינג . ערטשי וועטין
איינט ער זיין תשובה העלפט ניטש וואו ווען ער בלייבן אויש זיין זינד
אבר דר בעל תשובה זאל זיך טרעפטן מרקה ער וועט נאין גרושן
זכות האבן עש וועט אים פר איין גירעכטיקייט ווערן גירעכנט ווען
ער טעטש זיך ווען ער האט די עבירות גיטאן אין אן איר ווארן אונ די
דייני גאטט (ירמיה) קומט אים אין הארץ ארין אונ ריגעט אים זיין
הרץ אונ זאג גאר פון אלים בייזן דען ווען העלפט אים פון הימל צו
טמאה קין אים אין גאטט (ירמיה) ווייא אונזרי חכמים האבן גיזאגט
(הבא לטהר מסייעין לו) דער וואש וויל זיך אטהר זיין קעלפט ווען
פון הימל אונ ברייטן אים אן צו טאן גאנצי תשובה דען די טורן פון
תשובה זענן ניט פר שלאסט אונ לויין אלה טוצפט אויט די אנדרי אלוה
אלונר ווען ער ארין גיט אין די טירין פון תשובה זאל ער אהלט זיין
טאג אונ נאכט פר דעם בשפר אז ער זאל אים אליין זיין פון דעם
(הרהור הרין) אז אז קיין שטרויכלונג מט קומן דורך זיינר האנט אונ
אז דער אנגש ווערט פון גיוואונט זיין אין זיין חסידות אונ ווען קיין יצר
הרע ניט האבן אז צו קערין פון זיין גוטי מדות דען זי גיסאן אים זאל
וועט ער פון דעם פן אונ ווייטר טרעטין אין דען רעכט פרטיגן העג
צו הט (דוד המלך ע"ה) אויך גיזאגט (טוב וישר ה' על כן יורה
חטאים בדרך) וויל ער איז גוט אונ רעכט פרטיג אין גאטט אונג
אנו טוט גיטס לערנין אונ וויזן די זינדיגר דעם רעכטן וועג נאך זאגט
ער (ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו) ער טוט אנדבן טרעטן
די דעמוטיגן אין זיין גירעכט אונ טוט לערנן די דעמוטיגן זיין וועג
אונ זו אמאל אז עש אים איז שווער ארין צו גין אין זיין חסידות צו וועט
אים נאך אין שווער זיין צו לאזן זיין גוטי מדות פר בוטה די ווייט זאלן
ניט זאגן היינט האבן איר גיוואלט גיהאלטן איט דר האט גינבת די
דעה פון די לייט דען אין אנגט ווהט יענגן אויש די אויגן . אבר
אויב ניט ווייט אין יענש שטעקט דר האט אן גיהובן חסידות צו ברייבן
אז זאל גנבין די דעה פון די לייט אונ דאט איז איין איסור אז ווען זאל
גנבין (דעת הבריות) די דעה פון איין גוי וואט אפילו האסור צו גנבין
אונ ווייל דאש חסידות איז גאר שווער אונתחלה דריין זיך צו גיוויינן
דרום איז גוט פון דר יוגנט זיך צו גיוויינן אין חסידות . א האט שלמה
המלך גזאגט (וזכור בוראך בימי בחורותך גם כי יזקין לא יסור ממנה)
גידענק דיין בשעפר אין דר יוגנט אן ווען דוא ... אויך אלט
ווערן ווערשטו פון אים ניט אפ קערן דען אן ער תשובה טוט פרשט
אוף זיין עלטר אין די לייט ווען זיין (תמהה) איז פון אים אב גיסאן
דער איז גלייך צו אגנש ווען ער רידט (לשון הרע) דר נאך ווערט ער
פר שטומט . אבר ווען דר אנגט תשובה טוט אין זיינר יוגנט . ווען
דער יצר הרע איבר אים נאך אופט ... ער ... אים נאכט זיינר דט
איז דאש בעשטי תשובה אונ זיין שכר איז זייער גרוס און דעם זעלבגן
איז דר פסוק גזאגט . ואשרי ברורתו אלוכר עיר

כשיצא

אז ר"ש בן גמליאל ורבי ישמעאל בן אלישע יעקב
אראוויש גיפירט ווערן להריגה . ונתן רבי שמעון
בן גמליאל . איך ווייש ניט ווארום אין חטא איך הב אן איר אזו
שיך אוו דער דארף נהרג ווערדן צו שטארבן . אים רבי ישמעאל האט
דיין חטא איז ווען רוא הוגט גירעדט א החכמים ליך ... ...
... שטרעך רבי שמעון בן גמליאל דו האטט איך ... ... דעם
קענר דער אנגש אין רמ... נמען ... זאל זיין ... אונ אים טוים פון
... אונ זאל איך ניט אקנה זיין איש זאן גוטי אינשגן ... זאל זיך
ביטש ... אין אייש ... גוטי אגשין ... ... איז דש
... זיין שכר בעולם הזה ... דר אגנש קענר צו גירעכן ווי ... בעולם
... ...

מעשים טובים זיינן געשטארבן אונ׳ זייער זכרון איז פר געסן גיווארן אונ׳ זיין אנשי קומט דרויז דז ער זאל טאן מעשים טובים שלא לשם מצוה אז אן זאל אים לויבן לאז אונ׳ זאגט דאז פר געסן ווערן די קעגר לזוער גידענקין: אורחוען ער גיט צו כבעט לייגן זיך שלאפן זאל ער גידענקן פיל לייבט זוער איך שלאפן דו מיבקי שאול •

ט׳ ועיקר

חסידות איז אפילו ווען אן סענט טשמים ררנך לאזט ער זיין חסידות ניט • אז אין כוזה (לשם טשמים) אז ער זאגט ניט אוף די ווייבר בפרט ווען זי גיאן צו דר חופה אז די נשים זפן אוט גלירט אונ אוה לייט זען מסתכל אונ ער קערט זיך הרום ניט • דרום ווערט ער זוכה זיין (לרב טוב הצפון) אונ זיין אויגן ווערן זאט זיין אזיו השכינה • אונ דאש איז די בעסטי מדה פון חסידות ווען ער פר הפלט זיין אויגן פון די ווייבר אפילו פון איין פנויה • אז אוך המפן מנורה חכמים מזהיר גוועזן אז אן זאל ניט לוגן אוף די ווייבר ווען זי שטיאן ביי דר וועט זוענזי וואשין ווי דר פסוק זאגט (וועלש עיניו מראות ברע) ער פר שליסט זיין אויגן פון זעהן אוף ביז דאז ווערט ער ניצול ווערן פון אלי די גוזשט הייט •

י כל

אלי די זאכן ברענגן רען מענש צו דר מדה פון (חסידות) ער זאל זיך אב גווינן פון לוס ווינשטן זעטליך זאכן וואש דר (יצר הרע) רעט אים אן (לאשל) צו רידן ליגן מורד (דברים בטלים) מורד צו זעהן אוף פרעמדי ווייבר אורד איין בויזי מחשבה חוילה צו הבן מרד צו דגרן וואלן וואש ניט קער צו גאט דינשט אדר פאוט שווערן מורד צו גדענקן גאטש נאמן אום זונשט אוף די אוה זאכן רעט (תמיד) דר יצר הרע רען מענש אן געלידיזי אלי עבירות דרום אוו דר מענש זיך שטרקן איבר דען יצר הרע פון דר יוגנט אן דא ווערט ער טון לוון דר עלטר אים פשיטא ניט פאלגן רען וואש דר מענש גווינט זיך לוין דר יוגנט בפרט זיין (מדה) צו טאן לאזט ער זיך ניט מש דר פון אוף דר עלטר פון גאטש ווערן אונ פון לייטן וועגן פר חרפה אן זאל אוף אים ניט זאגן ער הט ביז מהעד אוך נים גטון (לשם שמים) נאר פון לייטן וועגן (גם) אוך הייסט ניט מנהדט אין חסיד טיידן ער זאל גוואל חשר זיין איט לייט אונ זאל זיך אלאן אפילו זיין גלייך אז איין טויבר מענש דאש הערט ניט וואש אן אים רעט אונ אז איין שטוואר וואש קען קיינם ניט ענטפרן דז זאל ער אוך קיינם ניט אפילו זיין אזו זיין ענפרן דר הייסט איין (חסיד) דרוך רעם ווערט ער זוכה זיין (לעולם הבא) ווערט זיין פנים לייכטן פון (שכינה) אונ מעט זוכה זיין צו זיין לוסן דז זיבן (כיתות) דאש זענען מקבל די שכינה אונ האבן הנאה פון זיין ווערקיט אז עש שטיט אין פסוק (קומי אורי כי בא אורך) אונ סייטש שטיט אוף צו (תחיית המתים) רען עש איז קומן דיין לייכטגי שכינה אונ דר כבוד פון גאט ווערט אוף דיר שיינן דאש איז אן גרעט גוורן אוף די זיבן (כיתות חסידים) •

יא אין

ער הייסט ניט קיין חסיד ווידן ער זאל וואל זיין מיטלכן (מט) חטאי וואש האבן אים אום רעלט גטאן אונ גאוידיגט קפגן ניט אונ ווען ער זוהר בעטן מיט אונ הבן חרטה וואש זי הבן ווידר אים גטאן אונ וואש שער (יבולות) איז צו פר ריכטן וויל ער פר ריכטן זאל ער זי וואל זיין ווען וואל ער קען זי פיל ביז אס טאן אז ער זי פרט וואל מיט זיין גאנץ הרצן דז קיין ביז ניט רעד הייסט איין חסיד דרוין דר מענש אוז הבן די (מדה) פון גאט וואז גשמיו וגוחן על עונות כל ישראל) אז דא שטיט אין פסוק (שובה ישראל) וגוחן) איז טייטש שובה עד ישראל איך אייל ניט ווארשן דז פורן אוף מייך ווייל ווען עס הט איך דער צורנט בין איך טאן המות אז רען טייך בין איין (חסיד) פון דיינן אין גוערכט אז איין (חסיד) הייסט ניט אנדרש ווידן ער זאל וואל זיין די וואש

הבן מדרגה קענן אים אז מוחל זיין צו אונז זאגן נייערנט גדיק ווארוי די קינד פון יעקב הבן זייער ברודר יוסף פר קאפט קיין מצרים אונ יוסף הט אים פארט מוחל גוועזן (כגל טום) •

יב שורש

דר עיקר חסידות איז אן זאל זיך פארכטן פר גאט זאל זיין גבעט ניט עבר זיין ווי וואל ער אנדרש גרוס ווערט עובר צו זיין עפס איין עבירה אונ וויל עס ניט טאן נאר וויל גאט הט עס פר באטן איבר ניט וויל איין טעלייט וואש טאן ניט די עבירה נאר ווייל ער פארכטן זיך זאל ניט גשטראפט ווערן פון דער וועלט אדר אוף יענר וועלט רש הייסט קיין ליבטיד חסידים נייהרט אן זאל די עבירה ניט טאן פון גאטש ליב וועגן וויל גאט ליבר גאט הט עש ניט גוויסן טאן דר ווערט גרופן (ירא ה׳) גלייך אוו ער זיך איין (גדר) מאכן איט זיין עסן אונ טרינקן ווי ער זאל זיך (נוהג) זיין רען פיל עסן אונ טרינקן ברענגן צו פיל בויזי (מחשבות) (לאשל) ווען ער הוט פר זיך צו עסן פיל גוטי זאכן זאל ער ניט אן פילן זיין בויך נייערט גאר נאר עסן דז ער זאל קענן גאט דינן אוף דאש טרפלם זיך לוין אלוא וואש לוך שוער אז זאל ער זי פארט ניש פר לאזן פון גאטש ליב טאפט וועגן •

יג יסוד היראה

איז ווען דר מענש איז (עובר כנסיון) דש איז ווען עש טרעפט זיך איין עבירה אונ די עבירה איז גלוסטיג אונ ער איז זיך דמך (פורש) אונ הקב״ה ברענגט ניט אים צו (לידי נסיון) כיידן ער וויל אים איין טובה טאן אונ דר שטן איז מקטרג אוף דר טובה ער ברענגט גאט איט (נסיון) דער ווארטן אז דר שטן זאל זעהן אז ער איז (ראוי לטובה) אז גאט הט גיברומט (לטובה) שמואל האלך אונ אברהם אבינו אונ איוב) אז האט ער אים די ריחר גיברומט • (לעולם) איבט זאל דר מענש זיין (ערום כיראה) ער זאל אוער וויזך דיך רידן איט זיין (כלך) אונ (רודפי טלום) איט זייט בריד אונ איט זיין (קרובים) אפילו איט איין גוי כדי אז ער זאל זיין גליבט צו הקב״ה) אז צו די לייט: אזו די חכמים האבן גזאגט אוף (ר׳ יוחנן בן זכאי) אז ער האט (מקדים שלום) געווען אפילו (לגוי בשוק) אז איין מענש וואט ער הם (יראת שמים) ווערן זיין ליד פר נומן ווי טנוא האלך זאגט (סוף דבר הכל נשמע את אלקים ירא) איין מענש וואש הט אן זיך תורה אונ קיין מעשים טובים איז גלייך אז איינר האט די שליסל פון די חדרים (חדרים) וואש דר ינען אונ פון די חדרים פון דרויסן הט ער קיין שליסל נאש אווילו ווי קען ער אריין קומן

יד שורש האהבה

וואס איר יטראל זען גיבסן וואן אין דר תורה (ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך) די אהבה אוו זיין אן גיקניפט (בנפשו ובנפשו כב) אין די אהבה אוו לזוו גרוס זיין ווען ער מיין לאנג לייט אזוי פרוי וואר איינדרוך זיין (תאוה) גרוס זאל ער (ווארט בה אהבה) זיין (כנגד רצון הבורא) אוך אזו זיין (אהבת הבורא) אבער פון ליבשאפט זיין קינדר אונ זאל זיך אוסר נפש זיין פון אהבת הבורא וועגן • אזו איז גפינן ביי (פנחס הכהן) אז ער הוט אקנא גוועזן פון גאטש וועגן אונ ער האט אוסר נפשו גוועזן אוך זאל איך ניט גאכטן קיין געלט וואז פיין קידוש גיט אזוי איר גפינן ביי אברהם אבינו ער טפרוך (הן) אומות זער טרוך חנען) • אוך אוקעת הכמים הבט ניט גוואלט לאזן רש געלט פון (נעמן) • אוך זאל איין מענש ניט אובטל זיין אז די תורה פון תענוגי העולם הזה אונ זיין הסקהה זאל זיין לום אהבת הבורא אונ זאל אוך אים ניט זיין איין (טירחא) די אותיות פון זאלנב אונ קען איין (אטו) פון איין אוף כטר ורבונעוו אויסט די עבודה פון גאט אוף ליב איז אזו הט ער גען גוטן בשמחה גדולה כדי אז ער

אן דען מענשן פמוני המלך אכ"ט או ער קער זיך אויבריח זיין צו קומן ראון הבורא אוט ער אזו (היו וקים) די עיקר אהבה איז אז דר מענש זאל עוסק בתורה ובמצות זיין: אונ די אהבה זאל זיין באמת ניט ארחות ער פארכט זיך פר פורענות. אודר (מחשבת סכב) אז ער זאל מקבל זיין גוטן לון ניחמכט ער זאל טון (עבודת ה' בתאוות) אונ דר לון פון די טובה ווערט אוועלקומן אונ די אהבה אז ג גרוס זיין אזוט אז ער דראנק ווערט אחות אהבה: שי שלמה המלך שפרעך (כי חולת אהבה אני) גלייך אז היינר דר קראנק איז ווערט גלומט אים קיין שינה ער קען ניט עסין אונ טרינקן אוך ניט שלאפן: ער האט זי אפט אין זין אבל טכן אז דר מענש ווז אער המבן אומט (אהבת הבורא) אונ האיך זאל ער עוסק זיין אונ די אהבה קען ניט זיין סייען אז דר מענש ווז. אין פר ליגן תענוגי העולם הזה אונ זאל זיך קיין חות משגע זיין להבורא: דהייט ער זאל מכשונג געבן אוף דיי מעשים גדולים אפלהים אלט האט קיין שלו אונ קיין ענד (איד) חערט פר משבח אבורא זיין שוא הגהון בו אהבה רבה ובפרט ווען ער זאל זיך מין זיין געוון אז ער מיט מיין שפל כריה אונ זיין שפל ותבונה איז לבין נגדו יתברך ב"ה) וי דוד המלך שפרעך (נעמה כפשי לאלהים) אז שפרעך מיך (מה אנוש כי תזכרנו):

טז שורש ענוה

איז וואו דר מענש זאל האט גדולה אונ כבוד זאל ער זיך ארחיק זיין: דהייט ווען ער האט פר ענטפערט מיין קשיות זאל ער ניט זאגן דס האב מיך שוין געוען. אודר דוט האב איך געפרעגט גיוארט ער זאל זאגן דס האשלאן געפרעגט דהייט ער זאל זיין רב' כבוד געבן אונ איר געבן אוך בוי משה רבינו ער ווער (חלק בכבוד) צו זיין תלמיד יהושע אונ שפרעך (בחר לנו אנשים) אוך גלונדן איז ביי ר' גמליאל ער אחר חולק כבוד צו שיטה חבורים: אוך געפינדן מיר אז הקב"ה האט חולק כבוד געוען צו ישעיה הנביא אונ שפרעך (ומי ילך לנו) אוך אויף זיין חבר זאגט מיין דברי תורה אונ ער ווייס אוך די ישיבה זאך זאל ער ניט פר שלאגן זיין רייד אונ זאל זאגן מיך ווייס דס אוך וואול ניימרט ער זאל צו הערן אונ שווייגן פולהכט אונ זיך זיין חבר זאגן מיין טעם אס ער האט מין דר זאך ניט געהערט: דר כלל איז ווער אוט קען אימעט בכבודו זיין בדי אז די יראה ה' זאל כבוד האבן קער ער צו סגן: אזו שפרעך אוך דוד המלך (נבזה בעיניו נמאס ואת יראי ה' יכבד) אוך ווען ער טה אפלה ער מתכבר מיט דר ענוה: דס איז פי מגדי: ווען חשובה פון מים אונ ער זאל פרמאכן אז דר זאל פרמאר גין פר ער כדי אז ער זאל זאגן ואהט פר מיינן (חסידים וענוים) זייטען: אונ איך איז מיין בוטה וועד ער זאגט וואט פר מיין חלק ער איז אז ער גיט צום מלך ערשטן פר אוני גדולים קומט אים חרוי מעטבוטה אונ זי קומט פריק כבוד זאל ער דמך ליידן כדי אז זי זאגן כבוד דער אחנך אונ חול זי איז דוק עבירה אז נעגן זיך (אכבה בקלון חבירו) אוך זאל ער ניט מכבר זיין זיין חבר אז אים קומט דר פון בוטה הט איז מאן לייט רופן אים ביים זיין נאמן אונ ער רופט אים רבי אודר דורך ווערט ער אבויט דען עס הייטש וי מיין זיכות אונ מעגט זאל זיך ועלבשט ניט לויבן מיט ענוות וי שלמה הרט גזאגט (יהללך זר ולא פיך) סיידן ווען ער עוט אז אן זאל פון אים אס לערן: דיי מיין מעגש זאל ניט שטין וואו אן לויבט אים דען עס איז ניט מיגליך ער זאל זיך ניט מהלה זיין:

פז ולא

אונ דער מענש זאל ניט מתהלל זיין אוף מיין מעשה שוין זי מאן שלא זיין: אוך זאל די קליידר פון דער מעשה: אוך זאל ער ניס לוגן ווען די בהאוות בהמפטן זיך צו נחון: מבר די רשעים וואו מהדר זעני קומן ליי קריי בוזו דער גמכט: די גמאר לכט ווערן פר שניטן ווערן: מבה די וואט האבן ענוה וירמת

טוים שמים (ועווים ירשו ארץ) דר גלל איז ווער עס קען אל אין בזה העולם צו זיין פרגרעם על הציבור אונ איז זיך אפילו ער איז אוכן העולם הבא:

יז שורש

התורה דר מענש אז ווען קענט צו לא טטין מטליכרין ווייא ער זאל טאן חבר ווען ער לערנט שלא לשמה אונ שאט ניט די מלות איז אים ליבר אז ער האט ניט בשאפן גווארן: ווייא צו אים ער איהט זיך צו דעם גיהנם צו מרבין אונ זיין משמט אין עולם הבא גרעשר אן ווידר דר או טהט גמר קיין פריעה אין די מלות ניט ווען ער ווער געוועזט הרט ער די מלות אכיום געווען ווידר דר לערן אונ טוט אל הט ביי איז זיין כוונה אודר נוקמט צו זיין: אז דר עיקר פון לימוד אז ער זאל מרוש דירן אונ זאל ריכט פר שטין: אונ ער זאל קובע עתים לתורה זיין בכל יום ובכל לילה: דרוך ווען ער לערנט ווייט אז זיין כוונה איז לשם שמים: איז בעשר אן אידר דר לערנט סיין גנלן טאג אונ איז ניט מקיים די מלות:

יח שורש

התפלה זאל זיין בשמחת לב: וויא איר געפינן בייא דוד המלך ער האט אנגן בכינור גוועזן אז זיין הרץ זאל דר פילו זיין מיט שמחה צו ליבן הקב"ה: פיל זאגן ווען מעכב די תפלה דס ערשטי איז (טהרות ידים) דז איז אז דר מענש אוז זיך וואשן זייני הענט ריכט אבר ווען ער קריגט קיין וואסר ניט ביידן אוך פיר תחום שבת ווייט זאל ער זיך זיין הענט מנקה זיין אין טרוקן ערד: דס אנדרי איז (כיסוי הערוה) דס איז אז ער טאר ניט מתפלל זיין סיידן זיין המרן מיט ניט רואה די ערוה: דס דריטי איז (טהרת מקום) דס איז ער זאל ניט מתפלל זיין אוף מיין אום ריין אורט אונ אונ אחול אז דר מענש אוז זיך מרחיק זיין פון צואה אונ ער זיך מרחיק זיין פון אוז מרט אוז אן האט משקין גוועזן דס פירדי וואן עס גילוכט אים זיין צורך טון אוז איין תפלה אום ווערדיג: אונ ער אוז ווידר דר נאך מתפלל זיין: דס פינפטי איז כוונת הלב ווען ער מתפלל איז אן כוונה אוז ער ווידר מתפלל זיין בכוונה: אונ זיין כוונה זאל זיין אז ער אונ זיין מחשבות אפ טון אונ זאל ווין דר מחשבה האבן גלייך אז ער שטיט פר הקב"ה דרום אי ער איז מתפלל זאל ער זיין טרדות דעני העוועק טוק בדי זיין כוונה זאל ריכט זיין אונ נאך דער תפלה אוז ער מיין ווייל ווארטן זאל ניט זיין וי איין אטם מיין טיכור איז זיין תפלה אום שבר דר ער אוז ווידר מתפלל זיין: ווען זיין שכרות טוט זיך פון אים אפ: איין מענש זאל זיך ניט שטעלן מתפלל זיין איז גילעבטר אונ אלות וקלות ראש ניט אחוך כעס עס ווידן אתוך דברי תורה מן הלכה ווען ער מהר זיין דוט ערשטי איז (עמידה) שטיין אוז ער צו דר תפלה ירמו אנדרי איז (נוכח המקדש) אז ער אוז זיין פנים קערן קעגן ארץ ישראל: דוט דריטי איז (תיקון הגוף) ווען ער איז מתפלל זאל ער בעמת מכוון זיין: דס זיין פויגן זאלן זיין מרמס: אונ זיין קמרן זאל זיין גלייך אז ער שטיט פון היכל אונ זיין רעכטי הענט זאל ער טון אוף זיין לינקי הנט קעגן זיין הרץ: אונ ער זאל שטין וויא מיין קנעכט קעגן זיין הארין: דוט פירדי איז (תיקון מלבושים) אז ער אוז גט טון זיין אחרכט אונ זאל ניט מתפלל זיין אין זיין הוט אוך ניט בגורפים: דוט פינפטי איז (תקון המקום) ער זאל שטין אוף מיין נידריג אורט אינט זיין פנים צו דר וואנט: זיך פלעטר זאל אויסן זיין קעגן ירושלים: דוט זעקסטי איז: הגבהת הקול דס איז ער זאל ניט הוך מתפלל זיין מנוחרם זייני אויערן זאלן הערן: דוט זיבנסי איז (הכריעה) ער אוז זיך בוקן פור אונ אוך גיבן ערשט ברכה פון שמונה עשרה תחילה וסוף אונ מודים תחילה וסוף אונ סוף התפלה אז ער גיט אוועק טוט עבדה דוט אכטי איז (השתחויה) דוט איז אז זיין פנים אן טאר קיי ואלמבה

שלמה בית מך ניט טאן אז דר שארגין שטערבן. מוז גיט ביוויזן
דווינט. מן טאר ניט רידן אונטרייבן (קולות רמש) אין דר שול אז
זו די רשעים וואש זעמן (נוהג קולות רמש) אין דר שול אונ האבן קיין
מורא פר גאט ניט בעוונות הרבים די וואות שטיין (בכתי תפלתם
בחיוה וביתמה) אוך בכריעה והשתחויה. אבל שכן אז איר ישראל
שטיין פר (מלהי וקים) קענן איר זו שטיין בפחד אין גרוש ציטרניש.
אוך די לייט וואש קומן אין שול תריין אונ אחכן. זיך אז זי ווערן שלאן
אונ איר לייך ניא קענן ניט שטין אונ איין גמאלין טאג ווען די שטיין פר
דעם עיקר מורד בין מגדי ליצנות ווערן זי ניט איר אוך זיא אויז דער
פסוק גיזאגט וויהרן (כי יגעת בי ישראל) מיביך קער דר מענש מקדים
צו זיין אז ער זאל זיין פון די ערשטי צעהן וואש אין דער שול זענן מקילו.
הורלש לייט וואש קומן דר נאך זיי ער מקבל שכר קעגן אלי און זאל
ניט ארוש גין אויז דר שול ביז אן האט גאר התפלה גיוועזן אוך זאל ער
ניט אהרהר זיין מויל איין דבר טאה אורד דבר מאוס אין דר תפלה
אבל שכן אן צו רידן. אן זאל מיט מתפלל זיין כל זמן אז שבייכט אילוס
הון גיזמולט אן זיין מויל ער אוז אוז שריימן ווען אן דמוויט אן כוונה
זאל אן דעם חזן נאך זאגן אלה באלה ווען ער דמווינט די הלבי שווגה
עטרה:

סימן עשרים וארבע

פיר אונ צוואנציג זאכן זענן מעכב די תשובה: דש זענאזי רכילות.
לשון הרע מאן בעסן בזי מחשבות: ווען אן בהעפט זיך צו רשעים
ווען ימייר עסט פון זו איין סעודה וואש דר בעל הבית הט ניט אליין
גינוג: ווען איינר-זאגט אויף ערוות ער טילט זיך מיט גנבים ער זאגט
איך וויל זינדיגן אונ וויל תשובה טאן אונ דר עבירה אורר ער זאגט איך
וויל זינדיגן אונ יום כפור ווערט מכפר זיין איינר וואש איז מבזה זיין
רביים: ווען איינר שלעט לייטן אויף דער וואש פר איט די לייטן זאגן
איין אשה טאן: איינר וואש נייגט זיינם חבר אדבר אלוה צו טאן
דבר עבירה איינר וואש נילט מיט דען משכון פון איין עני: ווען אן
נעמט שוחד צו נייגן דעם דין: איינר גיפונר אונ רופט ניט מוש אוס
צו קערן די מציאה: ווען אן זעהט זיין זון איין שלעכטין וועג אונ ער
וועהרט אים ניט איינר וואז עסט גזילות עניים ואלמנות ווען ער מוז זיך
פורט אן הכבוד: איינר וואש עובר איז אויף די חכמים אירי ריד:
אנן ער זעהט אז זאל גיערט ווערן דורך דען חברת בושה: איינר
וואש איז חושד איין גוטן יוד: איינר וואש המחסיינט שטראל: ער
שבלעט אוז אלות די פיר אונ צוואנציג גימעלטי זאכן זענן מעכב די
תשובה:

כל מצות אלי מצות פון דער תורה עס זייא איין (עשה) אבר
איין (לא תעשה) ווען איינר בן אדם איז עובר פון זיא עס זיי
בשוגג אודר במזיד ווען ער תשובה טוט אוף דר עבירה איז ער מחויב
מתודה צו זיין פר הש"י ווא איר גיפונן אין דעם פסוק (איש או אשה
אשר יעשו וכו' והתודו את חטאתם) דש איז טייטש דר בן אדם מוז
מתודה זיין אויף איטליכר עבירה ער זוז זאגן (אנא ה' חטאתי עויתי
פשעתי) איך האב תשובה איך וויל טון די עבירה ווידר ניט טאן אונ
זו אוך איטליכר וואש איז שולדיג צו ברענגן איין (חטאת) אודר איין
(אשם) דר מוז ער ניט צו ברענגן דעם קרבן ביז ער וויז לאם ערשטן
התשובה טון אונ (מתודה) זיין אויף דער עבירה. אונ זו אוך איין
עבירה ווען ער איז דרויף (חייב מיתת ב"ד) אודר (מלקות) הט
ער קיין כפרה ביז ער טוט תשובה אונ מתודה צו זיין. אונ זו אוך ווען
ער שלאגט דעם חבר אונ מאכט אים איין לעכין אודר ער טוט אים
איין מכרין היזק [illegible] ער גלוט אים הט ער קיין כפרה אן תשובה
אונ ווידוי דר (בעיר המשתלח) האט נאר (מכפר) גיוועזן אויף איין

עבירה וואש קיין כרת קאמט דרויף ניט אבר איין עבירה אויף כרת
אודר מיתות בית דין האט דר (שעיר המשתלח) ניט מכפר גיוועזן
אן תשובה אונ אן (וידוי) אונ זו אוך (בזמן הזה) איז קיין ווערט
וואש דרויף איין קרבן ברענגן ווז איז ניט מכפר בית ער וויז
תשובה טאן אונ (מתודה) זיין דר טאג. פון יום הכיפורים איז ניט
מכפרשט (מכפר) ביז ער ווז: תשובה טאן וויא וואש איך ער איז
איין (רשע גמור) אלי זיין טאג ווען ער לעצט טון תשובה טוט גידענקט
אן ניט זיין רשעות: אבר עס איז איין תולה וואשט די עבירות ווען ער
עובר איז אויף איין מצות עשה וואש אן איז דרויף ניט חייב כרת אונ
ער טוט תשובה איז תיכף יום כפור מכפר וויא אין פסוק שטיט (כי
ביום הזה יכפר) ווען ער טוט זו איין עבירה וואש ער דרויף חייב איין
(כרת אונ מיתת ב"ד) אונ טוט תשובה איז יום כפור אליין ניט מכפר
נייארט אונ אוך יסורים האבן אוף איז איז גיזאגט וואורן דער פסוק
(ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם) דאש איז ווען ער טוט עבירה
(במזעה) אבר ווען ער טוט איין עבירה (בפרהסיא) העלפט נית
יום כפור אוך יסורים העלפין ניט ביז ער איז שטארבן אונ ער טוט אבר
זיינט טוט תשובה זענן אלי דריי מכפר יום כפור אונ יסורין אונ מיתה
אונ וועלכש הייסט רעכטה תשובה ווען ער טוט איין עבירה דהיינו ער
איז גלעגן ביי איין אשה אונ עש טרעפט זיך איין ווידר אמאל ביי איר
צו ליגן אונ ער האט אין זיין יצר הרע אונ טוט ניאר די עבירה פון
גאטש וועגן דאש הייסט רעכטי תשובה אז אויף אלי עבירות אז ער קען
זי ווידר טאן אונ האלט זיך אויף אונ טוט זי ניט דאש הייסט איין רעכטי
תשובה אונ די בעסטה תשובה ווען ער איז נאך יונג אונ איז נאך
שטארק גנוג צו גין דעם יצר הרע אונ ברעכט דעם יצר הרע אונ טוט
שון ניט וואש ער האט גיטאן אבר אויף דאש עלטר וויל ער איז שון שלאף
אונ ער טוט ניט די עבירה ניט וואש ער פלעגט צו טאן דש איז קיין
רעכטי תשובה ניט דען ער האט כחות קיין כח נאך. צו גין דעם יצר
הרע דרום האט שלמה ע"ה גיזאגט (וזכור את בוראך בימי בחורותיך)
דאך העלפט תשובה אפילו ער הט זיין לעבט טאג עבירות גטאן אונ טוט
תשובה פר זיין טוט אונ שטארבט אין דר תשובה איז אים הש"י מוחל
זיין עבירות ניימט ער זאל ארויש רידן (קודם מותו) איך האב חרטה
אויף איין עבירות וואש איך האב גיטאן אונ וויל זי שון נימר טאן אונ זאל
טרייבן אונ ביטן פר גאט מיט גרוס גיוויין אונ זאל געבן צדקה נאך זיין
פר מעגנש נאך אונ זאל זיך מתודה זיין וויא איגליך איז פון איין עבירה
בפרט פון אזו איין עבירה וואש ער האט שון אמאל גיטאן אונ זאל
(משנה ועשו) זיין אונ (חטא שנו) זיין
ער זאל זאגן איך בין ניט דער מענש וואש בין צום ערשטן גיוועזן אוך
וועד זיך מיט (גולה ומקומו) דען גלות איז מכפר עון אונ זאל זיין איין
(עניו) אונ שפל אונ אוב ער האט גיזינדיקט קעגן זיין חבר זאל ער
פר צייטן זאגן איך האב קעגן דען (פלוני) גיזינדקט אזו אונ אזו האב
איך גיטאן אונ מוחל האב איך חרטה ביט ער זאל איר מוחל זיין אונ
וועד עס פר הש"י זיין זינד קעגן זיין חבר הייסט איין תשובה
תשובה נייארט ער זאג מויש זאגן וואש ער
האט גטאן קעגן זיין חבר איז אין הש"י אוך ווארל חבר איז עבירות
וואש דר מענש זינדיגט קעגן גאט ב"ה ברורך ער ריט ווארטם צו
זיין פר לייט דען ער הייסט איין (עזות פנים) נייארט ער זאל שטיל
פר גאט מתודה זיין אונ זאגן פר גאט אלין זיינה עבירות אונ זאל לאש
זאל ער שטים זאגן (חטאתי עויתי פשעתי) אוך איז גזאגט וואורן
דער פסוק (אשרי נשוי פשע כסוי חטאה) אמאל דען מענש וואש
האט זיין זינד:

כא דער ליטער הסידים פֿלעגן אוף צו שרייבן זייערי חטאים אוף זיין ברית כדי זי זאלן גדענקן דר זאן אונ זאל דרויף מתודה זיין אונ הרטה המבן דרויף אונ זאלן קענן דעלס תשובה טאן דאס אייננט דר פסוק (חטאתי נגדי תמיד) אוך המבן זי תמיד דמבנו יום המיתה אונ גיהנם. וויום הדין דס אינז אין די אוין גרמכגן גאט ליב צו טאן: אוך זאל אן דער שרייבן (ברוש) מיט ארויס צו שרייבן זייני חטאים תמאר ווערט איינר גפינן דאז וועט ער אים האלטן פֿר איין רשע אבר ער אונז זאגן פֿר אייגדרכן זייני זינד כדי ער זאל אים לערנן וויא ער זאל דרויף תשובה טאן אונ ער זאל אים פֿרעגן מתם אונ איינר תאז עבירה טוט וואס פֿר איין תשובה זאל ער דרויף טאן אחמשי תשובה אונ צדקה אין מווארזר גוט אבר אויסן ר"ה אונ יום כפור אין צום בעשטין דען אפילו איין יחיד אונ ער טוט תשובה שלמה איז זיין גמלין הארין אין אים הש"י אזו וויא אין פסוק שטיט (דרשו את ה' בהמצאו) אבר ווען רבים טואן תשובה אפילו איין איטן יאר ווערן זיא געענטפֿרט וויא אין פסוק שטיט (כה' אלהינו בכל קראנו אליו) י"כ העלפֿט תשובה הן פֿון איין יחיד אונ פֿון רבים אונ יום סליחה ומחילה צו ישראל דרום זאל איטליכר מענש תשובה טאן אונ ווידוי זאגן פֿר נכל אין עסט אונ דר עיקר ווידוי איז אן זאל זאגן (אבל אנחנו חטאנו) דס אין טייטש פֿר וואר מיר המבן גזינדיגט אוף די עבירות וואס אן איין יום כפור האט מתודה גיוועזן אונ אין חיבר איין יאר ווידר מתודה זיין:

כב אויב עס איין עבירה האט גיטאן אונ אן נוז איין מנדרין חוטר אן די עבירה זאל ער זאגן אייך האב די עבירה גיטאן כדי אן זאל ניט מנדרי חוטר זיין דען (חוטר בכשרים לוקה בגופו) ווען איינר פֿון די חברותה האבן איין עבירה גיטאן אונ אן ווייסט ניט אשליר אונ איינר זאגן וואס ניט די עבירה האט גיטאן צו פֿליים איך האב די עבירה גיטאן כדי דר וואס די עבירה האט גיטאן זאל זיך ניט שעאן ווי די מעשה אין גשעהן מיט ר' מאיר דען מאל איז גיקומן איין אשה אין בית המדרש פֿון רבי מאיר אונ האט גיזאגט איינר פֿון אייך האט מיך מקדש גיוועזן מיט (ביאה) אזו האט ר' מאיר איר גט גגעבן אזו הבן אלי איר גט גגעבן האט אן דען אלבגן ניט מבייש גוועזן דען אן האט ניט גוואוסט וועד עס האט די עבירה גיטאן אוך ווען איינר מתודה איז זאל ער זאגן בלשון רבים חטאנו דען כל ישראל זענן ערב איינר פֿר דען אנדרן ווען איינר ניט ווערט זיין חבר אוף זיין עבירות זאל ער מתודה זיין גלייך ער העט אליין די עבירה גיטאן:

כג אין תשובה אונ י"כ אין ניט מכפר די עבירות וואס ער קעגן גאט טוט דהיינו ער האט גנעשן דבר האסור אודר ער איז גלעגן ביא איין אשה וואס אסור איז ביינו איר צו זיגן אבר די עבירות וואס איין מענש קעגן זיין חבר טוט ער האט אים גשלאגן אודר גגזלת אדר גשאלטן אזו ער דען חבר מיבר בעטן אז ער זאל אים מוחל זיין אפילו ווען ער אים האט די גזלה אוס גגעבן אזו ער אים מחילה בעטן פֿר לייט אונ ווען ער האט אים לוייא אודר רכילות אמל אים לייט ומחילה גבעטן אונ ער וויל ניט מוחל זיין אז ער זיין חבר אונ האט איין הכור איין מענש גיהער צו זיין שווער צו דר לערנן אונ גרינג צו מיבר בעטן אזו ער זאל אים מוחל זיין (בקש שלום) אפילו ווען אין האט אים פֿיל צער אן גיטאן:

כד ניט אזו וויא די ערלים וואס היסן שמחה ביז מייג אוך ווען דיא גבטוים האבן זיך ניט גלאזט מיבר בעטן שרייבט די תורה אויף זיא (כי לא אבי ישמעאל אתה) אבער אן זיינדיגט קעגן איין רבי אזו ער אים אפילו הונדרט מאל מחילה בעטן ביז ער אים מוחל איז:

כה ווען איינר האט קעגן זיין חבר גיזינדיקט אונ דער חבר איז גשטארבן זאל ער גין מיט צעהן לייט אוף זיין קבר אונ זאל זאגן (חטאתי לאלהי ישראל) אונ אייך האב גיזינדיקט צו גאט אונ צו דען פלוני דאס אונ דס האב איך אים גיטאן אונ ער איז אים שולדיג געלט זאל ער אים קערן די יורשים אונ ווען ער האט קיין יורשים ניט זאל ער אודר לייגן דס געלט ביים דעם ב"ד אונ זאל מתודה זיין:

כו בכל עת זאל זיך דער מענטש דענקן אז ער מאג (נוטה למות) אונ גיט פֿון עולם בלא תשובה דרום זאל ער זיך מקדים זיין צו די תשובה אונ תיכף תשובה טאן: ווי אונזרי חכמים גזאגט (שוב יום אחד לפני מיתתך):

כז אל ער זאל זיך ניט גידענקן תשובה צו טאן דווקא אוף מזי עבירות וואס איין (מעשה) אז דהיינו גזל גזלת אודר גניבה פֿה וואר אוף בייזי דעות דס איז (כעס) אודר פֿיינט צו האבן זיין חבר אודר מקנא צו זיין אונ נאך גין פֿרעסן ווין דס איז הארבר וויל ער איז (רגיל) דריק אזו ער זעהן זייער פֿורט צו זיין:

כח וזאת דס עיקר תשובה איז גמלין הארין: ווען איינר איין עבירה טרעפֿט זיך צו טאן זאל ער זיך (ווישב) זיין ווען עס העט זיך אים גיטראפֿן אז ער אזו אהרגוועהן (על יחוד ה') העט ער דס גיוואוסט ליידן אכ"ש אז ער זאל ליידן די עבירה ניט צו טאן ווען עס טרעפֿט זיך אין בר תפֿלה איין (הרהור) פֿון איין אשה זאל ער זיך ארמס בייגן צו דער ערד אונ זיין צוויא גרמסי פֿינגר איין שטעקן אין דר ערד: ווען ער ווער אין (אורח) אודר (בבית המסה) אונ איז מהרהר באשה אונ ער וואו מהרהר בדברי תורה זיין ווען דאך מהרהר אלז טוער אין ניט מהרהר בדברי תורה זיין בבית המרחץ ובבית הכסא זיך פֿורט זיין דורך דברי תורה פֿון מיסור אונ אן מהרהר זיין כדי אז ער זאל ניט קומן (לידי קרי): איין מענש זאל מתפלל זיין אז זאל אים קיין עבירה צו קומן דען איט נויטלגי עבירה בשמפֿט ער צוין מקטרג דר וועט אים אוך זיין טוויט גרויס יסורים אן טאן:

כט ואם ווען איין מענש טוכולן איין אלוה זאל ער זיך ניט מחזיק טובה זיין נייהרט זאל געבן (טבח והודיה) צו גאט אז ער האט אים דר צו גיברענגט: איין מענש וואס וויל תשובה טאן אונ זיך נוהג זיין במדות חסידות אונ וויל (מוסיף זיין כבוד הבורא) זאל ער מוועק ווארק כפֿס אוך ניט איט לייט צו רידן גיט טבילן זיך אויס זייני קליני קינדר אפילו (מעט בדבור) צו זיין איט זיין ווייב אונ זאל נזהר זיין אפילו (במצוה קלה) אונ זאל (מהדר פני זקן) זיין אוף צו שטין פֿר אים אפילו הודרט מאל:

ל הזהר די מענש היט דיך זייער פֿר דעם ילר הרע: פֿאלייכט ווערט ער דיך ברענגן (לבאר שחת) דס איז דס ברענגיגי גיהנם דורך תשובה צו דיין פֿשטעטר ווערשטו פֿון יצ"הר גהיט אונ זאלשט דיך מרחיק זיין פֿון עשן פֿלייש פֿיל: גידענק אז עס ווערט קומן אזוי טעג בישטו גוט ווערט דיר גוט זיין: חלילה אז דוא טאשט ביז וועט דיר זייער חייח זיין לוינדי זעלביגי טעג יטוא דמש אוף דיין המרלין טאג אונ נאכנו אז נאך דעם טוט איז עס (חבוש היכבר) אוך די אטרים ווערן דיין שעלבן פֿלייש אן פֿרעסן דוא אוסט בינטליך זיין אוף (דיני גיהנם) דהרטן וועט אן דיר כח גטאן צו ליידן דיא (יסורים קשים ומרים):

לא גם האב זאלשטו גידענקן איט דיין הארץ אונ אים זיין לכסטו אונ נעם דיר איין (משל) ווען איינר טוט דיר איין טובה אונ טעמטט דיר ליבן גיבן זילבר גאלד אודר מין אשרם דיך איט דען ווייב אונ קינדר: גידענקסטו דיר דאך תמיד

וואו טרעפט איך מאנכ נאך אונ׳ זאגט ווען איך ווער לעבן טויזנט
יאר וויל איך אים נישט קענין מסר. דינן איך וויל אים ווייזן. ליב המבן
גמט ער. ווערט איך גביטן וויל איך. שמן מיט גרויסי שמחה מצוה מיין
שווערי אוך אכ״ש מז מלאכת הש״י גמן. דיר זיין שטארקן מיין דיין
המרן ער מיז דיך מיט דיין ווייב אונ קינדר מפרנס אונ גיט דיר דאש
לעבן קער שטו ניט עובר צו זיין אוף זיין גיבאט אפילו קליי מצוה ווארום
מיר ווישן ניט דעם שכר פון מצות אונ אכ״ש פאן געלט וועגן עובר צו
זיין אוף איין מצוה · אונ דו זאלשט דיר אויך גידענקן פר דען געלט וויל
איך גראשי מצות טאן : תאמר ווערשטו זאגט דער לעבין די מצות צו טאן
וואלט בלייבט די עבירה אוף מיר מרט · קום אונ זעה וויא דוא זאלשט
ליב המבן גאט ב״ה · וואש ער טוט מיט דיר וואהרדליבי גינאד
ברמטון המט ער דיך בשאפן פון איין (טפה סרוחה) שטינקנדיגן
טראפן אונ המט דיר געגעבן דיין נשמה דר נאך ווייבישט גיקומן בזה
העולם המט ער דיר געגעבן איין מויל צו רידן אונ דאש המרץ צו פר שטין
אויירן צו הערן ער נערט דיך · ער מיז אויות ואחיה ער מיז אלך אלכי
האלהים הקב״ה · ער המט בשאפן הימל אונ ערד דעם (כל ים) אונ
אלי בשעפניש וואש דרינן זיין אונ ער גיט וואול השגחה אוף די מענשן
פון דעם מענשן אונ בצאלט מיטליכן נאך זיין מעשים מכלך אונ איר המבן
דש מאלשלים ניין זיין אונ פלאים שטארבט אין מוועק · דרום זאלט זיך
צו המרצן נעמען ארמיק צו זיין (אין התאווה) אונ בהיט מיט זאגן צו
עסין אונ וואשיר טרינקן אונ ניט מסתכל זיין אוף נשים אונ לאט ליב צו
המבן דן צו זיין מיטליכן לכף זכות אונ זיך שול צו המוזן קענין מיטליכן
מענטשן אונ מאר עוסק בתורה צו זיין ·

לב ובכל
מיטליכר מענטש וואש המט ליב צו טאן צדקות : אונ
מקבל טערלן אונ גמילות חסדים אונ מכניס אורחים
אונ מיז מתפלל בכוונה אפילו ווען ער מאכט ... זיין חולה למרן זייט
ער קיין חבוט הקבר ניט · אוך דען דין פון גיהנם זעהט ער ניט ·
גם זאל זרי זיין בעבודת הש״י וויא אנדרי חכמים המבן גיזאגט (הוי
עז כנמר כו׳ ·

לג
בשעה אז דר מענטש ווערט געבורן ווערט גזר אוב
ער זאל זיין איין גבור אודר שלאף אוב ער זאל זיין איין
עושר אודר ארום שין אודר מיאוס לנג אודר נידריג · אבר צדיק אודר רשע
דש גיט אין דען מענשן איין זיין הנט וויל ער מיז ער איין צדיק אודר
רשע ווי · זייער קער צו ווייניגער חוטא אז ער המט זיך דען שלעכטן
וועג בוחר · גישעזן זעה ווען זיין קינד קרמנק מיז וויא פיל תעניות
תחינות ובקשות ער טוט פר אים וומרין ער המט אים ליב אכ״ש אז
ער קער דש צו טון פר זיין סייגן כשט מז ער זאל קומן לחיי
עולם הבא :

לד יכרת
גיט פר שטיט דר שאיל ריד ... מעפלין אונ וואש
לשון הרע איז גלייך אז אין מיז כופר אן גאט :
זכה מהספר די (מרגלים) המבן לשון הרע גירעט אוף ארץ ישראל
דרמש מיז כתוב (עליכן ותכנים) זי זעהן אונ הערן מט זייער טער
וואו זיא זעכן וייער גישטרמפט גיוומרן אכ״ש לשון הרע צו רידן אוף
מיין מתפלט דר נויז בשאפן גיוומרן (בצלם ודמות) דש ברענגט אז ווען
ער רעט שלעכטש אונדרי חכמים המבן גיזאגט ווען איינר רעדט (שיחת
חולין) ... ער בדארפט נים אין ער (עובר) אוף
אים (עשה) אוף (לא תעשה) זאלט בדברי תורה ... זיך בוחר זיין
איין קולך ... דר גוהם סטיט (לעולם יעסוק אדם בתורה ...
דרך קורה) ... ער ... גיבן
בקילור צו פר שטין ... וויא דר כשור זאגט
(דברי חכמים בנחת נשמעים) ·

לה המדבר
דר וואש רידט לעבר ריד אונ האש ניט מין
זין אז הקב״ה פרייבט זיין ריד דר פייש
זיך ניט פלדרך שובה דען ער קער מין זין צו המבן אז גאט הערט דש
ווארט · דרום זאל ער שווייגן אונ זין צו המבן די וואונדר אונ דאש גאט
וואש ער טוט מיט אים · אבר ווען ער רידט (דברים בטלים) המט
ער מון ניט מין זין דען ער מיז גלייך ווי איין בהימה · אונ קענן אים
מיז ניין זעהנדיגר איינט דר בהימה וואש ער טוט זעהט אן ניט · אז
אוך דר מענש איינט אז גאט זעהט ניט צו וואש ער טוט · אבר ווען
ער זיך מרחיק איז דברים בטלים מיז אונ זיין מחשבה מיז אוף גאט אז
זיינדגט ער אוך ניט ·

לו ברוב
דרום פיל שווייגן דש בטוט אז ער האט מורא פר
הקב״ה : אבר ווען עה דר הויבט איין קול רווש
ווייזט אז ער הוט קיין מורא גלייך אז איין בהימה אונ דר אוך טוט
קענן אים אונ ער רידט פיל ריד · אבר ווען ער ווייש אז דר אויך מיז
דא אז העט ער פרט ניט גרעט ·

לז יראת
דמש מיז די בעשטי יראה ווען עס טרעפט זיך
מיין העט אים צו טאן אונ ער פארכט זיך פר מיין
מענשן ניט דהיינו קיין מענש קאן אים ניט ווערן · אונ קיין בושה אז
אוך ניט דר בייא אונ ער פר לאזט דאך דען תאוה דש הייסט (יראת ה׳
טהורה) דען די יראה מיז אז ער פארכט זיך פר גאט ·

לח נצור
לשונך) מאדו שטראפט זייטן · זעה אז דו זאלשט
שטראפן מיט שכל : זאלשט אז דו שטראפשט די לייט
לעוני זאכן וואש מיבר שכל מיז דהיינו פש מיז קיין מענשליכי נמטור ...
זו הוך צו גרייפן קומט דיר איין שכר מרויש ... עך קען דש
... ניט מקיים זיין אבר ווען ער שטראפט נאך דעם שכל דהיינו וואש
נמטורלך מיז דא ווערן זיין ריד מקובל ·

לט עת לחשות
עס מיז איין צייט וואש אין זאל שווייגן
אונ עס מיז איין צייט וואש אין רידן זאל
דהיינו אז אין שעלטיגס זאל ער שווייגן אבר אין דר תורה זאל ער רידן
אוך ווען דו ווייסט אז דו וועסט שטראפן וועט אין דיך צו הערן זאלשטו
רידן ניט זאלשטו שווייגן ·

מ כי עליך
הורגנו כל היום) דש מיז אזו טייטש ווען איך
... בושה ווייל עך מיז מקיים די
מצות : אונ די רשעים ... מיז גלייך אז ער
ווערט (נהרג) פון וועגן די מצות · אונ דר רשע וואש אים ...
מיז גלייך אז ער ווער דר (רוצח) אוך ווען איין ... עבירה ...
אונ ווערט דר רודף ... הקב״ה ...

מא אלמלא
וועד ניט וואש גוט המט בשאפן ...
דר מענש ... פון עבירות ...
... (עריות) ...
בושה טוט ער ניט ·

מב התשובה
ברחוך פיר זאכן ...
המבן אוף תשובה ...
... דש דריטה ער זאל ... זיין ...
... דש פירדי אז ער זאל מקבל זיין ...
... ער טוט ... אז ...
... די עבירות וואש ער גטון
המט ·

מג עשרים וארבעה
פיר אונ צוואנציג זאכן מיז דש
בית דין ... ווען ער טוט
... (מיט מן מטה) : דש ערשטה ווען אין מיז ... דבם ...

ווען דאס בית דין שלעכט איז · מיר מיינן מצוה מיין חבר מתפלל
אויך זיין טוט : ווען מיינר רופט זיין חבר עבד · ווען אן מיז ווארן מיין
אויך פון די חכמים ווערה ריד אכ״ט וואס חוט רב תורה פרוש קומט
אונ ווען דאס בית דין וואלט מיינס מיין לייט הז ער זאל שפין לזם ווטכט
אונ ער שטעט ניט צו דר לייט · ווען מיינר וויל ניט מקיים פסק זיין
מיינס וואס אן זיין הויז איז מזו הזמן · וואס שטעקט לייטן דהיינו מיין
מיין קונם חורל מיט ביזי לייטר : ווען מיינר פר קופט זיין קרקע צו
מיין גוי אונ דר גוי טוט דעם יוד זיין שכן וויא וויז ער חול איך מקבל
זיין אל דעם חונס וואו ניטאיז אן מים אחרים : ווען מיינר זאגט עדות
אויף זיין חבר ביי דיינים פון עכו״ם · אונ ברענגט אים
אום געלט · אונ ער מיס דען היזק מום קערן מיין כהן (טבח) גיט
קיין מתנות כהונה ניט וואס פון דר בהמה קומט צו מיין מנרין בהן
ווען אן מיז אחר יום טוב מיינר וואס טוט מיין מלאכה ערב פסח נאך
מיטאג · מיינר וואס מזכיר שם שמים לבטלה : מיינר וואס ברענגט
מיין לידי חלול השם · מיינר ברענגט לייטן צו עסן (קדשים חוץ) לבית
המקדש) : ווער עש רעכינט די יארן אונ קובע חדשים מיין חוץ
לארץ · מיינר וואס טרוקילוס דען בלינדן אז ער זאל פאלין חודל ער
גיט צו קליים יענם מיין טועבטי עצה : ווען רבים ווילן מיין אלוה טמן אונ
ער מיז (מעכב) מיין שוחט דורך זיין הנט ווערט גיגעסן טריפות ·
מיין שוחט עם הארץ וויסט זיין · חזק ניט פר דען · חכם ווען מיינר
ברענגט זיך צו (קישוי אבר) : מיינר וואס גט גיט · זיין ווייב פר נאך
וואלט ער חברותה מיט איר : מיין חכם וואס אן הערט זאגן אונ מים
ביזי שמועות · מיינר וואס מחרים מיז אונ יענים קומט קיין חרם ניט :

מד ארבע

פר ביתות זענן ניט מקבל פני השכינה · מיינט
מיז די כיתה פון (שקרים) דאז מנדרי (חנפים)
וואס טרייבן חנופה · דאס דריטי וואס זאגן לשון הרע · דאס פירדי
(כת אילמים) דר מיז שפעטירט : ווען מיינר מיז מוליא (שם רע) אונ
זיין חבר אונ ווען הט דאס אוף אים ניט גיטראכט די זאך קען דר מוליא
שם רע ניט פר רעכטן מפילו ווען ער תשובה טוט הט ער קיין מחילה
עולמות ניט מפילו אוף מיין קליינר נער וואס ער טוט דען חבר מיז זיין
פונט פון גאט דהיינו ער (הרגת) · מיין לון מודר ער שפייסט אום
וואס אונ זיין חבר ווערט (מימוס) אונ ער ווער אויך מיין (מעשה) ·
מיין חסיד וואו ער הט געזעהן טפייעלט אונ הט גיוואסט אז מיין יהודי הט
דאס מויז גיטפיגן ער הט ער צו גידעקט כדי אז עס זאל מיין מנדרן ניט
ווארום זאן אונ ער המט ווחל גיוועזן כדי קיין עונש זאל מיט יענר יהודי
זיין · אויך זאל ער אעהן לדקה צו געבן בסתר אז דער עני זאל ניט
מבויש ווערן · אונ מיין משה זאל ער געבן אוף וואר אז אן זאל אים ניט
חושד זיין אונ מנדרי וואס מיט חושד ווערן זיין זאלין ניט גיטראפט
ווערן · אויך גיפונין מיר קליינע עבירות וואס דר מענש מכט ניט אונ ער
אונ דר ביכר ענגט לירן דהיינו ער נעמט דעם חברת זיין אוף אונ בהלט
כדי אז דר חבר זאל זולן אונ מיז שם שלעכר · אויך ווען ער אלער
מיין בהמה מיז ער ליגט אוף איר אמשוי מיבריג · מודר שלאגט זיא
מיבריג · אויך די וואס נעהין די קאלין ביי זיי ערווארן אז צו זאגין
טרייזן דאס גלייכן קער זיך דר מענש מרחיק זיין ·

מה לעולם

מיביג קער דר מענש מתפלל זיין אז דורך זיין
המנט זאל קין מכשול קומין ·· ווייא איר גיפינן
ביי דעם אויך מסה הט גימאכט מיין גרוסין גרמבן מיין דר שטאט ראמה
נאך מיל יאהן הט ישמעאל בן נתניה הרוגי ישראל אן גיפילט וואס ער
הט דר שלאגין אונ מיר גיפינן ביי דוד המלך אז שמואל מיז מין זיין המנט
... ביי דוד ... ער הט זיך גיטראכט

מו אולין · אך וויל די מאט זיך ניט גיוואלט בוקין צו המן כדי כל ישראל
זאלין זיך ניט בוקין צו דר עבודה זרה וואס ער הט גיטראגין אוף זיך :

מו כל

מעשיך יהיו לשם שמים) דאש מיז ווען דער מענש
זילט זיך עסן מודר ליגט זיך שלאפן · זאל זיין כוונה
זיין דאס טוט איך אז איך זאל קענן גאט דינן אונ תורה לערנן · מודר
ווען ער מאכט המוציא איבר דעם ברויט אונ איין ברכה איבר פירות
זאל זיין כוונה זיין צו גאט אז ער הט אים גיגעבן ברויט אונ פירות איין
הנאה דר פון צו האבן · אך וואר מיין (מעשה) · מיין מענש מיז
גישטארבן פר דער לייט נאך זיין טויט מיז ער גיקומן בחלום צו זיין קרוב
פרעגט ער מיט ווי מ גיט עש · זאגט דער אוף יענם · עוון ער מ טפרט
אים ווען מיז איך (רן) בכל יום וויל איך די ברכות המזון גימאכט מן
כוונה :

מז מלפני

מבהאות המרן) דר מענשן קער זיך רמייה צו
נעמן פון חיות ועופות : אזם מיר זעהן דר הונט
מיז זייער גטרייא זיינם הערן אוף גאנן איך · אז דער הוימר המן המט
זיך זעלבסט דר וואגן וויל ער המט ניט גקענט זיין · כמאמנות פחרש
ברענגן וואס המט גשוואגן דעם טר של ים · מכ״ש אז מיר ישראל
קערן זיך צו פירן מיט מנה אז (הן) זאל זיין הן) מונלאז) זאל זיין
(לאו) אוף ער מלט מיט זיין הויבט יוא · מבר ניין · זאל עס מוט זיין
במאת ·

מח טוב

מרך אפים מגבור) דאס מיז דר כח מלוני אחוקת
מהער וויל דען מענש גאסט צו הערן דברים בטלים
דאס ברענגט לידי כעס אונ מיין עבירה ברענגט די מנדרי ·

מט ויאמר

לרשע אתה תכה רעיך) ווען מיין מענש היבט
זיין האנט קעגן זיין חבר צו שלאגן הייסט ער
מיין רשע · מונדרי חכמים זאגן ווען מיינר טלגט זיין חבר זאל זיין האנט
גלייך ער הענט די טליכה דאז גשמן אונ ער מיז ווערט אז מן זאל מים
זיין האנט מפ המקין :

נ צריך

מוכן לשוב נפשו וגו׳) דר מענש זאל זעהן אז זיין
מעטים זאלן זיין שין ער זאל ניט עסין (אכילה גסה)
ניט מער וואס ער בדרף · אונ זאל ניט תפין גשווינד ווי מיין פרעסר אונ
זיין כוונה זאל ניט זיין מיט דאס עסן אז ער זאל שטארק זיין · נייערט
זיין גוף זאל זיין שטארק גאט צו דינן :

נא אסור

מיין מענש טאר זיך ניט גוויין אז ער זאל ווערן אונ
זיין המרן מיז ניט דר ביי ער טאר ניט גנבן די
דיעה מפילו ווען מיין נכרי גיט אים שלום זאל ער אים ניט טעלן אוף זו
מיין לשון וואס ער פר שטיט ניט · כדי אז דר נכרי מיינט ער ענטפרט
אים מפ שלום · אויך טאר ער ניט מפילו זיין אן פאר אז ער זאל גין
עסן מיט אים אונ זיין דיעה מיז ניט דר ביי · אז זיין דברים זאלן זיין
במאת · ער זאל ניט שמייכלן אונ זאגן איך זאל ער ניט טרווארג זיין
מיטלן מענטשן זאל ער זיין מנטפלכגן אונ מיט דעם ווייניג וואס ער המט
זאל ער זיך משמח זיין ער זאל זיך ניט קריגן אויך ניט יענם מקנא זיין אונ
זאל ניט (רודף אחר כבוד) זיין עס זאל אים ניט גלוסטן דאס ברענגט
אוף דעם מענטשן פון דר וועלט ·

נב כללו

של דברים · דר כלל מיז ער זאל זיך מיר גוטן דעם
מיטל פאל דהיינו ער ווערט זיך ווען ערענקן מוחר
אז (קנאה ותאוה וכבוד) מיז מיין מדה רעה · אונ וויא מיך קיין פייט
עסן קיין ווין טרינקן · אונ וויל קיין שינה דירה זיין · אונ מיך וויל קיין
הנאה קיין דר גין דאס זאל ער ניט גדענקן · ווי וויא גילינן ביי מיין נזיר
המט מיז די תורה גהייסן חוטא · וויל ער הט זיך גימסרת ווייל צו
... תמיד מיז ניט גוט טוידן אז דר יצר מיז זייער

ספר[...]

איבר אים אז גבר איז ער זיך וואו (אסגן) זיין ברכה ער זאל אלעגן זיין דעם יצר הרע אונ (סופרים ועשירים ופועלים) טארן זיך ניט אוסגן זיין דען זי דען זייער אלוכה ניט רעכט פירן אונן זי פאסטן אונ אירה גאן אודאיט ווי גאט זאל הייסן פאסטן די ישראל •

נג כי קן לקו ביסוף ווייס זאלט גאט מרה באורה הן ספר אודר כבוד בלאט איס גאט דאך וואס ער פרוגט דר נאך ניט אזו ווי איר גפונן. שלמה המלך האט ניט גפאדרט פון גאט עשירות אודר כבוד נייארט חכמה: האט ער זאלט גוועזן צו חכמה אונ עשירות אונ כבוד וואס ער האט ניט גבעטן דר צו. אוך משה רבינו איין רצון וואר וואס זיין תפלה די ישראל אלי זיין אונ גאט שפרכט מיך וויל דיך מאכן צו איין גרושן פאלק אונ משה האט דרום ניט גבעטן דאך האט גאט פון איס ארוש גלוגן אעך צו שטים רבות: על כן זאל דער מענש גדענקן תמיד אז גאט טוט קעגן אים •

נד איזה וועלכש איז רליהב וואס ווערט ניט דר קענט דש איז ווען אז איז יענס אבייש. עס ווער אים ליבר געווען אז ער זאל נהרגת ווערן אונ די עבירה איז ביי דיזן עולם ניערדרינג אונ ווען דר מענש וויל הרון תשובה טוען אונ קומט צו די חכמים אז זי זאלן אים תשובה געבן זאלן זי אים זאגן. די מענש זאלש וויסן אזרות האסט איין גרושי מעשה דע גטאן הו האסט דאך חברט בלוט פר גאסן דרום גיא אונ ביט דיין חבר מחילה. אונ ווייל זאלסטו דיך היטן קיין מענש אבייש צו זיין. אפילו ווען יענר ווער דיך אבייש זיין דען אזו איז דר סדר פון די בעלי תשובות. אז אן לעסטרט זי שוייגן זי אונ ענטפרן ניט. אזו ווען איינר זאגט צו דעם בעל תשובה גדענק וואס פלעגסטו צו טאן זאל ער ענטפרן איך ווייש וואול אז איך האב חוטא גוועזן אונ ווי פיל האב איך גטאן שלא כהוגן. אונ גאט ווערט מיר מוחל זיין אונ ווען דר עולם וויסט פון די מענשים רעים זאל ער דאך לערנן די הלכות וואס דר פון הירט ווען שון ער ווערט דר דורך אבויש. ליבר זאל ער אבויש ווערן בזה העולם אב זיין עונות זאלן מכופר ווערן •

נה ועובר על ארותיו) זאל עובר זיין על שרותיו. כדי זיין פשעים זאלן פר געבן ווערן איינר וואס איז אבוזה ביי דעם עולם ניט אחות מעשים הרעים דר ווערט עתיר דר הובן אערן אונ פר קער זיך צו גדענקן פר וואס זאל איך איך בגאוה החולטן איז דען אוני פוייש איין אודר דופר איך בין דיך ניט אער אז פוייש אונ ווערים דש אגן די וואו

נו ועניים אונ מרודים זאלסטו ברענגן אין דיין הויז• דען הכנסת אורחים איז אער גאקבלת פני השכינה. ווי אברהם האט גזאגט צו גאט המר דא בית מיך וויל מורחים ארייו ברענגן אונ דר מענש איז, (כמותי כ' זי פוייש געבן צו עסן אדר איין צו טרינקן נאך ווייל דר אענגט זאל ער זי געבן: זיין ברוט אונ אלטיר זאל ער זי געבן בשמחה. רען עס איז בעטר איין שטיקל ברוט בשמחה אז פוייש מן שאחה אונ כעס. מכילה. זאל ער זאגן גאט ב"ה ווייש אך העט איר געבן גגעבן צו עסן פוייש אין דר סריה חז ער פון דיר מוועק גיט גיב איס צו עסן אונ מז איין אלה דעם עני צו בלייטן •

נז ברכו (כתוב את ה') אפילו די גדערים און גאנו זורן דהיינו ער וואו זיך נייגן אוט דר ילילה. אייעה אתכלו איז אל בשעת התפלה זאל ער אך שמדלן ויין גחנגן גזו קוף רומ פיס זאלן בעזיין אוונג אונ זאל זיך חנעהיין •

נח ארחץ במקיון כפי) קודם התפלה זאל ער זיין הענט וואשן אוך לום עסן ברוט איז ער זיך וואשן • אונ אוזו זיין הענט אויף דען עס איז הכול אזגג כנטילת ידיים זין אונ אויך אונ אב גבענטשט זאלן זוהר איז דר ווערט זיך ווען איינר זיין זליחה הוט

אהאט דר נאך וויל ער פרגט עסן זאל ער זיך צוויי אוזו וועלן. ווען ער ראפטס זיין האסט אן שרואן עלד זאל ער עסן ברכה (על נקיות ידיים) חבר צו דעם עסן איז ער זיך דוקא וואשן: עס איז רעכט אז ער זאל אחכן ברייט קלייבן ווען ער זיך זיין האנט איין רילט אן הלב אודר בלוט קאן ער זיך דר מיט אנקה זיין: איין מענש זאל זיך פס זאגן וואקסן די נעגיל ארום דש ליים וואס אנטר די נעגל אחלט חלילה. איין וואסן קומט אויב זי טריפה מאכן. אוך ווער איין מעשה איינר האט געהן בחלום איין אות. וואס ער ווער גוועזן איין צדיק אונ זיין פנים ווער גאל אז שפרך ער דש איז ווייל ער זיין נעגיל ניט האב גשניטן. איז דרווער גקומן הלב דר נאך האט ער גגעסן מיט זי היימ' מאכן. אוך וויל ער האט גרעט לייטן (וילו אונ ברכת אבות) • על כן איז רעכט אזה ערב שבת זיין נעגל אפ צו שנידן •

נט כי זה כחש ביעקב) איר ישראל זענן גבאטן ווארן אז איר זאלן זיך ניט קערן אן ניחוש. אונ בעו"ה זענן פר האנדן פיל נשים וואס זאגן אזלאי שבת זאל אן קיין אייער עסן אוך זאל אן קיין פייאר נעאן וואו איין חולה איז. אודר אין די קיין טאג פון איין קינד בפטרן • נאך אער אז זי זעהן דש פייאר טיטט ארוש. זאגן זי דש בטייט איר ווערן האבן אורחים. אונ אז אן פר לעשט. ווערט דר אורח פאלן איין וואסר אונ דר שטן איז זיך אולין די זאך צו טאן בדי ער זאל זי אחכן דטיפר איין אחת: וואם צו די רש טאן. אוך די מענשן וואס זאגן אנזר ווילן איר ניט אן היבן צו לערנן ערשט ראש חדש רש שואן זי ניט רעכט דען אז איין אלוה קומט צו האנדן. זאל אן זיכט אם זאגן און איין הנדרט אזל •

ס שובה ישראל עד ה' אלהיך) תשובה גרייכט ביז דעם כסא הכבוד • אונ תשובה איז פרייער. פיי די וועלט איז בשאפן גווארן אונ איז בעסר אז אלי קרבנות אונ דר בעל תשובה זאל ניט גדענקן אז ער איז אין איין ארגרי מעשה אז איין צדיק אבן בעונות ופשעים וואס ער האט גטאן זיין ארריגה איז העכר דאך אין ווערל אבן צדיק. דען ער וויסט דעם טעם פון דר עבירה אונ איז זיך דאך פורט

סא כתיב טוב אלה כן נחת וגו') דש איז טייטש עס איז בעסר די צדקה וואס ער גיט. אחורי עניים וואס ירמי שאים האבן אפילו ווען ער גיט זי שלינג אן אנגער זאל פיל געבן אונ זי זאבן קיין ירמי שאים ניט. זי נעאן די צדקה אונ געבן די יהודן איז דעם בעל צדקה פר איין עבירה גרעכנט. דרום זאל ער איתאלו איין אז גאט זאל אים צו שיקן עניים טובים. נאך איין פסוק איז. עס איז בעסר איבליג צדקה אוסער גיט איס גיבן וויא. אנגאר אין אז טרשטייר אודר עשירי אפרגם זיין היין פני אין וויל פיל עניים אונ צדקה טאגלי ניט גיטן. לאך דר עני וואס נעאס צדקה איז אחוים צו געבן איינר צדקה ער קער זיך נוהג צו זיין אלי חלק איין טיילגר צו געבן צדקה אונ עס זאל זיין ביי אים סיין (מקיקבת) אונ אמחך אן דר עני קען ניט שאו צדקה געבן זאל ער זיך מתעסק זיין אין הנדרי אלות. אונ דר כרנס הלבור סמך ניט ניטן. עניים צדקה צו געבן •

סב אשרי איט ירא ה') דש איז טייטש וואול דען אנטש וואס טוט תשובה. אז ער נאך איין מענש איז דהיינו ער סית נאך יונג אונ דר יצר הרע איז ביי אים שטארק • אונ דאך רייעצר אים גובר אונ די אלות וואס ער טוט זייא אזן (ומהבת הבורא) אונ ניט אז ער זאל ארבט שכר זיין •

סג ואלה הרבנים) דר מאכן זאל ער וואול זיין חכם נאמן אז ער זאל ניט דינן גאט צו יצם דש אן ערן ניט ווערט ער זאל טוען פון ליב טמפס גאנצע וואס ער האט אים בטחון אונ האט ליב אין אך כפסר הגעט פעספן אים דבר שאה כבוד זאל

ומאר עס טון ·

סד לא תטה משפט וגו) די תורה האט אוהיר גווארנט דאזאן זאל ניט מקבל זיין לשון הרע מיינר וואס שטראפט זיין חבר פר זיין אויגן און דר חבר הערט כדי גז און דעם אוכיח און זאגט פר דיר ביזי ריד און זיין וואוכיח און דורך דעם קאמט איין שם רע און דעם וואס אים האט גשטראפט און דאז ווייסט אמט ער רירט דז אלפט וויל אים כנג איז וואש ער · האט גשטראפט און פר אנדרי לייטן ווערט · ער דש ניט זאגן זאלשטו · איז איז גוטי ריד איין נעמן ברענק דש בין ניט און דיין חבר (כחכם) דען ער אמר דיך שטראפן פר ליב שפט ווש ער דיך לאזן אויש רידן אז גוט וואז גוט לאז בלייבן מבר ווערשט דיר גדענקן אוך וויל אנדרי און שטעלן פיליפט מאכן זיא אים אויש רידן דש זאלשטו ניט טון פיליפט ווערן די אנדרי אים יוא גלייבן דעם שם רע און ווערן פר דעם אוכיח זאגן ווערשטו ברענגן פון דר אבוה ווייסט טאן ווערט איין עבירה זיין דען ווערשטו זי ברענגן לו אחלוקת מבר ווען דוא געהטסט אז ער איז (אוכיח שם רע) און דעם אוכיח פר אנדרי אוך זאלשטו אים אן יטרייען און זאלשט פר אנדרי לייט זאגן דש איז און שקר דש טוט ער וויל ער אים גשטראפט האט אוך זאלשטו רידן און דיין חבר פון זייני גוטי מעשים און ניט פון ביזי : און פר זיין שונא זאלשטו אים ניט לובן דען ער ווירט ביז רירן און אים אך זאלשטו ניט לובן וואו איינם וואש ער האט אוך מעשים ער ווערט קנאה האבן אן זיך אבר פר ירא שמים זאלשט דו זאגן אז דר חבר איז אוך ירא שמים דען עש ווייס איז ניט בשום טון : ער ווערט נאך שוועהאבן ·

סה וצדקתו עומדת לעד) דער פסוק גיט אוף דען וואש איז אזכה רבים דהיינו ער לערנט אים ירא ה' מורד דש גלייבן און דעם אזכה רבים קומט אים לו רבר עבירה און ער אפרט ניט דר פון זאל ער זיך ניט אהנה זיין דען גאט איז אלו דען אזכה רבים איז קיין חטא זאל קומן דורך אי ·

סו איין דר לייט אז עש איז · זקוי לבנה דש איז איין מיאן רש אוף שונאי ישראל דך האט פרום איז · קער לו פאסטין :

סז גם ענוש לצדיק לא טוב) דז איז טייטש דר וואש איז (וואש נט) זייטן דער איז מעכב אז דער משיח קען ניט קומן דרום זאל דער חכם ניט אחרים לייטן ווייל פון איין כבוד וועגן דר סדר קער לו זיין אז און פון ריד ביזי ריד ער זאל ניש ענטפרן און זאל יענם אורל זיין דאש מה אן וען די זאך איז בסתר אבר וען מיינר איז אלגה · דען חל"ח דהיינו לווישן פיל לייטן איז איין מיסור אז ער זאל אוהל זיין ער אוז זיך נוקם ונוטר זיין : בשער בית אים ארוכה ·

סח עבדו את ה' בשמחה) אז איין אנדר פסוק (עבדו ה' ביראה) דש ווייזט וואן דער מענש איז זייער בשמחה זאל ער מורא זיין דעם גוט און זאל איז מרומריג זאל ער זיין האמן פריילך זאלן מיט דער תורה ·

סט אם איין דוא געהטסט מזמיין מרם חטוב ווערט אויש גשפעט און זיין אז ער האט אוך מאהל גשרעין אוש מיין מרם חטוב דרום ווערט ער בגאולה ארה בנגב ארה ·

ע הוי גנה אז דו זאלשט אן הבן פייה לייט און זאלשט דיך מרחיק זיין פון רבנות וואלין די גרוזה ברענגט דעם מענשן אין דר ערד דען יוסף הצדיק איז פריער גשטארבן פר אלי זייני ברידר וויל דער ער איז יונגר געוועזן פון זי :

עא אסור עס איז איין איסור לו רייסן זייני קליידר אז נארן פורר לו ברעכן כלים דען ער ווייס גלייך לו (כי אומר) היינט טוט ער אזוו נארגן קען ער כופר בעיקר זיין דורך זיין נארן ·

עב והסר כעס אלבך) דש איז ווארי בעשטי אדרת אז דוא הערשט אז אן רידט און דיר (דברים רעים) · זאלשטו דיין פינגר שטעקן אין די אורין : אוך פר שטאפט דיר דין אורן ווען לווייט אנדרי קריגן זיך און רידן זיך (דברים רעים) אוך ווען דוא הערשט רידן און דיין פאשר און אוטר זאלשטו אעך ניט ענטפרן דיא זאך איז ניט אמת :

עג ויראת אלהיך) דש איז איין גרושר כלל אין דר תורה די זאך אחט ביזה דעם מענשן אין המרך שטעקט לו בינן איז די תורה אוהיר דוא זאלשט דיך פארכטין פר גאט דען ער איז יודע מחשבות אוך ווען דוא בישט דיך מטמא זאל זיין לשם שמים און אין אנדר יקריג זאלשטו דיך ניט אישן ·

עד אל תהי בז לכל אדבר) ווען דיין חבר רעדיט איין זאך אין גאוה און דוא קענשט אים ניט איין לייגן און זיין גאוה לו ברעכן זאלשטו דש לאזן בלייבן וואש דיר קומט נישט מרוש דר פון און זאלשטו דיך ניט רייבן אים קיין מענשן אפילו אין איין כלי אטש איין קטן דען ער קאן קומן לגדולה ווערט ער זיך אן דיר נוקם זיין ·

עה אל זאלשטו ניט אוף הייבן דיין קול יענם לו ענטפרן אין (ענות) מימרט דיין ריד זאל זיין (בנחת) און דעם הערט אאו דוא זילט · און קומן לו גין לזים און רידן דברי ליצנות גיט חוועק און שטראף זי גאט זי ווערן דיך פיינט האבן ·

עו אל ניט דוא זאלשט קיין ישראל שאלן אימרט ביט גאט און אים אז גאט זאל אים געבן איין גוטי דיעה אז זאלשט ניט אוף יענם אוטר רין וואו דהייט ווערשט זאגן גאט זאל אן אים איין נקמה טון דען ווען און אלי איין ישראל ווערן די קללות פר קערט אוף אים דוא זאלשט ניט פיינט האבן דיין חברת שאלה דען זי ווערן דיך מיבר בעטין אז דוא ווישט בלייבן איין שונא :

עז אל דוא זאלשט יענם ניטרן זיין לכל תאוה) אז טוא לדקה נאך דיין כח נאך איה (אשעבר) דייו גוף לו גאט איז ער דיך היטן ·

עח אל דוא זאלשט ניט שאפן איין גריגרי עבירה דען זי וועט דיך ברענגן לו המרבי עבירה וואן דו פושע זי עבירה אז האמט דיין ברודר פיינט דר פון ווערשטו קומן לו תליתהי

עט השמר היט דיך לו זילן איט זי אאו מענש אחש לעדנשט פון אים קיין גוטן דען אלי מעשים רעים אחש פר היט קאן זיא און דר אן המגין ·

פ ובשתשאל נרמיין מענטשי וואו דוא מוזשט אים הבן פר איין חבר פלוג אער איין חבר איז גווען טוז זיין חבר גוט איז ער אוך פר איין וורמי גוט וואש דוא רידשט ביאה נלט זאלשטו ניט הוך רידן פיילבט הערט חיאוט און ביאה טוהג זעה הינטר דיר דען אין אפנט קען גישטרויזלט ווערן איט זיין לונג און ברענגט אים אום זיין לעבן ·

פא כשתתירא זו וואלשט הבן זאלשטו קיין ארה הבן זאלשטו יענם [illegible] חבר [illegible] יוא אבטיה זיין [illegible] אים ניט טאן די [illegible] ער איז הלבן בלייבשטו דיין [illegible]

פב בערך דען דר טוש [illegible] איז דוא לעבשט [illegible] קאוס [illegible] דיין [illegible] פון

פון פיל זינדיגי אונ לעבן לנג זאלשטו פט גדענקן׳ אז גוטש פר געשט
זיין פטמים כר גדענקט דאך וואול אונ בזאלט •

פג אל תבהל וואו זאלשט דיך ניט איילן צו דר צערן איין (מסיר) האט נגאה גואלט זיין זון וויא דאז האלשט איך בכבוד גי האלט פר איין לעבן ווארוך נאך איין טויט אונ זיין נארן האט איין איבר נאכט אונ בשעת הכעס זאלשטו גאר ניכט רידן :

פד אל תשמח דיין הארץ זאל דיך ניט פרייאן או אן טוט דיר כבוד אן ווארום נאך דעם כבוד איז די הנאה אין אן (מכה) אוף עולם הבא • פר שטאם דיין אורן אוף די דיא פון איין רשע : וואז זאלשט ניט שפאטן ווען דיין חבר איז זיך טועה דען עס קאן דיר אוך צו האדרן קומן •

פה אל תגלה וואז זאלשט ניט מגלה סוד זיין צו דיין ליב הבר פיינד האט איס גיכרוכט או ער איז דיך מהכל גוואן וואז ניט קען זיך שיקן או ער וועט פר קערט ווערן מיט דיר צו פיינד שלאגט אונ ווערט דיין סוד מגלה זיין אונ ווס איין מגדלה זאגט דיר איין סוד נארשטו פשיטה ניט מגלה ווייטר זיין •

פו פלפלה דר כלשון חכמה איז או אן שוויגן או אן רעט עקים טאת כהוגן האט אן חרטה אונ שוייגן בדארף אן דרוף קיין חרטה האבן • **פז ונתן** לך רחמים) דר ואט זיך איז מרחם איבר לייט איז אן (אן השמים) אך איס אוך מרחם : אבר ווען ער זיך ניט מרחם איז - קיין חלוק ניט צווישן איס אונ צווישן איין בהמה דען זי פרעגט ניט נאך דעם לעבן דער אנדרי בהמה

פח אמר החכם דר חכם שפרעכט דר וואס זייהט פיינד שטעבט דר פנייט חרטה דען דר פון קריג איז חרטה דרום בשעת מחלוקת האט דיך איין ווערטס מט בדאקן הרטה צו האבן עס איז קיין בפסר (נקמה) צו טאן אן וויטוונה פיידן או ער זאל קומה שיחות זיין מיט מצות טובות ווערט אן קים ליב האבן אונ דער שונא ווערט צו ער האבן :

פט פרישות אז אן איז זיך פורש אן דעולם איז זיין הארץ מיושב אונ זיין גוף איז אוך במנוחה אבר ווער עס גיט נאך תאוות עולם הזה איז זיין הארץ טרוד אונ זיין גוף איז אוך מיד • אז דרום הערשט אז אן לויפט דיך מיט איין נאך אונ דרום ווייסט דר רעכט האדרים אן דיר זאלשטו אחרגן אן זאלדיר ניט (מכה) זיין אן עולם הבא :

צ זבין לאדם אן קעד יענם מכה זיין ווען ער שן דר כויה איז ניס עס אחר איין (מעשה) איינר פלעגט אלטונג צו געבן אוף די טויחם פון די בעלי בתים וואס זי האבן גיגאזט איין של׳ געלכט איז אן ציצית אורף וואז עס איז צו כזמן גוועזן דאז האט ער אן גיאמכט ציצת אונ האט פר דיכט אזו עס מנגט צו ריכן גווען :

צא יראי ה׳ זאל דר יראט כבוד אן טאן אונ דר כבוד זאל דער קענס זיין (לאשן) ווען איינר שטיט אוף פר זיין אלטר מודר ווער דר נאך זאל ער זיך ווידר אנידר זעצן אבר ווען ער זעצט זיך ניט אנידר אוף זיין ווארט אזו גיט ער נאך אוועק אוז וואס ניט דר קען או ער איז אן גישטאנן פון זיער כבוד וועגן נייגט ער האט בדערפט אויפשטן צו גיאן

צב שינה ([illegible]) איז ער זאל השגחה האבן אוף די לייט [illegible] שטראפט זיך אונ זאלט אז זירה במורה אבר [illegible] שים הגשר זאל דרך תשובה טאן : [illegible] ([illegible]) איינר פר רען ווערן דרום ווען ער [illegible] טאן זיין עבירה זאל ער אויס . ווערן ווען

ניט וועט ער אוך גיטרחטט ווערן איבל זיין חברת הטא ווערן ער היט זיך פר עבירה דר ווייל אונ ביוויינט דעם יצר הרע היט איס גאט ווייטר או ער זאל ניט זינדיגן •

צג הן יקטלני ([illegible]) דש איז טייטש דר אגם קער אוסר נפש זיין פון גאטס וועגן אונ ער זאל זיך איין רמייה נפאן פון די רייטר אין דר מלחמה זי מנטאפן גיט פר שווערדר • ווען טון זיא ווערן גיהולפן אזו טרעטן גיט אס פר בוטה אונ - זעגן זיך אוסר להריגה אונ נאך זייער טויט זעגן זי גיט אקבל שכר פון זייער קיניג אכ״ש או מיר ישראל ווען זיך אוסר להריגה זיין על קדוש שמו הגדול כ״ה :

צה לעולם איבריג זאל דר אענש פט כעטין אוף אזו זאך וואס ניט נאטרליך איז (לאשן) ער ווערט בעטן או זיין ווייב זאל האבן איין קינד פון אכט חדשים אונ דאס קינד זאל רעכט לעבן דש הייסט (תפלות שוא •

צו אל דר אענש זאל ניט געבן שלום צו זיין רבי ווי ער גיט שלום צו זיין חבר ניירוט פר זיין רבי אזו ער זיך אביסל איין בוקן איט ירמה זאל זאגן (שלום עליך רבי ומורי) •

צז מעשה איין חכם האט נאחה גטאן קודם וואס זיין זון או ער זאל איבריג ניט הנאה האבן פון דר וועלט אוך איין אזל איין דרייסיג טאג זאל ער פאסטין דאך נאך זיין טוט האט אן איס דן גוועגן • איז ער צו איינעם גיקואן בחלום דש איז ווייל אך האב ניט גיוואלט איין בינרן דר צו ריסבי טאליס מיט אנדרי די בלעפר אונ האב זיך פר כמרגן •

צח אהוב האב ליב צו זאגן דש ווארט (תאהר) רהיט תאהר אז איך איל טאן די זאך אורד איל גיען שפאצירן וועס איין זיכר ארויש קואן • אונ זאלשט פיינד האבן צו זאגן דש ווארט (מאה בכך) כלואר וואס נאך דר אער אז איך זאל דש טאן אודר איך וויל גיין שפאצירן או ווערשט אזו טאן וועט דיך כרענגן צו עבירות :

צט לא תחמוד חמדת רעיך) דש איז איין אזהרה או ער זאל זיך ניט שיין אמכן קעגן זיין חברת ווייב • אוך איז אייך אזהרה או ער זאל ניט לובן איין טינה חשה פר זיין חבר אוך זאלשט ניט אסתכל זיין בבנויה אכ״ש אוף חשת איש ווערשטו זוכה זיין הנאה צו האבן (אזיו השכינה) •

ק אם ווען איין אצוה האט זיך דיר גטראפן צו טאן אוף כאנה זאלשטו (שבח והודיה) אגאט געבן • •

קא לא ישרטט ער קאר ניט נעאן איין גלאט פמסר אונ ווערט אל ספר אכ״ש וואס ווען ווירן אוך איין מגדלי נכויזן צו טאן אוף דעם ספר •

קב ואסור עס איז איין איסור צו הרגן איין לויז אוף רען טיש וואס אן עסט דרויף אונ דר וואס הרגט הייסט גליך ווי ער הרגעת אוף דינם אזבח (בשעת כרכת המזון) זאל אן די אעסרם צו דעקן דען אוף דען אזבח האט ניט ברטרפט קואן קיין אייזן • אן טאר ניט טרייבן אין איין מסכ דר איז וויד טאליג •

קג לעולם איביג זאל זיך דר אענש ניט סומך אוף יחיקנש זין ווען אן טוט איין נס איז אן איס מכה פון זיין זכיות • **קד״ג גדול** אונ עס איז גרוס היד צלחת פון דען גצלי ווען ער קערט אום די (עבירות) צו זיין הארן אז דר עושר איז גרוש : ווען דער עושר קערט ניט [illegible] אונ וואס אן [illegible] טירחה אכה וואס ער קענט אום דר האט איין [illegible] אין זין (אזכה רבים) צו זיין אונ ווען [illegible] אין זיין חשבה טובה [illegible] אמן

קד בל אלוה שוו ריין אונה אלש איז ניט גימלט פֿר דעם עולם אלטשט זעהן יוא צו טאן אחרן די אלוה איז אקטרג און דרך פר אחש זאל איך אוו שפֿל זיין •

קה לא יגור איין גוטר זאל ניט וואונן אין אוז אין טטאט ווחו די לייט זעק עובר אין (שבועות וחרמות) דען אאן אאי עבירות איז איין תקנה ווען אן טוט תשובה : אבר אוו חרם ושבועות איז קיין תקנה דען הר"ם איין אוו פיל ווית רא"ח דען חרם פר דאר אלי רא"ח אברים •

קו כל (המוע) ווער עש פר אייט או אן זאל / די ספר תורה ניט הריין ברענגן אין ארון הקודש • ביז אען זאל איס אשפט טאן • איך ווען ער וויל האבן או אן זאל איס אשפט טאן אונ דרינגט דאט קהל דער צו אוו דש וואש ער וויל • הבן איז עלה כרין לעתיד ווערט די תורה טריימן וויח זיין נשמה :

קז ואם (מעכב) ווען ער איז מעכב די תפלה אונ די ווטי איט ווערן איס וזה זאגן טוטש ניט רעדט אוו ער קערט זיך דראן ניט לעתיד לבא איצן זי. אפרן אתפלל זיין וועס ער ניט זוכה זיין איט זי צו זיין • **קח** אן זאל איין ספר נעאן פֿון די רעלטר חנט **קט** אן שבת זאל אן ניט דר אאכין דעם חבר פֿון טוטי לייט מחרום עט איז איט איין נער **קיא הצמא** ווען איינר וויל טרינקן אוטיר אונ ער אאכט ברכה • טארעד אס דר פֿון גיסן אוו דר ערד איז ער טרינקט אונ ווען ער האט גיסרעגרט אונ דר נאך גיט ער זיין תלמיד צו טרינקן זאל ער פֿריאר אס גיסן •

קיב אם ווען דוא זעהסט דיין חבר הט איין עבירה גיטאן אונ דוא האשט איס איין (התראה) גיטאן או ער זאל ט טון אער ניט טאן אונ ער פֿאלגט דיך ניט • זאלשטו אוט טרייבן רבותי איך האב דאן אשרטן איין התראה גיטאן אונ ער הערט איך ניט • **קיג ואם** אען קאן היין צדיק איז גיקואן איין מורעניות אונ דר עולם. איז (אויטן) אאן איס דהיינו ויא זאגין ווית קען ער איין צדיק זיין ווען איס האט איז צו קואין זאלשטו איס פר ענטפֿרן די ווית אנר פֿון דען דוד אוו ער זיידן • **קיד המשנה** ווען איינר פר ענדרט די (יולדת) וואט איר זאגן ט־ת אונ י"ט אונ ער זאגט אנדרי איז ער עובר אוו (לא תשנה וגו') :

קטו אען דר סופר שרייבט איין ספר תורה אונ אוו היין אות איז פיל טיגנו ווערט ער ווען די פען איין טעקן אוו דען אות אונ ווערט אעלין אאן (שם) שרייבן טאר ער ניט טאן • איך פר קערט סוו (שם) צו יעתאן צו אסן אנדרן אות. אאר ער איך ניט טאן • **קיו ואהבתם** את הגר) עש איז איין אצוה או איר ישראל זאלין ליב הבן (איינר) וואש זיך איז (אגייר) אנקט אונדרייסיג אאל הט די תורה אוה גיזאגט או אן זאל איס ניט אלעך זיין : אונ שטיט איך (ואהבת גר) ד דאט הט איכן ליב אוזין איר איס איך ליב האבן • **קיז ישראל** ווען איין יהודי הערט או אן זאגט אוו איס או ער ווער איין נכרי זאל ער זאגן איך בין איין יודי דען יוסף הצדיק האט זיך גירעהנט פר איין עברי אונ שר רויך (גנבתי אארץ העברים) האט ער זוכה גיווען או איין ביינר זענן גיקואן אין ארץ ישראל : אבר אשה רבינו דר טאבטר פֿון יתרו שפרכין (איש אצרי הצילנו) אונ ער האט גשוויגן אונ האט ניט גיזאגט או פר ווחר זיין עברי • דרום איז ער בגראבין ווארן אין חולה לארץ •

קיח הנותן אען איינר גיט ווין צו טרינקן הגם וואש זיין אשה ווארלאיז איט נשים טוט ער ניט רעכט ער הענגט איס די שכבה ברשון. אבר ווייל ער גיט צו טרינקן זיין די וואש

קיט ישו ווען איינר אאונט צווישן ליטן אונ ער איז איין (רע עין) דר דורך האבן זי קיין הצלחה ניט אין זייער (משא ומתן) דרום הייסט גאל אאו אן דר קענט ניט •

קך הבושת בושה) איט (נקיות) זען בהעפֿט דש איז אען איינר בושה הט דר איז איין נאאן אונ זאגט איך קיין ליגן • **קכא שני** אנדרי חכאים הבן גיזאגט דער וואש איין אלאכה טוט ערב שבת אונ ערב יום טוב אונ (אוצאי שבת) אונ (אוצאי יום טוב) אום חנוכה אודר פורים אונ ראש חדש אודר אן תענית צבור דער הט קיין ברכה אין דר אלאכה •

קכב מעשה איינר האט גזעהן איין אשה אחש איז גשטרבן אונ אן האט גיברענט אויף • הערד אונ אושרי אוגן איט שטראנגין פֿלאקס הט ער זי גיפֿרגט פֿר וואש דאש איז האט זי גיענטפֿרט ווייל זי אלי ערב שבת האט גישפונין פֿעדם • אונ האט ניט עוסק גיוועזן בצרכי שבת •

קכג שני צוויי הרהורים האט דר אענש טאג אונ נאכט איינש אוו איין גושה : דאש אנדרי אוו געלט אוו די צוויית גיט ער ניין לעבן • אוך האט ער הרהורים דאש : זענן קנאה שנאה גאווה תאווה אן די דאזיגי זענן אבטל ויא פֿון דער תורה אונ עש שטיט (ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו) גאט איז גאר חסד איט דעם אענשן דש איז ווען ער דא קנדר נעאט איס גאט זיין קינדר אוועק : ווען ער האט עשירות נעאט איס גאט זיין עשירות אוועק כדי או ער זאל עולם הבא האבן •

קכד אל דר אענש זאל זיך ניט שטעלן רידן איט אוגדים או ער זאל זי ניט אבלבל זיין פֿון לערנן :

קכה מי ווער עש ברחמן ניט לייען דהיינו ער קען זיך אפֿרנט זיין איט דעם געלט וואש ער הט • אונ ער נעאט הפֿך צדקה אוו ער דר צו גרייגין ווערן • אוך ווער עש אאכט זיך קרנק אונ בלינדי שיקט גאט אוו איס צו ער ווערט או :

קכו אל דו זאלשט דיך ניט אאכן פֿר איין גרושן צדיק דהיינו ווען דו זעהשט איין אשה טרענקט זיך אין טייכה ווער ווערשטו זאגן ווי קען איך זי אלי זיין איך וואו דיך זי אן נעאן ביי איר הענט אודר ביי איר ליב אוגטו זי דאך אליג זיין •

קכז לא ער זאל ניט נעאן סיידן ווען ער הונגריג איז אודר ניט טריקן סיידן וואו ער דאורשטיג איז • אונ ווער ניט צדיק גלוסט זיין לגורך טאן זאל ער זיך ניט אוו האלטן • ווארום עש איז איין סכנה ער בקואט די געלי־זולט אונ ווערט גשוואלן אוך איז ער עובר אוו (בל תשקצו) :

קכח מעשה רבי יעקב בר יקר פֿלעגט איט זיין באַרט אוש צו קערן דש שטויב פֿר דען ארון הקודש • אונ ווען דש קהל פֿלעגן צו גיין צו דעם אלך צו טראגן שוחדי האט ער זיין טיך אפ גצוגן אונ האט אתפלל גווען או גאט זאל זיי אן געבן לטובה דוך •

קכט כבד את ה' מהונך) דש איז טייטש האלט גאט ווערליך איט דיין געלט • דו זאלשט קויפֿן איין קאסטין די ספֿרים זאלן דרין ליגן • אונ ווען דו האשט קיין קול האשט זאלשטו אונטפֿר דען עאוד זיין : זאלשטו פֿון אינים אתרוג איין שיינים טלית

קל יאדן (צדיק דרכו) ווען איין אענש איז אט איז גאט זאל זיין תפלה הערן ער דאף ניט בעטן איט גיוויין איז הקב"ה אקבל זיין גיבעט :

קלא אם ווען איין אענש בעט גאט או ער זאל קאנין לערנן אודר או ער זאל וויט האבן צו לערנן אודר ער בעט אודר אצוות ער זאל טאן קענן ווערט זיין תפלה אן גנואן ווען דאך ער וועט זאל האבן קיין עבירות •

קלב אם ווען איינר פֿרבֿונט דיך אײן מלוה אונ דו דערקענשט אים איין מלוה געבן או עש וואל זײן (ברוך ישרה) אונ געטש אײן דער בייא זאלשטו ניט שווייגן · אחאר וועט ער גין צו אײן אנדרן · וועט ער אים געבן אײן · מלוה אמה ער קען דר דורך פֿאלין :

קלג ואל אונ דו זאלשט ניט ווען איין מלוה פֿון איינם וואו דו ווייסט אים חושד או ער וועט דיר ניט ווידר צאלין מלוה געבן אונ ווערשט דיר גידענקין די מלוה מיט שולט או ביטח חושד בכשרים :

קלד אמר החכם דו זאלשט אויטליבן איין נפש עלה געבן אפילו דיין שונה : דען דײן טובה ווערט גידענקין דרויף דיין גוטה עלה עשיה · שולעלט אמרן דו האשט אים פֿיינר וועט ער דײן גוטי עלה · ניט טאן וועט ער פֿאלין ווערשטו איין נראה המכן :

קלה וכל חסיד אויטליבר חסיד קער אויך אײן גוט זאל אים צו שיקן נעמן · איין גוטי אשה (וחסידה) עש וואר איין (אשה) איין חסיד האט גיוואן איין חסידה דר נאך האבן זי זיך גט געבן דער חסיד גינומן איין אשה רעה האט זי אים גבראכט או ער וואר אויך איין רשע גיווארן : אונ די חסידה האט גינומן איין רשע האט זי אים גימאכט פֿר איין חסיד · דר כלל פֿר אלוה זאל ער מיט איר ריכטנה האט פֿירן צו דר רשות :

קלו שם רשעים ירקב) דש זאגן די פסוקים דאש זאגן אלוין זי ער נאמן זאל אירויש קומן איין אן היבן די שורת ווארט ווען פֿעלין זי ווערטר אדר אלין גווידיג ווערטר :

קלז בכל דרכיך דעהו) ווען דר צדיק גערנט אויף די וואש עבירות טוהן זאל זיין (כנעני) איין איין ישו הדעת מיר גפֿינן משה רבינו האט גילערנט אויף די בני ראובן אונ האט זי שלאמי אמרן גגעבן אונ שפראך (תרבות אנשים חטאים) אין זיין אויכן גווארן איין קונפֿט צו (כמו אילה) :

קלח בכל איין אי זאגן זאל דר מענש זעהן ווי ער זאל דיא מלוה טאן אפילו ווען ער טוט איין מלוה בכעס לאו ווי איר גפֿינן משה רבינו האט די לוחות צו בראכן איין לארן דען ער גידענקט זיך לאזן אויך זיין דר הדבר אונ ניט ישראל : אז וויל זיין לארן וואר לשם שמים האט גיט מסכים גיווען אונ זאגט (יישר כחך) וואש דו האשט צו בראכן :

קלט אם ווען דוא הערשט או איין אלואר לערנט מיט זיין תלמיד אונ זאגט אים פֿיר דויין גרמז זאלשטו אים ניט אבויט זיין נייארט זאלשט זאגן · פֿר דען אלוורת פֿרייט אונ זיך המכר או זי זאגן אים אויש דען גריינ פֿירן · אוך זאל זיך ניט בריאן איינר אונ זאל זאגן דר האט איין גיבעטן או איך זאל געבן אוינטהלפֿר זיין זון פֿר איין וויבֿ דען פֿר באלט זיך בגנוה אונ יענר ווערט אבויט :

קמ מי וואר זיך היט צו זאגן האך נשים אונ רידט אויך קיין דברים בטלים ניט אונ האלט היין זיין לארן אונ טרייבט ניט אחוה אונ אונ זעק בתורה ובמעשים טובים (לעתיד לבא) ווערט ער סיין אומד מדרגה זיין איין ווערדר די (אוהלי התורת) :

קמא מי ווען איינר האט פֿר לארן היין ספר אונ הזיבט אן צו שרייבן איין אנדר ספר אונ אין איינן טרייבן אי דאש ספר גיפֿונן ווארן · אמר ער האט די בלעטר אין אנדרן ספר וואש האט גישריבן אין שרייבן אנדרי זאלבן · האך גזרות זאלשטו ניט ליגן אויף תורה נביאים וכתובים · אוך זאל ער ניט בקוען · איין בלעטר וואש דר איז גישריבן אדר אנדרי לשונות פֿון עטי"ם :

קמב אם ווען דוא האשט (זכות) מיט איין הווער אין דרויס וואר מיין דיך (אמלה) זאלשטו דיך ניט אלבר איין ווען פֿר אין דיך אמלה בישטו (אייתר) או וויסט ווי דוא האשט טעות גיהאט אבר ווען דוא בישט אים אלין בישטו טעם (אייתר)

קמג אין אן טאר אין איין טאג קיין לוי אחראות געבן · אונ או אן גיט תרם זאל זיין בייא טאג :

קמד הביאו גאט שפראך גיבט מעשר (מעשר עני) דילפט מיך אונ פרובט מיך · דר מיט ווערט גאט אויין זעהן או איך וויל מיך געבן גרויש עשירות ווען שון איין אנדרי אלות · טאר אן גאט ניט פרובן אבר אין דר אלוה פֿון צדקה האט זיך גאט ב"ה גיהייסן פרובן דרום קער אויטליבר מעשר צו געבן פֿון אויטליבר אך וואש פֿר גווינט דר אן איין לעהנט חלק פֿון ראוח · אונ אער עש גיט קיין מעשר ניט זאל בוהבט אים ניטש אער או דש מעשר וואש ער ה' גיזאלט דען עני געבן :

קמה כעס בחיק כסילים ינוח) דר מענש אוז זיך ווערן אלחיק זיין פֿון (כעס) אונ ער זאל זיך גיוויינן או פה זאל גאר קיין כעס האבן אפילו אויף או איין זאך וואש אן קער זיך יום צו בייזרון דען אומרי חכמים האבן גיזאגט וואר עש לערינט אין פר איין הלם טוט זיך די תאוה פֿון אים אב אונ דאש לעבן איז גאר קיין לעבן ניט אונ שטארבן פֿר דר צייט או דר וואש לערינט ניט ברעגט אים צו (ענוה) דען הלל האט מיט זיין (ענוות) דרייא גרים גיבראכט (תחת כנפֿי השכינה) אונ ווען איינר לאזט פֿון זיך גרויסן פֿארכט אונ בווייזט כעס אין זיין הויז פֿר פחד געבן אים זיין קינדר האפֿט צו טון פֿון דבר מיעור אונ קומט ארויס דרייא עבירות גרושי אויש אין (גילוי עריות) דאש שטב אוז אים ליגן קיין דר (נדה) פֿר פֿארכט דש אנדרי אין (חלל שבת) ווען דש עשן האט זי האט גקאכט און שבת האבן די הינט אויף גגלשן פֿר פחד אונ זיי אורדלט קאכן אום שבת אורדר איין ליכט ווערט פֿר לאשן אין זיין חדר זאו ער טולהט פֿר פחד ליכט זי אן יעדש דריטי אין (שפֿיכות דמים) גווילט זאל פֿר פחד אנטלופֿן זי ביא דר גאלט אונ פֿאלן אין דיא גרובן ארויין · אוך איין פרנס זאל ניט ווארפֿן זיין פֿארכט אויף די לייטן זייער איבריג זייער עונש אין גרוש דען זיא לידן ארמש אין (בהר שחת) אונ קומן איביג ניט ארויש :

קמו ואם ווען איינר ברענגט זיך אויין צו (חשד) זאל ער אוחל זיין די וואש אים חושד געבן דען ער איז זיך אליין שולדיג :

קמז זמירות היה לי חוקיך) דוד המלך שבר אך איך דר לוג אייג (זמירות ושירות) אין עולם אונ די בעשטי שירה אין בייא איר ווען איך לערן אין דר תורה מיט דעם טראפ מיט ניסקייט אבר די דרשנים וואש זאגן די פסוקים פֿון דר תורה אויף געטרעט לעתיד וועט די תורה שרייאן פֿר גאט אונ וועט זאגן דייני קינדר בין איך בייא זיי גימאכט אזו אויין (הארבט) דש איך אין כלי זמר זי זאגן די פסוקים זייער גיטווינד אונ געבן ניט אכטונג צו די טראמן ווארו זי זאלן וואכטיק זיין · אוך ווען זי לערנן איך זאגן זיי אלטיק איין אויטן צו רידן (דברים בטלים) :

קמח שלשה דברים) דרייא זאכן האט הקב"ה בשאפֿן איין מענטשן אוידן צו הערן אויגן צו זעהן איין צונג צו רידן אונ ווען די אויירן הערן ניט בשאפֿן גישאפֿן האט ער זיא גיהערט אז עש איז פֿר האנדין איין שון משה לרבי גזאגט צו (גזבן) הערט ער זיין אויגן גיהאט הערט ער ניט גיקענט מכהל זיין באשת איש ער ניסט גיווען הערט ער קיין צונג גיהאט וועט ער ניט

גינעלט רין הלוות ווען · הרע און נאט האט דאך די רפואה בשלחן
און האט זיך גיאורבט לוין (גבט) דס זיין איין וואוער ער האט
כשלחן · פינגל אן ער הערט ווארט ניט · רעכט לו הערן גאר אר איין
פינגר און חוד · שטעקן לו דיא מוילן האט ער כשלחן ברעכן אען ער
… ווען · זאל ער פר מוילן אוג לו … הוט ער
כשלחן לווייה ווארן האט ווען די ליין און די לעפלן און ווען ער טוט
איט די שלביני איין עבירה ברעכט ער אוך דען לווהם פון דר וועלט
קער ער חייב אותה זיין רלוגן זאל · ער זיך היטן וועט אים גאט
בלאלן זיין גוטן לון ·

קמט והיה כיום השישי והכינו) וואר עש גרויש זיך · אן
פון ערב שבת דר האט לו עסין אום שבת דרום
קער דר מענש גיווארנט זיין אן לו גרייטן · וואש אן ברויכן אוף שבת
(ושט) ווען די (מלכה) ווער גיקומן איין · זיין הוז זו פרעמט ער זיך
זייער · דען ער טרעפט זיך עש וועט איר גרוש כבוד זיין וויישט
ער זיין קנעכט אוט רומן אך אויש קערן אוג אוט לירן די שטובן ! אבל
סבן אז ער קער זיך אליין אטורח זיין פון וועגן שבת · דען זי הייסט
(כלה ומלכה) ווען שון ער האט הונדרט קנעכט זאל · ער זיך אליין
אטריח זיין :

קנ אל · ער זאל נעהן אז שבת ניט איין זאל ער · ניט הונגריג
זיין כדי ער זאל מקבל שבת זיין בשמחה דרום קער אן
אוך ניט לו פאסטן ערב שבת · סמוך לשבת זאל ער · פר זאלן עסים פון
גקעכטש אז וואר עש קען פאסטן און עש ערט אים ניט אוז איין מלאכה
לו פאסטן די חסידים ראשונים הבן גפאסט ערב שבת :

קנא קרוב · אתה בפיהם ורחוק · מכליותם) דר פסוק איז
גזאגט ווארן אוף די מענשן וואש רידן כלו פה אוג
… אוף ווערן חבר אז זי גדענקן · אז גאט ווירט דש ווי … זיין
… גאט … אוף … קיין ביז חבר · גאט ווייש ויא ניט פר געבן …
ווערן זאו עוטט הדין המבן :

קנב רצונו · של אדם כבודו) דש איז טייטש · אז אן טוט אן
זיין רלון איז דש אוך · איין כבוד … ווען איין
… אוטר שענקט איין דעם · כוס און דר … דען … דש
… איין עבירה אוף דען גון וויל ער מקבל איז זיין דינשט מכבד
ווען איין ווילן איז דר ביי אין דען זון ניט · גריכט פר איין עבירה און
פאטר ווטר קערן אוף אונזי זאכן אשר זיין די קינדר ·

קנג ישׁ חסיד · עש גיט זיך איין חסיד וואש ער טוט ניט פיל
מעשים . טובים דש אכט · וואן ער הט פר
גנומן וואש ער האט מקבל גוועזן פון רבי אוף זוגן טון יוא גדענקט הט
ער זיין הערן רדוף ניט געבן אז ער זאל רעכט פר שטין און פר זו זאך
איבר דר תלמיד גשטראפט איה איר גפינן ביי אשה · רבינו שטיט אז
ער האט גלערנט אוף די הייבט ליט וואש זיינן גקומן פון דר מלחמה
פון מדין און האט לו … גזאגט פר אלש קאט · עטן גלאזט די ווייבר
לעבן … עגטפערן … אשה … און ניט …
גבלחן נשים אוג לו … ווייל אשה · האט אאל גוואושט אז דיא
הובלזיש איין חכאיש גרויש און תצטן דש גיענים · איין פר שטין וויען
גאט הט גהייסן פר דארבן די … :
אכ"ט אז די (…) … גשפלט זיכריען · דרום וואר ער
ברוגז אן זי אוף הבן … חכמים גזאגט (לעולם יהא אדם ערום
ביראה) דר מענש זאל זיך קלוגן אז ער · זאל ריכט אחן די ירמה דען
הט קאמט פורעניה אוף איין לייקרט אלש וויל ער זיך ניט הט גקלוגט
אוג ער מיינט ער טוט אלז ריכט ·

קנד מצוה · עש איז איין מצות מטליכן · לו חרן די אומבוות

וואש אום שבת איז אסור · ווען עש איז איין …
לערנן די דינים פון יוא · שול אן י"ט און זאגט מאה ארליקן דר מענש
וויזט אז איך המב וקיים גזעגן · וואש שטיט אין דר (משנה) אזוש
גלוטן ווען י"ט גפעלט נאהנט לו שבת זאגט · אן מט … י"ט מאר און
קיין מענשר אס … שיידן אוך · קיין עירובי יום ווא · קען ער זאגן
(עשרתם עשרתם)

קנה זה יסוד · דש איז דר יסוד פון ירמה · ווענם אביג איין
עלה טובה געבן ווען ער קומט לו דיר פרעגן
אכ"ש ווען דוא ווילשט ווארן איין זאך אז דוא · פר שטייסטו ווען וונדר
… לו דיר גרוטן פרעגן אום דר זאך · האשט דוא דוכך דיין ירמה פר
שטאן אוב ער זאל טאן אודר ניט … אלשטו פר שטין אוב עש גוט
איז זאלשטו טאן אוב ניט פר לאז · אוך הבן די חכמים גזאגט (ותפארת
לו אן האדם) דהיינו דוא פר שטיסט אוב זאלשט · פאן אוג פרעגשט
דיין חבר אום דיא זאך אוג ער איז אוך אשכים זאלשטו · טואן ווען דוא
גיבשט דיין קינד לו לערנן : זאלשטו זעהן אז דר מלמד זאל זיין איין חכם
אוג ירא שמים אז ער זאל אים ברענגן אין דר ירמה מריין ביי איטליכש
דינג זאלשטו פר גאט · שבח והודי' געבן אוג · אז דוא אוך ווארשט אוש
דיין שלאף אז דוא דיין זאכן טושט זאלשט פרייער זעהן די ירמה פון גאט
ווען איין מענש קומט ארוש פון דר תפיסה איז ער מחויב גאט לו לובן
אוג עש איז קיין גרעסרי תפיסה ווייא · שלאף דען זיין · גלידר זיינן אלי
גבונדן · ער קאן ניט רירן ער קאן זיין גלידר · נים רירן אוג ער אאכט
אוף אערן … אוף גבונדן דרום קער ער אוף · … גלידר שבחות
געבן וויא איין פסוק שטיט (כל עצמותי תאמרנה) און אן קער אתפלל
זיין אז איט … חבר זאל ער טאן עבודת הבורא אוג זאל דורך דיא
… קיין … טאן אוג דר צדיק קער זיך לו · קריגן אז ער זאל זיין
יצר הרע … זיין ווירט ער … (כל תאוות נפשו) חבר
דר רשע בעוה"ז איז זיין תאוה לפי שעה אוף שטעלט ער זיין לעבן אום
… ער גיט … ווערט אוך דר … זיין תאוה
… ברענגן אוג … קריגט איט איז זיין לעבן פר ביי און ווען דר
רשע איז אוסר נפשו אוף · זו איין זאך וואש לפי · שעה איז אכ"ט אז דר
צדיק קער זיך אוסר נפשו · זיין על קדוש שמו הגדול וואש דר שכר הטוב
איז לעולמי עולמים און ווען דר יצר"ה איז זיך מתגבר) און ריט אים אן
עבירות לו טאן זאל ער גדענקן ווען גוועזן אין · די ערשטי דורות וואש
אן האט גאר … גוועזן אוף יהודים הט ער גוויסט · לאדרן (יסורים
קשים ורים) קער ער זיך פטישה לו היטן פר · עבירה …
… ווען דר מענש טוט איין אלה וואש · דר יצה"ר …
זיך איז בעסר איין אז הונדרט אלות וואש קיין · יצה"ר ניט … ביי איז
און פר קערט ווען ער טוט איין · עבירה וואש דר … ביי · קיין יצ"הר אז
ניט איז זיין שטרוף גרעסר פון די עבירה … דר ביי איז יוא יצ"הר
איין משל איין מלך שיקט לווייא מירה זאגן · טאן איין שליחות קומט איינר
אוג זאגט לו איין … דיר איין · גאלד לו דען אדרן
שליח שפרעך … הסטו … אז עטן … ביידי …
שליחות המלך ניט טון אוג די … גפעלט אן דען שליחות פון
מלך איז דר … דעם … גפעלט פון …
ווען … פר … איין אלוה ער … זיך אז אן זאל אים …
חסיד … זיין טוט ווערט ער … און ווען … פר …
זיין … אוג … זיין ברודר אוג … אז … ניט …
און … איז … פון … ווערן זיין … דר …
… און … השגחה אוג טוט …
טובות אוג … די … השגחה …
… פון דען …

קנ"ו **ואם** ווען דוא זעהשט דייא זרות וואש נאך אונ דר זיין אווירי׳ חכמים היישט ער אוז זיין זון אונ זיין הדריק אונ דר נאך קאון פון זיין עמי הארצים טרויט דש איבט אייז זיין האבן אשדך גוועזן איס.זו זיין משפחה וואש דרין זיינן קיין אווירי׳ חכמים פר המרן גראסן די קינדר נאך די אשר טברידר זיינן אוך עמי הארצים דרום זאל מן בעטין אז גאט זאל צו שיקן איין (זיווג) אים אונ זיין קינדר וואש אזו איין לייט וואש האבן ירעת שמים תורה וגמילות חסדים •

קנ"ז **המכבד יכובד** דער עש איז מכבד הקב"ה דר ווערט פון גאט גיעהרט דרום זאל ער מכבד זיין דיא ספרים ער זאל זי ניט ליגן אונ בעט גיוואנט • אוך זאל ער צו ווישן זיין פים ניט העגגן וואש דברי תורה איז אודר אוף זיין רוקין • אוך ווען דר מעניש (משמש המטה) איז אונ איז נויז גרעבט איט (זרע) זאל ער ניט (מזכיר) זיין קדושה אודר תפלה ביז ער וואשט זיך מפרי׳ אוך ווען דר מענש איז וואש אום רוין זאל ער ניט גידענקן (דברי תורה ותפלה) •

קנ"ח **יראת ה׳** שלמה המלך האט איין ספר (משלי) מזכיר גיוועזן די׳ ווערטר (ירמת ה׳ תכטלעהן) אזו האט זעגן קעגין תכטלעהן (פריסות) וויזט ער דר איט תפלו ווען מן כעאט דען מענשן זיין לעבן זאל ער ניט אורד זיין אן הקב"ה דען ער קאן דעם ווידר (אחיה) זיין אונ ווען ער דר המלט זיין לעבן אוך פר וועלט אונ איז אורר אן הקב"ה כעאט ער זיין לעבן אונ קיינר קאן אים ניט אוליבזיין דרום האט שלמה המלך גיזאגט (ירמת ה׳ מקור חיים) דען ח"יהט גו פיל איין דר לאז אז תכטלעהן: אז אברהם אבינו הט גיוואלט כעאן יצחק זיין לעבן האט אים גאט גירוסן (ירמה) • אוך זעגן דיא תכלעהן (ירמה) קעגן י"ח קרבות וואש מן דר שואלה עטרה איז׳ אוך זאל ער איין דיא תפילה כוונה האבן אונ מיטולן אחרש וואש ער רידט אונ זאל ניט גישווינד זאגן • אונ זאל אים דענקן גלייך אז ער שטיט פר איין אוף אזו ער בקשה טאן ווארט נאך ווארט אונ האט אוך (כוונה) וואש ער רידט אכן טכן פר אוך אלקי׳ האולים הקב"ה זאל ער זעהן אתפלה זיין ניט גשווינד אונ זיסן זיין קול • אונ הוך זאגן אונ בייא מיטולר ברכה זאל ער כוונה האבן וואו עש איז איין לוב אודר איין גיבעט • ווען ער אבר איין כוונה האט וואו איין גיבעט איז דהיינו אז מן זאל אים געבן לעבן אונ פרנסה אונ וואו לויב איז צו גאט האט ער קיין כוונה דען אן איז אקטרג אוף אים וואש אים גיט אן איז ער אזו מכוין • אונ די לויב גאט אז ער ניט מכוין: אונ ווען דוא אתפלה בישט זאלשטו אתפלה זיין איט אזו (ניגון) וואש דיך געפעלט ווערט אשר כוונה האבן • דוד המלך שפריך (לכו בקול מזמורי) דר מענש קער זיין קינדר צו גיוויינן צו ירמת ה׳ איז ער גלייך צו איינם וואש גיט איין (מדבר) אודר איין דר טיך אין (ים) טרעפט ער גשווינד דיא שטחט אוז ער פרמרן דען ער איז גיואגט •

קנ"ט **חכמת נשים** זיי זאל קעיט איין שטאט חכמה אונ ירמה קעגן זיבן זאבן וואש ניט אזו איז צו דר נשמה דאש איז וואש ער זינדיגט דורך די דהיינו איט דר (ראייה) וואש ער הערט איט זיני אורין (דבור) וואש ער רידט איט זיין מויל (מעשה ידיק) וואש ער טוט איט זייני הענט (הולך רגלים) וואש ער טוט איט זיין פים (וסכיבת נשים) וואש ער ליגט בייא ווייבר (לב חורש רעה) דאש הארץ גידענקט בייזי אחשבות אונ אזו זיבן הענגין אן דעם הארץ דען דאש הארץ פירט דר צו: אבר ווען דאש הארץ קערט אם דיא זיבן אוג ער טוט איט איז ער זוכה אז ער וועט זיין חלק דיא זיבן רות וואש אקבל זעגן בגן עדן הפסינה

אם ווער ... האט (לידי נכיון) דאש איז עש טרעפט זיך דיר

ק"ס מיין גיוועטיגי עבירה אונ דוא האשט דיך מיך וואונדר גיבט אש מאלשטו דיך ניט (מהנה) זיין אפשר דייני עוונות קיין אוך אזו צו המרדין ניקומן הסבן זיא אתה גוועזן אוך ווייטר קינדר זיא זאלן אוך ניט זינדיגן אזו אזלשטו ליבן הקב"ה אז ער האט דר גיסטארקט קעגן יצר הרע •

אם ווען דוא בישט בטחון אוף (נסיון) מערשטו דיך וואל גידענקין איך ווער טוב מער ניט זינדיגן דען דר יצר הרע פון היינט איז ניט גלייך צו דען טאג פון מארגן אפשר מארגן ווערשט ניט אויש לייען • דען דוד המלך איז בישטאנין קעגן (אביגיל) אונ איט (בת שבע) האט ער זיא גיזינדיגט • אופשטיט (בקרושיו לא יאמין) גאט גלויבט ניט אן די הייליגי • אוך שטיט (תשרי אדם מפחד תמיד) ווואל דען וואש פארכט זיך אז ער זאל ניט זינדיגן :

קס"א **ולמען** דרום אוך זאלשטו ניט מהרהר זיין וואש איר וועגן דא גידענקן ווייטר אז עס איז קיין חסידות ניט (דרכי האמורי) אבר זאלשט ווישן וואש איר גידענקן איז איין חסידות דען גאט האט גיקריגט אן די גלידר און וואש דר מענש וועט פאן אונ און וואש גאט וויל שיקן אן אים דען עש שטיט (כל לעדי יוטפר) דאז איז טייטש עש ווערט (נגזר) ווי פיל טריט דר מענש זאל טרעטן און דעם עולם דרום ווען דען מענשן אן זיין פערשט פון פוס טוט אים בייסן גלייך אי איין ווייז דש בטייט עס האט צו גין און אזו איין חכם וואו ער הלין ניט ווייסט אין זיין אורין ווייסט אז ער האט צו הערן איין דבר חדוש און זיין אויג בטייט ער ווערט זיין אודר זעהן חידושים וואש ער ווייסט ניט און דעם שטערן ווייסט אזו ווערן צוגין און איין אין זיין הענט בטייט אז ער ווערט האבן נייאי מטבעות פון זילבר אונ גאלד אין דר נאז ווייסט אז ער טערט צערנן אען אונטר די ... וויינן און מישולן אבר וויזט דש בטייט איין חידוש דאש טוט גאט : עב איז גוזר ווית פיל מענטן ער זאל זעהן וויא פיל רידן זאל דש וויאו רידן דרום זאל דר מענש כעטן אז אזו זאל זיין לטובה :

קס"ב **אם** ווען דוא דיין חבר בישט מלוה זאלשטו דיך ניט פריען בעגער ... זיך יעדר מלוה זיין דען אן מיכר ענטפרע דען מלות אין חברת זיין הנט לעתיד לבא •

קס"ג **אדם** איין מענש וואש גיט אין דר מדבר איט לייטן אודר אוף דיא ... איין אונ עס טיקט זיך אים שהין אונ דייני חברים זעהן ... גוואלדן ווערט אים אס גשלאגן אוף זיין עונות נאך דעם ... אבר פון איין זכיות שלאגט מן אים ניט אס אבר ווען זיין ... (ודבר עבירה) דהיינו ער זעהט איין מטה איז ער זיך אלער אז ... איז ניט זיין וייב דיבר ווערט עך גשטראפט אוך • ווען זיין ... פון גאט איעגן ער זעהט זייני קינדר זי ווייען אונ ער פרחנם נאך ... ניט נייאט עריות עוסק בתורה איז ער מקבל שכר אונ מן גריכט אים דאש גיהנם אוך דען ... ער האט איין ... מראקט אונ טוט קיין אום דילם ניט אוך זעגן עבירות וואש ער ... אוך דען עולם אוך אזו ער לייד דש גיהנם דש איז ווען ... זינדיגן לייטן וויא ירבעם בן נבט אוך די קינדר פון עלי הכהן •

קס"ד **כתיב** פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים ועושה חסד לאלפים דש איז טייטש און איין עבירה שטראפט גאט פירידורות און איין מלוה טווינט דורות דערענקט ... בנאמן דען טכר דען דר וואש דינט גאט ניט פון שכר הערן ... דאך זוכה אוך מביג לו ירשן דש גן עדן •

קס"ה **ישׁ** עס זעגן ... צדיקים וואש ... זוכה צו זיין איט דר שכינה אונ ... וואש שטיין ... ועהן ... •

מר ווען איינר מיז גלעגן בייא איין מגת . ווט אבר קוום דעם חלק מרען חומש זיין תשובה זמל ער מוז חוט געבן חום ווילעך זמל ער ווען איין חסר . בלמ מן מויל מוז זמגן . וויח ער התט מן גרוובן לו רבן די עבירה מן מה שבל מיר . בית ער התט גאר חוט געמן דט זמל ער חיער טמן חום גואר זמל ער זיך זעלן טין גרוב וומו די (מויס) ווען דמ הייטן מן איסן חדר טין קין . פמס שמו זיעגן מונ זמל פר שפעפן דט מויל פון פמס . מונ מיט זיך זמל ער האבן איין פיל כלי חוט ער זמל זיך מס וומטן . ווען עט איז ניט קאלט זאל ער פאסן מון דר גאנצט זמל ער ניסט . אער עסן ברוט אונ איין טרונק וואסר ווען ער ליגט בייא (חייבי כריתות) . אונ מיט זיר חוד קינד גהאט לרך ער ווחר ליגן בייא מגת מיט מן מונם נורך . בייא איין כהן זיין וויב מפילו מיט גאלט ווערן זי חסור מונ זייער אחן : זמל ער זיצן טוסן די (מויס) בייא שמג חוך בייא נאכט זאל ער ליגן מון דער ערד מן די קליים זאגן . מיט עסן חוך זאל ער גין נאקיט ווען ביזין זענן מונ זאל דורטן זיצן בית זיין ליב געשוואלן ווערט . אונ מז ער אערט מויט גהייט . זאל ער ווידר גין ווען ער התט די עבירה וויח פיל מאל גטאן פר מיטוכש . ומזל זאל ער טון וויח מובן . גמעלד מיז וואר ער ליגט בייא מיקדרי זאל ער פאסטן הפסקה דרייא . טאג דורך חנדר אונ מוז זאל ער טון דרייא מאל אונ ווען זיא . גיווארנט פון חים זאל ער חלימר הגו ה פסטן מוך ווען ער מיז מוליח . זרע לבטלה זאל ער זיצן איין וומסר חום ווינטר מוך זאל ער ניט שפאלרן גין דט . ברענגט חים לו זינד ווען מן ווישטו מז ער התט גזינדיגט חבר מן ווייסט ניט מיט וועלכר מעשה זאל פר ניט זמגן וומר זמו זיין :

קסט

אל זמלטט ניט זמגן מיין מיינם יונגליך אונ ווירדך די יונגליך זאגן זיין מיט . חוטי מין לייטן מוך ווען זי זיך שפילן מון דר גאס זמל זיטליכט בוודר זיין :

קסט

מעשה איין מענש מיז בייא נאכט גריטן . אליין אונ די לבנה התט גשיינט אונ ער . התט גזעהן איין גרוס חיל זענן געסן מון וועגן אונ ועכטן . התבן די וועגן גשלעפט אונ מז זי אחרן מיך וויער זענן דיא זייט פון די וועגן חרחס נגנגן אונ די וומט התבן צלדרט וועגן דרוף גגנגן אונ התבן חירדך גפירט . אונ דער וומט מיז גריטן התט פיל דער קענט וומט זי זענן שון לאנג גשטארבן . התט ער זי גפרעגט וומט דט בטייט מז זי די וועגן אזו ציהן התבן זיא געענטפרט מיר פלעגן זיך לו שפילן מיט נשים וכתולות מיז אנדר פונט מז מיר וומן מגור ליבר מיר . מכן מז מיר וומן פמן חנידר פר מיר קט דר נאך ליין מיר מון מונ פו מון די וועגן מוזין מוך מזו ציהן . בית זיא מיער מיר ווערן . אונ מן טלאגט זי . טלאגן די אחט טלעפן דען די וומט טלעפן דען דר וומט טוט מעשה בהמה מרבייטן מיט . מיס לקורטן וויח מיט חין בהמות מוך מזוועכר . דמ מוטל מיז מוך לייטן מוך ווען ער פיניגט זיין בהמה מין קר מרביט :

קעא

מעשה איין חסיד התט מנדר גוועזן פון זיין קרובים ווען נמך רעם התט ער אבר גוועזן פון מלי נטמות וועגן התט מן מיך גפרעגט פר וומט ער דט טוט התט ער געבפרט עט מוג זיין מז מיך איין זכות התבן פון זיערט וועגן דרום בין חיך זית מוך אוזה וומט חיך בין מבר לדרה פון זיערט וועגן מוך אחר איין מעשה מיילו וומר פר דיס חין בין ווחר בייא נאכט אונ די לבנה התט גשיינט מיז גוועזן [illegible] איין מענט . מונ ער התט מיט דר קערט מז . ער ווחר ווח [illegible] גמהרט פר פחר זמגט דר ווח לו חים פארבט [illegible] זיך נית שרייבן . חיך זמג . דיך פר ווחט חיך בין [illegible] איין פער ווחט חיך התב גיגולט מחלם מן חיך חיר מונ [illegible] חיך חין די וועלט אזה איין מעשה . איין נשרי נמך זיין

ווס קמט חים זיין קלעלט גפונן מל[illegible] אבר שטעך בייא נאכט התט ער לו מים גזמגט מן מחלם חיך דיער מיר ווס חיך התב מיין פעלר גגאט פון דעם פלוני בגום זמג דו איין וויב מז זי זמל חים מום קעדן שפרחך די קעלט לו חים ווען מן ווייט מיר ניט גלויבן זמגט ער מורגין וו זי חיך שטין מון דעם חרט אונ דמרטן ווילן זיח מיך זועהן . כיי מיין בוים התט דער קעלט מזו גיזמגט . זענן מלי גגנגן אונ התבן חוק גפונדן בייא דען זעלביגן בוים דר נאך התבן זיח מים גוולט חין זיין קבר תחבן זיח חים ניט גפונן התט . דר קעלט גזמגט לו מז . מן חום קערן די גזילה וועט ער מנוחה התבן :

בשבוכה מז דר מענש ווייט אונ מיז . אתורה מון איין חטמום זאל ער מוז זאגן רבש"ע איינר טרעטרין זאגן פריעשן קכא דיין גרים זאכן פון מיר מונ איין המרץ זאלשטו זעהן . וויח עט ווער לו גאנגן מז איין וומשר מונ דט זאל פר לעשן דט פייער פון זארן מונ איין התשובה זאל ווידר קערן דיין לארן אונ איין פאסטן זאגן דר פיין דר כרעהפלקט מון מיר אונ וומש מיך התב ניט מן גריכט איין טיט לו עסן זאל זיין גלייך לו קרבן . אונ דען . טאגן וומט מיך התב ניטט לו גשטעלט לו דעם פייער זאל גירעכנט זיין וויח דט פייער פון מזבח אונ די כלים פון עסן וומט זענן ניט גיברחכט גווארן פר מיר . זאל זיין גלייך וויח איין מנחה אונ וומט גמיינרט מיז גווארן איין בלוט אונ איין חלב זאל זיין וויח דט בלוט אונ חלב מון דעם מזבח די טרעקן פון איין מויגן זאל גלייך זיין מז חיך העט מוסך יין על גבי המזבח דט קול פון איין גווינן זאל זיין וויח דט קול וומט די לוים התבן גוזנגן אונ . פר פינלטרט מון גווארן מיין מיינע מויגן פון וועגן פאסטן מונ גווויין זאל גלייך זיין מז התט ליכט פון דר מנורה אונ דר ריח פון הונגר וומט גיט חוס איין מויל מרויס זאל זיין מז דט גשמאק פון קטורת אונ וומט איין ליב מיז איין המרץ ווסה לו גמכן זאלשטו מוב מעקין . איין מיספיט אונ וומט איין גלידר וומרן פר שלאפט זאלן גלייך מז די שטיקר פון קרבן אונ דר ברמך פון איין הערץ זאל זיין וויח די שטיקר פון מזבח אונ וומט מיך התב משנה איין קליידר גוועזן זאלן זיין די בגדי כהונה אונ וומט מיך מיך פר מיטן לו וומטן זאלן זיין גלייך וויח דמט היילגן פון דעם התט פמס . אונ וומט איין הארץ עט לו ריסן גוועזן לו ריסן ווערן די בכלר . וומט איין זינד זענן דרינן גטריבן : אונ וומט מיך ריר דמ מיט איינר לעפן זאלן פר שמעכט ווערן די אויגן פון איינר הינדרר אונ . איין פר שלאפט הערץ זאלשטו דר פרייען אונ וומט איין כוח מיז לידיג פון הייגנים זאלשטו מיך נמט לידיג זאגן : דען מיך התב חרטה מון איינר בייזי מעשים מון איין בייזי וועג וומט מיך התב גוטאן . עט זייא (בשוגג) עט זייא (במזיד) אונ רוח גמט מז איין מחשבה מיט איין מויל וומט מיך דינק זענק גלייך . עט זאל זיין דר ווילן פון לו פר דיר דר . בחרים הכלידיקה גמט מז זאלשטו פון מיר מועק טוחן די זאכן וומט הלצי מון די תשובה אונ חיך זאל טון מער קיין ביזי טוחן . אונ די גוטי מעשה אונ מחשבה וומט מיטנר מיך התב : זאלן מן גיבעט זיין מון חיבין פר דיר אונ דיין הארץ זאלשטו טמן מון מיר לו גוטן :

שלשה דרייא בייזי מחשבות מיז בייא דען מענטן וומט פר התט קסב לו דיין מטה מיינט מיז מז ער זאל זי . זעהן דרגו חנדרי מז זי זאל חים זעהן אונ דט דריטי מען ער זעהט . זי ניט נייארט ער הערט אונ ער הוט וויח מיין וומנגע אונ פרחפט . חום מיר ווען ער זעהט מיר קלעבט חדר מיר פרהר . התט ער מיין שאלה :

כלל גדול איין גרוסר כלל אונ איז . (תקנה) עדי דרייא בייזי קלב גירמכן מז ער זאל זיך מרת ק זיין . דהיינו מז ער זאל גין . היא מזו איין שטעט וומו מיך (עבר) חבר שמחה [illegible] מהן קוון אונ איין (תקנה) . מון זעהן ווייבר זאל ער [illegible] גווארין זיין וומט [illegible]

נמין זעכן · אונ זאל זיך אוף האלטן צו זעהן ווען זי קומן צו שיס · ווען אים קומט איין (הרהור) פון איין אשה אין זיין תפלה זאל ער זיין שעקן [illegible] גדאנקן פון די פיס אין דר ערד · דיא זעלק [illegible] (הרהורים) : אונ ווען ער האט איין מחשבה אויף איין אשה אונ האט זי נייער ליב . אונ זיין תקנה אז ער זאל ארויז אויס דען [illegible] דר יצר הרע איז · גלייך ווען עס בייסט אים אונ אזוי קראצט [illegible] אים וויא אונ ווען ער האלט אין שוט אויס צייאט ·

שני לויטן מענשן [illegible] זיך לידן קעגין נשים אונ דר [illegible] קס״ח · לירנט זיך ניטש אונ דר [illegible] · האבן גזינדיגט איז דר (עונש) אבער פון דען וואש זיך האט גליידט דען זיר גלייך אז דוד המלך איז גיוועגן ביים (בת שבע) אונ האט גיוואלט מיר אין (אוריה) פון דר וועלט ברענגן האבן די חכמים איז ניט גיוואלט לאזן טייטן (דיא) וואש קיין עולם הבא האבן : אונ שלמה המלך האבן זיא ויא גיוואלט לאזן : דש אחלבט ווייל דוד איז חיים גקווען די מעשה ווס גיפערט אבר שלמה האט זיך אבווין דר צו גווען דען ער האט גי האט טווינט וויבר ·

מעשה קס״ה איין חסיד וואר אז זיין ווייב וואר אין דר (נדה) איז ער גאנץ אוף קיין בעט גיוואכט גלעגן גייארט · ער וואר וויל אונ שלאפן · דען ער פארכט זיך אז ער זאל ניט זעה [illegible] אונ האט עוסק בתורה גוועזן ביז נאכט אונ וועלכר אהרהר איז בחשבה זאל ער ארויש גין אול דר גלם אונ זאל זיך דעם · גידאנקן אויס שלאגן אויס ווילכ[...] ·

מעשה איינר האט גיפרעגט רעם חכם ווען דר יצר הרע איז קס״ו זיך זייער (מתגבר) אונ ער פארכט זיך פיל זולט אזוג [illegible] זינדיגן מיט איין (אשת איש) אדר מיט זיין ווייב אפט (נדה) אונ · טוב עה אזוג (שכבת זרע לבטלה) זיין צו לאש דר חכם גענסרט ער זאל ליבר (משחית זרע לבטלה) זיין אונ זאל דר נאך תשובה טאן דהיינו ער זאל ווינ[...] קאלט וואסר אום ווינטר אדר ער זאל פאסטן פירליג טאג ·

כתיב כי את כל מעשה יביא אלהים במשפט על כל נעלם) דאס קס״ז איז טייטש גאט ווערט ברענגן דעם מענטשן צו משפט אפילו אויף זאכן זאך וואש פר הוילן איז דש מענטש · אזו וויא איינר גיט אום גיפערט אונ עש קווט · אזו · אנטקיגן איין טייני אשה אונ ער האט [illegible] דער זיא אין זאגן האט אונ גנה [illegible] ער הט דר ויט קיין עבירה · ווייל ער זיך ניט וואלטין דר צו האט · גיוועזן דען ער קער זיך גידענקן פילייכט האט איך גזינדיגט אויף איין אנדרי עבירת האט זיך מיר דש אויך גיטרעפן אונ ווען אים איין אזוא קומט אול (כונה) קס״ח זאל ער זיך פריימן אונ זאל גאט לויבן ::

שלשה דינגן זאכן שאדן אין ניט זעהן : איינש איז דש פנים פון (עבודת חולין) דש אנדרי דש פנים פון איין אשה דש דריטי דש פנים פון איין רשע . תקנה פון (מקוה כסא) ווען פש עם זעך ער דש וועט ניט שאדן איז אום איין (סכנה) ואוג ער יש זעהן אבר ווען ער דר פון הנאה האט וואש פה זעהט דהיינו דר יצר הרע וויל אום דרינגן אז ער זאל זיא זעהן פש ליבה אז ער זאל אום קומן אונ ניט צו זעהן אויף ווען רו ווייטש אויף איין מענשן ווען דוא אים מן זעהשט ווערשט ער (מכוויש) דהיינו ווען ער וקבו ירקה איז ערש עש אים אז וון זאל זעהן אויף ווען מיינר איין . מלוכה טוט אונ עש ערט מיין וואש דאס רק ביגאט זאלשט דיך מנסטלפן דאש צו זאלשט זאגן קס״ט איין ::

אל דר אונ זאל (מקבל נשים) איין זיין · האוג זיין פיליכט ווערט אך (מהסקה) דין מיי אוך זאל ער עט מאך קין צו האט ווסט צו ווט דרין טוטן אום ריכט איין (משא ומתן) דען ער ווערן

איין בהענגן צו (סבועה) אדר צו וואצן · אוך זייני קינדר אערן זיך לערנן פון די אום ריכט צו טאן אוך · זאל ער ניט וואצן איין [illegible] איין שטאט אזו פיל משפחות זעהן בחמירטאג זי זעהן ניט מקבל טורחא ווען שון איינר טוט כיז פון זיא פרענקן זי מאכט זאל זי קיין בושה קווק פון דר אנדרי משפחה אוך קומט פיל קריג · [illegible] איינר איין (דהט) אבר זי דען הנא (רוסים) אפכן פיל ציק [illegible] גיפינן איין מעשה פון איין שטאט פלעגט צו טאן איין ברודר [illegible] פורחים פון דר ארינה פלעגן זיך רמרט איין זאלן [illegible] (משא ומתן) טאן אוך פלעגן זיך דמרט איין זאלן פיל (זנות) זי האבן איבר זיך גיהאט איין צולשן האט דר טה פון דר שטאט גיזאגט צו זיין (מקור) גייא צו דר זונה וואש איבר די זונות האט צו טאפן אונ · ביזנ [illegible] זאלן זיא קומן פון איין שלמה אונ סיך · אזוא אזו בילהזן · אוך עסן אונ טרינקן גאבן טוג זיין סונה סיז גוועזן (לסם שוים) : וני די אויס זאלן ניט גיטטרייבט אערן פון זיא : אונ האט צו גיסאן מיליים ביזדר מארק איז פר ביים · דש האט גיוואלט ווייל איינר הט דיגירט איבר די שטאט האט ער גיקענט די זאך טאן · נאר ווען דש ווסן זיך הט איין (עכו״ם) אכ״ש מיר ישראל קענן צו מאכן איין (סייג וגדר) קס״ט צו היטן זיך פר זנות ·

אל דר ווענט זאל אך ניט זעלן ווען אין · ווענן האט זי שוון זיך פר אום ·

אחר איינר האט אחוו שבת גיועזן ער האט ביי זיך גורהגן איין קס״א · שטיק גילבר איז ער גיקומן צום (חכם) פרעגן אום תשובה האט דר חכם גוזייטן וויא פיל דש גילבר אזוי ווערט · קיין זאל ער גבן צדקה אוו (עניים) וואש שעמן זיך צו נעמן צדקה פון (רבים) איינן פון מיינס :

מעשה איין חסיד האט אום איינר (משיים) גיוועזן אונ האט קס״ב איין דברים רעדש גירעט האבן דש קהל גיזאגט צו דען חסיד איר אערן אים איין (נידה) טאן · אונ איז אחרים איין האט דר חסיד ניט גיוואלט לויירן האבן דש קהל גזאגט איר ווען טון ביס פון [illegible] איינש אינגן פיחרע · אז ער זאל דש אחרים ניט טאן · זאגט דר חסיד [illegible] סייך (רמייה) פון איר ווא מיך · בין (סובל) זאלט עטן אויף [illegible] איזן עטן ווערט הערן דש לעסטרן אונ טעלטן פון איין רשע זאלט [illegible] שטייגן דען עש שטיט ש בוי · אשה הבינו (ואשה עדין אשה ואל [illegible] פרס) :

אחר איינר האט (אלפה) גוועזן איין חלם האבן ליים גיזאגט קס״ג צו אים ויא איין גרוטי עבירה דר אשה האט גיטאן אז ער האט דאך איז גיטאן וואש · ביטש ניט שולדיג · האט דר חכם [illegible] ניט ער האט איר דש ביטחון · נייארט איין זיך האבן אין גיזאגט עש איז איין אשה · אונ דרום נאלטש אים טעלסן אונ פורך שפראך דר חכם דש וואר אוך איך · שעלטן דען איין ניך האבן וויר דען לאם גיזאגט · אוו וויא איר גלוין דעם בעבר פון יוסף טפראך · יהודה צו יוסף דש איז · איר גוויש סו איינר פון דיין קנעכט האט דען בעבר גיטאן איין אזו פון הבוזין ניטש ווער אונזרי צלה האבן אוני גיבר פלש צו דען לעב ·

שלשה דריאי ווערן ניט דר קעגט טייטן אונ רקיים זאגן דש קס״ד איז איין (עניו) אין דר לייט פון (כעס) אונ איין גבור איז דר לייט פון (אחוה) אונ איין ליב הארבר איז דר לייט פון ברחמן כאשר ווען מיטלר בעם טטיט אול זען ער אז אינן רע (ערב) וואש אן ריסי [illegible]

לעולם זאלט זאל דר מענט ניט ([illegible]) · זיין האט אם קס״ה ווען עש איין זיין טובה טאג [illegible] גיטלט וויין

למה רוּמ׳ אערשט אלן פרעגן אוּתם מיר די תורה ניט אוכר [illegible] פון די מלאכים [illegible] פון רעכטס [illegible] אוּן [illegible] מט מט [illegible] פר גמער :

אם אעני עכו״ם געבן [illegible] (בית תפלתם) [illegible] [illegible] (מילכא גבריאל) [illegible] [illegible] די מלאכים קיין טנר [illegible] [illegible] תרכה [illegible] ערט ניט גדאכט כמו עבודה זרה :

אם אען די (עכו״ם) רופֿין איין יהודי [illegible] פון דער עבודה זרה [illegible] ער [illegible] ניט [illegible] רופֿין דען [illegible] [illegible] ער האט ניט [illegible] מים רופֿן (בו טלר) נאך דר ע״ז פון בבל :

למה דוח אערשט פרעגן פר [illegible] דוד המלך [illegible] (מ בשלום) [illegible] [illegible] [illegible] :

כתיב [illegible]

רש [illegible]

מחשבה [illegible]

[illegible] : דען [illegible] כלמט [illegible] דוד המלך [illegible] (נבל) [illegible] רוח [illegible] [illegible] (בלו) [illegible] [illegible] (אשם רעה תחת טובה) [illegible] [illegible] (כמוי טובה) [illegible] (עגתות) [illegible] [illegible] נחלה [illegible] (פ״ו)

אחד [illegible] (נבל) [illegible]

הרוצה [illegible]

ואחר [illegible]

ואם [illegible]

המספר [illegible]

יהודי [illegible]

הבן זאגן עלות גיגעבן וועט · אלס וויא · ירחם יהודים אונ דר מאות
[illegible] אונ גוועזן ריכבטע הרט איז גיזאגט זעק מיטור פֿיל יהודים חום
גיקומן אונ' פֿט האט גיקומט פֿיל בעלם די יהוד ען :

קס"ג **אבל** פֿר אחר איין יהודי פֿחר זיך מיט פֿנעשן די קליידר [illegible] ריזא
(גלחים) אונ און זאל אים ניט דר · קען מבר זייני קליידר
אונג ער פֿר ענדרין אונ זיין בחדר זאל ער ניט מיט טערן : עס וואר
איין מעשה מעהאט גזר שמד גוועזן הט איינר זיך אן גיטאן איין קלידר
פֿון (כֿמרים) אונ איז ניגל גווארן · הט ער איין טאוה גיפֿרעגט אונ
ער בדארף תשובה דרוף · האט און אים (גיפסקת) איר און תשובה
טאן וויל ער איז גיגנגין אין טעטנו דען ער פֿריאר · אין דר אחשבה
· וויא האט דס צו טאן הט ער זיך גיזאלט לאזין ליאן מיט פֿערים וואט ניט
טעטנו איז : אוך ווען ער גיט מיט פֿיל כמרים אין אייני לענדר אונג ער
אך גין אין צו מלבושים וויא די כמרים גיאן אונ זאל · דרינן קיין טעטנו
זיין : עס וואר איין מעשה איין חסיד אמר גיגנגין צו וועשן איין (טחהור)
האבן די יהודים צו אים גיזאגט וואורום טוסטו · דיר ניט אן די מלבושי
כמרים אזו וויא אירגיאן · טפראך ער איך ווי' אויך · איר קיין טעטנו
ניט ערהאגן דר טול ווחר און האט אים גיפֿחגן אונ אן · הט גיוואוסט פֿיל
געלט געבן פֿר אים · אונ דר חסיד הט גיזעהן אז · ער זאל רש מאן
בילאזין : דען ער טפראך איך בין איין דר זאך שולדיג דען איך האב
גיוואוסט אז איך ווי' גין הנט איך איר גיקערט צו לאזין · אמכן קליידר
אן טעטנו ·

ק"ם **עת** לעשות לה' הפֿרו תורתיך) ווען טון די · תורה הט אוהיר
גוועזן אז איין משה זאל ניט גין אין צו כלייד וואס · איין זכר
ניט איז · דר הקדושן איין לייט אז זי · אחגט טאן דהיינו ווען טונאים קומן
אין טטאט ארין · אוך ווען כטים גיאן מונט הבגיגט אחגן זי זיך אן
אן די קליידר פֿון (זכרים) · אוך איט טווערדר ·

ק"ע **מעשה** איין טייגישרויא זי איז גידיוט · אבטר ווען איט איין
אמן האט זיך גיאמבט איין בחדר אויט האר אונ הט
דיא מרום דעסעבים גיזען אז אן זאל איין אן זיי זוהר איין זכר איז זיא
נית גווארן · אך די בחורים אחגן זיך אן · וויא די נקבֿות אאפֿ
מלבושים וויא די נכריות גיאן כדי אז זי זאלן ניט ווערן :

ק"ע **מי** ווען איינר האט אחשוים דכים גיזעהן דהיאט ער · אחר (אחר
דת) ווארט איין קיידר אך אים זיך גיזירט אז זי אמן אוויר
[illegible] ער ער טון אור זיין זאל אן אים ניט ארבג זיין ביז ער איין קינדר
אוך מרוט ברענגט :

ק"ע **ומי** אונ איין אחר ווען ער אוך זיך הט ארבג גוועזן תשובה צו טאן
וויא די ולאים האבן אים גיגעבן תיכף פֿון · דער לייט וויא
ער הט ארבג גיוועזן אחג אן מיט אים זיין טרינקן · אז לאם אלק צו
זיין אין גימרט ער זאל טאן דת יהודים :

רב **אם** ווען איינר איז (מוירן) פֿון קעות ווען אונ ניט פֿון בוזן האט
ווען אלס ווישן אז זיין · הבֿוֹת האבן · עוסק גוועזן אין
(הטבעות) וועטט טרים הט און רשות גיגעבן אז · אן זאל זיין קינדר
פֿרשין ·

רב **מי** וואר עוסק איז (בהטבעות) דס אז ער בטווערט (מלאכים)
אודר ער בטווערט טדים אודר אויסישן · ווערט זיין טון ניט
גוט זיין דען עס וועט לאוין ביז אוף זיין לייב אודר אוף זיין קינדר :
אודר זאל אן זיך פֿר אידן פֿון (שחת הזום) ער ווי' וויטן וואס פֿר איין
לייב ער וועט כעאן אודר וועט הלדוה האבן · פֿון די מאי זאל ער
זיך ארויז קריגן הובן הוגי זאלין גטון · מטיו זעק כרלות גיווארן
ווייל האבן כסר גיועזן השיו זען גיפֿאלן אין · גרוטי קרענק ארין
אודר נייער קינדר אוך ווא ער ניט בגערן אז מנדי · זאלן איט דס

סאן רמט בעטט איז אז פֿר זאל גאט בעטן · ווען פֿר גיט אין [illegible]
ער ניט (מטביע) זיין מלאכים אז זי · זאלן אים · הטן פֿייגט [illegible]
בעטן · אונ וויא פֿיל כליאים זען גיהרגת ווארן · אונ האבן קיין [illegible]
אוכיר גוועזן אז זי זאלן ניצל ווערן · פֿיגרט זי הבן גבעטן האבן זיך
גירמכלט ווען אאנר תפֿלה ניט וואלט · אן גיטאן דס · [illegible]
ניט ווערט בטעטאם צו ווערן

ר"ו **אם** ווען רוח ועהטט אז איינר זאגט · נכיאות אוך [illegible]
וויטן ענטפֿר ער אודר זיין שלטרן האבן עוסק גוועזן (במעשה
כשפֿים) אודר (מעשה שדים אודר (במעשה שם המפורש) [illegible]
ווייל זי האבן מטריח די מלאכים · גוועזן פֿר ערן זי מים אונ אמבן איין
טועה אונ זאגן · פֿון משיח אונ דר סוף · קומט איין בושה אים אודר
אודר טדים קומן אונ לערנן אים חשבונות אונ סודות אז אים אונ [illegible]
וואו גלייבן אן אים קומט איין בושה מרוט ·

ר"ל **והאמוראים** אונ וואלטן · פֿרעגן די אמוראים האבן [illegible]
יוא עוסק גוועזן אין · המבעות דר תירה [illegible]
ניא זעק גרוטי צדיקים גוועזן אונ האבן · וייער זאגן גסטן לסט [illegible]
אונ ניט פֿון כבוד ווען :

רכ"ח **כח** רואט ווארט (כח) איז טייטט איין ווטג סאל רען אן [illegible]
גליות אונ דעם שכר לוך · די עבירה אזג דס [illegible]
גלייך צו דר עבירה איין דען עסין וואט דר · אענט טפֿעס איין [illegible]
טפֿעס אן אויט אים · עס וואר איין מעשה איינר האט גיטאט [illegible]
איינם אאט האט גישיקט אוך זיקאוין האט ער [illegible] קליידר [illegible]

אם ווען רוח ועהטט אז דעם צדיק זיין האר וואר חרוב אודר איין
ר"ס טול אחר חרוב אודר (כמרים) וואונידריג [illegible]
יטכמו זעק הטין גוועזן (רדך בזיון אך אין · פֿעם בית המרדט [illegible]
אן איז נוהג דריק (קלות ראש) · וועט עס מיבר עמודים ([illegible]
ערלים) איין · דען דס (בית המקדש) [illegible] אבֿוה גיווען [illegible]
ערלים · כיז פֿריאר האבן די ישרא' אבֿוה גוועזן דס בית המקדש ·
אוך ווערט ניס אבֿוה איין תלמיד חכם ביא איין (עם הארץ) [illegible]
איין תלמיד חכם · דעם מערן אבֿוה אודר אן [illegible]
אונ די ווערן ניט :

אם ווען דו זעהטט איין תלמיד · חכם לעבט אונג [illegible]
ר"ב האט געאן (הרחוקים) וואט ניט פֿון דר תורה [illegible]
איר גיפֿון אן האט איין (תכוף) גפֿרעגט פֿראמע ער [illegible]
האט ער גיענטפֿרט וואט פֿר איין [illegible] אונ [illegible]
זעק גמר ניט גירמכלט אין דר תורה ·

אם ווען דו · זעהטט חסידים ווען גישטרפֿט · [illegible]
ר"ו · מיבה דעם וויל וויא · האבן די לייט ניט גישטרפֿט אודר [illegible]
האבן זיך (מחבר) גוועזן צו רשעים אוך · ווען דו זעהטט דר [illegible]
אודר איין שרפֿה כעאט פֿיל ([illegible]) ביים דעם קהל [illegible]
זי ניט האבן זיך מרחם גוועזן אף [illegible] אונ די עניים [illegible]
טועפין פֿון זייערי ווייבר אונ · קינדר אודר [illegible]
ביטול תפֿלה ·

ר"ב **בעיר** איין איין קהלה גדולה [illegible] גוועזן גרוטי עשירים אונ [illegible]
ער בגאוה גהאלטן אונ האבן · ניט ריכם עוסק [illegible]
גוועזן אז דארט גוועזן איין זקן · אונ איין תלמיד חכם · [illegible]
זיא גשטראפֿט אונ · האט צו וויל [illegible] · [illegible]
בתורה זיין [illegible] אונ די [illegible]
דער זקן האט גלעבט · [illegible]
איין [illegible] אונ [illegible]
[illegible]

האבן געווארן אונ האבן זיער געלט גגעבן נאך דען זענגקומן שלהיים אז הסט געזאגט אז דען אוך מז די יהודים האבן בהאלטן ניכר מנטר דר עבר האט דיר אוך געזאגט עשן האט עובר געוועזן אוף מייער סבה אונ אוף מייער תורה אזו האט ער אזו גיפירט אין דער שלוה אז דיא טעטש איז תחב געווארן וויא דר זקן האט געזאגט אז מיר מקדים געווארן :

(ריט)

רש מישפט קומט איין (דבר) אדר טשערט אכלה צו זיין דיא ווארים אונ אכה דען שטארבן אוך מעני וואט זיער פעטר האבן מט געווסט איין (פסוק) צו מיין נאך דש טבט גאט אז דיא משפחות אלן מיט אבוט ווערן אן זאל ניט זאגן מיבר דעם שטארבן אין דר משפחה וויל ווארים אנך דריקן דען גאט ווערגיט האבן אז עש אין איין בושה ווערט קומן וויא איר גיבונן די תורה האט גדיסן אז אן זאל שבכן איין חטאת דש קומט אוף איין עבירה אוף דעם אורט וואו אן טבלט איין עולה דש איז איין אתנה צו גאט כדי אן זאל ניט ווישן אוב דר אנוט האט גיזינדיגט אוף איבר דען שטארבן די גוטי לייטן ווארים אז טאר זיך צו רשעים ניט מחבר זיין אונ זו ווארפין איין שטאט אוף דעם האט שלמה המלך געזאגט (יש נספה בלא משפט) :

אם ווען דוא זעהשט אז איין לנד וואט דריקן אונ עם המרלים האט וויא זילן בשלום אונ קיין שאדן קומט זי ניט צו דש אשבט עס מט בויא זי קיין תלמיד חכם ניט אדר ווען יוא בויא זי אוז איין תלמיד חכם שטראפט ער זי ניט אוילא וואט ויא אוזן איז אלט בסוגי די איין עש קער אוז זיין אדר גזילות תפו אונ זיין בויא זי אבר איין ליב שולט איז לוישן זיא :

(רכ)

אם ווען דוא זעהשט איין עושר אונ האט גרוש הצלחה אונ ער איך אתחנן איט איין צדיק אונ דר נאך איז ער ניט אנלות וואשן ווישן דש איז וויל ער טוט איין ביזן דעם צדיק אדר אדר דר צדיק שטראפט אונ ער אמר ניט מקבל זיין שטראף וויא איר גלינן ביוא יעקב חבינו ער שפהחך צו לבן (ויברך ה' אותך לרגלי) איז שיטש גאט אבר דיך בעפשן וויל דוא המשגן איין עלה גהאלטן אוך אבר איין מע זה מייקר אדר אלית איט זיין גיטר אוך איט זיינר קינדר אשל אבר צו איט קומן איין חסיד אונ וואר בייא איט צו גאסט נאך דעם וואר דר עושר מראט נידרן אונ עש גינג איט גוט מרגר זאגט דר עושר איך קען דש ניט פר שטין זינטר דש חסיד איז בייא איר געוועזן איז פון טאג צו טאג מער קלוה איך האב געזינט עש זועט איר בעטר זיין אבר איז אוט ארגר (פוטיפר) איז גיבענטשט געווארן פון זכות יוסף לבן איז בייא איט געוועזן ברכה בגלות יעקב שפרוך צו איט איין חכם לבן איז זיין הצלחה געוועזן וויט יעקב ער צו גהערט האט חסטר וויל דר חסיד האט דיך גשטר אוסט אונ דיא האשט ניט מקבל געוועט זיין שטרוף דעם פרימר בישוו געוועזן אזן טוגג הצלחה בשביל איין מזיד מבר ווען העדרט צו איין צדיק קומט צו איט ברכה :

(רכא)

ואם ווען דוא זעהשט איט איין רשע אוט איז עושר זעהן זיך איט איט אתחתן גרושי פיינע בריות זאלשט וויסן דש טוט גאט פון איין סבת זכות ווען דרום גיט ער איט עשירות כדי זיא זאלן זיך איט איט אתחתן זיין אדר עש קאן זיין וויל די פייני בריות האבן איט מוטט מצוה געוועזן :

פרה גאט בלאטט מסייע צרה כנגה אדה וויל שרה האט געייקט אונ האט געזאגט איך האב ניט געשאט דרום איז זיא געשטארבן דורך דר עקידה פון יצחק :

אם ווען דוא ווילשט לערנען אונ זאגט זיין לער פר זיין חבר שוויגן אונ דער שווייגט פר איט גיט בעטן לאז אמר שווגן

גלות הען די תורה האט געזאגט (ומהבדל זרעך כנער) דאו אונטיקש דוא זאלשט זיין חבר אנג ליב האבן וויא דיך ווען מיינר בעטן פר זיין חבר ווען שון ער ווערט ניט גהאלטן דיך ווען זיין קינדר הויל ער קומט צו נער גרעניקט איט דש גאט :

(ריט)

ונקדשתי בתוך בני ישראל די ישראל זעלן געשטן ווארן אונ קדוש השם מבר ניט די נכרים עש אער איין

מעשה רבי מבא בר נתאן אונד צו הרבירג בייא איין נכרי האט ער גברמט פלייש פון איין נבילה זאגט דר נכרי צו איט עסט דש ווען ניט אזו וויל איך דיך דר שלאגן שפראך רבי אבא ווען טון דוא איך האב זיך געבן וויל איך דיך ניט עשן זאגט דר נכרי עש איז דאך איין פיקוח נפש פר טויט איך ווען דוא וועשט עסן די נבילה אשט דוא שטארבן גרענקשט דוא דיר ליבר וויל איך שטארבן איידר פרעאדי הענט ענטפרט ר' אבא ניט פון דעסט וועגן טוא איך דש ווייטרט איך וויל זיין איין יוד פון דאטן לערנן איר ווען נכרים זעלן איינן יהודים אז זיא זאלן עסן בשר נבילה הט דר יהודי די ברירה אוב עש אוב אונן קומן :

אחר מיינר הט דר זאלט איך בין געוועזן צווישן די ישמעאלים בין איך גנגען איין אווני קליידר וויא די גוים גיגן זוא האבן זיא איך ניט דר קענט אונ מיינר וואר דער זיין איך הב גלערנט זייערי ספרים אונ איך האב געזאגט די ווארים אוף זייער לשון כדי אז זאלן איך ניט דער קענן שפראך צו זי איין חכם עשן הט איך בנמי ישט איט מייער מצוה רבן רבי אליעזר הט געזאגט צו זיא וואט איט גאשטן הבן נאמן עלי הדיין דש איז דר (דיין) זאגט אבר דש ער גמיינט גאט אונ זי הבן פר שטאן ער איינט דש ווייזר האט עם זיך דרויף אלער געוועזן :

רבא ובנוים (לא יתחשב) דש איז טייטש די ישראל זעלן ניט גרעכנט צווישן די גוים דהיינו זי זאלן ניט אנטא אלבושים וויא דיא נכרים זי ווערן דר קענט אז זי זענן יהודים ווען טון חיילות קומן אוף יהודים זי זענן דר שלאגן אומבן וויא דאך ווען גוף זייער קליידר איין סימן פון עבודה זרה אדר אוף זייער היוד אבר זי אוזן גין אין אזוני קליידר אז אן ווייסט ניט אוב ער אבר איין יהודי אבר איין נכרי אוף בשעת סכנה אזן יהודים גין וויא זי (בחוקותיהם) בן אן זאל ווייגן אז זיא ווערן נכרים :

רכב ישׁ מטייל צדיקים ווערן נהרג אוף קדוש השם אונ מטיל ניט דש אחכלט אז זאלן לעבן אונ אפקיד אבר די אוט קומן זעלן מקבל דעם שכר וואט זיא הטען אר גקערט צו לאזן לעבן מעשה בשעת הגזירה זעגן פיל יהודים נהרג געווארן אונטטינן הט אן גוזר דין געוועזן אן זאל זי מיט ברענגן אונ זעגן דר נאך נלנע ווארן אוז מיינר גקומן בחלום צו זיין חבר אונ שפראך ווען אנגדרי חברים זענן נאך געווארן ווערן צו דער ניט פון גן עדן דען זייער האבן אוין דר ביי געוועזן אז זי נקי אוז קומן אין קדוש השם :

רשע איין רשע איז בגראבן גוועזן צווישן די נהרגים זעגן זיא גקומן אז חלום צו איין צדיק אז אן זאל דען רשע פון איט ארויס נעמן דען עש וואר זי זייער שלעכט :

רכב

מקום הבר עבדן דש איז טייטש די עולם זעגן אתכים צו דיא דיעה פון די צדיקים אוט אוף דר וועלט זעגן וואן דיא עלונים זאגן זאו איז רעכט זאגט גאט לאט איר ווארטן אוף די צדיקים זייערי ריד אונ זאו ווערן איר טאן אונ אזו אוך זאגט דוד המלך אמר הפאת וכרק משפט (ע) איז טייטש ווען איין צדיק איז דן אונ משפט במאת דעם דן זיין גאט זיין רצון ווען אן זאגט איין רבני תורה זאגן די צדיקים וואט געשטארבן זעגן זעגן אתפלל אוף דען אויבט אונ זעגן פר איט אולן טוב אוך ווען די ישראל פרום זעגן אהבן זי אר

וועלט ... ניט ... פרום זעגן שטי

ואלהי עלו אזר ישפין די וואלקים שולן מישרך וויבן .

רכה חכם איין חכם האט איין זון דער האט גיטאן זנות ער וואלט ניט מיחייב
הנאה האבן פֿון דער וועלט אונ אן עש זאל ניט אועק זיין
פֿאַס טאג אן אין תענית אוך ער זאל בעטן אז זיין סנאה אז גאנץ זאל
אים געבן איין ווהטבה טובה גאט צו ריכן .

רכו רע אלאט איינן זאט אאנדרי חכמים דבן גזאגט דר תעניות איז
גוט צו הוין ביזן תלוי הבן זי גמיינט מיט תשובה דען איינר
האט גזעהן חלום רע די נאכט פֿר ערב יום כיפור האט ער לות' טאג
געמכטעט און עש האט אים דוך ניט געהאלפֿן דען ער האט קין רעכטי
תשובה גטאן דען דר תענית איז אן שטאט פֿון קרבן חטאת זו איין
איין קרבן העלפֿט ניט אן תשובה אזו אוך תענית .

רכז ומה אונ וואש איר פֿאסטן נאך כמה אוך נאך סורת איז דר טעם
נאך מורת איז עש זאל רעגנן זיין אן דר תבואה ווכרכה אונ
נאך רסח איז די תבואה זאל ניט געשלאגן ווערן מיט (ברדין וירקון) .

רכח מה אונ וואש אין דר תורה שטיט וון די קרבנות וואש איינר
ברענגט דש וואהרט (ונסלח) דש איז טייטש עש זאל אים זיין
פֿר געבן וואש די תורה' מיט תשובה אוך ווען ער ברענגט איין קרבן
אין שוגג' ווערט תשובה טאן איין משל איין מלך איז גוזר אז מן זאל
אין זאך ניט טאן אונ היינר קומט דר נוך די זאך קען ער דען זאגן אוך
האב אוס געדען גשלון דער מלך שטראפֿט אים דאך אוך קען גאט
ב"ה זאל דער מענש ניט זאגן איך בדארף קיין תשובה טון ווייל עש איז
בשוגג :

רכט המתענה דר וואש פֿאסט אום שבת איין תענית חלום אונ אן
יום טוב אין ראש חודש אדר חנוכה אונ פורים אדר
חול המועד זאל ער דען זונטיג ניט פֿאסטן פֿר דען ווייל ער האט גיפֿסט
אם שבת נייארט נאך הנוכה הדר נאך חול המועד זאל ער פֿאסטן .
ווען אן י"ט ער אין תענית חלום האט מעגן ער אן (מפרי חג) חוזה
פֿאסטן : אבער עס פֿאסט אן שבת זאל ער ניט זאגן (עננו) :
ואם ווען עס איז (ליקוי חמה או לבנה) זאל מן פֿאסטן דען עש

רל איז טאקעכן אוף דר וועלט אוך ווען מען גליח האט גזעהן אין
דר נבואה אין (כתעניות) האט דער תפֿלה גיטאן אונ האט אוך
יאזהיר גיווענן אוף תשובה .

רלא מן ווען דר מנהג איז אז מן פֿאסט דען טאג אז איין פֿטר שטרבט
דען איר געפֿינן אז דוד האט טאל האלך גרוס אבל האט ער פֿון
איינן ווענן גיפֿאסט : אדר דר טעם איז דר זון איז דען פֿטר איז

רלב זייט איין גאל איז בזלוי אז דר זון זאל פֿאסטן .
כי עש וואר איין מעשה איינר איז גיפֿארן האנדלין אין וייטי
לענדר אונ האט מיט זיך גינומן פֿיל געלט אונ ער איז גישטארבן
דארטן אויף דר קרעטשמע [illegible] איז גיוועזן האט גיזאגט אזעך
אחר זיין זון אונ האט איט געלט (גירשת) אונ דר אמן איז גשטרבן
האט גלאזט איין פֿרוי (מעוברת) דר נאך האט זי גיהאט איין זון
אז דר זון וואר גרוס איז ער גיפֿארן אין דען לנד אוו זיין פֿאטר איז
גשטארבן האט גוועלט דש געלט וואש דר קרעטשמער האט גירשת אונ דר
קרעטשמר איבער דאך אונ האט זיך מתחתן גיוועזן מיט גרושלייטן
בריות אונ דר זון האט זיך גיכֿרכט צו זאגן אז ער וואר זיין פֿאטר ער
פֿרכט זיך אן ווערט אים דר רגן כאמר איז דר זון צו גאסט געזן בייא
(רב סעדיה) דר וואר איין גרויסער חכם דר דר מענט דעם זון עלה
מיט ער זאל די נאך אין האבן . אוז גרב ר' סעדיה [illegible]
דר וואר גאך און [illegible] פֿר דען אוך : האט ער זו גיטאן האט דר מלך
גשיקט נאך ר' סעדיה אז ער זאל בשייטן האט ר' סעדיה בדען אז
ער זאל [illegible] דש בלוט זאל זיין איין הין בעקן אונ דר

אנדרר מלאך אוך זיך לאזן אדר איין אין אנדרן בעקן אונ אחר [illegible]
ביינדל פֿון דען טויטן [illegible] הלבן גיזאגט דו ער אחר זיין פֿטר [illegible]
ר' סעדיה דש ביינדל אדיין גיגט אין דען בעקן בלוט פֿון דעם [illegible]
האט דש ביינדל ניט אן זיך גינומן דש בלוט דר נאך אחר [illegible]
ביינדל אונ אחר הריין גיגט אין דעם אנדרן בעקן בלוט האט דש ביינדל
אן זיך גיזויגן דש בלוט ווייל זיא גהערן צו אין [illegible] האט רבי סעדיה
גינומן דש געלט פֿון דעם אונ אחר דען אנדרן געבן דרום [illegible]
טרויארן דען טאג ווען זיין פֿאטר שטארבט . דרום זאל אן פֿאסטן
אוי אחר דען טאג :

רלג כל ישראל זענן (ערבים) איינר פֿר דען אנדרן . דען דיא ישראל
הבן גינומן די תורה אנגענומן הבן זי גזאגט (כל אשר דבר
ה' נעשה) דש איז טייטש אלש גוט האט גירעט וועלן מיר טאן אונ
ווען איינר האט גזינדט אונ גישטראפֿט זיך וויל ניט האט מן די
תורה ניט גיגעבן דרום זאגן מיר אין דר תפֿלה (ברכנו אבינו כולנו)
דש איז טייטש בענש אונז אלי צו זאמן אוך זאגן מיר (והוכה כולנו מאהרה)
ואורו) מיר זאלן צו זאמן אכלה זיין צו רעם [illegible] פֿון דר שכינה :

רלד מעשה איינר וואר קראנק איז גיוועזן דר דאקטר אונ האט
אים פֿר ווערט איין (מאכל) צו עסן [illegible]
טרינקן דען ער שפראך ווען דש טוט [illegible]
דעם דר דאקטער איז פֿון אים גיגנגן שפראך דר קראנקר [illegible]
גיב איר דש עסן אוך גב איר [illegible] ווען ניט בין איך [illegible]
בעו"הז ובעולם הבא הסכן . דש קהל גיזאגט צו דען [illegible]
דען ווערט אים [illegible]
(גוסס) [illegible]
גיטאינר שטארבן [illegible]
הייסט (שפראך אחסר) [illegible]
זאל מן אוך אים ניט טראגן דען די נשמה [illegible]
זיין יסורים קשים .

רלה אם ווען איך מענט ווערט אין (חלום [illegible]) זאל ער [illegible]
פֿר קיימן ביז ער הערט [illegible]
ער זעהט איין טויטן אונ ער ווייסט אז ער [illegible]
אונ זאל זאגן (טמא טמא) [illegible]

רלו מעשה וואר איין תלמיד חכם האט גיהאט איין זון אונ זיין [illegible]
וואר יוסף אונ דר וואר איין היסטר [illegible]
ווערנט מיט אים אונ דר זון וואר שטארבן אונ ווען דר [illegible]
גיזעלט [illegible] ער גישטריגן [illegible]
טאג קום ווערן [illegible] דר תלמיד חכם [illegible]
גיטשאן אונ האט זיך גיזעלט .
ווערן אונ האט גיטריימט [illegible] (טר) [illegible]
[illegible] האט זיך [illegible]
חכם פֿר [illegible] (טר) [illegible]
האט גיזאגט (לא טמא) [illegible]
[illegible]
[illegible] (כד) [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] (חיה) [illegible]

אונ׳ ווען איין פֿלאגט אן דר טיר זאל ער זאגן · (ויאמר ה׳ אל השטן)
דר דען פסוק אונ׳ דרייאר זאל ער זיין גראמן זינגן · איין טאן אין זיין
פסוק ווען איין מענטש קען ניט בשווערן זאל ער גאט בעטן אז ער זאל
אים גאט אויך זיין אודר ער זאל פֿאסן פֿר אים אנידר אודר ערד וויל
ער זיך אפֿטיגן אז ווערט ער אים ניט אוועקזיין אונ׳ זאל ניט אנטלופֿן
... ער זאל בעטן אין גאטן נאמן אז ער זאל אים ניט אויך זיין אוך
איין מענטש זאל נאך דען טויט ניט קושן זיין קינד דען די אנדרי קינדר
ווערן שטארבן אונ׳ אפֿן דש מת ליגט זאל ער ניט זאגן נעם איך מיט
דען עס איז גלייכט ווי אז ער זיך וואלט הרגת ·

רלב

הרואה ווען איינר זעהן איין חלום איין (נכרי) אודר איין
יהודי להבדיל וואש זעהן טויט אונ׳ זאגן לו אים קום מיט
אונ׳ זאל ער זיין אויף זייער קבר אונ׳ זאל בשווערן אז זיא זאלן לו אים ניט מער
קומן דהיינו קיין נכרי זאל ער אשביע זיין אונ׳ איין ישראל זאל ער
פֿאסן אז ער זאל ניט קומן · אונ׳ ווען אבר די וואש האבן זיך לו אים
... אין איין ... אויך בגראבן זאל ער פֿארשן · נאך אזו איין נאמן
... בגראבן ווערן אין דר ... אונ׳ זאל זאגן דו ווארט מיט דען
... די האבט גיהאשן אויף די וואש האבן דיין נאמן זאלן שון
קומן לו אים אונ׳ זאל זאגן אזו דרייאה מאל אונ׳ זאל הוך זאגן אז אן
זאל זיין קול הערן פֿיר איין וויטו ·

רלג

כי ווען אן ווייס איין קליין קינד אז עס זאל ניט וויינן זאל אן לאט זינגן
(עגונים של נכרים) אוך ניט אזו נגונים וואש אן זינגט לו גאט ·
איין (נכרי) טאר אן ניט לערנן (אותיות) אונ׳ זאל פֿר אים ניט זינגן
... (נגונים) פֿיל לייכט ווערט ער זינגן לו דר (עבודה זרה) אויך
אזו נגונים וואש אן זינגט לו דר (עבודה זרה) טאר אן ניט זינגן
פֿר גאט ·

רלד

אם עס איין אלה וואש פֿילייכט ווען טאן דהיינו איין את איך לו
... אונ׳ ... לו טאן ווען · זאלן ... אויף ...
די אלה טון אונ׳ אן כרחו לו דר אלה אבר לייט · ... די דר איט
אבר ווען זי זיך מחרים זעכן אונ׳ גרייכן אן מי די אנדרי קומן טאן זיא
יום איין אלה ·

רמ

אדם איין מענטש וואש נילט שבועה זאל ער דעם ניכנטן טאג אז
ער אוף שטיט נים (אשאש האוסה) זיין מ... ווערט
אויף ווען איינר שטארבט יום טוב) אזו ער (נוהג מצוות) זיין נאך
יום טוב זאל ער טון יום טוב ניט (אשאש המטה) זיין ·

רמא

נותנים אז מן גיבט צדקה די עניים פֿון מתים ווען זאלן די
מתים מתפלל זיין פֿון דר מתים ווען אוך ווען איין
לעבדיגר גיט צדקה פֿון זיינט ווען זאל ער אויך מתפלל זיין אוף אים
אויף די מתים וואש טון מיבר זגנן לזמען חדשים זאלן אוף זיא
מתפלל זיין אלי חדש דען אן פֿר קערט דש פֿיימר פֿון (גיהנם) אלי
חדש :

רמב

הנותן ווען אן לאט גבט צדקה פֿון מתים זייער נשמה ווענן די
וואש רו · אז האבן פֿון דעם גבט זאלן זאגן דעם פסוק
(והוא רחום יכפר עון) אונ׳ נאך דעם זאלן זי זאגן איט דר הנאה וואש
איר האבן פֿון ווסגן (פלוני בר פלוני) זאל זיין זיכר זין פֿר גיבן אונ׳
זיין נפֿש זאל רוען לוישן (גורל הצדיקים) אונ׳ זיין רוח נשמה זאלן
אין איין גוט חלק אונ׳ זאלן ווידר מאמר זאגן והוא רחום דעם פסוק
טוי ·

רמג

בימינו אין אונזרי לייטן זעהן איר ווען טון דרייא דורות דורך
... תלמידי חכמים אונ׳ דר נאך הערט עס אויף
... איין אן ... איינר ... כריך זעהן
... ביים איין ...

אונ׳ זי האט גיוואונן איין נכרי אודר די משה זאלן איז נים גוט דרום
זאל אן בעטן גאט אז ער זאל בשערן אים איין (אשה טובה) אז איר
ברידר אונ׳ שוועסטר אוך איר פֿאטר אונ׳ מוטר זאלן זיין צדיקים אוך
זאל ער מתפלל זיין אוף זיין קינדר אז ער זאל זיא אויס גיבן לו זייער
לייט אונ׳ זאלן זיך וואול האבן אונ׳ די טעכטר זאלן גוט לעבן אים מיר
אמן : אונ׳ דיא זיין זאלן גוט לעבן איין זייערי ווייבר :

רלט

ועוד אונ׳ נאך איז פֿר המנדן אז אן גיט איין נאמן נאך איינס זעלן
די קינדר וואש נאך אים הייסן (אלות) אוך לעבן ניא לאנג
אויף איז פֿר קערט דרום זאל ער מתפלל זיין דז וואש ווערן גירופֿן נאך
זיין נאמן זאל האבן אן זיך (מדות טובות) אונ׳ זיין קינדר זאלן ניט
ווערן גירופֿן נאך די וואש אן זיך האבן (מדות רעות) אן לווייא אודר
דרייא מאל איז איין חזקה · (ואשל לאיי ברידר זי רופֿן זייער קינדר
נאך איין נאמן אפֿילו נאך איין צדיק אונ׳ זי שטארבן אן קינדר אודר אן
גיט לווייא נאמן דורך גורל אין איין ספֿר אזו אן טוט איין תורה : זאל אך
שון אבר דען נאמן ניט געבן אודר איין גנצי משפחה גיבן זייער קינדר
נאך איינס איין נאמן אונ׳ זיא שטארבן אן קינדר · זאל איינר ניט זאגן
איך וויל דעם נאמן דאך געבן אז דר נאמן פֿון איין עלטרן זאל ניט פֿר
געסן ווערן · אונ׳ ער זעהט וואש אנדרי זענן גישטראפֿט ווארדן ווען
ער דש טוט נעמט ער אל זיך זינד ·

רמ

אם ווען עס ווערט (נגדר) אויף איינס אז ער זאל שטארבן אונ׳
ער וואר זייער קראנק זאל אן אים איין אנדרן נאמן געבן אודר
אן זאל אים אפֿ קויפֿן אנדר אין אן אחד דש יום טאן ·

רמא

אם ווען דר זעהט אז איינס החלום זיך קיין קינדר ניט דאש
אפֿילו דר נאמן אבר ווען זיין ברודר דש קינדר האבן אויך דעם
נאמן אונ׳ זי שטארבן דאך ניט ... ווייל אז די שטאט איז (גורם)
וואש זיין קינדר שטארבן זאל ער ארויס פֿארן אונ׳ (משנה מקום) זיין ·

כל אל שון ווען ער פֿאהט אין איין אנדרי שטאט אודר מדינה אונ׳
זיין קינדר שטארבן דאך אז אן האבן איין (קשיא ה) · דאש
רמב
רוב טעלער גירמעון נאך זייער מוטר : דרום ווען די מוטר איז (אבל)
קינדר איז די טאכטר אויך אוך רוב צדיקים גימען נאך זייער פֿאטר
פֿאטר · אז שטיט אויך איין פסוק (תחת אבותיך יהיו בניך) : אונ׳ מכתבן
איינר פֿרעגט דיך איין עלה מאך איין (זיווג) אונ׳ נוטשט אים איין עלה
טובה געבן · אוך פֿיר ברידר אודר פֿיר שוועסטר וואש זענן בווייבט
אודר שוועסטר וואש זענן באמנט · זאלן ניט אן איין שטאט ...
עס ווארד איין מעשה רבי יוחנן וואר גיגאנגן אין איין אמרקטאג אז האט
ער גיזעהן איין סוחר פֿר קויפֿט קרגן · זאגט דר סוחר לו רבי יוחנן
וואלטשו עפיש ביי איר קויפֿן שפרעכט רבי יוחנן יוא · אונ׳ איז פֿון אים
אוועק גיגאנגן נאך דעם איז רבי יוחנן לו אים גיקומן זאגט דר סוחר
גייא פֿון איר אוועק דען דו דר לייט אז ביישט בייא איר גוואונן האב
איך גאר ניט פֿר קויפֿט ... אים גיא זייא משנה המט
חורש :

רמה

אם ווען קיין לעבן גיט ניט אונ׳ אן כרחו אם ווידר די תפלה פֿון
(גשם) וואש ... מתפלל אן סוכות אודר הושענה רבה זאל
זיך מיט שטעלן פֿר דען ... מתפלל זיין איין ... וואש האט פֿריער ·
נייארט זו מענטש ... האט אונ׳ איז איין ... אונ׳ אז ער ווייז
... זאל ער טוב לא החבב ·

רמו

אחד איינר ... זיין ... איין קינדר וואש ער האט
... די ... פֿון ... איין גאט זיין בקשה
... ער ...
... ער ...
... זאגט דר ... איין ...
כפרן ... :

כשקורין

כשקורין אז מן ליינט (ויעל) מן מיין תעניות זאל דר חזן שטיל האלטן ביז דז קהל זאגט (טוב אחרון תפיך) אוך זאגן דז קהל זאל (ה׳ ה׳ אל רחום וחנון וגו׳) דען דז קהל זאגט דען מאל מיין גיבעט: אבר דר חזן וואס ליינט זאל זיין כוונה טון אין אלי גיבעט: אונ ווען דר סדר פון די (שלש עשרה מדות) (רחום) מיינט (חנון) נוייט (ארך אפים) ררייא (ורב חסד) מיז פיר (ואמת) מיז פינף (נוצר חסד לאלפים) מיז זעקס (נושא עון) מיז זיבן (ופשע) מיז אכט (וחטאה) מיז ניין (ונקה) מיז צעהן (וסלחת לעונינו) מיז אילף (ולחטאתינו) מיז צוועלף (ונחלתנו) מיז דרייצעהן: אוך זאלשטו וויסן אז מן זאגט דען (פיוט) פון שלש עשרה מדות זאל מן וויסן דען אן זאגט (שמע קולכיות) דז מיז טייטש גאט דערט דז קול פון גיוויין אז ער וויינטליט זאגט ער איגן•

רנא

בראשונה אין די ערשטי דורות האבן זי ערגלט את תפלה גוועזן הט דר חזן ניט ברמרפט הינטר שטעליג בלייבן (ואמל) רשיהל הט אויש גילאזט (רננו צדיקים בה׳ לישרים נאוה תהלה) הט תקן דר חזן אן גיהובן בפי ישרים• אבר אילונד זאגן זי אוועק (ברכות ושבחות) ווען זי לאזן אויש האס דר חזן ניט אויש גילאזט: ווער איין שין קול הט זאל ער איט איין קול גאט לובן דהיינו ער זאל את תפלה זיין אבר אנדרי רקחת ניט אוך זאל אן גאט ניט לויבן איט זו היין אך וואס ניט גיוויינטליך מתלאש איך זאל זאגן גאט אלס מויט הייאל עדר אודר אוט עדי היאל אודר פון אמשר ווין אונ פון ווין אמשר אוך דר חזן זאל זאגן די שבחות אויט איין ניגן•

רנב

מי ווער ניקאוט שטייט אונ זיין פינגר זעקן נוין גריבט פון רעם אוט שטייליכש זאל ער קיין ספר אך דיין ביי ער זיין פינגר אוס וויטש טך ווען ער (שבחות וברכות) זאגט אונ עס זמאילט זיך איין שפייכט אין זיין אויל זאל ער ניט זאגן ביז ער אויט שפייאט אונ עס מיז איין איסור לו דירן דבר שבקדושה ווען ער זעהט אויל זו איין זאך וואס איחום מיז:

רנג

הרוצה ווען איינר ווילט היטן אז ער זאל ניט שפי אן אין טאל תמיד זאל ער קיילן ולהקריין אי ער גיט אין טול דען ולהקריין אוז זיט מיז אים ניט איחום ווירד לו ריק לו שלינגען אבר דען טאג ווען תענית איז טאר ערקיין ולהקריין קיילן אוך אן ערב (תשעה באב) אודר אן ערב (יום כיפור) זאל ער אוך ניט קיין ולהקריין דען דר טעם בלייבט ביי אים אין אויל אז ער שלינגט דז שפייאכט שלינקט ער די איסקייט:

רנד

האומר דר אענט זאגט שטיל די ברכה וואס ער אלט אייבר בשתורה אודר ברכו דר גלת די אלות:

רנה

לא ינשק ער זאל ניט קושן דר אענט זיין זון אין של אוך ניט אין זיין הלג פון זיין רבי אך דען אז ער אויש ליינט אין דר תורה זאל ער קושן די ספר תורה ווען שביילט אין אויל זאל ער סרימאר אויט שייאן אונ דר נאך זאל ער קושן איינר הט זיך גוהט איין טלית הבן לייט אים גוגט די זאלשט ערגאט אן שבת אן טוגון מכלוב שבת האט ער גיעפרט העט דז איין הדר אלבוש גיוועזן העט איך זו גיטאן אבר דז מיז אלות ציצית איל אילש תכן טאן אוך שפראך בוד האלך (חשתילו התאהאת ישאור אלותיך) דז מיז טייטש איך הב איך גיפיילגלו היטן דיין אלות•

רנו

כשאומרים אז דז קהל האבן גיזאגט סליחות פר טאג איז גוועזן איינר די סליחות הט ער יוח גזאגט אונ (ברכות ושבחות הש) ער ניט גיזאגט הט גיזאגט לו איס איין (זקן) פר וואס סליחות זאגשט יוח ווא ברכות ושבחות ניט הט ער גיענפרט

ברכות ושבחות זאגם אן אלי טאג הט דר זקן צו אים גיזאגט טולט האוך האט גיזאגט (אסיר אנו אשאוע תורה גם תפלתו תועבה) דז איז טייטש ווער עס וויל קיין תורה הערן איז זיין (תפלה) אוך אוס ווערדיג אז דז אוך די ברכות ושבחות) איז (ברוח הקודש) גיזאגט וואורדן אונ סליחות הבן די חכמים אתקן גיוועזן אונ דז די ברכות ושבחות פר ניטש דז האלטש זו דר סליחות וואש דז זאגשט איז אוך ניט אן גיטאן: אוך וואר איין חלק העבן די לייט הבן גיזאגט (זמרות) אחרט בוואורט אונ די פסוקים האבן זיא גישווינד גיזאגט הט דר חכם גיזאגט עטן זאל וויסן אז די פסוקים זענן דר עיקר•

רנז

וקראתם אותי והלכתם והתפללתם) דז איז טייטש עטן ווערט גאט אן רופין אין גן דז איינט אן איינר וואס רייט אודר איין אענטש וואס אוו ליהן אין וועג זאל ער בעטן אז גאט זאל אים העלפן פר איינגזן אודר ווען איין אענטש קען ניט (תפלה בכוונה) זיין אין שטאט איז בעשר זאל תפלה זיין אין וועג ווען איין יהודי שיקט איין (נכרי) זיין סליחות לו טואן איין וויטן לנדן אאג ער בעטן אז דר נכרי זאל השלום ווירד קואן אז אן זאל ח״ו קיין עולה אודרפין אוך יהודים:

רנח

מה וואס איר זגן ניט זולת אן ר״ה דז איז וואס אן זאגט פר על הראשונים איז דער טעם עס שטיט זעקס אאל דז וואורט אמת דהיינו פיר אאל פר עזרת אונ לוויי אאל נאך עזרת אוך ברכות אז גאט הט די וועלט בשטפן איז ארווא זעקס אאל אמת דהיינו (בראשית ברא אלהי״ם א״ת) זעק די לעלטי אותיות אמת אוך (ברא אלהי״ם לעשות) אוך דז גלייכן ביזזעקס אאל אונ אן ר״ה איז דר עולם בשאפן ווארן דרום זאג איר קיין זולת אז עס זאל קיין הפסק זיין לווישן די פיר אאל אמת וואס שטיט פר עזרת אונ לווישן די לוויים אאל אמת וואס איל זאגן אך עזרת אוך יום כפור זאגט אן קיין זולת ווען טון דער טעם גיט רם ניט אן וואס אובן גיזאגט אוואריל יום כיפור איז תשואים לו ראש השנה דהיינו די בינונים וואס אן האס גזאלט אשפטן אן ר״ה ווערט אן ביז יום כפור פארבלייבט ווען זי תשובה טון דרום זאגן איר קיין זולת אן י״כ איז אכ גלייך לו ר״ה אוך איין טעם איז די״ג הייסט ראש השנה ווי איר גפינין אבחקאל הנביא שפראך בראש השנה בעשור לחדש דז איז טייטש אן ר״ה לעהן טאג אין חדש תשרי דז אאר י״כ הייסט ער ר״ה:

רנט

אהוב רוח זאלשט ליב הבן זו איין אלוה וואס גלייך איז לו איין אדם אלגה לאשכלות רוח געהטש זו איין אלוה וואס ביי דען עולם אבזה איז זאלשטו זי טאן ווערשטו אקבל שכר זיין קיגן אלי אוך איז דר סדר עולם לפרנט אלי אסכתות אונ די אסכת פון אוערקטן לערנין זי ניט וויל עס שטיט דריכן די דינים פון תכלית זאלשטו זי לערן אונ די אסכת אוער קטן איז גלייך לו זו איין אענט וואס ער הט דר לשער טעכטר אונ לאשט זי לערנן איין אלחכה אונ איינר פון זי האט לערנן לו אעבן תכריכים אונ זי קריג אתחין ווידר די טאכטר וואס איך אלאכה איז לו וועבן תכריכים די קריגן קיין אאן טפרלך זיין איין פאטר רואח החשט איך בטריבט אייני שוועשטר האשטו גוט לערנן שייני אלאכה הבן זי אאכין גיקריגן אונ אין אלאכה איז אבזה וויל איך קיינר גיט אין זאגט איר פאטר איך ליב דיין אלאכה כעשר דען אלי ברייפין תכריכים זו אוך די אסכת אוער קטן שפראך רב״שע פר וואס לערנט אן אילי איט זו ווי אן לערנט אנדרי אסכתות שפראך גאט אלי ברדהן האמר דען דער סוף פון דען לעבנדיגן איז לו שטארבן דרום זאל אן די אסכת אוער אוך לערנן ווי אנדרי אסכתות אונ ער זאל ניט אין סכנה איהרט ער זאל גאט בעטן עשואל דר סים ניס פינן דינן דר אן זאל זי לערנן פר בארגן אונ אן זאל ניט אערטן זיין אים

אל (ישראל) דר מענש זאל ניט וואשן אין צו איין שטאט וואו דר מארק מאג פון נכרים · איז אום שבת דען · עס איז ניט מיגליך זיך צו ווישן אודער זאל ניט זינדיגן אין ריר אודר עפיש אנדרש זאל זיך ניט וואש אן גיגרייט אן ערב שבת · עסן אויף שבת אונ · דש קהל וויל זאגן דרש זאל ער ניט אויף הלטן דעם חזן · אז ער זאל ווארטן ביז ער זיך גרייט עסן אבר אנן עס · ווי נאך איין שעה לייט אן צו הובן ברכן ואהן זי ווארטן ·

אמרו זיא הבן גיזאגט צו איינם מיטוולכר הענגט · אויף אין דר סוכה שיני פירות אונ ווארום הענגשט דו אין דיין סוכה איז אין שפראך ער די קינדר ווערן די פירות מיט די פעדים אפ רייסן אן שבת העט איך זיא גיוואלט נידיגן ·

הרוחץ איינר וואש במרחץ איין קינד אן שבת זאל ער קיין טוך ניט נעמן טאן אין וואשר פולייבט ווייל ער זיך טועה זיין אונ וואלט אויש קוועטשן דש וואשר פון דעם טוך · אונ דש איין גרושר איסור וואש אן דרויף איז חייב מיתה ·

אם איינר וואש עסט אחרן נאך דעם אז ער · עסט זיין סעודה דער אפטש איז מצוה גדה איין גנצם טאג · דרום זאל ער אן שבת נאך דעם עסן ניט עסן אחרן פולייבש ווייל ער גין אין רשות רבים אין דער אחרן ווייל איז זיין ווייל איז ער אחרן שבת ·

בשבת אן שבת זאל איין מענש ניט זאגן איך וויל איך ליגן שלאפן אונ וויל איך אויש רוהן כדי אז איך זאל אנלאו שבת קענן איין מלאכה טון מפילו ווען ער זאגט איך וויל איך · אויש שלאפן אז איך זאל קענן מארגן איין ספר תורה שרייבן טאר ער אויך ניט גריכקן האש ער וואשט זיין טונקה טאג ניט פון שבת וועגן גימרט · ער טוט פון ווגן פון זאגן גימרט ער זאל זאגן איך וויל איך אויש רוהן דען דער אויז שבת ·

בשבת אן שבת זאל ער ניט נעמן איין קינד אויף זיין שוס סיידן ער ליגט אונטר איין קישן הענן פולייבש ווייל זיך דש קינד איין רעלטן איט ער ניט קענן אויש וואשן אן שבת · זיין קליידה אונ דער נאך ווייל ער אתפלו זיין אין דען קליד דרום זאל ער זיך היטן דר פאר ·

לא דער מענש זאל ניט זעבן אן שבת אין זיין כעלך · אוב ליג געגען דריינן דען פולייבט ווייל ער גלבן אונ · ווייל גיז מרוש נעמן וויל ער די וואל אויש רייסן אויך איז ניט ריכט איין קאסן אדר וואו האר איז צוויין אז ער זאל ניט איין הגור אויש רייסן אויך אום וואר ווען שליח פולת אונ ווען ער אויש לעגן אן שבת בייא נאכט אדר · ביי טאג וואו פינלטר איז אונ ער ווייס ניט אובן דש איין לויז אדר פלויה זאל · ער ניט הרגן פולייבט אונ דש זיין איין פלויה איז איין איסור · גאר ווייל אין בדארף צו ברעננן אפטר פון איין חיה וואש איז · אין סכנה · בדארף ער ניט צו שפקן אונ ברעננן איין בוסו וואש כדי אז דר חיוה · שבת זאל ניט זו גרוש זיין אונ ער ברעננן תפילו איין עומר פלי ·

מי ווער עס עסט אן ערב שבת תכף ווייל אן איז גיגנגן וואש דר שו מרוש אונ עס איז נאך פריש גוועזן נאך דעם אז אן געהט דריי שטונדן אונ ער ווירד · עסן זו פיל אז ער זאל דר נאך · קענן בענשן דען די סעודה וואש ער פריער הט גיגעסן אונ אנך טאג איז גוועזן איז ער איט דר סעודה ניט יוצא ·

נכריות איין נכרית איז גיליגן אין היר · בעט הט און גטרחגן צו בגראבן דען די נכרים הבן גמיינט אז זי וואר אתה הט זיך אויף גיגנג אונ שפראך איך בן גוועז · אין זו איין · כולם הב איך גזעהן שרים וואלים אין גיהנם אויך אין · אזוי וואש הבן גלעבט נאך הט זי גזאגט דר אונדר איט די לייט שטחו בן זיין אין · גיהנם אבר די

אשנהן איין אשה יהודית אונ איך הט איין גרשע · ווייט אחר גיזעגן הט די נכרית זי גוקרבגט פר וואש דש איז הט אויך הב איינזאל איין ליכט אן גוונדן אן ערב שבת · יהודית גענטפרט דרום הט אן איך די בוטה אן גטאן ·

ויברך אלהים את יום השביעי) גאט הט גבענטשרעט שבת אונ איך ווייש דאך ניט איט וואש די ברכה איז ניט ווערן איר גזעגן אז (מועד) הוז גיטולט דעם טאג וואש דריין איז גבן ערדן אונ הט ניגט אין דען טאג זאל ניט זיין גזאגט אויך זאל אונפינלטר די טאג · אולם קען אן פר שטין אז שבת איז די ברכה אז אן זאל ליבט אנדרן אונ אן זאל זינגן זמירות אונ אן זאל זיך פריימן ·

מעשה איינר הט לנג גלעבט אחבן · ווייל איין זכות גפונדן איירן וואש ער הט לכבוד שבת · בוים גיזונגן גילוירן ·

אדם איין מענש זאל זיין תפילין ניט · מרוש שפולן אויש דעם זעקל גוואורט ער זאל איט זיין הנט די תפילין · מרוש נעמן אויף איין ספר · וואש ליגט אין תפילין · אחר זאל ער אויך אזו טאן ·

ישקני מנשיקות פיהו) ער זאל איך קושן אויש · זיין אויל דאש מיינט אז ווען דר מענש קושט זיינן · קינדר די קליינן זאל ער דאך קיין ספר קושן אויך ווען ער אן רירט זיין · ווייב בייא איר לייב זאל ער קיין ספר ניט נעמן · אן זיין האנט ביז ער אפ וואשט זיין האנט ·

ככר ה' ווחוקה) זו האלט גאט ערליך אויש · דיין געלט דהיינו אונ מאל די קיסטן איין שיינם קאסטן דריין צו · האלטן ספרים אונ ווילבה איך גאר גזאלטן אחבן איין היבטן קאסטן · אויף ספרים דען אוי גיזאגרן אז גאט הט גהייסן אחבן צו די לוחות · איין ארון דש איז איין קאסטן אויש דיין גלד אויך איז דש פירוש פון · דען פסוק אז זעצט דיין הויז ברענגט ומלשו לנו · ערשטן דיין ספרים אלנו זיין אונ דר נאך דיין געלטן ·

מי ווער איין ספר אין זיין הנט האט אונ ער קריגט זיך איט היינט זאל ער פר כעס נים שלאגן מיין ספר מכ"ש · יענם דר איט צו שלאגן דעשט גשיבן · ער זאל ניט שלאגן דעם הזוור איט איין ספר אויך זאל איך דר תורה ביספר טטעלן איט דען ספר · אז די שלעק זאלן אים ניט טרעפן · סייען ער פר שטיט אז די שלעק זענן סכנות נפשות ·

צריך דר מענש זאל גווארנט זיין אז זאל ניט טון · איט צו איין כוים וואש דרען איז גקריגט טורות ער אונ זאל חנק חנק ·

הנותנים די שטט אש געבן רעלטן איט מאת · אונ זיט יושר די ווערן לעתיד ארבן דש חלק · פון די וואש געבן ניטפעלט אש אונן דש קהל גיט חרם פון איין ליטרה זאל אן געבן דרך משל איין גילדן אש אוש דר אש טרעפט אן וויי · אונדרט גילדן אונ דש וויט אנוש בחוות געבן הבן אש גריסט פון הונדרט · ליטרות הונדרט גילדן אונ די לייט וואש געבן ניט אש זוות גיבן אש פון הונדרט ליטרות פופציג גילדן · בלוובט נאך פופציג גילדן וואש אן · אז דר זאגן צו דען אש וואן געבן די גוטי פינף אונ צווייציג גילדן מך הכל · הבן זי געבן הונדרט אונ פינף אונ צוויינציג גילדן · אז יענר חבן נאר אש געבן פונף אונ זיבציג גילדן דרום ווערן די גוטי ירשן זייער חלק אין גן עדן אז די ביזי ווערן ירשן זייער חלק גיהנם אויף די רשעים וואש זי פטרן וועד אן איטו פר זאל אין אש געבן ביושר אונ זי מאכן פיל רשעים ווען טון די רשעים איר וואש רעלט אש גיבן ווערן זי רשעים ירשן דש גיהנם ·

אחד איינר הט צו גנייט די ספר תורה איז גיוועזן איין נכרי אונ דש איז גוועזן הכהן הט דער יהודי ניט גוואלט לייען וויא איך גיזוכן די אומות הבן גוואלט איט די ישראל בואן · דש אונז יבנה המקדש הט (ותהיה) ניט גוואלט לייען ·

דער נכרי צו איס גזגט ביכר איין איין ספר דא איך וועל גפֿן אז רוא
וועלפֿש שלעבט וויל איך דיר ווייזן הט איין חלס גיזגט צו דעם יהודי
דו זולשט מיט איין ביכרן [illegible] זולשט איס ניט העלפֿן · צווי חסידים ווארן
איינר פֿלעגט צו געבן איין ביכר [illegible] ספרים צו · איין יהודי אונ דר
אנדרר פֿלעגט צו געבן איין נכרי איין צו בינדן דער ייר אבר מער בעל
מלאכה וואר דר יהודי שברלך דער חסיד צום אנדרן עס איז איר לייען
תורה ווי דו גיבשט איין נכרי אן צו בינדן איין ספר · אוך דר נכרי
איז מבזה די ספרים · הט דער אנדרר חסיד גיענטפֿרט (בודאי)
איין ספר תורה סאר אן ניט געבן איין נכרי הרעה זאל צו הון [illegible]
אבר איך צו בינדן ספרים וואש דר נוין טיכור איז רא ·

רפא **אם** ווען צווי בלעטר זען אין דיינם אונ אינם איז גישריבן דברי
תורה · אונ אויף דעם אנדרן בלאט ניט אונ ער בדארף דש
בלאט וואש לידיג איז זאל ער ניט שנידן · אויך אן דעם (גליון) וואש
לידיג איז זאל ער ניט שרייבן דרויף צו זיין זכר איין בריבן: אונ ווען
איינר שרייבט אוש עשרים וארבעה אונ עס בלייבט צווי לידר דר [illegible]
בלעטר לידיג זאל ער ניט שרייבן אויף די בלעטר אויף די דפֿין איך הב
אוש גשריבן דש ספר צו פֿיולשטנג אין חדש אונ אוש איז דר טעם דז
רפב בלעטר האבן אויך אין זיך קדושה ·

מי ווען איינר דינגט איין סופר אז ער זאל אים שרייבן עשרים אין
די עשרים וארבעה זאל כר היין תנאי הבן וואש דעם סופר אז
ער זאל דרין גיוועלן ניט · אבן וואש דר גלתדר ביאר מורה זיות ·

אחד איין סופר הט פֿרגט פֿון דער צו שרייבן דורך די וואך
רפג דען ער פֿלעגט צו [illegible], זען ויאצאה ווארבן הט ער
זיך גימאכט איין רצן אוש איין בין פֿן אין שון טמא אונ הט גישריבן
אוש איר אנדרי אותן הבר אוזות העער ניט גיוואלט שרייבן וויל דש
[illegible] מקבל טומאה הט [illegible] חבר גיזאגט צו אים אז דו שרייבשט מיט
דר פען פֿון איין הייפט אונ שון זולשט דאך שרייבן מיט איר אזוות דען
עס שטיט (במה ברגל בלור יחלבון) דש איז טייטש איך שברמך
אבר וואלט אז ער זאל אוש קריגן מיט איין הייזרני פען אין שין דש
אוש איך זאג (ברוח הקודש) ווען שון איין איז מקבל טומאה דרום
מאגשטו אויך שרייבן מיט דר פען פֿון בין ·

אחד איינר ווער אז ער פֿלעגט צו שרייבן אונ הט גישריבן אוש
רפד איין ספר פֿלעגט ער זיך נוהג זיין פֿדיחר דש ווארט וואש
ער הט גיוואלט שרייבן הט ער צו ערשטן גיזאגט הט אן איס גיפֿרעגט
פֿר וואש ער דש טוט הט ער גיענטפֿרט איך הב בקבלה אז אין הידא
מורא די (טריכן) וואש דש הערן בשעטן איס ·

והתורה דר וואש זיך איזהפֿט אין חכמה אונ (אומר) איך
רפה פֿרעגט ניט נאך עוה״ז דר קויפֿט זיין דש איביגי לעבן
אויך זאל דר מענש יאחריבט זיין ער זאל לערנן אונ זאל מעשים טובים
אויך טון דען די מעשים טובים ברענגט ער מיט זיך אויף יענם עולם
אבר די ריד וואש ער לערנט בלייבט בזה העולם ·

אל עס זאל דיר ניט ליב זיין וואש אן איז דיך גאבד וויל דוא עושר
רפו ביישט גיווארדט ווען דו (חבאה ואוצר) אין דיר הושט אז
דו האושט דורך דען [illegible] זאל דיר יוז ליב זיין ·

ואל דו זולשט דיך ניט [illegible] זיין וואש אבר בזיגר בריה איז אז
רפז דו זא זולשט ניט [illegible] זיין וואש (טפֿליר) אז דו בישט
דו וואלשט ניט (ווצר חכמה) זיין צו זו [illegible] וואש ער וויז דר צו
ניט ווערט אונ זולשט ניט פֿר אידרן [illegible] וואש אף דר צו רחוי איין:

אורך [illegible] התורה חתום תורה) דש פירוש פֿון דעם פסוק איז
רפח (לר תעודה) דש איז טייטש האשטו איין גוטן שכל צו פֿר
שטין דען פלפול פֿון דר גמרא : זולשטו היישן וואו ניט דהיינו זיין
טבו ווערעט דיר ניט זו וויש [illegible] (וחתום בורא) זולשטו לערנן דש
וואש לערנן דש ווייטט אן די דברי הלכות ·

לעולם איביג זאל דר מענש תורה לערנן מפֿיא (שלא לשמה)
רפט דש איז טייטש אפֿילו ווען ער די תורה לערנט ניט לשם
שמים נאחרט אן זאל אים כבוד פֿון שון זאל ער דאך לערנן [illegible]
(לקנתר) זאל ער ניט לערנן בען דר הייסט איין רשע אונ דר וואש
די תורה לערנט פֿר ליב שהפֿט דר איז זוכה צו זיין שלחן פֿון דר
שכינה אונ ווערט (זוכה) זיין פֿון וויטרקי די שכינה ·

הי דופֿין לשען לדרו יגדיל תורה ויאדיר) אין דעם פסוק איז
רצ ארוש) ווען איינר קומט צו איין חכם אונ ער בית איס אז
ער זאל איס אויז לערנן אונ דר חכם וויל וויזן אוב גטש איין דר בית
דהיינו דר תלמיד איז רחוי אז ער זאל לערנן איט אים · ווערט אנדרשט
דר חכם אז דש לערנן איז אין טרחה דהיינו עש ליגט זיך נישט איינ
זאגן אז עס זאל זי אפֿטל זיין פֿון לערנן איז עס גיזייטך אז עס איז גוט
ליב הרום זאל דר חכם דעם תלמיד ניט [illegible] שטיסן פֿון איס אבר
ווען עס טרעפֿט זיך (בטוחים) זייט דר תלמיד איז צו איס קומן [illegible]
פֿריאר הט דער חכם ערינלט גילערנט זאל ער דען תלמיד (ארחה)
רצא זיין דען גאנץ ווייל נויז ניט דר בית ·

כל [illegible] דר אנגש רידט דר פֿון זאלשטו ווישן . אז די זאך איז
בי אים גליבט זו ווי איר גיפֿינן דוד המלך הט ליב גיהאט די
תורה הט ער אוש פֿון איר גירעט ווי אין פסוק שטיט (כל היום היא
רצב שיחתי) דש איז טייטש איין גאנץ טאג ביר איך אין איר ·

הבש ולמת מבל דייך) דש איז טייטש ווען רוח המניך עשט
זולשטו אבר ניט עשין נאר וואש רוח בדארפֿשט אבר ווען
דו איבריג עסט וועסטו וואש [illegible] דש איז איין משל לשון חכם וואש קאן
(סתרי תורה) אונ דר תלמיד בעט [illegible] אז ער זאל אים אוש לערנן
אונ דר חכם פֿר שטיט אז ער איז ניט (רחוי) דר צו זאל ער אים
ניט לערנן דען עס קאן מאחל זיין (מקשה) [illegible] קאן דהיינו ער
רצג ווערט ניצן איט (טומאת הקדושים) ·

רק מדות כהנים לא היתה לכרעה) דש איז טייטש אז עס ווער
הונגר איין שעגין פרעה דא הבן פֿר קופֿט די אריםגייער
פֿעלדר צו פרעה פֿר ברויט וואש יוסף הצדיק הט זי גישמייסט אבר די
פֿעלדר פֿון די (גלחים) הט פרעה ניט גיקופֿט דען ער הט זי
גישכיצט דרום קערן איר איין רחויה צו נעמן אז די (תלמידי חכמים)
וואש זען עוסק אין דר תורה טאג אונ נאכט זאלן זיין פטור פֿון (מס):

מסר אגנו ושמויה תורה) דש איז טייטש ווען איינר וויל קיין
רצד תורה הגנבן איז זיין הפֿלה אויך ניט אן גיומ: אונ די
ערשטי מהתוהות אין דש ווארט שאת דש איז (וראוי) ווען איין תלמיד
פֿרעגט דיך בבדי תורה בחזות אז זולשט אים לערנן דעם מאת זולשטו
אים זאגן אבר דו פֿר שטיטשט ער קומט צו דיר לערנן פֿון (קנתר)
ווען דש איז וואש די זאגן אערטש ווערט ער ברענגן (רחיות) פֿלשי
אז ער זאל זיין ריד צו ניטש מבין זולשטו אים לחוין גין:

לעולם איביג זאל דר מענש ניט נעמן קיין שכר פֿר לערנן אויך
רצה איין דוקטר זאל קיין רפֿואה טון פֿון ווען [illegible] זאל
אים געלט געבן אבר שכר טרחה אונ הולכה וואש ער דרום הט מוט
געבן זיין געלט דש זאל ער אים געבן ·

אדם ווען צו איין מענש קומט איין (מין) אונ דר מענש איז קיין
רצו דולס ניט נודר ער איז יוח לויין לוירן אונ הט קיין (ירא
שמים) ניט זאל זיך ער ניט אינו דעם (מין) אפֿילו איין דען ער [illegible]
אים זיין הערך ניגן טו ביזין מבר ווען דר וואר חכם קישט אין אפֿרה [illegible]
(מין) אחגשטו מיט אים ווחאפֿלפֿל זיין · נאר אנדרי זאלן ניט זיין בי
דעם פלפול דען זי ווערן ניט וויסן דעם (שמב) אמען זיער חבר [illegible]

חית

דעם אין זיינר דירה ווארן ... וואס קאן זייער ,
אפילו איין און ער הט קין יראת שמים) כמו אשר ... בירושע ניט
ווערן ·

דבר שמוחי) לשון הקודש אין לו חבה אונ שבבקש לו רבי לערן איט איר (הגרות) עגנטפרט רבי עקיבא חב בקבלה פון איין עלטרן אז עקיבה קאן אגדה לערנן איט (בבויים) אוך איט זוני וואש קאן דרש איט וואונן פון דר וועלט רעדן ניי זענן בעלי גמות אוך הבן ער אן זיך ווערליך תורה · אכ"ש אז ביסם הק (בבל) אונ וואנעט אין דרום אנ אן שמר ניט אגלה זיין זו איין אגדה וואס וואול דר לוך אז לו (ועמי הארלים) דען זי גליבן דש ניט אונ זאגן זו ווי אגדה אין נישט אז אז די חכמים זיינרי ריד אינ פר נישט ·

הילל חד הילל הט ניט גוואלט לייערן אין אלפסנעבן לאכן וואש אן הט גוור גוועזן דען הילל ווארזיך טראכטן . דר עולם ווערט כם קענן בשטין דרויף ווערן זי זאגן גוואלו ווי די גולטעען אלין זענן נישט זו לוי (דבר תורה) זענן נישט דרום . אומר דר הילל דרויף ניט אסכים

שאל חכיך ויגדך) דש אויז טייטש ווען איין ספק איז אין דר תורה זאלשטו פרעגן איין זקנים דהיינו איין רבי אונ ווען ליינר רבו אויטש דיר אש לזעשמן שמרשמו איין אנדרן חכם נישט פרעגן ווען דיין רבי דר ביי איז הען ער ווערט אפשר ווערן

ביגעש ווען איין הארן גיוטש לו ווייבר אורך לו קינדר און ווען ער גיט לו הערן (הדברים בטלים) די זאלן אזלן בטל פון לערנן דרום שטיט (ואהבת את ה' בכל לבבך ובכל נפשך) דש אז טייטש זאלשט גטש ליב הבן וועס דיין האדון אונ איט דיין נפש דהיינו דיין הנט זאלשט פילט זיין איט אהבה אונ שמחה · הקב"ה לוט דיך אונ די אהבה זאל זו גרוש זיין אז די זאל אווצק שטאן אלי די תענוגים פון עו"הז : אונ די אהבה זאל זיין אז ער זאל זיך אופר זיין אוף (קדוש השם) אז וויא פנחס הט זיך אפר נפש גוועזן פון קדוש השם ווען אוך אפרהם הט טס גוואלט הוחה הבן פון דעם געלט וואש ער הט אווק גיווארן אז ער הט גשלאגן די פיר (מלכים) זו איין אהבה איז דען שעשוש ניט אז בטל פון תורה פון וועגן אלי תענוגים דען ער אהבה אלי תענוגים ניט ·

יהודי איך יהודי ווחר ער פלעגט זיך נוהג זיין ניט לו ליינן שנים מקרא ואחד תרגום) דש איז לוויר אמלינו אכן די סדרה אונ איין אאל לו ליינן דעם תרגום דרויף דען ער שפראך וועל דש טויט לעבטולנג אבר איך וויל דש ניט הבן דען עש איז איר (איסור) פר דען לעבן שפרעך לו איס איין חכם איר גליכן אין די תורה ווער זיין אמטר אונ אומף ערש דר לעבט לנג וואלוווען עש ווערט (איסור) זיין פר זיין לעבן דהיינו ער אחר איין (בעל יסורים) ווערט ער אמטר אונ אוטר ניט ערן כדי אז ער זאל ניט לנג לעבן אונ ער ווערט זיך פטרן פון אלות (כבוד אב ואם) דען דר איענש איז ניט גלייך לו איין (שכר יום) דש איז וואש אן דינגט איינם אופן טאג הען ער זאגן אוך בגער דעם לוין ניט אוך בגער איך די ארביט ניט אבר איר ישראל קענן דש ניט זאגן איך בגער די אלוה ניט אוך בגער איך דעם שכר ניט דען איר זענן גלייך בייג אט ווען איינר קויפט זיך איין (עבד) אדר איין מעל אין די טאג זיינער ארביט אנ זי קענן ניט זאגן דש וויל איך יוא ארבטן אונ איין אדר די אל מבה וויל איך איט ארבטן דען זי וואונטן אלי אלאכות וואש דען (בעל הבית) גיווטש זו איר ישראל וואונן אלוטון אלי אלות אונ איר בדארפן ניט לו פרעגן נאך שכר אה"ר (עונש) דען איר ווען טאן ניט פון שכר וועגן ·

לא תשיג גבול רעך) אן טאר ניט אשיג גבול זיין דזאשרטו אן אוך

אז אן טאר די נביאים ניט פר ענדרן דהיינו ער וויל וויאן דעם טראפ אין די תורה וויא אן זינגט אין נביאים אדר איין קין זו איין ניגן וואש אן זינגט אין דער תורה איט דען ניגן ... ער זאל זינגן אין נביאים דען די ניגונים הבן איר אלש בקבלה פון משה רבינו מהער אונ ער ווחר אקבל פון גאט

אונ אן טאר ניט זאגן איין פסוק און איין מכה כדי אז . ער זאל גהיילט ווערן אוך ווען זיין קינד בחלוט אן ניטריכט אונ טרעקניט אמר אן אול איט איט ליגן איין ספר אדר תפלין אז ער זאל שלאפן

בכל איין אלו אכן זאל זיין כיונה דש איינש אן אגדות זאלשטו זעהן לו הבן זו איין רבי וואש הכבה הט לו . לערן אוך וואן ער פסוק לערנט אזו ער ריכט לו פר שטין געבן זיין תלמיד אונ זאל איט איין יראת שמים אריין ברענגן . אונ זאל אים געבן לו פר שטין אז גאט ווארט איין היתר אוז ער אין ארטם די גלי אנולט אונ עס איז פר הרדן גהנם וגן ערן :

תפילה אן ערשטן אוז ער הבן איין רבי סדר איין חבר אז ער זאל ירא שמים הבן ער זאל ניט זיין איין (גזל ומובח) אונ זאל ניט ווחלל שבת זיין אונ ער זאל איין אהדר זיין פון עבר אונ אז ער נעמט איין וויב זאל ער איין אהדר זיין און עגרה דהיינו ווען זאל זיין איין דר נדה אז ער זאל זיך היטן אוך זיין קינדר זאלן ער ווארן פון גזל ·

אל דר אענש זאל איט געבן זיין זון לו לערנן לו אז איינר בי אוש רגזים זענן דען ער איז איין שלאגן אוך שולטן עס וואר אוך אלזר דר הט גפאדרט פון בעל הבית אז ער זאל אים גלאזן שכירות שפראך דר בעה"ב אוך האב ניט אלוטי ניט לו געבן . וויא דר אלאזר אהיין גקומט זאגט ער לו דעם בעה"ב איין זון וויל דיין פאטר הט ווייל אלינד קיין געלט גגעבן זאל זיין דר זון פון איט אז חד זאלשט קיין אלוה הבן אין דיין לערנן הט איין ... די ריד גהערט פון דעם אלזר אז ער גנגן לו דען בעה"ב אונ הט לו אים גזאגט איך גיב דיר איין עצה אז דו זאלט דיין זון הבן דעם אלזר אווק נעמן אונ זאלשט איין געבן לו איין אנדרן אלזר וואש קיין ריגן איז ניט אונ דש שכירות פר דען גלט זאן גישע איך בלעבן ווען שונדר זאן איז נשך ניט אוש ·

אל הענש זאל טש פון קיין חבר ווש ווען עבירה קומט דר פון אשל ווען ראובן הט קינדר אונ שמעון הט קינדר ווערט זאגן ראובן לו שמעון אוך הב קין שכירות לו לאזן דען אלזר פר אוני קינדר דרום ביט איך דיך לזן איינה קינדר גיזון איט דייני קינדר לו איך רבי אמט רוא החולש פר דיינה קינדר אוב שמעון וויש אז ראובן זייני קינדר זיינן בטלים אונ זי חבריי זייני קינדר אבטל זיין פון דעם לערנן זאל ער דעם גזילות חשד ניט טאן

אם ווען דר אלזר זעהט אז איין קינד איז שארף איין לערנן אבר ווירד די אנדרי קינדר זאל ער ניט שווגן ניאורט ער זאל זאגן דען פאטר אז ער זאל איט געבן לו איין אנדרן אלזר וואו שארפי קינדר זענן אוך ווען דר אלזר זעהט אז דר תלמיד איז ניט ... אלוויז אין פסוקים ווירד אין דר גמרא זאל ער איט ניט איער לערנן לו דר גמרא ·

היתה אליות טוחך די תורה איז גלייך ווי פיל שיפן פון סחורה די פסוק לערנט אונש אז זיין חכם אונש וועסט ניט לו ענטפרן איין די תורה אול אלי זאכן וועש און אים פרמג"ט דר איז ניט חכם לו זאגן חייעץ די סנהדרין אוך ניט לו זיין איין ראש ישיבה דרום שטים חכמות דש איז טייטש פיל שיפן סחורה (אור זה תורה) דרשות טייטש דר חכם ברענגט זיך לאזות פון אקום ... דש זאגט דר פסוק ותקנא בעור ... ווייל ער איז אול גיסטאנין לערן אז שמר

חמר נאך נכסים גיט גאלט דען תלמוד · הלט זיין פֿערדֿט וואליין · סוחר גיט גאלט אין די בערך פֿון אנדרי פֿרקמטיא איין זאך חים געבן פֿ ליין · וו חיין חכם שיקט גאלט נחלים או גי חים זאל ברענגן ויין בהצרפֿת ·

שכר לוויא ה׳ זבן גהערט · איין אלמד האט מיט זיין תלמוד געלרנט · אונ וואלט מיט טעות זאגט מיינר לום וורדן זאג דען אלמד · ער מיז זיך טועה שדרחך זיין · חבר קענשטו חים · זאגן אז עה זאל ניט אחיט ווענקן אז · חים וואו ניט זאלשטו · זיין בלוט ניט פֿר גיסן זאג זיין קרוב אז ער אים זאגן · זאל פֿון דעם טעות אונ דר קרוב זאל ניט זאגן אז דו האסט אים געזאגט דען וואן דר אלמד · ווייס דיך זעהן וויט ער · אבויט ווערן אוך זאל זיך לאוינר מיט שטעלן רידן מיט זיין אלמד אין דר · זייט וואן ער מיט די קינדר לערנט אוך ניט מיט איין שכר · יום וואט זיין אלמבה טוט דען כ״ה דען ער וואר זיאשטל טוט ער איין עבירה ·

אל מיינר זאל ניט ווייבר רידן לייטן אונ · זאל זאגן · אן האט איר געזאלט אזו פֿיל געבן פֿר איין סחורה אש די סחורה איז אין אמת ניט אזו פֿיל ווערט · אונ דר טוט דש ווייל זאל אים אזו פֿיל געבן טוט ער ניט ריכט דען איר ישראל שמרן קין ליגן זאגן ·

אם וואן איין אורח קומט אין דיין הויז · זאלשטו אים ניט פֿרעגן דברי תורה דען ער וויט אבויש ווערן סיידן דו ווייסט אז ער מיט הייד יוא ענטפֿרן אוך דיין שאלה אדר זאלשט אים פֿרעגן פֿר בחרגן :

קיים דר מענש מיז מחויב צו לערנן זייני טעלטר · די אלות אונ וואס אנדרי מחויב הבן · זאגט אז אן טאר ניט לערנן מיט טעלטר תורה · הבן זי גאיינט דען · סוף פֿון דר גמרא אונ מורת האורה אבר די הלכות פֿון די אלות זאל ער איט איר יוא · לערנן דען ווען זי וועלם ניט ווישן די · דינים פֿון שבת וויא וויא זי קענן שבת ריכט היטן · אנדרי דינים דען איר געזין אין · והקיהו האלך לייטן הבן געפֿונטשים ונשים חפֿילו די דינים פֿון טהרות אונ קדשים אוך האט משה איין גזאלט אפֿילו נשים אונ הין זי געזאגט די דינים פֿון דער תורה וויא איין פסוק שטיט אתם נצבים היום וגו׳ ונפֿילם וטפֿכם אבר איין בחור טאר ניט לערנן מיט איידן די דינים וורדן דר · פֿטר זאל מיט זיין טחלטר אליין לערנן אוך מיט זיין ווייב ·

כשחל אז ערב פסח געפֿאלט אן שבת זאל אן ניט מאריך זיין מיט שבחות פֿליילט וועגט אן פֿר געסן אן דען איסור · פֿון וואן נאך אן דר וואלכן זאל אן ניט מאריך זיין בתפֿלה · אמואיין אמת איז אין דר טויאס כרי אן זאל · זיך · געבר אתעסק זיין מיט אים דור האוך טפֿלוך (בהורת ה׳ חפֿצו) וואן דר מענש עוסק בתורה איז זאל ער ניט איין דר לייס עוסק בתורה זיין · דרום שטיט ניט דש וואו (חפֿץ אמור) דש איז טייטש אז ער זאל טייער · עוסק בהורה זיין דען דר פסוק רידט אין דר לייט וואן ער איין אלוה טוט ברמוקן ער · ניט עוסק זיין בתורה וואט וואן ער איז עוסק אין איין אלוה פֿון אלות אז ער וויט עוסק בתורה זיין אין פֿרשה עוסק דריינן וויט ער · ניט נזהר זיין ביז דש טייג וויט קומן די חאן) אוך וואן ער פֿרייברט דש וויאש אז ער אים עוסק בתורה זיין וויט ער ניט רעכט · איט טרייבן דעם (חלב) אוך אנדרי אלחבות וואט אן אוז הבן השגחה : זאל ער ניט עוסק זיין אין דר לייט ·

כתיב טוב מלא כף נחת ממלא חפֿנים עמל ורעות) עס איז בעסר איין ביסל מיט נחת ווידר איין פֿאך אן נחת דש מיינט אן עס איז בעסר אביסל ותפֿלה אונ מיט כוונה זיין ווידר פֿיל · אן כוונה דען עס איז בעסר אביסל תפֿלה אונ ניט גענג נו זאגן ניינערלי ווארט בוואחרט אחי אין זאל פֿיל תפֿלה זאגן אונ גשווינד זאגן אוך לערנט אזוא דר פסוק אען איינר איין נר פֿארט איז ער האט פֿיינט צדקה צו געבן אוך אורחים טפֿן צו געבן · אונ נים זיין ווייב חלי אחך איין · דבר קלנה · אז זי זאל

וואגן פֿון וואט וויל איז בעסר וואשר · ניט צדקה פֿון דען כשר וואט נ׳ · הט איר איין גשריבן איז זי זאל געבן פֿון דר קלבה :

יש עס זענן זאלכן וואט דר עולם ווייס עס איז קיין גאל אבר עס איז הארבר אן איידר גאל דהיינו וואן איין אורח קומט צו איין וואן שון דר בעל בית איז איין נדיק אונ איין עושר אבר ער וואר איין לריכן אונ ער טעאט זיך איט אגרש צו זיין האט ווי · הונ אחר דר אורח קומט צו איין בעל הבית וואט איין עני איז אונ · דר עני טעאט זיך איט צו זאגן עס ביי איר ניט דש איז אין גזל אז דר אורח גיט ניט מתפֿק אוך איט דעם הט שלמה המלך אגזהיר גוועזן (אל תלחם לחם רע עין) דו זאלשט ניט עשן ביי רע עין · אונ איין השובה · איז האורב וואן דר ח ח וויל שון תשובה טון אונ · וואט ער הט גגעבן וויל איר בלאזן וויט דר בעל הבית זיך שעאן צו נעאן ביי אים ·

ארם וואן איין נדיק קומט מקבל צדקה צו זיין אונ איין רשע אויך וואלט וסובה קומט אוך צו גן אז · אן זאל אים צדקה געבן אונ דר גבאי קען ניט געבן טיירן איינם אונ דר גבאי פֿר טטיט אז ער וויט דעם רשע ניט געבן וויט ער (ואויר דת) זיין אורד איין אנדרי עבירה טון זאל דר גבאי דער נאך נישט פֿרעגן אונ זאל דעם צדיק ליבר געבן אבר וואן דר גבאי פֿר שטיט אז דר רשע וויט איין רציחה טון זאל ער דעם רשע געבן ·

אחד איינר הט גזאגט צו דעם קהל גיבט איר צדקה דען איך בין איין ארמה אן אונ וויט הבן גזאגט אז · ער געלט הט אז אחבט זיך קראנק הט דר חכם גזאגט וויל ער זאגט ער איז קראנק גיבט אים קער וו איין אתיקורי לייטן וואר ער · וייעך קראנק אונ האט געלאגן געוחרן מיט גרושי יסורים אוך ואר · איין מעשה איינר וואר איין תלמיד חכם אונ ניט בדרפֿט צו נעאן צדקה · ער גאגן אונ האט מקבל צדקה געוען אבר ער הט הט אלט די (עניים לדיקים) געגעבן דען ער הט דש געלט וויל ער הט אן ניט געוואלט געבן אוך הט ער זיך גשטעלט בעשר מיט איך אבויט ווערן אוך · אחר איין מעשה איינר וואר איין אהאר אונ הט ניט געוואלט מקבל צדקה · זיין דען ער איז זיך טרוהלטן איך ווי אנדרי עניים קיין טטרן טאן אז ער וואר זיך אנטוואכן ביי לייטן געלט האט ער וועט גוואונן זאל ער די העלפֿט געבן רווחים דש בון וואך · ער הט דש געלט וואט ער · ביי לייטן הט געשון אוך גיגעבן אוך אן גוואורן טפֿראכן זיא צו אים הייסט רשע דען זו שטיט (לוה רשע ולא ישלם) דער רשע אנטווארט אונ נאלט נישט אוך קאוטאיין דאז השם ארויש זי וואורן זאגן אן אחר קין גוטן ניט גיטרואין געלט ·

כשאדם אז איינר ווערט (לדיך לבריות) אז ער קען נעאן אז אן זאל אים געבן אוש קהל צדקה איז בעשר אי ער זאל נעאן ביי יחידים דען אחט אחל גיבט זיך איין יחיד אז ער גיט איין שלינגה צדקה אז ביי אים גלייך אז אן הבעט איך זיין בלוט גילאסט:

פלגי אים אך ביד ה׳ כי אשר יחסון יטנו) דש איז טייטש דש הארן פֿון דען איך איז גלייך אז איך די ווארטן וואט טיין זיך הין אונ הער · אונ זיין הארן איז ביי גאט · איין וויינר האנט דש איינט אז וואן דש פֿאלק אונ דר וויל זענן זוכה · ניימט אונזר הער גאטעדש הארן פֿון דען וואלך צו גוטן חבר וועני · הם קרין (ולנות) הפֿרט זיין הארן בייגט צו ביין ·

הנורה דר וואט צדקה גיבט לשם שמים נעאט אוכל תפֿר גאט די צדקה אונ ווייזט זי אין גן עדן ··· נאך דר הלכה נאך אונ אלז נעך דעם ארוס ··· נאך גו · בגאט אן אים · איין שבר (ואאו) איינר גיט איין פֿפֿטיג וויין ארמן ··· דר עני ··· איין דר לייס אודר ער ··· וואט ארוס דוחק ··· אודר איין עני גט

דען אנדרן אודר איינר גיבט איין ברויט אונ' ער גיט איין פלייש אונ' דער הנאה נאך זו ווערט אלן בלאלש לעולם הבא · אונ' גאט שיינט די צדקה אין גן עדן אונ' אשט אלי יאר אופקטש דש ברענגט אן איין אוצר ארין אונ' ער איז זוכה צו זעהן דש פנים פון דר שכינה אונ' ער איז זוכה לתחיית המתים ·

אם אונ' שעלשם פרעגן פר וואש איין צדיק גיט שלעכט אין דעם עולם: אין דר תירוץ וואש דעם צדיק אבר גוט וועזן בעולם הזה · העטן זייט גזאגט פון דעשט ווענגן איז ער איין צדיק כדי אז ער זאל אים גוט זיין אין דעם עולם הבא אבן ווען שלעכט גיט אונ' איז דאך איין צדיק איז פש גיוויש זיין צדקה ווארד לשמש :

ויותר אונ' עש איז בעשר זיך צו בהעפטן מיט איין פאר הארן אודער איז איין (וואדרן מיט זיין געלט · אוך אין זיין (משוואתן) איין זאל זיך בהעפטן אן איין ווארן אונ' איז איין קאצן אונ' איין קארן ·

עשיה איין עושר פלעגט צו געבן דעם גבאי איין דער הנש ארין צדקה אז ער זאל טיילן ארמי לייט אונ' דר עושר הט געהאט איין ארמן ב"ד אוך ארמי קרובים הט איין חכם געזאגט צו דעם עושר פון דיין צדקה קומט פרויש אנגעקעקה דש איז דיין ארמי קרובים פראגן אוך דעם גבאי אוך אין רעד · דרום גיב לכר דיין קרובים :

אדם איין אמנש האט קינדר הט אונ' זי אין איים ניט פאלגן וועגן ער פטר אבט זי אז זי זאלן תורה לערנן אודר מעשים טובים טון זאל ער זי ניט אפרנס זיין נייערט עד זאל זי לאזן גיפן אברן זי זיך אויך זאלן לחיטן לייטן מפשר אבן זי בעשר ווערן · אבר אבן ער זעהט אז זי ווערן ארויש גן (לתרבות רעה) זאל ער פון זי לאזן :

אמר רבי( ) דר רבי ווי הט גיזאגט דער אמנש אז איין כישוף נאך גיט ווען איז דר כישוף דעם גיין צו ביזן · אבר אבער כישוף ניט נאך גיט איז זיין אחילה העבר פון די מזלות · אבר דר אנש צדקה גיבט גייט אים אויש די צדקה צו גוטן אונ' ער איז אשליה הרום ווען איינר גיט הנדלן אודר באקום מכלה · זאל ער דעם עני געבן פריהר ברויט אודר זו איין עשן אודר ער עני זאל היכי הנאה הבן אונ' ווען דר עני שעמט זיך צו נעמן ברויט זאל ער אים געבן געלט :

אשרי וואל איז דען זעליגן וואש ער מנטווייט דעם ארמן איין זיין כויש אונ' דר וואש מנטוויינט יענם ווייסט אז דר ארמר איז איין חשוב · אוב ער הט ניטש צו בצאלן ווען ער גיט אונ' ער בצאלט דעם ארמן זאל ער איין אנדרן וועג גין כדי אז ער זאל ניט אבוייט ווערן דען דר ארמר טרחכט זיך אז דר האט איים ספר איין רשע ער איינט ער קען איים ניט בצאלן ·

והלכה זר ווא איך) דש איז טייטש אז דיך בעשר איין פרעמדר לערבן אונ' ניט דו זאלשט דיך לערבן דש איז · ווען איין חכם קומט אין איין פרעמדי שטאט ארויין אונ' אן קען אים ניט אוב ער וואר איין חכם זאל ער גיט זאגן איך בין דעם גדול וואן איין הלואה: נייארט ער זאל רעדן דיברי תורה אעלן זי וועלן וויסן וואש ער איז אונ' אמרן איש געבן נאך זיין לערנן נאך ·

הנהגה דער אמש נעמט צדקה וויל ער איז עוסק בתורה אונ' מצוות אונ' מעשים טובים זאל ער פון דר צדקה איין הנאה הבן נייארט ער זאל די צדקה אשעק געבן צו ארים אמש גלייך איז ער גיין · אבר ווען דש קהל זאגט איים איר געבן דיר אונ' דיין דר פון קיינם געבן זאל מתכוין געבן אשילו צו איינים · וואש בעשר איז אן איידר ער ווען דר גבאי איז שון איין צאמן ודין אונ' ער איז איין שכן ירחט איז ער פר גמעשט אשט אן זאגט איים זאל ער ניט זיין איין

גיבעטן ייעד גיט אין זיין צדקה אז אונ' ער זאל רעדן אונ' ער גיבט אונ' גיט אנדרן איז ער שבר אין יענמים הוה ·

והייתם נקיים מה' ומישראל) דש איז טייטש עש זאלט איר ריין זיין ביי גאט אוך ביי לייטן דער פסוק לערנט אונז אז איין גבאי גיט צדקה צו זי איינן וואש בני עניים זאגן אונ' פון צדקה איישן ניטש אפר לאזט אודר לוי פון דעם קהל אז הט אבגרי קהל לערנין אן דען גבאי אונ' זאגן צו איים וואו אהין המטוו איל געלט פון דר צדקה גמאן ווערט דר גבאי אבוייש איז ליכר אז ער זאל זיין אבוייש אונ' זאל ניט זאגן וועמן ער הט חטעק געגבן כדי אז די אמש נעמן צדקה זאלן ניט אבוייש ווערן ·

אם ווען דר גבאי הערט אז די בעלי ביתים זעגן איים חושד אז ער בהאלט דש געלט פון דר צדקה זאל ער ניט ברוגז זיין אונ' זאל נאך זאגט פרעגן זנבר ווען פיל זענן וואש זאגן צו דעם גבאי איר בגערן דיך ניט פר איין גבאי זאל דר גבאי זאגן צו די גוטי וויל פיל הבן פר איבל אן איר נעמט איך איין אנדרן גבאי איש מייך געלעשט ·

גדול עש איז אער מלוה וואש אן רידט אנדרי אן צו זאלן געבן צדקה אן וידר ער גיט אליין דען איז אבן ער אייז זיך אתעסק אז עשירים זאלן געבן אבר ווען ער איז זיך אבעסק צו איינר וואש קענן זיך אליין ניט אפרנס זיין איז גלייך אז ער גאלט זי ווען דרוין געהלשט לווי קומן איין איין אשטט ארויין איינר אודר איין אנדם חגול אונ' דר אנדרר איז איין שיער אונ' גיט דען שוין ווער צדקה ווערד דעם ארם חשוב זלשט איין אז דש קהל פון דר שטאט הבוקיין זכיות ניט דרום שיקט גאט זי צו אן זי זאלן זייער צדקה אוזן גמאט האט ניט אנרש וענן אוך קענשטו דר שטי דען ארם תא איז עוסק הבן צדקה געגבן פרעמדי פר בלש אונ' זייערי איי גאל הבן זי געבן איין ביסל צדקה דש איז דר ארם חשוב גקומן צו דעשטוועגן שבר אנדרי איז אן זיך ארחם אונ' איין גיבט זיאיין (מ"ה יפה) אונ' מיבר זיין קינדר איז אן זיך ניט ארחם אונ' גיבט זי ווינציג ·

ראובן ווען ראובן גיבט דעם שמעון געלט איין זייער הנט אונ' זאגט צו איים דש געלט זלשטו געבן צדקה צו די (לומדי תורה) אונ' דר שמעון הט ארמי קרובים אונ' זאגן צו דעם שמעון גיב דש געלט אונז איר ווערן עוסק בתורה זיין זאל ער בעשר געבן די אמש פון לנג געבן עוסק בתורה אונ' צו זייני קרובים · זאל ער זאגן וויל שמעון הט פון ליג ניט שום תורה גוועזן אונ' היינט וויל עש לערנן כן געלט וועגן דש לערנן ניט שלא לשמה :

מעשה עש וואר איין מעשה איין בחור איז געלגן קראנק אונ' ער וואר (נטוי למות) דא ער געשריבן זייט אך אויש הבן די לייט געזאגט דער חכם איז ער אויש שרייב לייט איך אויש הט דר חכם געזאגט אפשר וואג ער זיין איין בשר אונ' זאל פטר הבן איז ניטש אויש גייט ביי דעם כהן דרום (פדיון) כהן (חמש סלעים) הט אן צו געבן הט ער דר נאך געגעבן פון אונ' טאחליג ימר ·

האב איין פטר וואש ער הט געגבן זיין שמכער איין אזן אונ' דר פטר ברור זיין שמכער זאל נעמן בדרין אונ' זי הט עש טאן דש דינשט פון אירן אזן זאל דר פטר ניט געבן אז זי זאל איים פריהר טאן זיין דינשט אבר ווען דר אזן איז גוט זאל ער הויסן זיין וויל צו זי זאל עם פטר פריגד בדאן :

מי ווען דר וואשר זאגט צו איים זון טוא די זאך אונ' דר נאך איין קומן דר פטר אונ' הט נאך דעם זון גלערנט פר וואש ער דש גטאן הט זאל דר זון זאגן די מעשה הט זיין דש ג' ( ) טאן פלייצעל מיט דר פטר שעלטן די מוטר הט ( ) אן איין עבירה דען ער אויך (גורם) מאון זאלי ( ) ·

הבן ׳ מען [illegible] הט עביט צו פר קויפן אונ ער ועהט אז ער הט הדעם רוח אונ זיין פטור טולקפט מען דר ברורה. זאל ער זיין פטער ניט [illegible] ווען נובר [illegible] די סחורה אז זיין פטרט אז דר זון וויסט אז ער ויט [illegible] וויל שנקן [illegible] דר פטער הבן איין שוחה אין איין מלוה ער זאל [illegible] ווערן אוך אז איין מלוה ער זאל אים זיין [illegible] ער זאל גין פון איין של ׳ אודר צו איין מלוה ׳

הלכה אז איין פטער ווט טוט איין שווערי מצוה טוט דר זון איז עוסק בתורה אז איין מצוה דר זון זאל דש לערנן [illegible] אונ ער זאל די מצוה טון אבר ווען ער זן וייסט ער ניט טון די מצוה איט דר פטער גין גנות נאך אודר רכילות אוך מנדרי עבירות זאל ער מון זיין פטר די מצוה טון כדי אז דר פטער זאל ניט זינדיגן אוך ווען דר זון איין מצוה אודר פטער זגט צו אים גיא לערנן אוך איל מוזן די מצוה בתן זאל ער גין לערנן [illegible] ווען דר זון וויסט אז ניט ווערן אוך אים רידן אונ ווערן זגן אז ער אמר זיין פטר מצוה זאל ער דאך זיין פטער פאלגן אבר ער הייסט אים ניש גין לערנן אבר ווען דר פטער הייסט אים גין איין עבירה טאן זאל ער אים ניט פאלגן אונ זאל די מצוה טון ׳

ויאמר [illegible] זיין זון פמעלט זיך אוף ווען ער נעהט אים אונ ועלט זיך [illegible] ביז זיין פטער ועלט זיך צום ערשטן אונ ווען [illegible] זעהן אז דר זון שטיט שטיען זי אוך זאל דר פטער [illegible] זיין דען זון ער זאל זיך [illegible] ועלן כדי די [illegible] זיך אוך [illegible] זעלן אבר ווען דר פטער זעהט די [illegible] ניט אוף דען זי [illegible] ער [illegible] זאל דר פטער ניט [illegible] זיין דען זון ׳

אם ווען איינם זיין פטער אונ מוטר פאסטן אז דר זון זגט צו זי [illegible] עטן פאסט [illegible] אוך פאסטן אז ער [illegible] זיין פטער אונ מוטר הבן [illegible] פר [illegible] אז דר זון [illegible] ניט פאסטן דרום זגט ער אז עס [illegible] [illegible] זאל ער פאלגן זיין פטער אונ מוטר אונ ניט פאסטן ׳ אבר זו איין תענית [illegible] פאסטן אוך אזו ער אוך פאסטן אפן [illegible] זיין פטער אונ מוטר וויל ניט [illegible] ׃

ויאמר [illegible] הנה אנכי הולך למות) [illegible] שפרעך איך בין [illegible] [illegible] צו [illegible] גין פון איין [illegible] [illegible] די [illegible] הוב איך [illegible] זיין [illegible] איין קשיא [illegible] אוף די תורה. הערן [illegible] [illegible] [illegible] ווען [illegible] גן פר [illegible] הט [illegible] גגעבן דען [illegible] קינדר צו איין [illegible] דרום זגט דר פסוק ער איז [illegible] דר צו וויל ער הט זיין [illegible] [illegible] גשטעלט פון (כבוד אב) ווען [illegible] זיין לעבן [illegible] [illegible] פון כבוד אב ווען ער [illegible] [illegible] אז [illegible] כבוד [illegible] גיווען [illegible] ניט [illegible] צו [illegible] זיין פטער כבוד [illegible] אונ זאל [illegible] דען פטער פרנסה צו געבן ׃

אם ווען די [illegible] אז [illegible] רשעים פר [illegible] וויל ער פטער אונ מוטר אונ זי הבן [illegible] רש איז צו [illegible] [illegible] [illegible] זאל [illegible] פר [illegible] רשעים ווען זי [illegible] חבירי הגלות. אונ ווען זי [illegible] הבן זי קיין [illegible] אוף אז זי ער [illegible] פר [illegible] זיין אונ [illegible] ווערן [illegible] אין גיהנם ׃

כתיב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד וויא [illegible] [illegible] גוט ווען [illegible] זיך [illegible] אז הבן [illegible] חבר ווען [illegible] הבן [illegible] [illegible] [illegible] זאל זיך פון [illegible] חוך קיין [illegible] [illegible] [illegible] זיך [illegible] ׃

הנאה [illegible] פון [illegible] אונ [illegible] דר [illegible] [illegible] זיין [illegible] מיר דען זיין [illegible] פר [illegible] ער קער זיך [illegible] זיין [illegible] זיין [illegible] [illegible] פר

קער ער פשיטא צו פאסטן אונ השובה טאן ׃

כל זו לוין מלוה וואס ער איז ניט מחויב צו טאן [illegible] [illegible] [illegible] מחויב צו טאן אונ [illegible] פון מלוה [illegible] ער [illegible] [illegible] דרויף [illegible] וואס זיין פטער אונ מוטר [illegible] גשטארבן וויל ער נאך [illegible] אונ זיין עלטר פטער אונ עלטר מוטר [illegible] נאך [illegible] לעבן אונ ער הט [illegible] [illegible] [illegible] ער הט מקיים גווען כבוד אב [illegible] דען זיין [illegible] [illegible] ווען זיין פטער אונ מוטר העטן גלעבט הט ער [illegible] [illegible] [illegible] ער ערט זיין [illegible] [illegible] אוך ווען ער [illegible] ערט איז [illegible] [illegible] (יונתן האלך) [illegible] ([illegible] הנביא) [illegible] [illegible] דש איז טייטש דו בישט איין פטער דען ער [illegible] [illegible] הנביא ערן ווי זיין פטער ׳

כתיב כן [illegible] [illegible] ה׳ [illegible] [illegible] השמש בגבורתו) דש איז טייטש די דבורה הנביאה הט גזאגט דר [illegible] ווערן פר [illegible] ווערן אבר די [illegible] ווערט [illegible] [illegible] [illegible] די זון [illegible] הט [illegible] גזאגט אוף דוד המלך דען דוד [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ווי דש [illegible] [illegible] [illegible] דר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] (דוד המלך) [illegible] [illegible] ([illegible] יהודה) אונ [illegible] (דוד המלך) [illegible] ([illegible] [illegible] [illegible]) דש איז [illegible] זיין [illegible] [illegible] [illegible] צו דר זון [illegible] די זון [illegible] [illegible] [illegible] דש [illegible] [illegible] ׳

שלחו די [illegible] הבן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] בן [illegible] דר [illegible] איין [illegible] איז אונ [illegible] איין [illegible] [illegible] [illegible] תורה [illegible] זיך פר [illegible] ׃

מעשה [illegible] הט [illegible] [illegible] נכרי אז ער זאל [illegible] [illegible] [illegible] הויז אז דר נכרי [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] די [illegible] [illegible] פר [illegible] [illegible] אונ ער [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אונ דר נכרי הט אוך זיך [illegible] [illegible] דש [illegible] [illegible] צו [illegible] [illegible] אויף דר נאך [illegible] [illegible] פר [illegible] ווען ער [illegible] ׃ [illegible] [illegible] [illegible] איז ער [illegible] [illegible] אז דש הויז [illegible] דר קרקע איז ניט [illegible] [illegible] [illegible] ניט צו [illegible] [illegible] ׳ דען דר [illegible] איז ווען [illegible] דר נכרי [illegible] [illegible] [illegible] איז צו [illegible] אונ די [illegible] איז ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] דש דען נכרי ניט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

מי [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] זיין חבר אונ ער [illegible] [illegible] פון [illegible] ווען טוט ער איין מלוה דען ער איז מקיים (ואהבת לרעך כמוך) דש איז [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] זיין חבר [illegible] הבן [illegible] [illegible] ׳

אמר החכם דר חכם הט גיזאגט דש זעבן [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] דר [illegible] זאל זיך [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אונ ([illegible] [illegible]) אונ (הכנעה) אונ זאל [illegible] [illegible] זיין [illegible] (בושה) אונ ([illegible]) צו זיין ווען [illegible] אים [illegible] [illegible] אונ זאל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אונ זאל זיך ([illegible]) זיין [illegible] צו [illegible] זיין חבר אונ זאל [illegible] ניט [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) אונ זאל [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] קיין [illegible] ניט [illegible] צו [illegible] אוך [illegible] דר [illegible] [illegible] די [illegible] פון זיך הט דר הייסט ([illegible]) דש איז [illegible] איין [illegible] [illegible] [illegible] אוך [illegible] [illegible] אז דר ([illegible]) איז ניט [illegible] [illegible] אין [illegible] [illegible] קיין [illegible] ניט אונ ווען ער איז ניט [illegible] [illegible] אין [illegible] אים ניט אונ [illegible] טוט [illegible] קיין כבוד [illegible] ׳

אם ווען דו בישט [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible]) [illegible] גוועזן אונ [illegible] [illegible] דיר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אונ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

[illegible]

טובה זיין דען ווייל דו אנכה רבים המשט גיוועזן איז דיר דש מיגלך געשטאנן אז דיר קיין חטא ומל קומן אוך ווען מענר הט ניט אזכה רבים גוועזן אזו הט דעם יצר הרע גאר גוועזן ווערט ער אזכה רבים זיין דרום זאל ער זיך ניט מהנה זיין :

אדם זו איין מענטש וואס (אזכה רבים) הט גוועזן אונ הט עבירות
שנה גיטאן ווערן די זכות ניט (מגן) אוך איז זיין פר פורעניות
אים איר גיטיין שוואה האלף הט מזכה רבים גיוועזן הבן די חכמים אים גאלאט זיין לויטן די וואס הבן קיין עולם הבא ניט •

אמרו די חכמים הבן גיזאגט אז הקב"ה הט גיפרובט אברהם
שנט אבינו אינ (עקידות יצחק) דש וואר די לעצטי פרוב הט אברהם געגעט לו גאט (רבש"ע) איך גיא ניט אוועק פון דאנין ביז דו זאלשט מיר שווערן אז זאלשט מיך מער ניט פרובן ווען ח"ו איך ווער דיך ניט לו גיהערט העט איך אן גיוואורן אלי די זכיות וואס איך הב איך גיטיט אל מיין לעב שאג הט הקב"ה אים גשבע גוועזן אז ער זאל אים פון ניט פרובן • דען די יסורים וואס זעגן גיקומן אויף איוב איז דעם (נסיון) העט גיזאלט אברהם גיפרובט ווערן :

יראת ה' טהורה עומדת לעד) דש איז טייטש די ריכטי יראה
שנע בלייבט אייביג • דש מיינט אן ווען איינם קומט לו האנדן איין עבירה אונ דר יצר הרע אויף איך (ומתגבר) אונ וויל אים אונ זינדיגן אונ ער קען די עבירה טון דהיינו זי איז בסתר אונ ער שטארק זיך איבר דעם יצר הרע אונ איז גובר אונ ער טוט פיל אזו ז מאל אונ לו דעם טון קומט אים די עבירה ווידר טוט ער זי ניט הט ער דעם שכר פון די ערשטי עבירות גיט פרלארן וויל די ערשטי זעגן גוועזן ריכטי יראת ער איז זיך קורט פון גמטן וועגן •

משה ודוד משה רבינו איז דר האלף ווארן גלייך דהיינו משה
שנה הט גיקיניגט איבר ישראל פירציג יאר זו אוך דוד המלך וואר פירציג יאר אוך משה הט גיהאלפן די ישראל אזו אוך דוד משה הט גיטאן צדקה ומשפט לישראל זו אוך דוד : משה הט גיזאגט (מזמור שיר ליום השבת גו' כי ישר ה' צורי ולא עולתה בו) דש הט משה גיזאגט וויל אהרן איז גיפרעגט ומחרום המשטן זו ווייניג גילעבט די אבות הבן דאך אבער גילעבט דרום וואר ער מנטפרן (כי ישר ה') דש איז טייטש איין ביטשפר טוט ריכטי די דורות זאלן אס לערנן פון איר ווען גאט טוט איר ניט (משא פנים) דש טאהרדי וואס כיש זו גוט זעגן קער גיגאט לו שטרפן עורד נאך איין טעם איז פר וואס משה הט ניט זו פיל גילעבט אז די דורות ראשונים דען משה שפרעך איך הב גיזאגט (כי הוא חייך ואורך ימיך) דש איז טייטש כד וואס די תורה לערינט לעבט לנג דש מיינט אן אריכות ימים לעולם הבא דען ווערקען אבער לער הבן איבר די תורה וואש איך הב גהאט אזי הבן פון איר די תורה גילערנט אונ בין גיטטארבן אין קורצי טאגן זו איין חכם שטארבט אונ לעבט ניט לנג זוכט ער זיין חלקות ימים הבן לעולם הבא אוך דוד המלך הט נאר גילעבט זיבציג יאר חוץ דר ריכטר שכר איז לעולם הבא •

מזמור שיר ליום השבת) דעם מזמור הט משה גיזאגט אונ הט
שנו לו דעם מון גיזאגט (כי ישר יי' צורי ולא עולתה בו)
ער הט אוף זיך (מצדיק הדין) גוועזן אונ פר וואש איז משה רבינו אונ דוד המלך גישטארבן אן שבת איז דר תירוץ וויל גאט הט גיזאגט לו דוד המלך (ועשיתי לך שם כשם הגדולים) דש איז טייטש גאט זאגט לו דוד איך וויל דיר מאכן דעם שם זו גרוש ווי די גרושי צדיקים אונ אן שבת לייגן מיר תורת משה אונ דר נאך דר אפטורה לייגט מען דער תורה אונ זיי לעלטיר בנביאים אונ אפט די ברכות ההפטורה אונ זאגט (מגן דוד) אזו מן מזכיר מגן דוד בא תורת משה אוף תורת משה.

זעגן גיטיילט אין פינף ספרים אונ דוד הט ספר תהלים גיטיילט אויף אין פינף ספרים דען דוד הט מתקן גוועזן אשמורות אין גאנץ זאל גיהלטן ווערן די תורה פון משה •

הלל מליצור הט גיבעטן זיין פטור רבי לדוק אז ער זאל בנמהון
שנא דעם שכר פון דעם דמקטור דר ווארטן אז דר נכרי זאל ניט הבן זיין שכר לעולם הבא דען ווען איין נכרי טוט איין טובה אז יהודי זאל ער אויס בנמין אז ער זאל קיין עולם הבא הבן :

נכרי דר נכרי וואס הלט די זיבן גיבאט וואס זי זעגן דרויף גיבאטן ווארדן זאלשטו דיך היטן אז זאלשט אים קיין (טעות) מאכן אונ ווען ער פר לירט אונ דו געפינשט זאלשטו אים קערן אים אונ זאלשט אים ניט אוועלנזיין אונ זאלשט אים ערליכר האלטן אז ווערד זו איין יהודי וואס ניט עוסק בתורה איז :

שכר ווען לווי צדיקים קומן אין איין שטאט ארין אונ אן איז אבבר
שנט איינם אבער ווערד דעם מורדן דר וואס אן איז אים אבער אבבר זאל זיין חבר אבבר זיין אז ער זאל זיך ניט אקנא זיין אן וויס אוך ווען איין הלם קומט אין שטאט זאל דר הלם פון דר שטאט כבוד אן טון דעם חכם וואס איז גיקומן כדי אז די שטאט לייט זאלן אים אוך כבוד אן טאן זו ווי איר גפינן אז משה רבינו הט דעם יהושע זיין תלמיד כבוד אן גיטאן כדי אז ישראל זאלן אים הלטן בכבוד אוך די זון טוט כבוד לו דר לבנה דען די לבנה הט קיין ליכט ניט גיט די זון איר ליכט אין דר לבנה אז זי זאל אוך לייכטן •

תחובל ווען איינר זיין חבר שלאגט אונ אבט אים איין וואנד
שנ ווען שוינר בעט אים ניט מחילה זאל דר וואס איז גיוואונד ווארן דאך פר אים בעטן לו גאט זאל אים ניט שטרפן ווייל איר גפינן ביי אברהם אבינו הט גיבעטן גאט פר אבימלך ווען שון דר איז אוך הט אים ניט גיבעטן דרום •

עני ווען איין ארמר מאן איז קראנק אונ איין עושר איז אוך קראנק
שנט אונ מיטלכר גייט אבקר חולי זיין לו דעם עושר זאלשטו גין לו דעם ארמן ווען שון דר עושר איז איין תלמיד חכם זאלשטו דאך גין לו דעם ארמן : אוך ווען דר חכם הט קיין ירחת שמים אונ דר עם הארץ הט יראת שמים זאל מן דעם עם הארץ פרימר לדקה געבן •

פשע עס זעגן פר האנדן חוו זאכן ווען אן מייחוד אוך דעם
שסב מענטשן טוט ער גאר דיא וולוה ניט זו וויא עס הט זיך גיטראפן איין מעשה איז איין חסיד דר הט ניט גיוואלט אן רירן אן זיין לייב ווען אים הט גיביסן אין דר לייט ווען די תפילין זעגן גוועזן אוך זיין קופ ער פולגט די תפילין מפליגן אונ הט זיך גיווישט אונ דר נאך הט ער זיין הענט גיוואשן אונ הט ווידר די תפילין גילייגט : אוך ווען ער איז גיגאנגן לוישן די חכמים הט ער זיין קופ ניט איין גיבוקט דען ער ווער זאגן ווער זאל אוך מיך אלנגע זיין • ווען איין תפילין זעגן אויף איין קופ : אוך הט ער ניט גיבוקט אוך זיין לייב ווייל די תפילין זעגן גוועזן אוך זיין קופ הבן די לייט גיזאגט ווען די תפילין אויף זו איין פרישות הבן ווען קענן איר די תפילין לייגן אקיים זיין אונ הבן קיין תפילין ניט גילייגט הבן די חכמים גיזאגט לו דעם חסיד זו ער זיין חסידות קשט אזו גוועזן די אלות תפילין פון די לייטן : ווען רוח יוח בושט גרושי פרישות וויל די תפילין אוך דירזעגן קערשטו דיך ניט זו שיינן זיין אז אוח ביטש דיך טובה דען די תורה איז ניט גיגעבן ווערן לו קיין מלאכים גיווארט לו מענטשן ווען רוח ווישט יוח פרישות הבן העטעז ניט גיקערט די פרישות פר ווייל לו כיח פיילט פרבאלן •

מעשה עס וואר איין מעשה איין מענטש גיזעגט לו ערחבן איין שנב גיזעגט תפילין אונ ציצית כדי אז לייט זאלן יעזן ווי גוואורן דר חזן ווען אי ווערד ניט הבן קיין תפילין וציצית זאלן זי עבר קומן.

רויצן נו דר חסיד ... גישטארבן הבן זיא גהערט איין קול ... גזגט
(ולרקת ה... טה ואשתטיו עם ישראל) דש איז טייטש דר חסיד האט
גיטאן צדקה ... מיט די ישראל · דרום זאל דר מענש קיינ... זיין
אין דר יראה אונ זיין מחשבה זאל זיין צו גאט אונ זאל מקרב ... זיין
צו טאן אלות אז גלייך ... ער האט זי בשאפן אונ זיין שכל ... גיזעצט
גרויש :

ביום הדין ווערן די וואש גלייך הבן גיטאן מעשים טובים
בשמנדרט זיין · דרום ווש מיין פאטר זיין ביי
זיין גלייכן אונ וויין זון ביי זיין גלייכן אונ זי ווערן קיין צער דאך ניט הבן
אייל זי זעהן זיך ניט דורך אננדר דען די שמחה פון גן עדן · אונ וואש
זי אנ... הנאה פון דר שכינה ווערט אחלן דש פר געטן ·

כתיב איין אמל שטיט אין פסוק (ישאו ה׳ פניו אליך) דש איז
טייטש אז גאט איז (נושא פנים) דש איז ער קוקט דעם
צדיק צו ליב איין זאך אונ איין אמל שטיט (לא ישא פנים) דש איז טייטש
גאט טוט ניט צו ליב דעם צדיק די צווי פסוקים זענן ווידר אננדר · איז
דר תירוץ אוף דעם עולם איז גאט יוא נושא פנים דען צדיק · אזו ווי
איר גיפונן משה רבינו האט גבעטן פר דעם יהודה אז ער זאל אים
מוחל זיין צו דר ישיבה של מעלה · אונ גאט האט אזו געטאן · אבר אוף
יענם עולם איז גאט ניט נושא פנים נאך זיין מעשים · נאך פון דעם
צדיק גיבט מן אים איין מרט אין גן עדן אונ אז דר צדיק האט קיין רשות
ניט צו קומן צו דעם מורט וואו איין אנדרער צדיק איז · אוך קען איין
פאטר זיין זון ניט אריין ברענגן צו זיך
אוך איין זון זיין פאטר צו זיך דעסט גלייכן ווען דר תלמיד איז גוועזן
מער צדיק פון זיין רבי קען דער תלמיד נים זאגן איך וויל איין רבי כבוד
אן טאן אונ איך וויל אים צו מיר ברענגן ווייא איך אים כבוד הב געטאן
בעולם הזה קען דר תלמיד דאך ניט טאן דרום מוז זיך איטליכר אשמאות
מיט זיין חלק :

אין איין מענש קען ניט זאגן איך הב פיל זכיות דרום בגער איך
איין שכר זאל זיין עולם הבא אונ אוף דעם עולם זאל איך דר
פון ניט הבן · נודר ער ווערט ווען זאגן המלך שכר זאל איך הבן
בעולם הזה אונ המלך שכר זאל זיין לעולם הבא · דעסט גלייכן ביים
עבירות ווערט ער זאגן איך וויל הבן דש פורעניות פון די עבירות אוף
דעם עולם נודר המלך פורעניות בעולם הזה אונ המלך פורעניות
לעולם הבא דש קען ער אוך ניט זאגן דען די בחירה איז ניט ביי אים
נור זיין הנט נייאערט ביי גאט ·

כתיב ונתתי להם יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם ...) דש
איז טייטש גאט זאגט איך וויל געבן איך ישראל איין ווייב אונ
איין שם טוב פון זון אונ טעכטר איין (שם) אוף אייביג וויל איך אים
געבן : ווש איין קשיא דר פסוק הייבט אן אונ זאגט (להם) איז טייטש
איך גלייך אז פרט צו פיל לייטן אונ דר נאך זאגט ער (אתן לו) איך
וויל אים געבן איז איין ... ער רעדט צו איינם · אלא איז דר תירוץ בעת
ווען פיל צדיקים האבן זענן ... צו די עוונות ... אוף דעם עולם
גיט עס איין אחד אונ האט גרוש כבוד אונ האט חשובה קינדר דש אלש
זי לערנען די תורה פון כבוד ווען : אונ איין טייל צדיקים לערנען די
תורה לשמה דש איז ניט פון כבוד ווען אונ ... שם טוב איז נאך
זייער טויט דען זי ווילן ניט לעיירן ... שם זאל זיין אוף דעם עולם
דרום זענן פר ... די צדיקים ווען זי ... (... ספרים) ...
... ווייער ... אין זאל ... ער זי ... איר
... אין דש ספר (...) אונ ... איז נים גיר ... די
ספרים ... זי ... כדי ... ... פון עולם
הבא זאל ניט ... די ...
(שם עולם אתן לו)

רבי חנינא האט גזאגט (לעתיד לבא) דש איז אז דר משיח
ווערט קומן ווערט ניט זיין קיין שטט צו די ישראל ·
אבר דיא נכרים · וואש ווערן אין דר גלעבני לייט זיין דיא ווערן יוא
שטארבן · אונ (רבי יהושע בן לוי) שפרעכט עש ווערט אפילו אין
נכרי אוך ניט שטארבן אונ זי ווערן די ישראל בדינן ·

אל תזכרו ראשונות) דש איז טייטש גאט שפרעכט (לעתיד לבא)
ווערט עשן ישראל ניט גדענקן אן די ערשטי ניסים דש איינס
אן אז אלי די (יאמים טובים) ווערן בטל ווערן אבר פורים ווערט ניט
בטל ווערן איז דר טעם דען אלי ניסים וואש איז גוועזן ביי פרעה אין
זעגן משה איז דר גזר גיוועזן נאר אוף די זכרים אבר די נקבות
האט פרעה אוף זיניש גזר גוועזן אז אן זאל זי אוועק ברענגן ·
אבר אין (המן) צייטן האט אן גזר גוועזן אפילו אוף ווייבר אונ קינדר
דרום ווערט פורים (לעתיד לבא) ניט בטל ווערן · איין טייל זאגן אז
יום כפור ווערט אוך ניט בטל זיין אז עש זאל מכפר זיין אוף שוגג ווען
טון ווערן קיין זינד זיין לעתיד לבא · גפינן מיר דאך אז די נשמה אפילו
נאך דעם טוט זינדיגט זי · אז די נשמה פון (נבות היזרעאלי) גאט
שפריכט צו מיר גיא ארויש דש דר מחילה פון דר שכינה :

חסיד איין חסיד האט זיך גיבאדן אין איין וואן · אונ זיין ווייב
איז נעבן אים גשטאנן האט איין טייך גגעבן ווי איין כלין
מאכר זיין קופ שרמך דש ווייב צו אים וואש בטייט די טיך האט דר
חסיד גיענטפרט · דש איז ווען גאט טרייבט אן די מענשן פון דעם
מענשן אונ די טיך וואש בלייבט איבריג אין דר פען וויישט ער אז אן
די צדיקים אירי קעפ אן זי אייני צדיקים וואש אירי לייט איז צו שטרבן ·
זו אז גוועזן די זעלביג וואך איז דר חסיד גישטארבן ·

ישים דר מענש זאל ביי זיך שטעלן איין כלי מיט אמסר ווען ער
גיט צו בעט פיל זכט ווערט ער (קרי) זעהן ווערט ער זיך
וואשן ארום זיין (ערוה) דען עש איז ניט ריין אונ ער זאל גין אין של
אריין ביז ער זיך רעכט אנ וואשט · אוך זאל ער זעהן אן זיין העמד
אונ הוזן אז עש זאל ניט זיין איין גרעכט מיט (צואה) עש איז רעכט
אז עש זאל שטיין ביי אים איין כלי מיט קליין דען אמן ער אן דירס אן
חלב אודר בלוט זאל ער זיך אפ רייבן זיין הענד דען קיין זאך איז
ניט ריין די הענט אזו גוט ווי קליין

כששותה אז איינר שעפט אין (חית) אודר איין (שור) זאל
ער גדענקן די (חיה ועוף) האבן ניט גזינדיגט
ווערן זי דאך גשלאכטן אונ גיכר אשן ביי דעם פייתר וכ״ש דר מענש
אז פול מיט זינד ווי ער אוז זיך היטן פר דעם טוט אונ פר דען גיהנם
דרום האט די תורה גהייסן צו דעקן דש בלוט · ווייז דר אלמך וואש איז
(מאונה) רדיבר זאל ניט מקטרג זיין אונ ווערט זאגן פר וואש זאל דש
זיין אז איין ... זאל פר גיסן בלוט פון דיז זאך וואש נים ... ·

טוב אחרית דבר מראשיתו) דש איז טייטש דר סוף איז גוט ווי דר
תחילה איז גוט (משל) ווען איינר זיצט ביי זיין ווייב אונ זיין
כוונה אוף איר כוונה זענן גוט דהיינו (לשם שמים) אז עס זאל פון זי
ארויש קומן איין גוטה זרע איז דר סוף אוך זו אז עש קומט פון זי ארויש
צדיקים · אבר ווען ער האט ... אחלוקת אונ אין די אחלוקת זענן
ער ביי איר קומן פון זי ארויש זוני וואש בעלי אחלוקת זענן

ישׂא ... זיך מיטר האט פון משה ... אונ זי טאם ...
אונ ער שטארבט פר איר ... דש ... אייל ער האט זי ניט
גשטראפט דען דר מענש איז ... זיין חייב צו שטראפן ווען ער זעהט
אז זי טוט אום רעכט אונ דש ... ווייל זיין אוסר האט אין ...
גשטן שטראפט גאט דען ... (מטה רעה) :

אשׁ איינר האט גזאגט צו זיין ... די ...
...

עשירה האט ער גענפֿרט ווען שון איך בין פֿדערפֿטיג אין געלט וויל איך זי דאך ניט נעמן דען מיר ברידר זענן בייא. אבער די קינדר גראטן נאך די ברידר •

כתיב (בבוקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידך) דש מיינט אייטש ווען דו האשט גיהאט מיט דיין ווייב קינדר אונ זי איז גשטרבן זאלשטו דיר אויף דיין עלטר אויך איין ווייב נעמן אז דוא זאלשט מיט איר קינדר האבן דען דוא ווייסט ניט וועלכר ווערן די קינדר ווש דוא ווערשט האבן מיט דר אנדרר בעסר זיין אז די קינדר ווש דו האשט גיהאט מיט דר ערשטר : אבר אזו מייני וואש בייזי ברידר האט זאלשטו זי ניט נעמן דען ווערשט האבן בייזי קינדר אונ ליבר דיר צו זאגן אן איין ווייב :

כל ווען דו זעהשט איין (גיורת) דש איז מייני התפיק אייער געווען אז זי האט אן זיך די אידה פֿון (גואל חמר) אונ זי וואר אויך איין צנועה זאלשטו דיך מיט איר חבר. מירי קינדר ליבר (אתחתן) איין איין אידר אזו מייני וואש איין בת ישראל איז. אוג האט די אדות ניט אן זיך

יש עס זענן זאכן וואש די תורה האט (אתיר) געווען אונ ווען דר מענש טוט די זאכן ווערט ער אן (דין) געבן (אשל) די תורה האט אתיר געווען איין (יפת תואר) דרשאז ווען איינר צעהט אין דר מלחמה איין שיינה נכרית אזו ער זי נעמן פֿר איין ווייב אוג איר זעהן דוד המלך האט גינומן איין יפת תואר איז פֿון איר ארויש גיקומן אבשלום • איז דר אויך געווען אז ער איז גיהרגת ווארדן אונ פֿיל נפֿשות פֿון ישראל זענן אויך אום גיקומן דערעשט גלייכן ווען איין מענש בעטט איין ווייב וואש זי האט בייזי ברידר ווען שון ער אזו זיא כיגון ווערט ער אזן אשפט געבן וואש ער האט (גורם) געווען זייני קינדר זאלן אויך בייז זיין אוך ווען ער אפֿלט חברותה מיט אזו וייסן וואש ער קאן ניט ריכט אויב ער גוט איז • איז דר טון יענר ווערט איס בהאלטן געלט אונ ווערט דרויף פֿאלש שווערן : ווערט ער דרויף גשטראפֿט ווערדן דרום קער זיך דר מענש ארדק צו זיין פֿון אזו מייני זאכן •

אל דו זאלשט ניט איין שידוך רידן אז איין בתולה זאל נעמן איין זקן אודר אזו איין שידוך וואש ער רשע אודר ניט אודר זי וויל אים ניט אודר בת צדיק צו איין רשע אודר איין בת רשע צו איין צדיק : איין זקן האט איינם גיבעטן אז ער זאל אים אשתדל זיין איין בתולה האט ער ניט געוואלט דען ער שפראך עס קען ארויש קומן פֿון דר זאך זנות : דען זי ווערט אזנה זיין האט איין חכם גזאגט איך האב גהערט זאגן פֿון רידט מיר כאה בחורים אונ ... דער זקן קען ניט ... ער איז איין גוטר אמן דרום איז איין מצוה אתעסק זיך צו זיין אז ער זאל די בתולה נעמן • אוך וואר איין מעשה איינר האט גוואלט זיין טאכטר וואש וואר איין בתולה געבן צו איין זקן האט דר זקן ניט געוואלט דען ער זאגט איך וויל די עבירה פֿון זנות ניט ווידן האבן די לייט צו אים גזאגט די בתולה וויל דיך נעמן איז דר זקן צו איר גיגאנגן אונ האט איין הוט פֿון ... גנומן פֿון זיין קאפֿ אונ זאגט צו איר זעה איין האר פֿון קאפּ איז גרא אזו גרא זי ווילשטו איך נעמן שפראך זי צו אים אפֿילו צו וואשן די פֿיס איז איר אויך ליב אז דר שם זאל זיין אזוי איך בין דיין ווייב האט ער זי גנומן זענן פֿון אין ארויש גיקומן תלמידי חכמים •

כל אזו איינר וואש ניט זנות נאך וואר ביזק געווען אז גאט זאל איס צו אנדרן געבן אז ער זאל די עבירות אלש טון כדי אז ער זאל קיין עולם הבא האבן ... די זאך ווערט ... ווערן ... קומן ... דר וועלט אונ ווערן זיך (אתחתן) זיין מיט פֿרומי לייטן אויך ברענגט גאט ... עולם אז איין זאכן זיך אתחתן זיין מיט אזו לייני וואש רידן פֿון משפחות אז ווען פֿוגם די משפחות :

אחד איינר האט איין חכם גיפֿרעגט אן רידט : איך וויל איין שידוך טאן צו אזו איין מיוחסת אונ איר פֿאטר האט קיין (נחת) צו געבן דען ער איז ארים • אונ ווען איך אבר זי נעם אונ איך וויל אויך מיט משפט האבן אפֿלס צו זיין פֿארכט איך אויך אז איך זאל חיו קיין גיבה טון אודר אום ריכט אז אן רעט איר אודר אנדרן שידוך וואש ניט קיין מיוחסת איז אונ אן וויל איר געלט געבן ... עלה צו געבן שפראך דר חכם וויל דיין כוונה איז דו ... דיך ווטלטו זיין אונ ווערשט ניט קענן נערן מיט איין עלה דוא זאלשט בעסר נעמן געלט אז דו זאלשט קיין (עולה) טון אז דיין כוונה לשם שמים ווערן דייני קינדר אויך גוט זיין •

איש איינר האט גנומן איין ווייב ניט נאך זיין גידולקן נאך האט ער גזאגט צווי מאל די ברכה (ברוך דיין אמת) מיינט ... גאט האט אים בשערט ניט נאך זיין גידולקן נאך אונ די אנדרי ברכה וואר ער אמן איז זיין רוחק האט אים דר צו גברענגט איך וואר ער אמן די ברכה (הטוב והמטיב) ווערהאט איין פֿיל (נדן) גגעבן שפראך איין חכם צו אים דוא גלייבשט די זאך ווען איינם זיין פֿאטר שטארבט אונ ער נעמט ירושה אז ער צווי ברכות אמן (ברוך דיין אמת) ווייל דר פֿאטר איז גשטארבן אויך אז ער אמן (הטוב והמטיב) וויל ער ירושה נעמט : אבר דוא בישט איך טועה דען ווען זיין פֿאטר שטארבט דש איז פֿון גאט : דרום זאל ער די ברכה זאגן (ברוך דיין אמת) אבר דו האשט גיהאט די ברירה ווען דוא העטשט געוואלט העטשטו זי ניט גנומן האט ער גיענטפֿרט איין זיווג איז דאך פֿון גאט דרום האב איך ריכט גיטאן וואש איך די ברכה (דיין האמת) האב גמאכט :

אמר שמואל דר שאל האט גזאגט ווען שון איין זיווג איז פֿון גאט אז דר זאל די נעמן קען זי דאך איין אנדרר נעמן : ווען דר אנדרר טוט תפֿלה אז גאט זאל זי אים בשערן אבר דר סוף איז ווען ער טוט אזו נעמט אזו אויך איין פֿרישה זיין דהיינו עבֿר ער שטארבט אודר ער גיט איר גט דר נאך נעמט זי איר זיווג דען דר זיווג ... (ואן השמים) איז נים איגליך אז ער זאל זי ... זאל דר מענש ניט מתפלל זיין דרויף •

אחד איינר האט ... אז גאט זאל בשערן איין אן איין מענש טובה אונ דר זון האט דר נאך גינומן איין ווייב אונ האט מיט איר קינדר גיהאט • דר זון איז זיין פֿאטר ווייב גישטארבן : האט דר זון ... גישאנט אז גאט זאל בשערן זיין פֿאטר ... גוט ווייב דען דר זון שפראך וויל איין פֿאטר האט גיפֿאסטט פֿון ... וועגן דרום ... אויך פֿון זיינט וועגן פֿון דר מעשה לערנן איר אז דר מענש זאל בלנגן איין טובה פֿר איין טובה •

מעשה עס וואר איין אשה איין (בתולה) די האט זיך ניט גילערנט דש איז זי האט ניט געוואלט גין איין שייני קיידר אוך ניט ... צו איר גזאגט ווען דוא דיך ניט לערנט ווערט דיך ניעמן ... פֿרעג דר נאך ניט ... גאט איז (... זיווגים) וואש איר בשערט איז ווערט ... קיינר ... דר נאך ... גאט האט איר בשערט איין צדיק אונ איין תלמיד חכם •

כל דער ... אזו איינר וואש פֿיל ווייבר ... איז צו נעמן אודר איין אשה וואש פֿיל ... ער אודר ... איז דר ... אז ער אודר ... ... אויך ... דר ... בקומט איין ... טובה טון ... אונ איין ... האבן גרוט ... טירחה אז ער ... מיין אשה טובה ... איר

וויר נקמות בגלעבר העבינגער האט גוועזט דינן פירדן נאך פר רחמנות נ
דר תירוץ די וועלט איז גשטעלט אורדן אהנה לו זיין די ביידי אז זי
גוון איין הנאה האבן פון דר וועלט דרום קומט דעם ביין אוט הרינג
אן מבה דר צדיק וויל גשטראבן איז ער זאל קיין שמחה שוואה האבן
בעולם הזה :

אדם איין מענש האוט גפאסט אז גאט זאל אין בשערן איין אשה
ווש ער וועל זי ליב האבן אונ ער האט נישט האוט גרעפט
מיט זיין בעטן אוני פאסטן האט ער גזאגט צו איין חכם אזו אוויין כעטן
אונ פאסטן וואש איך היב גיטאן האט איר נישט גהאלפן האוט דר
חכם גענטפערט אפשר איז די דיך ניט בשערט פון גאט האט ער גזאגט
ווארום האט איר ניט גהאלפן די תעניתים אונ די תפלה אז גאט הט
גזאלט זיין האדרן אוועק קערין פון דר אשה אונ זאל ליבר האבן אחט
איין זיווג איז האט די חכם גענטפערט ווי זאל גאט אן נעמן דיין תפלה
ווען דו זאגשט הון ווייבר ווייטר האט ער גפאסט אונ האט ניט גזאגט
פון ווייבר דר סון האט ער גוואן איין ווייב וואש זי האט בייז נויסקין
חן גהאט זאגט ער נאך איין תעניתים האוט איך גאט בשערש אזו
איני וואש קיין חן האט הט דר חכם גענטפערט איך האב גהערט זאגן
אז דוח הקדש גזאגט צען און ווייט איר טון געבן אל דש גאט אונ זאלבר
אין דר וועלט וויל איך זי ניט נעמן אבח דען וואש דו האסט אזו גרעפט
בגאווה האט דיר גאט דיזעלבי בשערט אבר דש זאלשטו וויסן אז
גאט קאן דיר געבן מיט דר אשה הצלחה אוך גוטי קינדר וויל האסט
צו גאט גבעטן אונ גפאסט אונ בישט ניט נאך גגנגן נאך כישון :

שארית ישראל לא יעשה עולה ולא ידברו כזב דש איז טייטש
די ישראל קערן קיין אום ריכט טאן אוך ניט רידן
ליגן דש מיינט אז איין מענש זאל ניט זאגן איין קינד האט דר זעלבגר
גוואלט געבן זיין טאכטר אונ אזו פיל גדן אדר אזו פיל האט מן מיר
גוואלט געבן פון איין סחורה אונ די זאך איז ניט וואר :

ואעבור עליך וארך והנה עתך עת דודים) גאט שפרעך צו
ישראל איך בין איבר גאנגן אין מצרים אונ איך האב
דיך גזעהן אז די צייט איז שון דיך צוקדש צו ווייסון דאגן לערנן מיר
ווען איינר וויל נעמן איין ווייב זאל ער פאר אן זעהן זי אוב זי גפעלט
אים דעשט גלייכן זי זאל אים אוך זעהן דען ווען ווייל נעמט איין ווייב
אונ זעהט זי פריער ניט אז ער זי מקדש איז פיליכט ווייט ער זי פיינט
האבן ווערט ער אוש האלטן אוף איר טוט אונ איז דר תורה שטיט (לא
תחרש על ריעך רעה) דש איז טייטש דוא זאלשט ניט גדענקן אוף
דיינם חבר קיין בייז אוך לערין מיר פון די פסוקים וואש ווייטר שטיט
אז ווען די צייט קומט פון זיין טאכטר זי זאל זיין אמן נעמן זאל דר
פאטר איר געבן איין אמן דבר ווען זי נאך קליין איז אונ זי איז ניט
(רמו להריון) דש זי ניט ליגט אז זי זאל טראגן דש ליגן וואש דר אמן
ליגט ביי איר הייסט גלייך וועגן דר פסאט די דורה פר גזאגט אז
איין כהן גדול זאל ניט נעמן קיין אלמנה דש איז הוז איין אשה וואש
קען ניט גזאגן אוך לערנן איך אז די אשה מוז האבן (טבילה) אי ער
נעמט זי ווען שון זי האט ניט גזעהן (דם נדה) :

מי ווען איינר האט קיין תאוה ניט צו ווייבר טאר ער ניט עשן
מזוני זאגן וואש איין לוויכור איז נישתמא ער זאל עשן מזוני
זאגן וואש ער וויל עשן דהיינו ער זאל עשן גקאכטי ליבזן אונ קיין זאלץ
נאר ער ניט טון אריין דען גז הוט ני זאגן איז אפטל דעם מענשן פון
תאוה רוחין קנאבל נדר הערונג איז אוך ואפטל ווען מענשן פון
זיין תאוה אבר גיברטן קנאבל איז גוט צו תאוה :

איש ואש איין ווייב נעמט אונ אין הט זי כישוף גטאן זי
קען ניט (מטמא המטה) זיין אונ זי הבן זיך גטאן דפומות

כי דרייא יאר אונ עש הט מיטש גהאלפן איז אזו עבירה וואש זיא
אזוי במגדרט :

כי על כל כבוד חופה משירה נה להיירי) דש איז טייטש גאט וועט
אייבילבן צדיק נאך זיין צדקה נאך זאגן איין חופה דר נאך
שפראך דר נביא ישעיה איך וועל זינגן אוף ועגן דש פורעניות פון
דעם בית המקדש איז קשה ווי געשיקט זיך די לווי זאגן צו מגדרש
אלזו פון דאגן לערנן מיר בייא איין חופה קער מן צו זינגן זו איין גזאגן
פון חורבן בית המקדש דר וואדרטן די שמחה זאל ניט גרוש זיין (רב
המנונא ונטלו) זינגן אוך איין תחנה ווייא אונז מיר ווען שטארבן כדי
די שמחה זאל ניט גרוש זיין :

כתיב הוד והדר לפניו עוז וחדוה במקומו) דש איז טייטש דיא
לויטרקייט אונ דיא שוהייט איז פר גאט אוך גרושי פרייד
דרום זאגן מיר ביי איין חתונה (שהשמחה במעונו) דש איז טייטש
די שמחה איז אין זיין וואונונג דרום ווען איינר נעמט זו איין ווייב
זאלט ניט נון הנז אודר די נעווט אייגם וואש ניט גוט איז אדר אלי ביידי
ניט גוט זענן אדר אן ריד נבל פה אודר ווייבר זילן לוויטן אמן איז
ניט ריכטיג ברכה צו מאכן (שהשמחה במעונו) דרום זו איין מנהג
אש קומט הרוש איין נקבירה דהיינו ער ווייסט אוך דש חתונה זענן
רשעים אודר ער ווייסט ער ווייט אזן מהדר בכשים זיין זאל ניט גין
אהין :

ונשים ווי די ווייבר איז זייער מנהג זיך אונטר צו טאגן אין
דר (מקוה) דריי מאל נאך אן ערב יום כפור קער מן
זיך דריי מאל אונטר טאגן אין אמאר :

מעשה עס וואר איינר איין גזלני עליך הט ער עוסק במשא
ומתן געוועזן אונ אן שבת הט ער עוסק בתורה געוועזן
הט ער גפרעגט איין חכם ווייא ער זאל זיך כולה זיין אין משא ומתן אז
ער זוכה זאל זיין לעולם הבא הט דר חכם גענטפערט אחר דו קענשט
אן דר וואכן נישט לערנן זאלשטו צו טאן דו זאלשט מיט לייטן גוט לעבן
אוך ווען דו ווערשט אוף דר אמג סחורה זאל די אבר וואג זיין דיין
חבר אונ דיין משא ומתן זאל זיין (בסבר פנים יפות) דש איז זאלשט
דיך ניט ביזרן אין משא ומתן מיט דיין חבר אונ דיין משא ומתן זאל
זיין באמונה אונ זאלשט ניט (מקפיד) זיין נייארט זאלשט וואתר זיין
קיגן זיין חבר אוך נעם ניט סחורה אוף גמאנת אונ גיב דיין חבר אוך
ניט אוף נאמנת דען די זאך קען ארוסקומן איין טבועה אוך זאלשטו
יענם זיין געלט ביי דיר ניט האלטן אונ ווערט דר מיט ארוחה זיין דען
עד קען מיט דעם געלט האלטן ארוויח זיין דש הייסט גזילך ווען דוא
העשט אים גגזלת אז דו וועשט אים די זאך נהר זיין זאל איין חלק
זיין מיט דיין חלק אין גן עדן אוך זאל דיין משא ומתן באמונה זיין
אפילו מיט איין נכרי ווען דר נכרי האט איין טעות דהיינו ער האט
זיך טועה גוועזן זאלשטו אים זאגן דען ווען דו אים ניט זאגשט
אונ דר נכרי ווערט זיך איבר רעכנן קאן איין חלול השם ארוס קומן אונ
ווען דו האנדלשט מיט פרעמד געלט זאלשטו דר פון קיין צדקה געבן
תמאר ועשטו נישט האבן צו צוון :

כתיב ומשקולה להם את הכסף) דש איז דר עזרא הסופר האט
גגעבן דש זילבר וואש האט גקערט צו דעם בית המקדש
צו די (נאמנים) האט ער אס גוואוגן אונ דש אמרט (ומשקולה) שטיט
דריכן איין סיברגה (וא"ו) דש ווייזט אז (עזרא הסופר) האט גוואוגן
דש זילבר אונ האט זיינס דריין גגעבן :

רבן שמעון זאגט ווען איינר איז איין בעל חוב אונ ער האט ער פיש
מקדיש גוועזן איז זיין הקדש נישט דען ווי קאן ער מקדיש
זיין וואש ניט זיין איז דרום אוך ווען איינר איז שולדיג לייטן געלט אונ

ער האט זיין געלט נישט זאל ער קיין מהרים קויפן אויך זאל ער קיין צדקה געבן אונ זאל קיין ליפט ניט געבן אין מול לורין דען דש הייסט גזל :

אדם וואו איין מענש וואש אן האט אים איין חרם גיט גט זאל אן מיט אים ניט גין אין וועג אויך אויף איין שיף פיילייכט קענשט געשטרויפלט ווערן דורך אים ווארט וויינ״ה איז גורם היתקלייטן זאל אן זיך צו אים ניט אחבר זיין ניט אין וועג אויך ניט מיט געלט אויך זאל מאן מיט אים ניט רידן אפילו דורך כתבים דהיינו ער וועט שרייבן צו אים וואש ער בדארף טיידן דש קהל וואש האבן ווייש אחרים גוועזן גיט אים רשות :

אם ווען איינר איז מרוויח איין פענג מיט אום ריפט זאל ער דעם פענונג ניט ליגן לושטן זיין געלט. דען דר פענוגקען אים מצלה זיין גזור זיין געלט :

אחד איינר האט געשפילט מיט זיין חבר איין (טשאק טשמוויל) אונ האט ביי זיין חבר גוואונן געלט איז דר חבר גיגאנגן אונ האט ביי אים גגנבת איין שטיין האט דר ווידר צו ריק לוס גוואונן האט דר גפרעגט איין חכם אוב ער האט מיט איין עבירה גטון אלש ער האט גגנבת איין שטיין האט דר חכם געענטפערט יוא עש איז איין עבירה דען וואש ער האט פר שפילט האט ער דש געלט (ווידער) גוועזן הייסט דאש פודרט ווי איין גניבה

כל ווען איינר אנטלייט געלט או איינר פרים וואש גין אום בעולה איז גלייך אז ער גזלת די ישראל אפילו ווען ער אנטלייט לוון איין משכון דען דר (שר) וועט זאגן איך איר אויש דש משכון ווען ניט וויל איך [illegible] די יהודים נעמן דר [illegible] ווערן די יהודים [illegible] די יהודים זיין

לעולם איביג זאל זיך דר מענש נהג זיין ווען ער נעמט ביי זיין חבר געלט זאל ער ציילן רעשט גלייכן פר קערט ווען ער גיט זיין חבר אם געלט זאל ער אים ציילן דען ווען ער גיט אדר נעמט אם מן לאז קען אורוש קומן איין חשד ווען עס עפיס פעלט אונ תמאר האט איין אנדרר אוועק גנומן .

פי ווען איינר איז בעלער אונ וויל עפיס אנדר זיין אז גמט וועט איש אויש לשן פון דען לנער זאל ער דש טאן אדר ער וויל געלט אז דר זיין זאל ער גין צו איין חכם אז דר חכם זאל אים איין עצה געבן איין וואש פר איין אופן ער זאל איין נדר טאן . וועט דר חכם געבן איין עצה ער זאל אזו איין נדר טאן אז ער זאל קענן האלטן דעם נדר :

אדם איינר האט איין נדר גטאן ער זאל פאסן לערנן אין איין שטאט אונ דר זעלבגר האט קיין הורן גהאט צו דעם לערנן דען וואש ער האט גלערנט האט ער פר געשן האט דר זעלבגר גזגט צו חכם איך ווייש איך קיין עצה צו געבן איך הב זו אין נדר גטאן אונ וואש איך לערן איז פר נישט דען איך בין איין שכחן זאגט דר חכם הלושטו דען חרטה זאגט ער יוא איך האב (חרטה) דען ווען איך העט גיהאט איין (חכם) וואש איין חריף איז אונ האט (יראת שמים) אין איין שטאט העט איך אים גיגעבן (שכר לימוד) צו ווי אזו פיל וואש איך האב הוצאה אין רעד אנדר שטאט : אבר דש וויל איך טון אוליט איך וויל שיקן איין אנדרן אויף איין שטאט האט ער גיזאגט העשטו גיהאט איין היתר צו דעם לערנן העטו איך דיר ניט מתיר גיווען נישט מער איזונדר בין איך דיר מתיר אבר צום ערשטן זאל מן אים געבן דאש געלט פר דען אנדרן וואש דוא וועשט שיקן אן דיין שטאט אונ איך וויל יענם חכם אם שיקן דש געלט .

כתיב עש שטיט אין סוף (מלאכי והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם פן אבא והכיתי את הארץ חרם) אונ שטיט אויך (זכרו תורת משה) דאזיג שטיט דר (נביא מלאכי) דר וואר דר לעצטר פון אלי נביאים אונ שפרוך עש ווערט קומן איין צייט דז איך וויל אליהו ווידר קערן די הערצר פון די קינדר צו אייער פעטר אויך די הערצן פון די פעטר צו זייערי קינדר אונ עש זאלן גידענקן די תורה פון משה דען איך וויל שלאגן די ערד מיט (חרם) אין קשה פר וואש זאגט ער אויש מיט (חרם) [illegible] די תירוץ גאט האט גיוואושט אז די ישראל ווערן זיין אין גלות צווישן די אומות העולם זיא ניט ריכט קענן האלטן די תורה אונ מצות דען די צדיקים [illegible] קענן לייטן די רשעים אז זיא זאלן האלטן די מצות וויל די רשעים גיבן געלט דעם שרה זענין זיא (תקיפים) דרום קענן זיא ניט לייטן צו טון מצות חכמים טיידן מיט (חרם) אז וואלט ווייל תורת משה איז גיגעבן ווארדן מיט קללות אויך עזרא האט די ישראל מתקין גיבר חכם די ישראל אז זיא זאל היטן (תורת משה) אזו אויך גיוועזן מיט (קללות) דרום קענן איר ניט טשון טיידן מיט (חרם) אונ דר וואש איז עובר חרם ווערט ניט זיין צווישן די דרווייל ווען גוט ווערט זאגן ווידר קערן די הערצן ווי דען דר פאטר פון דר זון ווערט זי פר ברענגן דען די עבירה פון עובר חרם גניסן כל ישראל .

דע דש זאלשטו ווישן דער עונש וואש ניט שטיט אין דר תורה איז המרבה פון דעם עונש וואש שטיט אין דר תורה ווען איר גפינן ביים (פלגש בגבעה) זענן אלי נהרג גוואהרן די וואש האבן געהאלפן דר צו דען דר עונש פון דער תורה איז אז די וואש האבן די עבירה גטאהן זענן חייב מיתה אונ ווייל דיא האבן גיהאלפן זענן זי אויך אום גקומן :

ומעשה אונ עש וואר איין מעשה מיט קינדר האבן זיך גבאדן האט איינר דעם אנדרן דער טרענקט האט דיא מוטר איין נדר גטאן אז [illegible] אן דען טאג ווען די מעשה איז גשעהן זאל זיא זיך ניט באדן איין מאל האט זיך גטראפן אז זי האט איין בעלת ברית האט זי זיך גבאדן אן דען טאג איז זיא געשטארבן אויך האט זיך גטראפן איין מעשה האט איין נדר גטאן אז זיא זאל ניט טריקן אויש קוואל וואש האט זי גטרונקן איז זי געשטארבן . פון דיא מעשות (לערנן מיר אז דר (עונש) אז הרבה וואש ניט שטיט אין דר תורה איז פון די מצות וואש אין דר תורה שטיט . דען אויף אלי מצות וואש אין דר תורה שטיט האבן מיר גשווארן אויף דעם ברג (סיני) אונ יא איר זענן עובר אויף איין עבירה שטארבן מיר ניט דר פון ווען שון איר עובר זענן אויף שבועת התורה . אז אויף ניצלי מיינר שבועות אוזין זי יוא שטארבן :

זמה אונ אויב ווערשט איך וועלן פרעגן די וואש ([illegible] פר וואש לעבן [illegible] יוא איצונד תירוץ אזו [illegible] זיין עבירות וואש קלפר איז אזו אין אזו דרון (חייב מיתה) אויף דעם עולם לאזט אן אים טון כדי אז מן זאל אים בצאלן לעולם הבא .

אין דש קהל טארין ניט גוזר זיין צווי (חרמות) אין איין טאג אונ אן שבת ניט גוזר חרם זיין [illegible] קיי טאג אויך ניט אן שבת :

אל דר מענש זאל ניט אוונן אין אזו איין שטאט וואו די לייט זענן אין (חשש) עובר צו זיין (חרמות ושבועות) דען אלי עבירות האבן איין (תקנה) דהיינו תשובה אבר צו איין שבועה [illegible] ווערן זיי ניט ריין מיט תשובה אויף דעם עולם ווען טון איינר וואליך היטן פר (שבועת שוא) אונ חרם איז ניט אייגליך אז ער זאל קיין הנאה האבן פון די אנדרי וואש יוא פוצר זענן קען ער גיטן .

מי איין חכם האט דר לייט ווען ער איז [illegible] דיניס לייטן [illegible] משפטן זאל זו אים ניט פרעגן [illegible] תורה אויך [illegible] ניט [illegible] דעם [illegible] ווען דר דין [illegible] [illegible] דר דין איז בי אים [illegible] דען דש [illegible] מעשה [illegible] זעען

זענן אוך ניט גוואר דעם דין אין זיין ווערט אוף די (סנהדרין) האבן
גוועזן מחבר (עייני קשות) זילן ווייל טאג אונ אין גיבטן · עס וואר
היינט מעשה) אין איין שטאט זענן גוועזן (אבטפות) אונ זי האבן
כוואן קינדר האבן די תלמידים גזאגט צו דעם חכם פון דר שטאט זאג
אן זאגן די אבטפות אונזער ברענגן האט דר חכם גענטפערט זייר
טהבין ניט (דין) זיין (דיני נפשות) אין גלות אוך זענן פר הנדין
אבטפות אונט די אחרי אבטפות נייטן זי דר צו דרום קען זון זיי ניט
אום ברענגן דס טוטש יום הזה איז אויש רופן אין טול ווען איין קינד
ווערט בכוואן ווערן ווערט אן נעאן די שטיינרליך וואש ארום איין ברוגה
זענן אונ אן ווערט שטרבן זיער ליין דרמן ווערן זי אזן שטארבן דען
אז איז די סגולה :

בת ב והמגד את כל זרע האולכה) דס איז טייטש די (עתיהו)
האט מעשק גיבראכט די (זרע האולכה) אויט כישוף
דהיינו זי האט גישון ווי עס וואר איין מעשה היינה האט גוואלט נעאן
איין אמן האט ער זי ניט גיוואלט נעאן ווייל זי פיל קינדר האט גיהאט
צו זי גיגאנגן אונ האט גנואן די קינדר וואש האבן גילעבט אונ האט
זיער הענר גילייגט אוף די הענר פון די קינדר וואש לנג זענן גשטארבן
דס האט זי גמאכט אויט כישוף אז די טויטי האבן די לעבעדיגי צו זיך
גרופן ווארן זי שטארבן ·

מי ווען איינר וויש ווען ער ווערט שטארבן . ווערט ער ניט מקבל
זיין זיין שטארבן זאל ער ניט שטארבן אויב ווערט פרעגן
דר (דין) איז אן איז יענם שנורעפן אווזונג בי יענר טרייבט אים אן ·
דר הירון איז דס צוי . ווען איין זון שטארבט זיין פאטר אדר מוטר ווען
פון זיין פלטש אדר צוטר שרייען אים אן אדר זי טואגן אים איז אים
די שאנד ניט אזו גרוט אוך ווייש דר זון די פאטר אונ מוטר ווערן זיך
אן אים ניט נוקם זיין אבר איין פרעמדר ווען ער וויש אז וועט אים ניט
צו הערן אונ ער גיט פאנט דרמן קען יענר אים ליינט האבן אוך זיך
אן אים נוקם זיין דרום זאל ער צוזן בלייבן ··

אם ווען דו זעהשט איין (פרנס) וואש זיך בגאווה האלט איבר
די לייטן אונ דס קהל העטן גערן אז עס זאל זיך רעכט
פירן : אבר זי קענן ניט צו ריכט ברענגן · זאלשטו ווישן דר פרנס
ווערט ניט לאנג לעבן אונ די וואש זיך האבן אן אים פר זיכרט ווערט
ניאר זיער קאם אין הים

מה ווען גאט גיט איינם עשירות אונ ער גיט קיין עניים דר פון
אונ ווען איין מנדר העט דס עשירות גיהאט העט ער
מקיים גיווען זיין הונדרט עניים · קומן די עניים אונ שרייען צו גאט
קומט פון אים פורעניות ווייל ער די עניים גזלת דען גאט האט אים
גגעבן אז ער זאל ווייטר געבן ·

כתיב שואר כיו ולשונו שומר אלרה נפשו) דס איז טייטש ווען
איינר זיין ווייל היט פון צו רידן דר אזלבגר היט אין לעבן
וואו וויא איר געפינן דר (קרי עקרבון) פלעגט צו שווערן ביי זייני קינדר
זענן אים די קינדר אלה גשטארבן נאך איין טהבסר אמר אים בלייבן
לעבן · דרום זאל דר אפנט ניט שווערן ביי זייני קינדר נוך ניט ביי
זיין פאטר אונ מוטר אדר ער ווערט שווערן ביי עולם הבא דס זאל ער
אלט ניט טואן :

מי ווען איינר איז גווינטליך צו שווערן אין קיימי ניט אזו דר צו ניט
טאר אויפ אויט האוויינס ניט רידן עס וואר איינר האבן איין שבועה
אוף איין נכרי איז דר איבירר גיגנגן צו דעם חכם פרעגן אויב ער
וואר דעם נכרי בשווערן ביים גאט (אברהם יצחק ויעקב) · האט
דר חכם גיענטפרט דעם נכרי זיין מחשבה ווערט זיין אוף זיין (עבודת)
דעקיש איין אז יעקב האט גשווארן צו (לבן) ביי (פחד יצחק)

אונ איר געפינן ניט אז יעקב האט גיהייסן צו לבן זאל נאך שווערן אויב
אילטט זאגן שווער איר ביי אז איינם וואש ניט גימאכט אוך ניט פר זאגן
איז גוואורן נאך דר שבועה ווערטעער ניט פרעגן וואס ער פארט
שווערן ווערטש גורם זיין (שבועת שקר) דרום איז איין עלה זאג
די זאך בלייבן :

יהודי איין יהודי איז מחויב גיוועזן צו שווערן צו איין נכרי האט
דר יהודי גיזאגט איך וויל שווערן אונ איין געלט וויל איך
פון ליהן פון זיין הענר אונ העלפט וועד איך געבן אין דר צדקה האט
איין חכם צו אים גיזאגט ווען שון דו וואלשט גאר דס געלט געבן אין
דר צדקה וואלט ניט שווערן ווען שון איז אמת דען פיל שטעט זעק
חרוב גיווארן אפילו זי האבן באמת גישווארן דרום זאל מן (נזהר) זיין
צו שווערן אפילו באמת אונ ווען ער (אשה וואתן) האט הן איטש איין
יהודי הן להפדיל זיט איין נכרי זאל יעדס טון פר (עדים) אז עס
זאל ניט קומן צו שבועות ·

יהודי איין יהודי האבן נכרים אים איין (עולה) גמאכט אז דוס
האשט די זאך גיטאן אונ האט ער גיוואלט שווערן אז ער
האט די זאך ניט גיטאן אונ זיין שבועה איז גיוועזן באמת האט דר יהודי
גיזאגט צו איין חכם איך בין זיך וועלר וואש איך הב גישווארן אונ איך
הב גיוואלט שווערן אז איך זאל ניט קאן אום לעבן אונ זיין פאטר אונ
מוטר האבן קיין אמל ניט גישווארן האט דר חכם גיזאגט אויב וואלט האבן
עס זאל דיר זיין איין כפרה וואלשטו ניט אזכיר זיין דעם (שם) אונ
וואלשטו אוך ניט גוטש נאמן (אזכיר) צו זיין אוף איין אנדר לשון ·

כתיב נשבעתי ואקיימה לשוור משפטי צדקך) דס איז טייטש
דוד המלך שפרעכט איך הב גישווארן צו היטן דיין גיבאט
אבר די לייטן טאר אן ניט שווערן צו האלטן איין אלוה דען יעני לייטן
ווען שון עס איז זי גיגנגן אום לעבן האבן זי דאך ניט עובר גיוועזן ·

שר איין (שר) האט גיזאגט צו איין יהודי דוא האשט דעם נכרי
זיין געלט ביי דיר אין דיין האנט גיב דס געלט איין קנעכט
דען דר נכרי איז אים שולדיג האט דר יהודי גיענטפרט איך הב ניט
זיין געלט האט דר (שר) גיזאגט ווערשטו שווערן דרויף האט דר יהודי
גמאכט שווערן אונ זיין מחשבה איז גוועזן אז איך וויל שווערן איך הב
דעם נכרי זיין געלט ניט דען אז דס געלט איז גמטן האבן די חכמים
גיזאגט דוא טארשט ניט טאן זו דען עס הייסט דאך שבועת שקר :

כיון אונ ווערשט פרעגן ווען (שבועת שקר) יוצא איז הארב איז
אז דר עולם ווערט גישטראפט פון ווייטש וועגן ווארום האט
די תורה ניט גשטן אז אן זאל אים אום ברענגן איז דר תירוץ וואש
אזו ניט אים זיין הארן דר צו ער מיינט ער שווערט ריכט :

שר איין (שר) איז זייער בייז גוועזן אוף די יהודים וואש אין זיין
שטאט האבן גיוואוינט האבן זי גוואלט אנטלויפן האט ער בקומן
אונ האט זי גיהייסט אז זי זאלן שווערן אז זי זאלן ניט אנטלויפן האבן די
יהודים גזאגט גוואלט אתיר זיין די שבועה האט איין חכם גיזאגט עס
ווערט זיין אין (חילול השם) די נכרים טערן זאגן די יהודים האבן
שבר שבועה גיועזן אוך דר נאך ווען דר (שר) ווערט וועלן פון איך
בקומן ווערט ער שון אים ניט גלייבן אוך קיין שבועה איך גיב איין איין
עלה עטן זאלט הייך אונטר געבן דעם איך אדר איין גרושן (שר)
אז ער זאל אייך אויט גיוואלט ארוט לאזן :

בעיר איין לדין שטאט איז גוועזן איין כייזר (שר) ער האט גוואלט
האבן אז די יהודים זאלן עוזר עלו (רת) זיין האבן די
קהילות גוואלט חרם געבן אז קיין יהודי זאל נישט אים אין זייער שטאט
ניט וואונן אויף אייביג האט דר חכם גיזאגט אויט דעם חרם וויט מאמל
איין אכשול ארוט קומן דהיינו ווייל פילייכט דר נאך וויט דר חכם בר

געמין ווערן ווערדין יהודים דרין וואונן דרום זאלט עטן דען חרם
געבן וויל דר (טר לעבט אונ כהך זיין גוט זאל אוש דעם חרם ניטש
צין :

שני ווען צווי יהודים וואונן אין איין שטאט אונ איינר איז טולדיג
גוועזן נכרים פיל געלט אונ ער וויל אנטלויפן דען ער הט זיך
ניטט צו בצאלן ווען ער ווייטט דר אנדרר יהודי איז איין (ירא שמים)
אז ער ווירט ניט אוש זאגן זאל ער דעם יהודי הייטן ארויש פארן אוש
דר שטאט אי ער וויט אנטלויפן דען פיליכט ווערן זי דעם אנדרין
יהודי איין עלילה אמכן אונ אצרן זאגן דו הטט אים גהייסן אנטלויפן
דרום מוזטו בצאלן וואש יענר איז שולדיג אבר ווען די נכרים ווילן צווינגן
אל די יהודים זאלן (מאיר דת) זיין ווער עטקאן פריאר אנטלופן זאל
זיך ארויש מאכן אוש דר שטאט : איין יהודי וואש זילט אין איין אכלים
אונ דר טר הט גמאכט איין קנבה וויא פיל ער זאל נעמן שאר ער ניט
מער נעמן אפילו בייא איין נכרי דען ווען ער נעמט מער איז אים קומט
צו פלייבן אים אלי איז דר חול אז ער ברעכט דעם דלות :

רע דש זולסטו וויסן ווען שון די חכמים הבן גיזאגט מן אמג משנה
דבר זיין פון דרכי שלום ווען רש איז ווען די זאך שון פר
בייא איז אבר ווען די זאך זאל ערשט זיין טאר מן ניט משנה זיין דרום
ווען איינר קומט צו זיין חבר אונ זגט אנטלייא איר געלט זאל ער ניט זגן
איך הב ניט אונ מאת הט ער זו ניטט אר פון דרכי שלום ווענן וויל ער
ליגינט זאגן טאר ער דש ניט טון :

כתיב ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על פיך דש איז
טייטש אונ דען נאמן פון דער ע״ז זאל ניט גידאכט ווערן
דורך דיין מויל סטיט דר נאך שלש רגלים תחוג לי דש איז טייטש דיא
יאמים טובים זולשטו פייארן פון ווייגט ווענן דרום כטין זי בנגדר דר
יהודי טאר ניט זאגן צו איין נכרי איך וויל דיר אנטלייאן געלט ביז אן
דער הגאדרען ער טאר ניט גידענקן נייארט ער זאל זאגן אוך זו פיל
אכלין וויל איך דיר אנטלייאן אויף זאלדר ישראל פט זגין צו איין נכרי
ווען ער וויל אים בשוורן איך בשווער דיך בייא דיין אמונה אין טאר
אמר ניט גידענקן דעם נאמן פון דער ע״ז אפילו ער איל איין גישכמט
אמכין אויך זאל אן דעם נכרי ניט שווערן בייא זיין ע״ז פאזט ווען דר
נכרי זגט צו איין יהודי אונזר גאט אודר אונזר האמה זאל דיר העלפן
זאל דער יהודי ניט ענטפרן אמן דרויף דען זיין כונה איז אוף זיין ע״ז
אבר ווען דער נכרי זגט דיין גאט זאל דיר העלפן אמג ער ענטפרן
אמן :

אם ווען איין נכרי אלט איין (פיוט) צו לובן די ע״ז זאל איין
ישראל ניט שטעלן דעם (פיוט) אוף לשון הקודש צו לויבן דר
אים גאט

אם ווען די ספרים פון נכרים זענן אוש גמעקט גוואורן אונ דרויף
איז גשריבן גוועזן פריווה זייער תיפלות טאר מן דרויף ניט
שרייבן איין בריב אוך די טאבלן פון זייער ספרים טאר אפילו נעאן
איין צו בינדן אנדרי ספרים וואש קער צו ישראל ווען איין (צדוקי) הט
גשריבן עשרים וארבע אונ עש איז דרינן מיט גידאכט קיין שם קודש
אוך קיין שם דר ע״ז זאל ער זי ניט ליגן צווישן די ספרים צו

רוב רש רוב וואש זייער אשה אתן איז איז די וואש זענן משמש
צו דר ע״ז הבן זירען פון דעם דלית וויל זי ברענגן זי וואש
אן בדרף צו רר ע״ז :

כשבא ווען איין אינגט וויל אכן אוף דר זייט וואו די ע״ז שטיט
דען ווען ער עפנט זיין פענשטר דאכט זיך וויא ער
בוקט זיך צו דר ע״ז אוך איין שול זאל אן ניט עפנן איין פענשטר צו
רר ע״ז

הכל נידליך דעהו) דש איז טייטש אין דיין ווגן זולסטו גדענקן
גאט דש אייכט אן ווען זיין טיר איז נידריג אונ איז קעגן ע״ז
באוילא ווען ער גיט ארויש אונ ער ציך איין בוקן זאל ער ניט גין ארויש
מיט זיין פנים גלייך נייארט הינטר וויל זאל ער גין אודר אן די זייט
צען ווען ער פר גלייך ארויש גיט דאכט זיך איז ער בוקט זיך צו דר
ע״ז אוך ווען אים בגעגינט איין אלך אודר איין [illegible] איין
די ע״ז זאל ער זיך בוקן אן דר זייט עש אשר איין מעשה איינר הט
גהייסן רבי יצחק חסיד דר פלעגט נזהר זיין ניט צו גין אין צו איין הויז
אמו ע״ז איז אז ער גשטארבן איז הט אן אין ארויש גיפירט אוך איין
וואגן וויא אן הט אים גיאלט פירן בייא טויר פון דר שטאט אונ דורטן
וואר איין ע״ז זענן די פערד גלאפן דורך די ברוך פון דר מויר וואש
פט לנג איז אוף גבראכן ווארדן אונ זענן גלאפן ווייטר אין גראבן ביז
זענן גלייך ארויש גקומן אוף דעם רעכטין וועג דש הט זיך גמט בצאלט
זיין שכר וויל ער הט זיך גיהיט פר עבודה זרה :

מעשה איינר פלעגט צו פר קויפן תכשיטים צו דר ע״ז אז ער
איז גשטארבן איז גראד גוועזן אזו איין טאג וואש איין
חגא איז גוועזן הבן זי גיטראגן זייער צלמים מן דר צייט אז מן הט
אים ארוש גטראגן אוף דר מטה אונ אזי זענן אים אקעגן גקומן אזה
כנגד אדה איז איין גלאט גוואורן

מעשה איינר פלעגט זיך מהג צו זיין אז איינר איז גוועזן איין
(אבל) איז גגנגן צו דעם אבל אן שיך אונ הט זיך אנגער
גוועזן מיט דעם אבל דען טאג ווען ער גשטארבן איז גוועזן תשעה
באב איז דר עולם גגנגן מיט אלוה זיין במתים הט גמט גלאט זיין
גוטי מדה :

נכרי איין נכרי איז שולדיג גוועזן איין יהודי געלט ווען דר יהודי
פלעגט צו גין מאנין איז דר נכרי גיגאנגן אין דר תיפלה ארייין
דען ער הט גוואוסט אז דר יהודי איז ניט ארייין גין הט דר יהודי
גוואוסט ליבר זיין געלט פר פאלן כדי אז ער זאל ניט ארייין גין (לואקום
טומאה) אוך וואר איינר וואש איז ארייין גגנגן אין דעם הויז פון ע״ז
הט ער דעם חכם גפרעגט אונ הט גזאגט איך הב גרוש חרטה וואש
איך בין ארייין גגנגן הט דר חכם אים גהייסן פאסטן אזי יאר דעם
טאג ווען ער איז ארייין גגנגן הט ער גיהערט איין (בת קול) הט
גשריאן (ואותי השלכת אחר גוך) דש איז טייטש דוא האסט איך
גוואורפן הינטר דיין רוקין הט דר זעלבגר יהודי גלאסט וויל ער האט
גלעבט אוך וואר איין מעשה דר אלך איז איין גקומן אין איין שטאט
זענן אים אקיגן גגאנגן נכרים אוך אלה דיל יהודים : אונ דר חכם פון
דר שטאט איז ניט גגנגן הבן די לייט גזאגט עש איז איין אלוה
אקיגן צו גין איין אלכות אונ ווארים גיט איר ניט אקיגן הט דר חכם
גענטפרט וויל די נכרים גיאן אים אקיגן מיט די פסלים דרום וויל איך
ניט גין :

נכרי ווען איין נכרי גיט אין דר תיפלה אונ זגט צו יהודי פר
בייט איר דען שלינגר איך וויל ווין ווארפן זאל דר יהודי
אים ניט פר בייטן :

אם ווען איינר שטיט אין שול אונ זעהט דורך דעם פענשטר די
תיפלות אודר איין (פסל) זאל ער מיט עפיס פר שטעלן דש
פענשטר אז ער זאל דרויף ניט זעהן :

אחר איין יהודי הט גוואונט אין איין דארף איז גקומן (הושענה
רבה) אונ אין דעם דארף זענן גוועזן הופטי ערבות נייארט
דען הויף פון דר תיפלה זענן יוא גוועזן היפשי ערבות הט איין זקן צו
דעם יהודי גזאגט דוא זולסט ניט נעמן פון די ערבות ווען [illegible]
זענן נעם ליבר די וואש ניט היפש זענן

בעיר אין איין שטאט האבן געוואוינט יהודים אונ איין דר שטאט
אין ווייניג וואסר געווען נאך איין וואסר וואר וואס די נכרים
האבן אן גהויבן דען [?] פון [?] ע״ז דר בייא האט איין חכם גזאגט עס
איז ניט ריכט אז די ווייבר זאלן זיך דארטן טובלן זיין אויך איז ניט ריכט
די כלים דארטן צו טובלן דען עס איז ניט ריכט ברכה צו מאכן דארטן :

אחד [?] דר [?] זיין חלום פר איין יהודי האט ער אים
וויש גליגט אז ער וויט אויס שעקן זאלן פון דר ע״ז אונ ער
וויט שטראפן די נכרים אונ וויט זי לערנן די דינסט פון דר ע״ז האט
זיין חבר גזאגט צו דעם יהודי דאז האסטו ניט ריכט גיטאן אז רום
האסטו אים זו וויש גליגט דען אלי אומות ווילן אן ליגט אוש זו ווערט עס
וואר [?] אונ [?] דיין וויל וויט ער דינן ע״ז האט ער געענטפרט איך
האב צום אוש גליגט ווייל פאר ליג ער טוט דען ער איז אוכיח צו דר
ע״ז פון פרימר רוס האב איך ניש [?] געווען מיט זיין אוש ליגן אבר
ווען איין יהודי ליגט אוש איין [?] דעם אנדרן יהודי אז [?] עבעט
זינדיגן איז גלייך ווען ער אבט אים אנדריגן וויל די אומות גיען נאך
דען פתרון :

חלום אז איין חלום וואס איינר זעהט נום הינטרשטין ווערט
פרימר [?] אונ וואס אן זעהט תחילת הלילה ווערט
שפעטר מקוים · אונ אנדרי חכמים האבן גזאגט איין חלום איז איין
זעכציג חלק פון דר נבואה אונ אלי חלומות זענן ניט גלייך · דען עס
איז איין חלום וואס איינר איז מהרהר ביי טאג דאס גלייכן זעהט ער
ביי דער נאכט אין חלום · אבר דר חלום איז ניט דורך איין מלאך אונ
זו איין חלום וואס ער איז ניט מהרהר דרפון אונ עס קומט גלייך ווית
איין משה שפילט זיך מיט אים דש איז פון איין (שד) אונ די חלומות
איז גיזאגט ווארדן (והחלומות שוא ידברו) דש איז טייטש די חלומות
רידן פאלש · אונ זו איין חלום וואש דר אנגש הט ניט ביי טאג גדרכט
אונ דר חלום פר אייטשליך ניט מיט אנדרי חלומות : דש איז דורך איין
מלאך אל דעם איז גיזאגט ווארדן (בחלום אדבר בו) דש איז טייטש
אין חלום וויל איך רידן מיט אים :

מה אפשר איר [?] דען מענטש איין חלום גלייך ווען ער קומט
צווישן זו פאלק וואס ער פר שטיט ניט זייער לשון · אונ זיא
וואנקין צו אים גלייך ווי צו איין טויבן אונ דער פותר חלומות קען דש פר
שטין וואו דש איין הין קער :

ומה וואס די חכמים האבן גיזאגט ווען איין איינם דארפט אין חלום
גלייך ער וואר ליגי ביז איין משת [?] דר איז איין (בן
עולם הבא) דש איז ווען ער הט ניט אן מיר מהרהר גוועזן דר חלום
איז דורך איין מלאך אבר דר וואס מהרהר אן איר איז קומט אים דש
צו דורך זיין הרהור דר הט זיך ניט צו [?] אז ער איז איין (בן עולם
הבא) דען ווען איינר איז מהרהר אן איין משה אונ ער פר טרייבט
דעם הרהור ניט אונ הרהור תורה ווערט הקב״ה (לעתיד לבא) זיין
שהחיינו [?] :

אם ווען דעם ראובן חלומות עלוס ביז אויף דעם שמעון אז ראובן
פאסטן דש ווייסט אין דעם ראובן אז שמעון איז ניט ראוי אז
מן זאל איים ווייזן אז ער זאל אויף זיך · חלוין אתפלל זיין אונ פאסטן :
נייארט ראובן איז זאל ראוי דר [?] : אונ ווען דר ראובן וויל ניט פאסטן
זאל ער דעם שמעון זגן ווכט ער זעלברט פאסטן · אונ די דורות וואש
פר [?] זענן די זעלביגי האבן אבר גיגלייבט אן חלום אין ווידר
אן [?] חלומות ווערפ [?] דען [?] גיפונן ביי (גדעון) דז גאט הט
[?] זיין [?] אז ער ווערט אוהשת (מדין) גיזאגט הט ער זיך
[?] ער ([?]) הרון גוועזן ביז גאט האט אים גיזאגט אז ער
זיין יונג צו די ([?]) ווערט ער דארטן הערן איין חלום

וואש בטייט ביז אויף דעם מדין אונ אויף דעם חלום · האט ער זיך ווא
נאך גוועזן פון דאנין לערנן מיר אז די חלומות איז פון גאט אונ בפרט ווש
איינן דרוף דעם חלום וואש דר נאך קען קומן · אויף דעם מענטשן
ער זאל תשובה טאן :

מעשה עס וואר איין מעשה איין נכרי איז געוועזן אונ וואר
טרויאריג האט זיין חבר צו אים גזאגט פר וואש ביסטו
טרויאריג אונ דיין גיסטאלט איז פר ענדרט גווארן : האט ער
געענטפרט איך האב גזעהן איין חלום אז איך בין גריטן אויף איין רויט
פערד · אונ דש פערד הט איך גטראגן ביז צו איין גווארטן (פיגרא)
האט זיין חבר געענטפרט דש בטייט אז דו מעסט שטרבן וועט אן דיך
מהין פר מן נוכבנד מבין · דר נאך זאגט דש חבר גיב איר צו פרינקן
וויל איך דיין חלום איר. אס קופן האט ער אים גיגעבן צו פרינקן דעם
אנדרן טאג דר נאך איז דר חבר גשטארבן · אויך [?] וואר איינר
קראנק איז זיין חבר צו אים גקומן אונ שפראך צו אים גיב איר מיר [?]
איל איך די קרענק איר האלטן האט דר קראנקר גיענטפרט איך וויל
דיר גיבן וואש דו ווילשט · נאך דעם איז דר חולה אויף גשטאנן פון
זיין קרענק אונ זיין חבר איז קראנק גווארן אונ איז גשטארבן :

כתיב (מי כה׳ אלהינו בכל קראינו) דש איז טייטש ווער איז זו
אונזר גאט ער פנטפרט אונז ווען מיר אים אן רופן דען
ווען אן וויל איינם ביז טאן אונ ער שיקט צו דעם אלך אז ער זאל אים
העלפן דר וויל ווארט אים דער ביז גטאן אי עס קומט איין ידיעה פון
דעם אלך : אבר ווען ער שרייט צו גאט איז גאט נאהנט צו העלפן
אים עס וואר איין מעשה איינר איז גקומן איין (אות) צו חלום אז ער
וועט שטארבן האט ער אויף דעם חלום גפאסט · איין אנדרי נאכט
איז ער ווידר גקומן אונ האט צו אים גזאגט זייא (אתחרה) דען וועסט
בחור שטארבן · האט ער אין חלום גזאגט דש קפיטל (אויך ב׳ נפשי
תשח) אונ האט גמר די (פירוי) אויש גזאגט איט גיזיין · נאך דעם
איז ער קראנק גווארן האט ער גזעהן אין די קרענק איין מלאך אין
גשטאלט פון איין מענטשן דר האט גטראגן איין גרושי (אשח) אונ אין
זיינר האנט האט ער גהאט איין גילדן שטיק אונ וואר אויך זעהן איין
גשטאלט אז איינר איז גהאנגן אן גטאן איין טלית · אונ האט צו אים
גזאגט וויל דו בעט איין בחור · אונ דו האסט דיר גקויפט איין טלית
אונ איין גילדן שטיק וואש דו האסט גגעבן צו איין תלמיד חכם דר זאלט
פון די צווייא זאכן האבן דיך אויס גליזט פון דעם טויט אונ די אשה איין
גוועזן די אותות מיט די עבירות צו וועגן : נאך דעם האט ער געוואלט
אונ טיג גזונד גווארן : פון דר מעשה לערנן מיר · ווען טון זיין גבר איין
גוועזן תיכף צו שטרבן איז גאט ביין אים נאהנט גוועזן אוש צו זיין אים
פון דעם טויט פון וועגן די זכיות וואש ער האט גהאט :

אם ווען איין חלום ווערט איינם גזאגט איין (בשורה טובה) זאל
ער ניט זאגן אוט אפילו פר זיין ווייב דען איין (נס) קען ניט
גטאן ווערן סיידן ווען קיינר ווייסט ניט דר פון איין מענטש זאל ניט
זאגן זיין חלום צו זיין שונא · סיידן צו איין חכם אונ אער (ירא שמים)
האט איין זיך אונ דר חכם טאר ניט זאגן דעם חלום וואש אן האט אים
גזאגט צו אנדרן איינם וואש האט יענם פילט עס וואר איין מעשה איין
צדיק האט גזאלט שטארבן איז צו אים גקומן איינר וואש אן האט אים
אונ אין ווייב ניט גטאן אז זי זאל ניט טראגן ווערן אונ דר זעלביגר
האט דעם צדיק גבעטן תיכף אי פארט שטארבן זאל ער גאט בעטן
אז דר ניט זאל אים גטאן זיין אונ ער האט אנדר גוועזן פון דעם צדיק
ווען נאך זיין טוט אבר זי טראגן :

בשיש אז ח״ו איז (דבר) אין איין שטאט אונ אן נאך [?] אויף
אונ איינע אתים וואש ענין די תבריכים פון זיך אורד [?]
[?]

מייני וואש זייער העט איז ניט אויז געשראקט דען עש איז איין סכנה אנדרי · דרום פֿון (פקוח נפש) וועגן מאג מן זי בטלין ·

וישׁ אונ עש איז פֿר האנדן איין כוכב וואש די נשמות פֿון מתים זענן אתפלל ווי עש וואר איין מעשה צווי האבן זיך בהאלטן אויף דעם בית החיים האבן זי געהערט ווי איינר האט דיא אנדרי גרופֿן אונ האט געזאגט קום לאמיר גין אתפלל זיין זעך חלה גרוש געמאכן פֿון די גריבר אונ האבן גבעטן אז מן זאל ניט גזר זיין אויף די לעבעדיגי אז זי זאלן שטארבן אויף די רשעים וואש זאלן יוא שטארבן זאלן תשובה טאן פֿר זייער טויט אונ זאלן שטארבן איין גרינגי מיתה אונ דש וואר (הושענא רבה) ביי נאכט אויך ווארן זי אתפלל אז גאט זאל אויז מן טאן דעם דין פֿון זי אויך פֿון אנדרי האבן די צווי לייט געזאגט פֿר דעם קהל וואש זי האבן געהערט אין זיין יאר דרום (הושענא רבה) אויף דר נאכט זענן אנדרי צו ווייי גגאנגן אויף דעם בית החיים האבן זי געזעהן ווי אלה נשמות זאמלן זיך צו הויף אונ די נשמות האבן גרופֿן איין בתולה וואש ניט לאנג איז צו קבורה גקומן האט די בתולה געזאגט איך קען ניט ארויש גין איך ליג בגראבן אן איין קלייד דען איין פֿאטר וואר קיין עושר אונ אנדר האט ער דעם דלות דרום האט ער ניט פֿר מאגט איר וויין מלבוש צו געבן אין קבר דריין האבן זי געהערט די איין צווי נשמות האבן געזאגט איר ווערן זיך ניט צו אנדר איין זאמלן ג'יאהרט ניטוליכי זאל בזוכר זאל אתפלל זיין ·

מעשה אויך וואר איין מאל איין מעשה געשעהן איינר איז ארויש געגאנגן (הושענא רבה) אויף דר נאכט אונ האט געזעגט אויף זיין שאטן קיגן דר (לבנה) האט ער געזעהן ווי דר קאפ פֿון דעם שאטן איז ניט דא אונ דש איז איין סימן אז ער העט געזאלט דש יאר שטארבן האט ער איט זיין לב דמחבר גפֿאסט ווי פֿיל תעניתם אונ ער האט פֿיל צדקה געגעבן אזו ער געבליבן לעבן פֿיל יאר דר נאך ווי עש שטיט (צדקה תציל ממות) דש איז טייטש צדקה איז מציל פֿון טוט ·

מעשה עש וואר איין מעשה נכרים זענן דורך געגאנגן דורך איין בית הקברות אן שבת ביי נאכט האבן זי געזעהן ווי איין יהודי איז געזעסן איבר איין ספר אונ האט דרינן געלערנט ·

ערסא (גדולה) דש איז ווייא אן בעט פֿויל איין בעט פֿון דעם אזל וועגן דש מאג מן טאן דען דש איז איטגליך אז עש איז פֿר האנדן איין אזל וואש היט דען מענשן אונטר דעם בעט טאר מן ניט שטעלן קיין עשן ווארג דען דר (רוח הטומאה) איז רואן דש הייסט אויך קיין (ניחוש ניט ·

כל אלי דרך (ניחושים) ווערן וואר אויף אזני וואש מקפיד זענן דען ווער מקפיד איז זענן די שדים איט אים מקפיד ·

נכרים (ותו רמזי) די נכרים רופֿין זייער קינדר נאך זייער נאמן נאך אונ עש שאט זי ניסט אונ די יהודים זענן מקפיד אז איין פֿאטר איט איין זון זאלן האבן איין נאמן דרום ווען זיא גיבן איין נאמן שאט עש יוא ·

וכל אונ צו איין זאך וואש געשעהן דריי מאל נאך אנאנדר ווען עש טון קיין (ניחוש) ניט איז עש דאך איין סימן אז מן טאר ווייטר ניט טאן וויא איר געפֿינן אז רבי יהודה הט ניט גוואלט געבן זיין זון (שלה) צו דר תמר ווייל פֿרי דר זענן זייני צווי זין געשטארבן הט רבי יהודה זיך גטראכט פֿיל לייכט אזו דר דריטר שטארבן :

אילן אויף איין בוים הט זיך וואל נים גיפֿונין אזו זיין טראפֿן אונ [illegible] (ערוה) וואר פֿון אמקום הט · איינר געוואלט אונטר האקן דעם בוים בש איין חכם צו איים געזאגט אז דו ווילשט דו זאלשט ניט געשידיגט ווערן זאלשט צולאזין בלייבן שטין דעם בוים אזו אלשט דיך ניט הילן איט די שדים :

כתיב ומקנ' הם ורשפים שלח במחרון אפו משלחת מלאכי רעים) דש טייטש גאט הט מיבר ענטפֿרט די פיך פֿון מצרים צו די מזיקים אונ הט אויף זי גשיקט זיין גרים צארן. אונ (משלחת מלאכי רעים) שטיט ווייטר אין פסוק (יפלס נתיב לאפו) דש איז טייטש ער הט געשפאלטן איין שטעג צו זיין גרים צארן אונ דער המגיל ווערט אויך גרופֿן (רשף) נאך דעם נאמן פֿון מזיקים דר [illegible] ווען עש איז איין [illegible] איט זיין המגיל שיסן די מזיקים אויף די [illegible] וואש ווערן גבורן אין איין הויט אונ אויך די זעלביגי וואש אין זייער מזל ווערן גיבורן זאלן זיך היטן פֿר דען דונר [illegible] אז זי מוזין האבן שמירה אויף די פאקין וואש די קינדר האבן דש קומט ווען איין משה דר צילט פֿר דר אנדרי איל פֿר במרגני מעשים אונ די קלייני קינדר וואש דער ביי זענן ווערן אויף זי גישיקט דורך די מלאכי רעים די בלאטרין דרום זאל דער מענש תפֿלה טאן אז זיין ווייב זאל ניט דר צילן פֿר אנדרי אונ אנדרי זאלן פֿר איר ניט דר צילן זייער [illegible] במרגני מעשים ·

ישׁ נשים עש זענן פֿר האנדן נשים מכשפֿות וואש זי כשאן אוועק איט כישוף דש בלוט פֿון אנדרי אונ זענן [illegible] ווי עש וואר איין מעשה איין מכשפֿה וואר קראנק זענן איט איר גוועזן צווי ווייבר איינע הט געשלאפֿן אונ די אנדרי האט געזעהן אז די מכשפֿה וואש וואר קראנק אויף געשטאנען אונ הט זיך געשטעלט נעבן דר משה וואש הט גישלאפֿן אונ הט זיך איר המר צו קעמט אונ הט געוואלט אויש זויגן דש בלוט פֿון איר כדי אז זי זאל גזונד ווערן · אונ די גושה זאל שטארבן הט די וואכטיגי געשריען [illegible] געוועקט איז די מכשפֿה ווידר אין איר בעט [illegible] אונ איז געשטארבן אויך פֿר [illegible] אנדרין זי זיך [illegible] אויף חזירים געשטאלטן דהיינו אין געשטאלט פֿון איין קאץ אודר אין געשטאלט פֿון איין הונט אונ ווען איינר שלאגט זי אז בלוט זאל פֿון [illegible] גין די קאן טון ניט לעבן דען דר מזיק זויגט אויש איר בלוט [illegible] דר וואש הט גשלאגן גיט איר צו עשן פֿון זיין ברויט איט זאלץ [illegible] עש איז ניט :

אשה איין משה איז גוועזן איין (חסד) אז זי וואר איין מכשפֿה איין מאל הט זי זיך [illegible] פֿר [illegible] איין קאץ הט איין יהודי די קאץ גישלאגן [illegible] צו דעם יהודי בעטן אז ער זאל איר געבן ברויט איט זאלץ הט ער איר גיוואלט געבן · הט איין זקן געזאגט צו דעם יהודי [illegible] ניט אונ זאלשט איבר איר קיין רחמנות האבן דען אז זי ווערט לעבן בלייבן ווערט זי ווייטר מזיק זיין אונ דיר ווערט [illegible] (שאול המלך) ווייל ער האט רחמנות געהאט איבר (אגג הרשע) ·

אדם ווען איינר קומט לווייטן צו איינר וואש זי זענן איין (חשד) ליידן צו געבן עשין (סם המות) זאל זיך דר זעלביגי אבין איין מעסר אונ די שטיל זאל זיין אויש ביין פֿון איין שלאנג · אונ ווען מן גיט אים ברויט צו עשן זאל ער דש מעסר איין שטעקן אין דעם ברויט אונ ווען (סם המות) איז אין דעם ברויט אז די שטיל [illegible] אודר ווען ער איין שטעקט דש מעסר אין דעם [illegible] די שטיל [illegible] רוח ווערט [illegible] (חכמות) הט שלמה המלך גיוואוסט וויאזו ער ניט [illegible] ווען מן קאן זיך יוא אליין פֿון דעם טויט דורך איין חכמה ווי איז [illegible] דר תירוץ שלמה המלך הט זיך גיטראכט דורך די חכמות ווערט זיין (ביטול תורה) דען אלי העטין (עוסק) געווען אין די חכמות אונ זי העטן ניט געלערנט די תורה דען עש זענן חכמות וואש דר מענש קאן וויסן אין בהמה אפֿן זי נאך לעבט אוב זי ווערט כשר זיין אודר טריפֿה אויך זענן חכמות אן קאן וויסן ווען עש ווערט צו [illegible] כשר [illegible] איט טריפֿה [illegible] כשר איז אונ [illegible] טריפֿה איז [illegible] אונ [illegible] העטן די חכמות גיוואוסט העטן די רשעים גיגעסן [illegible] בהמה

רוגה וואס און הפני ניט (בודק) געוועזן ליב זי בשר אודר טריפה
איז דען זי רעשטן גיזאגט איך וויזן פון פרימר אן אז די בהמה איז
טר האיב ווערשט פרעגן פר־וואס זאלן אלי מענשן ניט זו קלוג זיין וויא
שלמה המלך) איז געוועזן אודר וואריז זאלן אלי ניט זו שטארק זיין
וויא (שמשון הגבור) איז געוועזן אודר ווארין זאלן אלי ניט רייך זיין
וויא דר הייליגי שלמה המלך איז אבר זיין חכמה געשטרויכלט גווארן
עשט גלייכן (שמשון הגבור) דורך זיין גבורה · אודר (קרח) דורך
זיין עשירות דען גאט ב"ה ווייסט וואס ער טוט :

כי יש עט איז פר הנדין איין אזיק דר הייסט אן דעם לשון
(יון דר גו"ן) אונ ווען אן האקט אוף אים איט איין שווערד
שאט אים גישט לובר איין אנדרר (דרגו"ן) קאן אים יוא אמית זיין
איט דר שווערד : עש וואר איין מעשה לוין אזיך זיין · טאכטר איז ביי
איר גילעגן לויין (שד) הט זי גיהאט איין (דרגון) אונ אוך אמר איין
דרגון וואש פלעגט לו ליגן איט דר (מלכה) זעלבשט פלעגט לו זגן דר
מאש ביי דר מלכה איז גלעגן איך פארכט איך פר קיינם מיידן פר
דעם (דרגון) וואש איז גיבוארן ווארן פון דעם אוך זיין טאכטר ·
אונ דר זעלבגר וואש פון דר טאכטר איז גיבורן ווארדן הט אים דר אוך
גילאזט איין זעלן אין דר (תפיסה) · אמאל שפראך דר אוך לו אים
איך וויל דיך לאזן פרייא פון דר תפיסה אונ זאלשט יענם (דרגו"ן) אמית
זיין יא ווייל ער גיגנגין אונ הט גינואן איין שווערד אונ הט זיך פר בארגן
אונטר די מלכה איר בעט איז גיקואן דר (דרגו"ן) לגליגן ביי דר
מלכה שפראך ער איך שמעק איינם וואש איך פארכט איך פר אים אונ
איז דאך גיגאנגן אין בעט לו דר מלכה נאך דעם איז ער ארויש גיגנגן
ארויסן בעט איז דר אנדרר איין פיר פון אונטרן בעט אונ הט אים לוין
המאך גיגעבן איט דר שווערד אונ הט אים גיהאכט איין וואונד שפראך
ער גיב איר דעם אנדרן המאך ווערט איר ניסט שאדן דען די (סגולה)
איז זו · הט ער גיענטפרט לוין אמאל הט איך איין אוטר גיוואונן לים לויי
אמאל דרום וויל איך דיך דש אנדרי מאל ניט שלאגן נאך דעם איז
די זייל פון לוים לוש גיגנגן אונ זיין פלייש איז גישוואלן ווארן ביז ער
וואר פול דש גאנלי חדר אונ אן הט ניט גיקענט אים ארויש ברענגן אויש
דעם חדר הט דר אוך גיהייסן אז אן זאל דעם באלקן איין ברעכן :
אונ אים ארויש לו נעמן שטיקר האש אן גנלי וועגן איט פלייש אן גילייגט
ביז אן הט אים ארויש גיקראט · אונ די מלכה הט ניט גזאגט פר
דעם אוך אז דר (דרגו"ן) איז ביי איר גילעגן זונשט העט גיוואוסט
דר אוך שטארבן אבר די מלכה הט נאך דעם קיין הנאה גיהאט אוך
אען הא (דרגו"ן) לויז לוין איין שטאט איז ער ניט אזיק אונ בלד וויא
ער ארויש גיט זו ווערט די שטאט אס גיברענט אונ פר איין רונה
אנטלופט ער אונ זעלט זיך לו לוין ואענט אבר דש ווייז דר כלל די אזיקים
ריילן זיך ניט סירן דר וועג איט זי רייצט זיך דהיינו איט זו איינם וואש
ער אודר זיין עלטרן הבן גישריבן קמיעות אודר זי הבן גיבראכט
(השבעות) אונ כישוף אודר (נקמת חלום) דרום זאל אן זיך היטן
פר די זאכן אונ פר זאל ניט זגן פון איין נפש וועגן וואס איך דש דר
קיגן פר קערלט ער זיין לעבן אונ זיין קיערט לעבן נייארט דר מענש
קער זיך אויש פר לוזן אוף גאט אונ וואש אים קואט לו איין (סיבה) ·
זאל ער ליבר גאט בעטן ·

לאחד איינם הט אן גיבעטן אז ער זאל שרייבן איין (קמיע)
הט ער זיך גיפארכטן זו וויא לויבן איז גיוועלד הט ער
גיזאגט זאגט יענם אודר אז ער זאל שרייבן הט דר חכם גיזאגט וואש
דיר שלעכט איז זאלשטו דיין חבר ניט טאן :
אין טאר דיין שאות ניט לערנן סיידן איין חכם בען ער פר שטיט
וואו ער זאל שרייבן אודר ניט :

אם ווען איינר הט (ספרים) וואס שטיאן דרינן סודות אונ ער
הט כיין קינדר זאל ער זי ניט געבן נייארט ער זאל געבן לו
זו איינם וואש (יראת שמים) הבן אונ ער זאל איט זי איין (תנאי) הבן
אז ניינס אין פקלד אערן גוט זיין זאלן זי אוסר זיין די ספרים לו די
אייניקלך ·

כי רוא זאלשט ווישן אז הקב"ה וויל ניט הבן אז אן זאל אוש גין איט
(השבעות שמות) דען איט די השבעות וויל ער אלטן זיין
דעם וויל פון גאט · דרום (בשעת החורבן הט גאט פר באטן די
נעמן פון די מלאכים ווען זי הבן בשווארן די מלאכים הט דר מלאך
גיענטפרט איך בין אוף דר זאך ניט גיזעלם וואש דו ווילשט הבן :

כשהמכשפים אז די אכשפים שטיאן אוף דר ערד זעגן
די אווונים אין די הענד פון די אכשפים
בלוואר זי אאכן איט זי וואש זי אליין ווילן אבר ווען די אכשפים זעגן אין
לופט קענן זי ניט אאכן זיין לויבר די אווונים דען דר מענש הט כח
וואש אוף דר ערד איז דען ער וואר בשאפן פון דר ערד · אבר וואש
אין לופט הט ער קין כחאשל לו זיין :

הללו את שם ה' אן המרץ תנינים וכל תהוות דש איז טייטש
דוד המלך שפראך לויבט גאט אלי די וואש אוף דר ערד
איז · אוך די פיש אונ אלי וואש אין (תהום) זעגן אונ איר גיפינן אז
עש שטיט (והמרץ נתן לבני אדם) דש איז טייטש די וואש אוף דר
ערדן זעגן הט ער אס גיגעבן די מענשן איז קשה די אמשלה פון
דעם מענשן איז דיך אבר די פיש אוך ווארום זגט ער ניט (והארץ
נתן לבני אדם) איז דר תירוץ וויל דר מענש קען ניט לעבן אין וואשיר
דרום זגט ער ניט דש וואשיר הט ער אוסר גוועזן דען מענשן : דרום
אוך ווען איינר אאכט עפיס איט (אחיזת עינים) אז עט קואט אין די
טיפי וואשר פר קערט זיך די זאך וויא זיא וואר לום ערשטן בוועגן ·
דרום די (השבעה) פון (אחיזת עינים) קענן ניט זיין אוף דעם
וואשר וויל דר מענש הט דארט ניט זיין אמשלה · דרום קענן ער דיא
אווונים וואש זעגן גיזעלט אוף דעם וואשיר ניט נייטן נייארט איט דעם
(שם המפורש) ווען איינר איז אזיר העלפט עט אלי וועגן · דען דר
נאמן גאט איז אוסל אזיר וועגן ·

הנה עש וואר אין איינשטאט פיל ווייבר אונ ווילגי זעגן גוועזן
(מעוברת) אונ איין אנדרי שטאט ווארין אלי די ווייבר
מעוברת הבן זי גיפרעגט איין חכם וואש דש בידייט · הט דר חכם
גיענטפרט איך הב די זאך נאך גיפרעגט פר שטיא איך איטנדרט די
זאך דען אין דר שטאט וואו אלי ווייבר זעגן מעוברת דש אכט די הייב
אם גיט איט זיי לו דער טבילה אונ די הייב אם איז גערין אז זי זאלן
טראגן ווערן אז זי זאל געאן (שכר לידה) אבר אין דער אנדרי שטאט
גיאן אנדרי ווייבר איט די נשים לו דר טבילה אונ זי זעגן אכשפות אונ
איט לוין גרינגי זאך קאן אן כישוף טון אז אן זאל ניט טראגן ווערן :
דרום זאל אן בוחר זיין איין אשה לדרקת אז זי זאל נאאנות הבן אויב
די ווייבר זיך ריכט טובלן · אונ זאל ניט טאן כישוף :

שני לויי ברידר זאלן ניט נעאן לויי שוועסטרין דען איינר אז
שטארבן אודר ער הט קיין הצלחה ניט ווען זי הבן גיגאן זאל
איינר זיין וויב (גט) געבן נאך דריי אודר פיר וואש הבן איין נאאן
זאלן אין איין דאז ניט וואונן · אוך לויי חתנים זאלן ניט חתונה הבן
אם איין שבת אוך איין פאטר איט איין זון זאלן ניט נעאן לויי שוועסטרן
דעשט גלייכן איין טאכטר איט איר אוטר זאלן ניט נעאן לויי ברידר
זיין טאכטר זאל ער ניט געבן זיין ווייבס ברודר · לויי שטיף קינדר
זאלן זיך ניט נעאן · אוך איין פאטר אונ איין זון אז דעם זעלבן זון
זאלן ניט נעאן ווייבר וואש גלייכי נעאן הבן דעשט גלייכן איין אוטר איט
איין

איין שאַלטר מיט איין שאַלטרש שאָלט זאָגן ניט וועט מאַכן וואָס גלייבי נעמן הבן · אוך זאָל מן קין לאַטה שאָעסטרט ניט נעמן אייני נאָך דעם אויז פֿון דר ערשטי אזן ער הט מיט דר ערשטי קינדר · אוך צו איין אשה וואָס לווייה מאַכן זענן איר גשטאָרבן זאָל מן זי ניט נעמן אונ דער וואָס זי נעמט ווערט לייַדן איין ענגש דיל ער הט זיך יען איין סכנה אײַן גישטעלט ·

וכן אוך זענן פֿר הנדן צו אייני זאָכן וואָס דר תלמיד הלט ער ווייסט וואָס גישריבן אונ אַן ער טוט פֿאָרט ווערט ער אויך לייַדן · דהיינו ער אייסט מיבר דיגיני וואָס מן טוט איין (נדר) אונ מן האַלט דעםנדר ניט אזוי די קינדר שטאַרבן אודר מיבר ביטול תורה שטאַרבן אַך קינדר דש הייסט אז ער ברענגט זי פֿון דר וועלט· אוך זענן פֿר הנדן פֿיל זאַכן וואָס מן מוז לייַדן אזן אן זידטוט דהיינו ווען איינר איז (אָל) זיינו דר ויי קינדר טוט זי זענן נאָך דר אילה גשטאָרבן זאָל מן דעם פֿערדן ניט (אָל) זיין אודר ווען איינר איל שאָזן מין צו הויז וואָס דרייַ זענן גישטאָרבן איינר נאָך דעם אנדרן שטעלט ער איין זיין לעבן אונ זיין קינדרש לעבן · אודר ווען איינר מאַכט אין אזו איין שטאָט וואָס זיין קינדר שטאַרבן איז ער (גורם) אז זיין קינדר שטאַרבן דען ער קען וואָנען אין איין אנדרי שטאָט אויף אַלי די זאַכין: ווען איינר דש טוט (לעתיד) ווערט ער אויך לייַדן ·

כתיב (שומר פיו ולשונו שומר מצרה נפשו) דש איז טייטש דר וואָס היט זיין מויל צו רידן דר היט זיין לעבן · די ערשטי אותיות פֿון די אַנדערע אותיות (שמשון) דש איז (מראות) דר (שמשון הגבור) אייבר זיין מויל איז ער אום גקומן: ווען ער העט ניט גיזאָגט פֿר דר (דלילה) פֿון וואָנט זיין (כח) אזהער קומט העט ער ניט אום גקומן דרום זאָל דר מענטש זיין ריד היטן ער זאָל ניט זאַגן צו זייני קינדר אודר צו זיין חבר דוא ווערשט דיך (שמדן) אודר דוא טושט וויא איין נכרי: אוואַל הט דש איין חלק גיהערט הט ער די זאַך גיטערט דען ער שפּרעכט די זאַך קען (מקיים) ווערן אין דיר יעלברט ·

אחד איינר האָט גזעהן אז זייני (שונאים) פֿאָלן האָט ער זיך גפֿרייט אונ שפּראַך אמנט ווען אייני שונאים פֿר ווארפֿן ווערן אוא דר שטאָט אָרוש איז דר סוף גוועזן אז ער האָט זיך מאַנך גשליסט וואָס דר שטאָט איז גשטאָרב | אין איין אַנדר לאַנד אונ דיא זעלביגי זענן גבליבן זיצן אין דר שטאָט דרום זאָל איין מענטש זיך ניט פֿרייאַן ווען עש יעמנם בייז קומט לז ווען ער שון זיין שונא איז ·

תנו רבנן די רבנן האָבן גלערנט דר (אלישע הנביא) איז דרייא מאָל קראַנק גוועזן · איין קראַנק האָט גהאַט אויף איים גשיקט וויל ער האָט אוועק גשטוסן דעם (גחזי) דר וואָר זיין תלמיד האָט ער איים גבראַכט אוש עולם הבא; אונ די אנדרה קראַנק האָט גהאַט אויף איים גשיקט וויל ער הט אן גרייזט די בערן אונ די האָבן פֿר ריסן פֿון די קינדר ישראל: אונ פֿון דר דריטי קראַנק איז ער גשטאָרבן · פֿון דעסן לערנן מיר אז אן טאָר לייַען ניט שעלטן דען דר אלישע הנביא האָט די קינדר פֿר פֿלוכט אז זי זאָלן פֿר לאָרן ווערן דורך די בערן אונ פֿרימער האָט ער גלייגט דורך זיין (נבואות) אַז פֿון די קינדר ווערן קיין צדיקים אַרוש קומן דר נו איז ער גשטראָפֿט גוואָרן אבל שכן אז איינר טאָר זיין חבר ניט פֿלוכן דען עש מאָג פֿון זיין חבר אַרוש קומן צדיקים ·

אין דר מענטש טאָר ניט זאָגן צו זיין חבר גאָט זאָל דיר געבן וואָס רח בגערשט נויין מפֿטר איז זיין בגער בייז צו טאָן יהודים · אונ וויר ישראל קענן צו בעטן וויז עש זאָל (כל ישראל) גוט זיין ווי וויר זיינן אז די שכינה האָט גזאָגט צו (ר׳ ישמעאל כהן גדול) לוב איך האָט ר׳ ישמעאל גזאָגט עש זאָל זיין דיין רצון אז דו זאָלשט דיך דר באַרמן אויף דיין קינדר ישראל מיט דעם מדת הרחמים ·

אשה אז איין אשה וואָס גיט שווער צו קינד זאָל מן איין דר זעלבגה ניט ריידן פֿון איר עבירות דעשט גלייכן וואָס איינר קראַנק איז זאָל מן ניט זיין זינד אונ זיך דרמאַנן אז וואָכן איינס זיין זינד אז מן היאָל אוך אונזיר זיין זינד ... דר באַרם זיך ... ווערט היטן פֿון אזו אייני זאַכן:

כתיב (מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי) דש איז טייטש דר (רוח הקודש) שפּראַך צו די ישראל ווער וואָלט אז דיין האַרץ זאָל זיין צו מיר גלייך זיין אזו אז איין ברודר וואָס האָט גזויגן איין מוטרש ברוסט · אונ מאַכל שטיט (כי ישיתך ואחיך בן אמך) דש איז טייטש ווען דיין ברודר פֿון איין מוטר ווערט דיך אן רידן צו בייזן דש מיינט אזוי אז די רוב קינדר גראָטן נאָך די מאַמש ברידר דרום מאַכן ער איז זוין גליק אונ ער נעמט זיין שוועסטרש טאָכטר גראָטן די קינדר נאָך איר · זעלברט אבר ווען זיין מוטר איז איין (מלאכה) אודר איין (גרושה) אונ נעמט איין מאַן וואָס איין רשע איז · אונ די קינדר וואָס זי הט מיט איים זענן אוך רשעים זאָל ער ניט נעמן זיין שוועסטרש טאָכטר דען די קינדר קענן גראָטן נאָך יענר ברודר אונ ניט נאָך איים ·

אם ווען איינר טוט איין מצוה אונ זיין מצוה איז לטובה אונ אוט דר מעשה קומט אַרויש איין רעה ווערט איים בצאָלט אויף היטלן באָלדר דהיינו פֿר זיין (כוונה טובה) איז ער מקבל שכר אונ פֿר דען מעשה איין רעה איז אַרויש גקומן איז ער (מקבל פורעניות) דען ער העט גקערט צו פֿרעגן אונ איין עצה האַלטן מיט איין חכם ווי מיר גפֿונן ביי (יעקב אבינו) ער האָט פֿר באָרגן זיין טאָכטער (דינה) פֿר זיין ברודר דעם רשע אז ער זאָל זי ניט נעמן איז זיין כאַנה גוועזן צו גוטן אבר ווען ער העט זי איים וואָל גגעבן פֿר איין ווייב העט זי איים גיקענט גוט מאַכן דרום וואָר ער גשטראָפֿט אז דר (שכם) האָט זי (אנס) גוועזן:

אם ווען איין משה בעט איילם אז ער זאָל איר (שדכן) איין בחור וואָס ער זאָל זער שין זיין אונ זאָל זער וואָל לערנן אוך זאָל ער זיין איין איידם אונ עש טרעפֿט זיך אז איין בחור וואָס לערנט וואָל אוך איז ער איין איידם (נוטאר) ער איז ניט זייער שין אונ איז אַ הטר אונ אוטר זענן (מפֿליר) אן דעם שדכן אז ער זאָל דעם טידוך צו האַלט ברענגן זאָל דר שדכן זי ניט צו הערן וויל איר רעה איז אוך איין טייגן פֿרשון אויפֿט קאָן איין קלקול אַרויש קומן דען ער ווערט ביי איר קיין (חן) האָבן ווערט זי (זונה) זיין מיט אנדרן דרום זאָל דר שדכן פֿון (זונה) זאָכן אַם זיין:

בחור איין בחור וואָס איל נעמן איין ווייב וואָס זי איז אַלט פֿירציג יאָר דר אָכט ירחת שואים הט זאָל דאָ גאָר קיין שדכן זיין דען פֿון פֿירציג יאָר אן ווייטר קאָן זי ניט גווינן איז ער מבטל (פריה ורביה) ·

שדרו דרום הט די תורה (אסור) גוואָרנט אז אי זאָל זיין מוטרש שוועסטר אודר פֿאָטר שוועסטר ניט נעמן וויל דש אז זענן זי עלטר קאָן אויפֿט איל זיין אז ער איז אַלט צוואַנציג יאָר איז זי ווערט אַלט זיין פֿירציג יאָר קאָן ער ניט מקיים זיין פריה ורביה:

וכתיב והא רמייהו די תורה הט גיזאָגט איינר וואָס אַ ערע גיבאָרן נאָך זיין ברודרש טויט טאָר דר ניט ... (ייבום) זיין זיין ברודרש ווייב אז דר טעס זי איז ... אַלט איז זיין יאָר אונ איין טאָג הייסט שון נעהן יאָר אונ איל ... גלערנט זו איין אשה וואָס אַלט נעהן יאָר נאָך איר ... נעמט קיין מאַן ניט קאָן זי שון קיין קינדר האָבן ווען שון זי ... אמן

אמן דר נאך אוג איז די (יבמה) ווערט אלא אום קיין קינדר קאמן הבן האט די תורה פסול גמאכט דרום אבן דר בחור איז נעמן מוזן מלאכה פון קירליג יאר ווען ער קיינר ניט זיין אין דר עלה •

מעשה איינר איז לאווק גנגן אין וויטי לענדר אוג איז דארטן גשטארבן אונ זיין געלט וואס ער האט גיהאט האט ער גיהאט איין (כהון) האט זיין נון גאמאך גאחרן או זיין פאטר איז דרטן גשטארבן אונ האט גלאזט געלט האט דר זון גזאגט איך איל גין נעמן ירושה אוך איל איך איין קויפן זן מיט נעמן דז ער זאל דרטן לעבן אונ דר געליבינר האט דאז גיהאט איין קלענלטן ברודר האט דר חכם צו אים גיזאגט דרום זאלסט החרין ביז דיין ווייב ווערט מוך איין קינד הבן דען דו האסט נאך ניט מקיים גוועזן די מצוה פריה ורביה מוכיר אבן דו ווערסט הכל גין מיט דיין גנים קינד פילייכט מאגט עטן בהונדר דמרטן שטארבן ווערט דיין ווייב מוזן דהמרין מוך (יבום) אודר (חליצה) אונ דיין ברודר איז גנץ קליין דרום זאלסטו החרין ביז דיין פרוא ווערט נאך איין קינד הבן דא קענסטו דיר דיינן גליקליך •

אחד איינר האט ליב גיהאט איין משה האט ער גיפרעגט אויב ער מאג מאן מיר זעהן דען ליט הבין זי גשעטנט אין זי הבן אנהגט זי איז ניט זו שין הבן די חכמים מיט מסור גימאכט צו זעהן זי דען ער ווערט מהרהר זיין אין מיר אוך אייטטו מקבל שכר זיין ווען דו ווערסט זי ניט זעהן דען דער שכר איז זיער גרויס וואן איינר האט נישן המרין צו זיין משה אונ ער פר שליסט זיין אויגן ניט צו זוגין מוזן איר אונ זיין קינדר בלאוט זו גאט מוך גוטן •

איש איינר האט ליב געהאט איין משה אונ ער האט זי גאר ניט גיקענט האט פר זיך זעלברט פר וואונדרט האט ער נאך גיוואלט אויב ער האט לייב זיך עפיס איין עבירה ברענגט אים דר צו האט ער ניט גיזונין האט ער גרחלם מפטר טוט דס גאט או זיין קינדר זאלן זיין גוטן זכיות גניסן דרום האט ער תפילה גטאן אונ האט גזאגט רבש"ע די זאך איז פר דיר פר שפעקט אלש איך הב ליב די משה פ פליבטא קינס מיט אנה זיינר דען איך קאן צו ניט או איין אמרין זאל צו גליקטן טוב בז זאך איז פון דיר זאלסט זיין גיבענטש אב איך וויל ליידן אונ בס איז כישוף זאלסטו גאט אבטל זיין איז דר פון גוועזן או גאט האט בלאוט זיין טובה טוב צו זייני קינדר מטעט זי האט גילאקסהט זי גאט גגעבן :

פעמים חכם אמר איז איין גזר דין אין השמים או פר זאל ליב הבן זיין משה כדי או עס זאל איים איחוס זיין פר פנדרי אייבר דעשט גלייכן פר טערט זי זאל ליב הבן איינס או זי זאל ניט פר פגן נאך אנדרי משגט פרשן אונ דס זוי מוס צו זען :

ומי אונ ווייטרשואט זיין ליב שמפט איז מחשת כישוף איז זיין תקנה או ער זאל גין אין אנדרי שמש אונ זאל זיך דארטן איין ווייב נעמן •

הנה מוב רת אוערט פרעגן וואן זיינר נעמט איין קטנה פר איין ווייב הבן די חכמים גזאגט ער איז (מעט ב) דעם משית וויל ער מיט ניט מקיים (פריה ורביה) פר וואס אען איינר נעמט גמר קיין ווייב ניט קער ער רוק דעם משית מעכב זיין איז דר תיכון דר שאצ נעמט קיין ווייב די ורע וואס פון אים איז דס איז באוס מבר עווי ישראל משטשיט קיינן קטנה איז ער מיט זיין ווילן ומבר די ורע דר מוס מכו וימות מיין ואוור איז ער דר מיטעט מקיים די מצוה פון פריה ורביה אונ ער הלט דר מיט דען משיח דרן מוזרי ופסיק הבן גזאגט דר משיח קען ניט קומן ביז אלי נשמות ווערן צו געבוירן ווערן אוט רען דאר וואס חשבו און כנשמת וואס מין דעם וועלכן דר איז

התלמידים הלומדים זען גזעטן פר איין רבי אסרקן מאמר (יהי רצון) צו איין ווייב זאל טרגן ווערן דס קינד זאל לעבן אמו ניט זאל ני ניט טרבגן ווערן זאגט דר ערכר תלמיד יהי רצון או איין ווייב זאל טרגן ווערן זגט דר ערשטר וואס קומט דרויט וואן דיין ווייב ווערט טרגן וואן דס קינד אונג שטארבן האט דר רבי גירעט גרוסן דר מנדיר תלמיד איז גרעכט (אמה נפשך) וויט דס קינד בלייבן לעבן איז גוט וואן טון דס קינד ווערט שטארבן איז אוך גוט דעם פאטר אונ מוטר דען איט דעם לער ווערן זי מיט גליינס ווערן פון לרות •

אחד איינר האט גגעבין זייני קינדר נשואין נאך דעם (פרט) פון ביי יארן לאשל דס יאר ואמר דר פרט פירלעהן האט ער איין נעמן גגעבן דוד דען דוד האט אוך איין דר זאל פירלערן אבן די קינדר גשטארבן דען גאט וויל ניט הבן או דר נאמן זאל בלייבן או אין טוט פון דעסט ווענן •

כל דר וואס וויל מאכן איין (זכרון) דר זכרון האט קיין קיום ביט וויא עס וואר איין מעשה איינר גלאזט בויען איין שול אונ אים אמר זייער הייסט הבן דס (קהל) גוואלט אוך דר צו אנדר גין אונ איין חלק דרמן הבן האט ער ניט גוואלט כדי או עס זאל זיין איין זכרון אים אונ זיין קינדר איז דר פון גוועזן או זיין קינדר זענן אלי מוש גשטארבן :

אדם איין בחור וואס וויל נעמן איין ווייב זאל ער זיך ברענקן ווייט פון הרהורים אונ לער ער לייט כדי אזו ער זאל זיין קינדר לא דר לייט ווייבר געבן מפט אזל פר אונג איין ווענס טס געזגן צו עטן זייני קינדר זאל ער גאט בעטן או גאט זאל אים בשערן זיין ברעכטס או ער זאל זי חתונה מאכן צו דר לייט דען איר פירן או משה רבינו האט גזעהן או פר קען זידקים אוס קענן קיין אלרים האט ער זי שפלטר פון יתרו מגייר גוועזן כדי או ער זאל ניט זיין אין איין ווייב אונ אוך דר יהודה האט גורס גוועזן או יוסף זאל פר קויפט ווערן קיין אלרים אונ יוסף האט ניט גקענט נעמן איין ווייב אירן צו דרייסג יאר דרום דר דוד המלך דר קומט מהוט פון יהודה איז גרעטט אוך גוואכן צו בקעסג יאר ניט פר יאר :

מעשה איינר פלעגט קיבינג עוסק צו זיין או ער זאל (משנג זווגים) זיין האט ער מיט עין זן לאין שדך גמאן איז עם קתהנך גוואקרן האט ער (נואפה) גלמוט או דר זון זאל נאך טליטא חתונה הבן די לייט גזאגט או די חתונה איין נאך דעם יאר האט ער גענטפרט (כל יומי) האב איך עוסק גוועזן (משדך זווגים) צו זיין דרום בגער איך אוך ניט בו אייך זן זאל הודך איר איין (עיוב) הבן מיינט ער וועט ניט מהרהר בעבירה זיין דס אנדרי ער וועט מקיים זיין די מצוה פון (פריה ורביה) צו אחן זאך זאל און זיין מפטרט לעמה יום הולטן • מבר וואן איין פאטר איין הים מויר פר זיין טעט או ער זאל נאגן (משמש המטה) זיין אין די (שבעה) דס מאר דר זון ניט טאן אוך וואן זיין פאטר לחנוס פיס (לוחה) או ער זאל זיין ווייב (גט) געבן אונ זי איז נויט (ירחת חטא) איז דר זון פר אלאיט צו פאלגן :

איש ווען איינר גים זיין טאכטר איין מאן זאל ער דר זון וואגן או די לייט קומט פון דר (טליה) זאל ער אט זיכר גין אוך זאל צו ניט זאגן צו איר אמן איך וויל איך ניט (טעלן) זיין פירן או דוט ווערטט איר געבן או פיל גשלט הורבאלט איר עטק או ביט

אלבסים רבי׳ די וואס געשטורבן זיין האבן איר. טבילה אויז ווארד
מאן נאך איר ע״ים געבן אודר אוועק איר כוונה ניט (לשם שמים)
דרום זעלן די קינדר אוך ניט גוט. ווען חכם האט זיין זון חתונה
געמאכט האט ער דער זון גזאגט דו זאלשט וויסן אז דיין שווער האט
אבר אויז דרום איין קינד זאלשטו איך פאלגן ווען דיין שווער וועט
זאגן אבר בכבוד האלטן יין ווערד דיך זאלשטו דיך ניט אקנה זיין אונ
זאלשט פון דעשט וועגן דיין שווער ניט פיינט האבן אונ ווען ער וועט
האלטן דיר כבוד אן שאן זאלשטו זאגן שולו ליבה זייט אן כבוד אונ צו דעם
שווער האט דר חכם גזאגט דו זאלשט דייני לוידואיש אבר בכבוד האלטן
אין ווערד איין זון דען פֿאלבט ווערן זי דיך פיינט האבן. אוך אומר דר
חכם זאגן צו דעם אן דו זאלשט דיין ווייב אערן. אבר זי וויל זיך קריגן
אודר איין מרדי עבירה יון דען דר וואס האלט ניט ווייב צו קריג דר
עובר האט איין עבירה אונ ווען רוח פֿארבשט דיך פֿר איר זי זאל דיר
ניט בייז שאן זאלשטו שווייגן אונ זאלשט אן איר קיין זכות גסון
פֿר לייטן סיידן דו זאלשט זאגן פֿר לייט אונ ניט פֿר איר איך האב גרוס
צער אויז איין ווייב שוט כד זאגז לייט זאלן דיך ניט חושד אז דו רידשט
זי אן צום בייז :

לא דר מענש זאל ניט פֿר העלן דעם (מום) פֿון איני קינדר אודר
פֿון זייני קרובים דהיינו ווען אייבס זיין קינד האט איין (מום)
אודר איין (חולשה) אונ עש טרעפֿט זיך איין (שידוך) צו טון איש זיין
קינד זאל ער אוש זאגן דש אונ דש גברעך האט איין קינד אן זיך דען
ווען ער וועט ניט זאגן זענן די (קידושין קען גוטה קידושין) אוך וועט
קיבֿוג נאך די חתונה זיין גרוסה קריג אודר ווען דר זון האט מעשים
חנים אן זיך זאל דר פֿאטר זאגן די אומים האט איין זון אן זיך :

בסוף איין (סוף עדיות) המבן אנדרי חכמים גזוגט (לעתיד
לבא) אז (אליהו הנביא) וועט קומן וועט ער ניט מכשר זיין
די משפחות וועלכי קומן ארוש פֿון פסולים ניאורס ער וועט אוהבן טלוג
אכל שכן אז איר די דורות טערן ניט מגלה זיין די משפחות וואש פסול
זענן. דען עש קומט שרוש איין (ביוש) די משפחה אונ קומט צו גרושה
אחלוקת :

מעשה עש וואר איין מעשה איין חסיד פֿלעגט זיך נוהג צו זיין
אז עש איז אייבר גאנגן איין טאג נאך דר לייט אז זיין
ווייב האט גקערט צו מאכן איר לייט אונ זי האט ניט גהאט קיין (הם)
האט ער בריאור מנחה אתפלל געווען אונ דר נאך האט ער מטאש האטה
געוועזן איט איר אי די זון איז אונטר געגאנגן דש האט ער גטון ווייל אטייל
אייבר ווערן טראגן כמהנט כון איר לייט אונ נאך דעם האט ער זיך אש
געוועזן איט ווארם וואסר פֿון דעם כמאל מרחץ צו אונ איין דעם העאר
וואש ער האט אטאש האטה געוועזן אז ער ניט גמאכנן איין גאנץ טאג
דש האט ער גטאן ווייל (קרי) וואר רדוף אונ פֿיל קינדר קאן מועק
אייבר דעם וואש אן איז ניט נזהר זיך פֿורש צו זיין פֿון איין ווייב נאהנט
צו איר לייט אודר די ווייבר זענן ניט רעכט נזהר איין דר טבילה דרום
זאל דר מענש נזהר זיין דען ווייב אז זי זאל ודקדק זיין איט טבילה :

ארב הוא ווערשט פֿרעגן פֿר וואש אז אייכש זיין ווייב שטארבט
אחג ער נעמין איר שוועסטר ווען שון ער האט איט דעם
ערשטן ווייב קינדר גיהאט אונ די משה וואס איר איז שטארבט אונ זי
האט איט איר גיהאט קעבר טאר דער ברודר זאגיט נעמין זאל דער
טעם די תורה האט (חס) געווען און די קינדר דען ווען ער האט
געוועגט נעמין זיין ברודרש ווייב ווען זי האט קינדר. האט ער דיא
(יתומים) וועל געוועזן אוג האט זיגער ירושה פֿר ברעכט אונ קינדר
האט זיך פֿר זיי ניט געקעטן נעמין זייער פֿאטרט פֿאטר האט איבר
בנק געוועזן זיין זון דרום ווען זי נעמט אבר איין פֿרעמדן קען זיך

אייער פֿאטערט פֿאטר הקנעאין אוך וויער פֿאטרט. אודר זאגין זי קין
בוישטן דרוש זאל דער מענש קיין יחוסים ווי טון :

אחד עש וואר איין עושר אונ דער עושר האט (גלאובגן) וויש
גיוואלט איין בת טובים זי צו נעמין. פֿר איין וויב דען ער
וואר (תקע) בייז דר טרדה אוך איר פֿאטר. אונ וואר איל זיי ניט
(יחוס) געווען אז ער וואר איט איר חתונה האבן בייז בעשׂ חכם
גיוואלט גין דען ער שפראך וויל וועט אין קענין זאגן (טה להה
בעוז) דש איז טייטש אז בייז גאט איז איין (שמחה) דען גאט איז
גאט נויך ניט ליחה וועט אייבר איז (ווטפל) איט קינדר זאל ער אבר
צדקה געמין אונ זאל זיך ניט (חתחתן) זיין איט רשעים. דען גאט
האט געזאגט צו (יחזקאל הנביא) (בן אדם היו לי בית ישראל לסיג)
דש איז טייטש די קינדר ישראל זענן גלייך אז ווית. איין אישונג קופֿר
אונ אייזן אונ בליי דש איז איין (משל) . וויל די גוטי האבן זיך
(מתחתן) געווען איט די ביישי אונ די קינדר האבן זיך ווייטר מתחתן
געווען דרום אז דש סורעפות איז געקומן אוף די. בייזי זענין די גוטי
אוך (אבודה) גווארן דעם צום ערשטן שטיט (כסף היו) דש איז
טייטש זי זענין זילבר. דש מיינט אין גוטי האבין זיך ניט (מתחתן)
געווען איט רשעים נאר דורך מנגרד האבין זיך אשר געוועזן זענין
געבליבן געווארן צו זילבר דרום זאל אין זיך היטן מתחתן צו זיין איט
רשעים :

ראובן האט גיהאט איין טאכטער אונ דער שמעון האט גיהאט
איין היסן אן פֿלעגט דער ראובן צו שיקין מתנות דעם
שמעון האט דער. שמעון גיזייט פֿון רעשט וועגין שיקט איר דער ראובן
מתנות כדי אז איך זאל איך איט אים מתחתן זיין האט דער שמעון
גפֿרעגט איין חכם אונ האט גיזאגט איך וויש איר קיין עצה צו געבין
דער ראובן שיקט איר מתנות אפֿשר שיקט ער איך אז איך זאל איך
איט אים מתחתן זיין אונ איך רעדה איז ניט דער בייז אז איך זאל איך
איט אים אשדך זיין אונ אעשן דער ראובן וויש איר ריין דרוש אונ איך
וויל אים אש זאגין אים ער אויש חרטה האבין וואס ער האט איר גשיקט
די מתנות דרום פֿרעג איך אז די מתנות האבין ניט ווארט (גזל) אונ
אז איך זאל צו אים זאגין איך כיגער די מתנות ניט ווייש ער איר בייז
שאן האט דער חכם אים גיענפֿרט אר ווייש שמאמר דו דפֿשט איין
גראן אפשר שיקט ער דיר פֿון רעשט וועגין ניט אר דש זאג איך
דיר דו זאלשט אים ניט אודה זיין ווען ער וועט דיר רעדן (אכוח)
דעם שידוך זאלשטו זאגין איך קען דש ניט טון אבר ווען דו ווערשט
זאגין איך וויל טון אונ דער אן ווערט זיין אז דו וועשט ניט טון אישן די
מתנות פֿון שילונר וועג איין (גזל) אונ אז ער ווערט דיך פֿיינט האבין
ווערט ער גרילט זיין :

דכתיב ואמלא תגידו לי ואפנה על ימין או על. שמאל דש איז
טייטש דר אליעזר דער קנעכט פֿון אברהם אבינו
שפראך צו דעם בתואל אונ צו לבן זאגט איר אויב עטן וועלט געבין
אייער טאכטר רבקה דעם יצחק פֿר איין ווייב הא אויש וויל איך אין
וועק גין אונ וויל זעהין איש אים איין אנדרן שידוך צו טאן פֿון דעם
לפֿרק איר אז איינר וויל נעמן זיין משה אונ זי וויל ניט זאל גאר זי גיט
נייטן אונ זאל תיכף זיין אנדרן שידוך טון :

אשת איין משראא די ערשטי פֿרייטג טאג קען זי אדמאג
ווערן פֿון לוויי מענשן אבר נאך פֿרייטג אז אז דר
קינד ווערט באשאפֿין קען זי ניט טראגן ווערן איין חכם [illegible] גירעט
איש זיין ווייב איין בעט פֿון שייני מענשן האט ער [illegible] אשוש [illegible]
אויט איר געוועזן בייז אר זי האט זיך [illegible] דעם זיין [illegible] גיטראגן [illegible]
זאל ניט שוהה זיין אוך. ווען פֿרוה גירעט פֿון בייז [illegible] ווייטן ווערט
[illegible]

גיזעהן מז (ליהוך) צו לך געמין ווען מון הט ערכים. אורדשט גירבג
ריכט וחלון מהר זיין מן די זמבן :

מי... ווען אייכר ווניגט מז זיין וויב ליריטגיך קען. אים מוג רירט
ווט מים גוטי רייד. טונ קר שטיט מז צ גילושט צו תשוש הוטה)
ציגו ערניך פעדרין מוג זמל מיר מן. אוטין וומו חבר די מיט אים מן זעגן
די הערך (רבת הלכה) צו מר ווען זי וויט טרקען ווערין פון אלונד.
וומט דש קינר ביז זיין רגזמן זמו מן טהר זיין ר...

רבי חנינא דר רבי חנינא בן דוסא) הט גזר אויגן מון די
(מגרת בת אחלת) דש מז די אוטר. פון הי
(שדים) מז זל קיין נחטס ניט גין מיט מיר (כיתה) טיודן די נחטס
וומט קער צו שבת מוך די נחטס וומט קער צו מיטוומך. דען אין רב
נעלבין ניט מיט די לייט מז די תלמידי חכמים זמון. משמש במטה זיין
מיט זייער וויבר וויט די (מגרת בת מחלת) ניט קענן משכן זינדיגן
צו מיט (קרי) עש זיגן פר המזן מיטן וומט ווערן. מן דרוו עט מוך
יענה וועלט. דש מיז ער קען ניט (משמש המטה) זיין מודר ...
מיט זיין וויב מז זי גווהוט ניט וונ ער גיט. מר קיין גט ניט ווען ...

[illegible]

דר שטמ המפש גמון זיין פמטר הט. גיגטטרבן דרום זמל מג
יך גיש דעם פמעון מט קריגן אג זמל מים גמר ניט ביז גרעכט דען
די זיווגים מיז מן השמים :

מעשה ע' ווטר מיין חסיד דער הט גיהמט מיין ברודר פון
מיין מנדרי שטמט וומז זיין ברודר גקומן. צו מים מוג
טפרמך מין דר שטמט פון וומנט מיך קום הט מן. דיך זייער גוטס
מיט (מעשים טובים) וומט רומ המטט מן דיר. מבר מך מיין זמך
הבן זי זיך פר מזונדרט פר וומט דוח שוט די זמך ניט הט דר חסיד
געטפרט ווען מיך ווי עפיט מיין זמך מן הבן ביז מיך מיך (מיוטב)
מוב מיך ווי קען די זמך מויט פירן הב מיך מיך מטער גוועזן מז מיך
די זמך ניט מוט פירן מיט מיין חילו השם מרוש קומן. מוך ווען מיך
ווער טשמרבן מז מן וויט וויך הבן מיט דר זמך וומט מיך הב מומט
יומ גשמחט מון מיין ממל ניט ווי מיך דרויף גשטרמפט ווערן

אדם דער מעלט מנגזמגן צו זיין. קינדר מודר (תלמידים) מז
מיין גוטי מעשים שמן מיך מודר ...
מודר איין רבי הט גטהן כדי מז זי זמלן דש מוך טון :

[illegible]

[illegible] ווען דר ריין ווֿלן. הט טומט גלשט עוסק בתורה זיין אונ [illegible] בעטן וויא דיר גאט ריין ברחמים לו שיקן דעמט גלייכן [illegible] דרמבן מיט דהיינו אין קומט לו קיין לערנן [illegible] מיין סתרלין ער אוו זיין מיין אוו בייא די [illegible] דר זאל ניט זארגין אוף זול ער זיך ניט סיגופים) אן טאן דהיינו [illegible] פֿאסטן רען ווען דך חלם וועט וויל זארגן מיט ער ניט [illegible] מיט תלמידים אוף דר שתדלין וועט ניט קענן רידן מיט [illegible] הויכת [illegible] טאדן אנדריש דרום זאל אן זיך היטן פֿר דאגות אונ זאל הבן מיין בטחון אוף גאט ·

מעשה עס וואר מיין מעשה מיין חסיד פֿלעגט זיך סגופים אן לו טאן דהיינו אין ווינטר הט ער זיך גלייגט אונ דר ערד [illegible] די פֿליגן אים עשין אונ אן ווינטר הט ער זיין פֿיס פֿריין געטאן [illegible] כלי מחט פֿון אין אונטר בין דש וואשר פֿר פֿרחרין אין גאהרן [illegible] בהעלפֿט אן מיין · הט זיין חבר לו אים געזאגט עש [illegible] דער תורה אך את רמבם (ונפשותיכם מדרוש) דש איז [illegible] זאגט דש בלוט וואש עמך זענט (מורם) עש זאל געאינירט [illegible] מיך פֿרשטן פֿון מייך אונ פֿר וואש ביסטו דיך מקלר [illegible] : אונ טוטש דירזו (עינוים אן) הט דר חסיד גיענטפֿרט [illegible] הב איך אן אייר ניס קיין גרויסי עבירות אן איך זאל אייך זו [illegible] פֿון גיטש אר דער (משיח) אונ גרויש לדיקים ליידן (יסורים) [illegible] ווגין זינר ישראל אונ עש איז ניט אינלך אן איך זאל אן אייך ניט הבן קיינני עבירות דרום וויל איך ניט הבן אז דער משיח מורד לדיקים [illegible] ליידן פֿון מיינט וועגן ניהרט איך וויל מיין ליידן אוף טוא איך [illegible] (יסורים) מיין חסר ליטן דען ווען מיין לדיק ליידיט (יסורים) [illegible] דעם עולם גוט : וויא אירגעפֿונין אז רבי מלעזר ברבי שמעון מורד [illegible] רבי הבן סובל (יסורים) גיוועזן דורך זיין ערי יסורים איז דעם [illegible] גוט גוועזן אז קיין מענש איז ניט גיסטארבין אן זיקלייט אונ אז [illegible] חסיד איז גיסטארבין הט זיין תלמיד גיזאגט פֿיל לייטט איז איין [illegible] (עונט) אויף יענם עולם איבר זיין (יסורים) איז דר (חסיד) [illegible] חלום לו דעם (תלמיד קום איך וויל דיר [illegible] אייזן דיין [illegible] גן עדן אונ הט אים גוויזן אונ טפראך לו אים ווען דו וועסט [illegible] מעשים טובים טון ווערסטו נמך העכיר זילן עגט דער תלמיד לו [illegible] (חסיד) זוייא איז דיין ארט הט דער חסיד גיאנפֿרט דו הושט [illegible] מיין (זכיי) אז דו אוטש איין ארט זעהן אז דר תלמיד [illegible] גיוואלט ווארדן הט ער מיין גרושי שמחה גיהאט אוף די [illegible] וואש ער הט דרהטן געזעהן אונ אוף דעם גרושן גישמאק [illegible] זאל מיין מענש ניט זארגן ווען אויף איש (יסורים) קומן ·

תנה אונזרי חכמים הבן גיזאגט די יסורים וואש [illegible] (טובל) איז אער טובה דעם עולם איין אנדר [illegible] מעשים [illegible] וויא איר גיפֿונן בייא (רבי אליעזר ברבי שמעון) אונ [illegible] (רב) [illegible] זי הבן אוף זיך מקבל יסורים גיוועזן אין די זעלביגי לייטן איז קיין מענש גיסטארבן אן זיין לייט אך תכן ניט ברחמים לו בעטן [illegible] דעגן אונ ווען מייכר איז אוף זיך (מקבל יסורים) זאל ער גאט בעטן [illegible] די יסורים זאלן אים ניט מבטל זיין פֿון לערנן אונ פֿון תפֿלה וויא איר [illegible] בייא רבי אליעזר ברבי שמעון בייא נאכט הט ער אוף זיך די יסורים [illegible] אונ בייא טאג הט ער די יסורים גיקוויטן פֿון זיך [illegible] זי זאלן אים ניט מבטל זיין פֿון (תורה ותפֿלה) [illegible] איבר דעם [illegible] זאל מיין [illegible] רעכט אין אז ער זאל טון פֿיל מלות אונ [illegible] אונ ווען מיילה המלות ריכט מיין מלוה פֿיל לייטן אונ לו [illegible] אוף פֿר לאזט ער די מלוה איז אים הקב״ה (דן) ·

[illegible] [illegible] [illegible] גאט האט בשמן דהייגו מאזן [illegible] [illegible] ברענגט זי גאט לו [illegible] איר גלייכן די [illegible] הבן (מדות) פֿר קערט וויל זי הבן זיך בריאט אז [illegible] (ישראל) לו ער [illegible] סדות דרום זען זי מרויש גישאפֿן ווארדן אוש זיער אחלה כיא (יעקב אבינו) הט זי געהן מרוף גין לו זייער מורט דען [illegible] זען בשמאן גיווארן איט לאייה אדות גוט אונ שלפֿט אונ [illegible] זיך מקבל גוועזן וויא איר זעהן גאט הט בשאפֿן בהמות אונ (חיות) [illegible] זיער עשן איז גראז דש איז זיער גוטי מדה וויל דש גראז קריגן זי [illegible] לו עשן אונ די (מדה רעה) איז וויל אנדרי חיות פֿר לוקן [illegible] עשן זייער פֿליש דר קיגן וויל די אנדרי חיות עשן פֿליש אונ ניט גראז איז זייער פרנסה ניט שכיח דען עש טרעפֿט זיך ניט זי [illegible] לייטן פֿר לוקן אונ זי אוזן הונגר ליידן אוף די פֿליגן הבן (כח) לו פֿליהן אונ זייער פרנסה איז שכיח דר קיגן אערן זי גיגעסן פֿון די שפין אונ די שפין קענן ניט קריגן אוי לייט די פֿליגן לו עשן דעשט גלייכן דר [illegible] מן זיך גוטי (מעלות) ער גיוועלטיגט איבר אוי בשעפֿניש דר קיגן איז די שלעכטי מעלות זי קריגן דש אוש מיט גרושי (טרחות) אונ אלוש מיין דעם גיזעלדן פסוק (על כל [illegible]) דש איז [illegible] [illegible] גאט ברענגט לו משפט אוף [illegible] [illegible] [illegible] גאט איז גוזר אוף [illegible] אז ער זאל זיין [illegible] חלב אונ אז פֿיל ספרים ער [illegible] מורד אז ער זאל (מפֿורש) זיין מיין פסוק אונ אז דר זעלביגר טרייבט ניט אוף וואש ער איז אורדט אונ פֿר העלם די זאך וואש גאט הט אים (מכה) גוועזן דר זעלביגר הט זיין ערשדען דור האלך [illegible] (ס״ד ה׳ ליראיו ובריתו להודיעם) דש איז [illegible] הקב״ה איז מגלה דעם סוד פֿון דר תורה לו די [illegible] פֿרלשן [illegible] אונ ער טוט פֿון [illegible] אז זי זאלן די טורות [illegible] אונ [illegible] אונ וואש די לדיקים גיט מיבל אוף דעם עולם [illegible] אוף איש משפט אז זי זאלן כעשן אוף יענם עולם [illegible] זייער טבר · אונ וואש [illegible] לדיקים גיט וואש אוף דעם עולם [illegible] זי [illegible] לו גאט [illegible] איז מיין (עני) טרייבט אוף [illegible] פֿון דעם [illegible] אז ער [illegible] [illegible] גאבן אונ ער גיט אים אונ דעם רשע [illegible] [illegible] דעם עולם [illegible] אז ער זאל יענם עולם ניט הבן אוף [illegible] ([illegible]) [illegible] ווען גאט [illegible] אוף [illegible] [illegible] קען מיך הבן ווען מיך [illegible] עושר [illegible] פֿיל [illegible] גטאן אוף גרושי לדקות דש זאל [illegible] דען דש [illegible] פֿון דעם לדיק איז בעשר אז אוי לדקות וויא איר גפֿינן בייא דעם (רבי חנינא בן דוסא) דר וואר זייער ארום אונ די גאנץ וועלט איז גיספייזט ווארדן אין זיין זכות ווען שון ער הט ניט גיהאט לדקה לו געבן · אוף דר ([illegible] רבי שמעון בן יוחאי) איז גיגעסן [illegible] [illegible] מיין [illegible] אונ הט [illegible] לדקה געבן אונ [illegible] זיין [illegible] גיטשירגן מיין רעגן [illegible] דש הט [illegible] [illegible] די [illegible] זיין זכות דען דש (עניות) איז גאט לו די לדיקים [illegible] דר [illegible] העט גיהאט עשירות ווער ער [illegible] ניט דיכט לדקה גיגעבן [illegible] [illegible] [illegible] דר לדיק ווער גיהאט עשירות העט ער זיך בגאוה גיהאלטן אוף דש (עניות) וואש די מענטשן הבן [illegible] פֿיל (טעמים) דרויף [illegible] איז הקב״ה וויל הבן אז ער זאל (אושר) זיין מיט יענם [illegible] גאט [illegible] (עניות) · אונ יענם [illegible] אוף [illegible] עשירות [illegible] וויל ער זיך הט [illegible] אוף זיין [illegible] איז [illegible] מיין ([illegible]) [illegible] וויל ער בעט גאט [illegible] אוף [illegible] אום [illegible] איז ניט [illegible] [illegible] גאט [illegible] [illegible] ער זאל [illegible] פֿר [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] אונ [illegible] לייטן [illegible] [illegible] (אכזרה) [illegible] אונ [illegible] קינדר אונ ליידן עניות [illegible]

זי נעמן (אבות) פון זייער געלט אודר ווען איינר ריכט (בגאות) קעגן די עניים אונ זאגט ווער קאן דש אוט שטין איך זאל מרביתן אזו זייער הויז גיוונ טאג אודר אנדר ריגיט ער יוח אונ זיין קרופים גיט ער ניטט אויף די אלי ין ט פאהער דש (עניות) • דרום זאל דער אנגש אן אלי די זאכן נזהר זיין •

לשון ווען איינר דארשט צו טרינקן אונ זיין בהמה איז דארשטיג דא זאל ער צו ערשטן טרינקן אונ דר נאך זאל ער געבן זיין בהמה צו טרינקן • אבר ווען ער הונגריג איז אונ זיין בהמה איז אוך הונגריג זאל ער פריאר געבן צו עסן זיין בהמה •

רבית רוחים צו נעמן האט די תורה אסור געמאכט אין דר טעם ווען די תורה העט (מתיר) געווען רווחים צו נעמן העט (גמילות חסד) נישט געטון אונ ניך איין טעם איז ווען די תורה העט מתיר געווען (רבית) צו נעמן העט דר עושר ניט געהאלט אונ העט זיין געלט געגעבן אף רווחים העט ער ניך גלוגן (דברים בטלים) :

אחר אין שטאט ניט לאזן גיין נכרי זעהן דאס (את) אין קבר איין (סתר) האט גיבעטן זו אן זאל אים עפענן דש (ארון הקודש) אז ער זאל זעהן די (ספרי תורות) האט איין זקן דש גהייסן על דען ער זאגט דש (חזקיהו המלך) האט דיבר גיטראכט ווארן ווייל ער האט געוויזן צו די נכרים די ס״ת אונ דש את ווען עס ליגט אין ארון אוי גלייך וויא איין ס״ת אין ארון דרום זאל אן ניט ווייזן קיין נכרי :

אחד איין צדיק איז געווען קראנק האט ער גיוויינט אונ שפראך ניט פון אייגט וועגן איין איך ווייערט אייל איך האב גילעבט פלעג איך רעם עולם צו שטראפן אז זי זאלן גוט זיין דען משה רבינו האט גמט גבעטן אז ער זאל קומן אין ארץ ישראל אריין האט ער ניט געוואלט פון זיין הנאה וועגן נייארט ער האט געוואלט דש ישראל זוכה זיין אונ גאט האט דעם משה געענטפרט ווען שון דו ווערשט שטארבן האב איך שון דיין תלמיד יהושע אן גיבריטט אז ער ווערט די ישראל שטראפן דען איין צדיק שטארבט ניט ביז איין אנדרר צדיק קומט אן זיין שטאט אבר ווען איין חכם קאן זאגן פון דר תורה אונ ער לערנט זי ניט מיט זיין תלמיד איז אזו אים גיזאגט ווארן (ועמודיה יתפלצון) דש איז טייטש די זיילן פון דר וועלט ציטרן דען ווען דר חכם שטארבט אונ דר תלמיד קאן ניט די זאכן וואש זיין רבי קאן איז ניט פר הנן זיין גלייכן דרום זאל דר חכם לערנן אט זיין תלמיד אלי זיינה זאכן •

בבית אין איין הויז איז גישטארבן איין תלמיד חכם ניט לאנג דר נאך האט זיך געוואלט חתונה מאכן איין דעם הויז האט איין זקן ניש גיוואלט לייבן דען שאול המלך איז אום גקומן אויף די בערג (גלבוע) האט דוד המלך גקלאגט אויף דען שאול אונ שפראך אז אויף דעם ברג זאל ניט זיין קיין טויא אוך קיין רעגן :

אחד איינר האט זיין זון (צוואה) גלאזט אז נאך (שלשים) זאל ער (חתונה) האבן • האט דר חכם גיוויזן זיין פאטרש (צוואה) האלטן מיטאר קיין (כלי זמר) זאלן ניט שפילן :

אחד איינר האט זיין חבר פיינט גיהאט אזו דער זעלביגר חבר גישטארבן האט דער גיזאגט איך גל אים ניט מלוה זיין דען דש אזא אים ניט ניחא זיין האט מיין (זקן) צו אים גיזאגט דרום אגשט אז מלוה זיין סייקן וועג דר (חולה) העט (צוואה) גילאזט דער זאל זיך צו איר ניט (מתעסק) זיין •

מי ווען איינר האט צוואה גילאזט זיין זון אז ער זאל זיין (עבר) (ושפחה) ניט ארויש שטופן אוש דעם הויז האט דער זון נאך זיין פאטרש טויט דעם חכם גיפרעגט אונ שפראך איין פאטר האט איר

זי צוואה גילאזט אז איך זאל זיי ניט (מורדה) זיין אזוש קומט דוך זיין עבירות אין הויז • האט דער חכם געענטפרט דו בישט גירעכט • דען עס איז איין מצוה מקיים צו זיין וואש זיין פאטר לאשט אים (צוואה) ווען (קין חסה) קומט ניט פון דער זאך אבר ווען איין (חטא) קומט בשטו ניט מחויב צו האלטן דיין פאטרש (צוואה) :

האוכל ווען איינר עשט (תרומה) אוזן געווין אזו ער געבן דעם (כהן) דש קרן דהיינו וואש די (תרומה) וואש איז ווערט גיוועזן • אוך אזו ער געבין איין (חומש) דש הייסט פינפט (חלק) אונ פר וואש ווען איינר עשט (תרומה) (במזיד) ברמרן ער ניט אר צו געבן נאר דש (קרן) איז דער תירוץ דער וואש (במזיד) עשט ווען די תורה העט איש גיהייסן געבין דש קרן אונ איין (חומש) העט דער קין תשובה גיטון דען ער העט גימיינט ער העט ניט גיוואלט געבן מער וואש טרעפט אן •

כתיב ולא ידון רוחי באדם לעולם בשגם הוא בשר דש איז טייטש דיא דור המבול הבן גיזינדיגט איינר אוף דעם אנדרן צו גאם וואש איין גזלת איז אודר וואש איינר איז זונה איז זיי ווייב שפראך גאט אויף דר זאכן וואש זיי טרייבן טומן זיי זעלברט אוליט : אונ דער זעלביגר איז זיך ניט מייש איך בעט פון וועגן איין נקמה אונ איך טו זעלביגט די זאך זגט גאט איך ווער איין נקמה גיטון אן דער זעלביגר העט די זאך ניט גיטון אונ זיי טומן טון די זאלן הונדרט אונ צוואנציג יאר דרונג וויל איך זיי אוי מלוה זיין •

כתיב אל תהי חכם בעיניך ירא את ה׳ וסור מרע דש איז טייטש איין מענש ווערט וועלט קלוג זיין אונ ווערט זאגן איך וויל די מלוה ניט טון דען עש איז דר טון שלעכט זיין אודר דער מענש ווערט זאגן איך איל די שלעכטה זאך טון • ווייט דער סוף איר גוט זיין דרום זאגט דער פסוק זיי ניט קלוג קעגן גאט אונ פארכט דיך פר גאט אונ קער דיך פון בייזן דען איר גיפינט דער יואב אונ דער אביתר הכהן • האבן גירטפט אז זיי ווערן העלפן דעם אדוניהו צו דער מלוכה מיט זייער גוט זיין איז זייער סוף שלעכט גיוועזן :

לא דער מענש זאל ניט רידן איין זאך סירן • ער פר שטים גאט ווילן איז דר ביי :

החכם איין חכם האט גיהערט וויא קינדר פון איין גוטן ייחוס זאגט איילר צו דעם אנדרן דרום הורן זון גיב איר די זיך האבן דער פאטר גילאכט האט דר חכם צו אים גזאגט זו איינר קינדר האבן וויסן וואש בן הגולה איז וועגן זי טעלטן פאטר אונ מוטר איז זי איין זינד • דרום זאלשטו זעהן אז די קינדר זאלן זיך ניט פלוכן אודר זייער מוטר :

המגדל ווען איינר איז מגדל איין יתום אודר איין יתומה אונ ער זעהט אז זי פירן זיך שלעכט אזו ער זי שלאגן אונ מוסר צו זיין אז זי זאלן גוט זיין אוך ווען איינר זעהט אז זיין קינד אודר פרעמדר זינדיגן זאל ער ניט פר שווייגן אונ גאט ווערט איין בלאגן זיין לון וואש ער טרייבט זי קיין חנופה ניט :

בכל איר וועגן זאלסטו גידענקן גאט אוך • ווען דו אין ארחן ביסט אודר אין בית הכסא זאלסטו גידענקן די טובה וואש פון דייא ארויש גיט אונ שטינקט ווערשטו אונטר טעניג זיין אונ ווערשט ניט אויס זיין אבר יענם אז דו ווערשט זעהן דו בישט בלוט אונ איטשאנק זו גוט ווי יענר איז אונ דו זאלשט קיין דברים רעים רידן אזו איינם וואש פארכט זיך פר דיר אונ קען דיר • דיינט ענטפרן דו זאלשט גידענקן ווען איך ווער דש גירעט איין אנדרן וואש פארכט זיך ביט פר איר העט זיך יענר אן איר נוקם גוועזן אבר די פארכטן זיך דיר צו ענטפרן ווערן זי גאט בעטן איין נקמה דרום זאלשטו דיך היטן צו ריד-

די זעלביגי דברים בטלים :

שני לויז נאכן אין דר מענש ביטוק מקבית הכסא והדהר לו זיין ענטפר דברי תורה ווערן הרהר בליבה דרום זאל ער ניט אין אן הבן זיין פרנסה מוזר אשה וותן מיזל ער לערינט מורד וועלן ער תפלה טוט גיפרט אז ער גיט אין בית הכ אז זאל ער דרמן והרהר) זיין אונ ער זאל מיביג דענקן אן גאט אונ אמט פר איין זאכן ער זאל ימד טאן אונ זואט ווירד גאט זאל ער ניט טאן .

ראיתך אין דר זעלביגי טעה אז עס ווערט נגד אוג דעם וויטאן אז ער זאל שטערבן ווערט זיין אזו פר פינטלרט ... פר שטאפט אונ עס גיט איין ברגו פרויש ... וויפ שטערבן דרום זאל ער אבר לייט תשובה טון .

בריב הביטו אלוהי הרו ופניהם אל יחפרו דס איז טייטש זוגט צו גאט ווייל עס ווערן דער לייכט אונ חייער כנים ועט ... פר טפאני אומרי חכמים הבן געזאגט אין די לעהן טעג פון ראש השנה) ביז יום כפור ווען מייגר לינט איין ליכט אן וואס קיין ... אונ דס ליכט ווערט ניט פר לאשין דס איז איין סימן ... ער זיצט דס יאר לעבן אונ זיין ברוג גיט אורויש רעד ווייט לעבן כדי אז קיין מזיק זאל אין ניט שעדיגן אונ אמט פר איין . פרנסה ער ... דס יאר הבן . אוך ווען איין גזר איז אז ער זאל קראנק זיין גיט איין (פרוג) ווחיש רורך וואט זאל קומן די קרענק אונ דורך וועלן ער ווערט גיהיילט ווערן :

עזרי די (יו״ר) איז דס קלענסטי לויטן אל (אותיות) דרמט ווייזט ווען איינר קומט אין מזו איין שטאט וואס אן קען איס ... אונ די לייט מיינן אז ער קאן לערנן אונ זי ווילן איס (מכבד) זיין זאל ער זאגן ווייסט איך ניט מכבד דען איך קען ניט לערנן דרום הייסט דס אות (יו״ד) ווען איך גיב איין ה״א דר צו מאכט עס (יוד״ה) דס איז טייטש פר זאל (מודה) זיין דען ווען איינר מיט זיך (מלבוש) איז איס גלייך אזו דרום גיט זיך פשוטה לייט ... מתקן מיט גרושי פייני בריות אוך הבן זי (מושיה) דס מאכט אייל זייער פטר המכן זיך (שפו) גיהאלטן דרום גיט גאט זי עשירות אז (רחשים) זאלן זיך זיט זי אשרך זיין אוך גיט גאט עשירות אז אייני ... אן המזייער עושרן פר ניטט גיהאלטן אונזייער עושרן זאגן ביים דעם עולם מכבודה געוועזן אונ הקב״ה האט פיינט אז אן זאל מכבדה זיין אין בשעפליש דען ווען אן האט איינם פר שטייט האט אן רפס שטין ... מכן מורד דס המלך וואס אן האט דעם פר שטייטן דרון גיהאלטן האט אן אוך בהאלטן כדי זא עס זאל די קרבנים קיין בושה זיין אונ זורדי משפחות זאלן זיך ניט בגאוה האלטן קעגן דר משפחה פון דעם פר שטייטן דרום גיט זיך די קונדר פון די פייני בריות המכן דעם דלות וייל זייער עושרן המכן זיך המפרטיג גיהאלטן אונ מופס גיט זיך אז רשעים המבו די מושלה אונ טומן כיוו די לייטן וייל די לייטן המבן תחילה ... גיהאט נאך דעם רשע אונ המכן ... געוועזן אן די גוטי לייט זי גאט ... ער דר רשע איז מיבר גיוו אווזל אונ טוט זי כל מעשים רעים אונ זי המכן שון קיין בח נאט לו ווערן איס אונ מולט טרעפט זיך זיין נס דעם רשע דס טוט גאט אין זכות פון זיין גלערן אוך שיקט גוט איין נס אן לעתיד דהיינו וואט דר נאך שערט זיך פון זי איר גפינן איין ... אין איין שטאט זאגן געוועזן לוויי אייגר וואר איין צדיק אונ דר אנדרר וואר איין רשע אז זי ... ווען לאך געוועזן איינעי קינדר וועגן זי גיגאנגן ווייט אנדרן ... צו רען ... המכן ... דס איז ... וואס ... פון ... זי ... די נחיים ... אונ זייער הויט אונ ... גיפאלן אונ

ענן דאך לעבן גיבליבן איז איינר דר נאך געגאנגן איז דר צדיק אונ דר אנדרר וואר איין רשע אונ דר רשע האט דעם צדיק זיין קינדר ביז גיטטן דרום האט גאט דעם רשע איין נס גיטאן כדי אז ער זאל לערנן טאן דעם צדיק זייני קינדר אז זי ווערן גיהרגן דען איר גפינן אז גאט האט מיבר גלאזט פון די מוות וואס אין ארץ ישראל זענן גיוועזן כדי אז די ישראל ווערן גיהרגן ווערן די זעלביגי מוות מיבר ... מושלה המכן .

ירא דר מענש זאל געווייטליך זאגן (יהי רצון) עס זאל זיין דר וויל גאטס אז איר זאלן ניט גיהרגן ניט קענן גאט אוך ניט קענן לייט אוך אנדרי זאלן ניט גיהרגן אונ דז גאט זאלט מיש אלקן אונזרי זינד פון איין נאמן וועגן :

אם ווען איין מענש גיט אונטער וועגן אונ איינר קומט איס איין קגן אונ טרמגט מוך זיך איינאטאן זאל ער איס אס טרעטן אויט דעם עוג ווען שון אן דר ווייט פון דעם וועג איז לייזיג אונ קיין אוך ווענן איין (נכרי איס אקיגן קומט זאל ער דס אוך טון ווען טון ער טרגט אוך זיין (משה) זאל ער דאך אוועק טרעטן ווערט ער המכן (חן) אן לייטנס אויגן אוך אין גאטס אויגן :

כתיב (והיו לאותות ולמועדים ולימים ולשנים) דס איז טייטש גאט האט בשאפן די זון אונ לבנה אז זי זאלן זיין איין צייכן אז אן זאל איין צו רעכנן די טעג אונ יארן געגן מהער אמט אל איין טובה די זון טוט די לבנה דען די לבנה האט קיין ליכט נייערט וואט די זון לייכט אן איר אזו לייכט זי אוך דעם עולם אונ די זון איז די (מלבוש) איט איר ליכט אוך די צדיקים ווען גאט גיט איינם עשירות קער ער די אנדרי צדיקים כבוד אן צו טון אונ זי די גדולה צו טיילן :

ישע עס גיט זיך איינר איז מתפלל אונ ווערט געגטפרט דהיינו זיין תפלה ווערט אן גנומן אונ מוסף ווערט די תפלה ניט אן גנומן ביי זיין מתפלל וויא דר טעג דר ווארט זיין תפלה ווערט אן גנומן דר זעלבגר המט זיך גווים אלבר געוועזן עבן זיין צדיק האט נער גהאט אונ ער הט אוך איס מתפלל געוועזן ווערט זיין תפלה אוך אן גנומן דען ער איז מקיים (ומקבלת לרעיך כמוך) דס איז טייטש דו זאלסט דיין חבר אזו ליב המבן ווי דיך זעלברט דרום זאגן איר אין דר (שמונה עשרה) רפאינו בלשון רבים היינו אונז בעטן איר אוך כל ישראל דען דר אמט זיך איז ורחם אוך יענס אונ בעט פר איס דר ווערט אוך דר בארמט פון גאט מבר ווען ניט ער בעט פר יענס איז ער גיגליכן צו איין בהמה דען זי פרעגט ניט ווען די ... די בהמה יטרים ווער דרום זאל אן פר יענס אוך ביטן .

אל תהי חכם בעיניך ירא ה׳ וסור מרע) דס איז טייטש זייא ניט קלוג קיגן די חכמים זייער דיך פערכט דיך פר גאט אונ קער דיך אם פון בייזן : דהיינו ווי איר גפינן איינר האט אן גנאם זיין אשה אוך דר לינקי זייט פון דר טיר דען פר טפרעך ווען אוך וויל עסקן די טיר קומט איין קנים גלייך צו דר אשה מבל פון דר ריכטי זייט קער איך מחעק דרום איז ניט ריכט אז די אשה זאל זיין אוך דר רעכטי זייט מבר ער איז ... סועה דען ער וויל קליגר זיין אונ גרה חכמים המבן גיזאגט אז די (אשה) אונ דיא קנו זיינן אויף רעכטס המכט :

לעולם איביג זאל דר מענש קלוג זיין אין גיראת שמים אונ מחשבה זאל זיין צו גאט אונ ער זאל זיך בהעפטן אן זיין גיבאט אונ ער זאל טון צו פאון לייטן אונ איין עס דר קאן ... צדקה טון זאל ער טאן מצות ווייט זיין גוט ווערט אים די גאט זיין אן זיין זכות ... מכרה אזן צדקה געבן ... גלייך זיין ... [illegible]

[illegible]

כתיב (עטרה אשרי ירא ה' במצותיו חפץ מאוד) דש איז טייטש עוואל דעם מענטשן וואס פארכט זיך פאר גאט אונ ער בגער זייער צו טאן זיין מצות דען עש גיט זיך מיינד וואש גאסט מיך זייער צו טאן מצות אונ צו לערנן ניטשאר ער איז (טהור) נאך זיין כוונה בעט ער תמיד איז גאט זאל אים צו פיגן זי צו טאן אוך איז מיינר וואש זיך איז (אומר) לו טאן די מצות אונ ער פרעגט נאך זיין כבוד ניט אוך טוט ער מצות מיט זיין געלט די זעלבגי איז זייער וואול

אשרי אין דען מיברשטן פסוק שטיט (חפץ מאוד) איז טייטש ער בגער זייער צו טון די מצות דש ווייזט מיינט וואש איז בלער אונ ער טוט דאך די מצות איז אים וואול

אל דר מענטש זאל ניט (רודף אחר הכבוד) זיין דהיינו ער זאל זיך ניט נייטן אז ער זאל זיין איין (רב) אודר איין (פרנס) דען דש (רבנות) ברענגט איין אין דר ערד אריין דען פיל צדיקים וואש זענן (ראשים) אונ אז די לייט קומט פון די אנדרי צדיקים אז זיי זענן (ראשים) ווערן ווען די זעלבגה שטארבן: דרום זאל מן זיך ניט ניטן צו איין כבוד:

גבר אונ זו איין צדיק וואש איז (מפורש) די ריד פון דעם אנדרן צדיק דהיינו איינר האט איין ספר אונ אן פר שטיט ניט וואש אין דעם ספר אונ קומט דר אנדרר חכם אין מאכט איין פירוש אף זיין פרשה די זעלבגר שטארבט קומט יענר צדיק וואט דש ספר האט גימאכט אים לוייגן אונ טוט אים יכבוד אן אונ גיט אוך פר הקב"ה אונ איז (אילין) צו אים אן דש גאנצן לבר ווען איין צדיק האט איין ספר אונ דר אנדרר קומט אונ קריגט אף זיין ספר אונ ניט איט מאת דען ער איל ווייזן אז ער איז איין (חריף) ווען דר שטרבט קומט יענר צדיק אוף אים:

תש עס גיט זיך צדיקים ווען זייער לייט קומט אז ניזמן שטארבן וואש זי זיך זייער הענט אונ זאגן דש קאפיטל (מזמור לדוד הבו לה' בני אלים) גאר מיט אונ דש קאפיטל וואט זיך חויט מיט דעם ווארט (שלום) דען ווען איין צדיק שטארבט גיהן אים אנטקיגן דרייא כתות מלאכים אונ זאגן מיט שלום זאל זיין דיין קומען: אונ גאט גיט אים אוך שלום דרום וואשן זי זייער הענט די זייל דר מיט מיט וואש דר מענטש קומט אוף דעם עולם הזה דעם גיט ער אוועק אז ער ווערט גיבוירן וואשט מן אים אוך אז ער שטארבט וואשט ער זיך:

האב ווען דר פאטר וואש (צוואה) זיין זון אז ער זאל זיין וויב גט געבן אונ זי איז גוט ער האט אין אודר ניט גיפונן איין שענדליכי זאך ברמוך ער זיין פאטרס (צוואה) ניט צו המלוך:

האב ווען זיין פאטר וואש אים צוואה אז ער זאל נעמען זיין ברודרס שוועסטר אונ דר זון הט זי ניט (חשק) צו נעמען וואר ער זיך אז ער ווערט זי נעמען ווערט ער ניט פיינט הבן אודר ער פארכט זיך ער ווערט וואל זינדגן מיט אנדרי חיבר ברומן ער ניט צו פרעגן נאך דר צוואה אונ אפן דר פאטר וויש אז ער הט זי ניט ליב אונ ווען ער ווערט זי נעמען ווערט ער אים פאלגן דאך יאנען דר פאטר איין עבירה ווען זיין פאטר הט הגלה אז דר זון הייסט אים עפיט טאן זאל ער ניט פאלגן דהיינו ער וואל גין ביי נאכט אין דר פינסטר אונ ער ווייסט אז דר פאטר הט זיך דר פון זאל ער זאגן צו זיין פאטר מויב רוח ווידלעשט גיט איך איר:

במי ווען איין פאטר אונ מוטר קריגן זיך מיט זיין וויב אונ זי עד ווערט זיך פון טרייכן וויישט ער אז זי ווארט זיך מיט אים קריגן אונ זי ווערט ניט וועלן איינו אים צו [illegible] גין זאל ער ווייגן: ווען לא ווי קריגן זיך אונ זי בוייזן (בעט) זאל מוסט דיך נאכן זי מט מיישן אוך שפן זיין וויב איין נעם זאל ער ניט מיט [illegible] מין דר לייט (מ[illegible])

(הוסה) זיין זון טון זער (בעט) איז ניט [illegible] שון

אם ווען פאטר אונ מוטר היישן בגם זון קיין וויב נעמען [illegible] ער זאל זי ברינגן מוטין ווי ניט ריכט [illegible] ער זאל [illegible] יענען אונ זאל ביי זי זיין אונ אונ זיין פאטר אונ מוטר גען גלט אונ [illegible] דר שטאט קען ער קין וויב קריגן זאל ער ניט מאען גיוואן ער קען פר דינן נאר וואש ער קען געבן צו עשין פאטר אונ מוטר אונ [illegible] איט איין וויב נעמן איט ער ניט קענן גיזאגן זיין פאטר אונ מוטר זאל ער פאטר אונ מוטר פאלגן ווען פאטר אונ מוטר זעהן אז דער זון וויל נעמען איין וויב וואש ניט גוט איז זאגן זי איט ווערן אונ ווען פאטר אונ מוטר היישן אים געבן איין וויב פון זו משפחה וואש ניט גוט זענין ווילאייי שיקן געלט אונ דער זון וויל נעמען פון איין גוטי משפחה וועגשן זיין פאטר אונ מוטר זענן ברוגז אוף אים זאל ער אז ניט פאלגן וועל זי וועלן הבן איין חוט רעכט:

איש אמו ואביו תיראו) דש איז טייטש אן זאל זיך פארכטן פר פאטר אונ מוטר אונ עס שטיט תיראו דש איז טייטש עטן זאלט איך פארכטן ווייטש אן נוך צו פאטר אונ מוטר זאלן זיך פארכטן צו דר לערנן זייער זין אז ער זאל ניט אורך זיין [illegible]

איש אין דען מיברשטן פסוק שטיט דער נאך (ואת שבתותי תשמרו) דש איז טייטש איין שבת זאלט עטן היטן דש איז די תורה מזהיר פאטר אונ מוטר זאל ניט לאזן זייער קינדר [illegible] שבת [illegible]

שגיא כח לא מצאנוהו) דש איז טייטש מיר גיפונן ניט אז הקב"ה הט ישראל איין כח גטאן איט די מצות אונ ווערטש פרעגן גזל אונ זנות איז דען מענטשן יום איין כח איז דר תירן [illegible] גאט ווער ניט גיבאטן גזל אונ זנות העט דער עולם קיין קיום גיהאט איינר ווער דעם אנדרן גיהרגת אום גלט ווען [illegible] זנות וועגן דרום וויל גאט ניט בשווערט מצות זו זאל [illegible] ניט שווער [illegible] זיין קינדר:

האב ווען איינר גביט זיין זון אז ער זאל טון [illegible] זאך וואש ער וויל הבן צום ערשטן זאל ער אים [illegible] הינטרשטן גביטן דען איך גיפין הקב"ה האט גבאטן משה רבינו אוף דר מלאכה פון משכן אונ דר נאך אוף שבת אונ משה האט די ישראל צום ערשטן מזהיר גוועזן אוף שבת אונ דר נאך אוף מלאכת המשכן אוך אוני חלוות וואש דען מענטשן טרויט ווערט דר הינטרשטער [illegible] פריער מקיים:

אדם איין מענטש וואש ער ווייסט אז זיין קינדר הבן זיך ליב אז קריגן זאל ער זעהן אז ער זאל [illegible] ניט ברענגן צו קריג דעשט גלייכלאיט דר ירושה זאל ער זאגן איין [illegible] ער נאך [illegible] ער זאל מאכן איין מעטרופיט פר עדים מגעט זאל ניט פרוט קומן [illegible] מחלוקת לאיטן זי אז ער דש טוט איז גזאגט [illegible] פסוק (והוצא כמו תו לדיק) דאש איז טייטש [illegible] נאך זיין טויט דר צדיק:

אדם איינר וואש האט קליינע קינדר אונ [illegible] זיך זאל ער וועהן [illegible] איז [illegible] זאל ער זיך [illegible] ער זאל [illegible] טון [illegible] עולם [illegible] זאך זאל ער ניט [illegible] איך [illegible] דיין [illegible] שטר די זאך ניט טון:

אדם איינר [illegible] זיין פאטר אונ מוטר כבוד אן [illegible] בזירך אונ [illegible] זיך איט [illegible] זיין פאטר כבוד אן גיטן [illegible]

שטעמטר דורך דעם. האט דר פֿאטר צו ער געהאט האט ווײן חלק געזאגט דרעם זעלביגן דאס טויט דײן פֿאטר. אונ אוטר כבוד אונ כישט זיך אודער מיט דינקוות וואס דאס פֿלוכט דײני ברידר אונ שוועסטר ווען דײן קללה האט מקוים געווארן האט דײן פֿאטר אונ אוטר גרויש צו ער האט זעה דר עשו האט זײן ברודר יעקב ניט געוואלט דר טאגן וויל זײן פֿאטר יצחק האט געבעט כדי אז כר זאל אים ניט אן טאן צו ער דרום זאלשטו דײן פֿאטר אונ אוטר אוך ניט פֿלעכ זײן :

אם שען איינר האט אײן פֿאטר וואס ער גוט איז אונ ווען אן גדענקט זײן פֿאטרש נאמן האט דר זון בושה זאל אן ניט גדענקן זײן פֿאטרש נאמן פֿר אים :

איש אײן מענש איז גוואן אײן אײן שטאט אריין האט אן אים כבוד אן גטאן וויל זײן פֿאטר איז אײן צדיק געווען האט איינר געזאגט צו די שטאט לייט עט טוט ניט רעכט וואס איר טוט כבוד אן אים ווען שון זײן פֿאטר איז אײן צדיק געווען אבר וויל ער זעלבשט איז ביז קער אן אים קײן כבוד אן צו טאן דען עס איז אײן חילול השם אז אן טוט אײן רשע כבוד אן אוך ווען אײנס זײן פֿאטר טוט אײן אלמנה וואס די אלמנה איז אשה כשרה בייא לייטן זאל אן ניט גדענקן זײן פֿאטרש נאמן פֿר אים אונ ווען דר זון אײן עושר איז זאל ער ניט לאזן זײן פֿאטר טאן אײן אלמנה כבודה ניירט ער זאל אים געבן געלט אז ער זאל טון אזו אײן אלמנה וואס ערליך איז אונ ווען דר זון וויל אים געבן זײן פרנסה כדי אז ער זאל די אלמנה בטיה ניט טון אונ דר פֿאטר וויל אײן אלמנה ניט לאזן טוט ער אײן עבירה אן זײן זון :

אדם אז ווײניג מענש וואס האט פֿײן שליצליך צו נאמן זאל אן פֿר זײן זון ניט גדענקן זײן פֿאטרש נאמן :

מי איינר וואס גיט אײן אזו ארט וואס דארטן איז סכנת נפשות אז ער ווייסט אז זײן פֿאטר אונ אוטר האבן צו ער איז אײן אלוה ווען ער אנברקומט דאס ארט אז זאל שיקן אײן שליח צו זײן פֿאטר אונ אוטר אונ זאל זיא לאזן ווישן אז ער איז בשלום פֿארט גקומן אז זיא זאלן קײן צער האבן :

כבר די חכמים זענן געזעסן האט איינר גפֿרעגט זי פֿר וואס ווען איינר שלאגט זײן פֿאטר נאך דעם טוט אען טון אמלט אים אײן וואונד איז דער זעלביגר פטור אונ ווען ער שלעט זײן פֿאטר איז ער יוא חייב האבן זיא געענטפֿרט וויל די קללה גיט אוך דר נשמה אונ די נשמה לעבט אפֿילו נאך זײן טוט :

כתיב יראת ה' ראשית דעת) דאס איז טייטש די יראה פֿון גוט איז דאס בעשטי ווישן שמעט דר פסוק לערנט אונז אז דר מענש קער צו פֿירן זײני קינדר אין גוטן וועג אונ דאס זאל ער ליב האבן אז זײן קינדר זאלן פֿרום זײן אבר אלוש ער האט ליב זײני קינדר ווען זי האבן קײן מעלות ומדות טובות ניט די אהבה האבן אלי בשעפֿניש דען איר זעהן אלי בהמות וחיות אונ עופֿות האבן ליב זײערי קינדר אונ וואס קומט ארויש ווען ער האט ליב זײער גון וואס דער פֿון איז ניטש ניירט ער איז (מדריך) זײן קינדר צו תורה אונ מצות דאס איז אײן קיום אוף אייביג אונ ער קער זיך צו באזארגן אז זײני קינדר זאלן ניט ווינדיגן קיגן גאט ווייא איר געפֿונן בייא דעם (איוב) ער האט זיך איאר באזארגט אז זײני קינדר זאלן ניט זינדיגן דרום האט ער גיברענגט קרבנות פֿון זײערט וועגן אונ אז ער דאס טוט איז אים וואל בעולם הזה ובעולם הבא :

מפני שיבה תקום והדרת פני זקן) דאס איז טייטש פֿר אײן גרויא גראין ווײש זאלשטו אוף שטין אונ זאלשט חשיגן דאס פנים פֿון דעם אלטן אפֿילו פֿר אײן ישראל זאל ער אוף שטין דאס געבן אים איבר זאלן אוך אפֿבר זײן גקײם נאבר ווײטר כבוד זאל זײן

והזהיר הקב"ה האט געווארנט אז אן זאל די זקנים כבוד אן טאן דרום ווען אײן זקן אונ אײן בחור שטיין בייא אנדר אונ דו האשט עפעס צו פֿרעגן זאלשטו ניט פֿרעגן דען בחור ניירט דעם זקן דען עס גלייכן אײן פֿאטר איט אײן זון ווען זי שטיין צו זאמן זאלשטו ניט פֿרעגן די שאלה דען זון ניירט דעם פֿאטר דען אין גיפֿונדן וויל אברהם אבינו האט געלעבט האט גאט ניט גירעדט איט יצחק זײן זון אוך זאל יצחק האט געלעבט האט גאט ניט גירעדט איט יעקב אוך אזו אײן סעודה ווען דר רב זיצט איט זײן תלמידים זאל אן געבן דאס בעשטי אכל פֿר דעם רב אונ ווען זיא פֿאטר איט זײן רבי זיצן אוף אײן סעודה זאל ער פֿריאר געבן פֿר זײן רבי אבר ווען זײן פֿאטר האט געלערנט דעם רבי אז ער זאל איט אים לערנן זאל ער פֿריאר דעם פֿאטר אכבר זײן אונ ווען ער ווייסט אז דר רבי זיצט אוך אים ברוגז זײן זאל ער דעם רבי פֿריאר געבן כדי אז ער זאל אים ניט פֿלוכן אונ דעם פֿאטר ווייס גוויש ניחם זײן אז זײן זון זאל ניט פֿאר פֿלוכט ווערן פֿון זײן רבי :

אדם אײן נורם חשוב וואס ער ווייסט אז די לייט שטיין פֿר אים זאל ער גין אין אנדרן וועג אז ער זאל ניט אטריח זײן לייטן דרום שטייט נאך דעם פסוק (והדרת פני זקן ויראת מאלהיך) דאס איז טייטש אז דער זקן זאל זיך פֿרכטן פֿר גאט אונ זאל דען צבור ניט מטריח זײן אוך קער אן אוף צו שטין פֿר איינס וואס טוט אײן מצוה ווען שון ער איז אײן עם הארץ דען איר גיפֿונן די לייט וואס האבן גטראגן די בכורים קײן ירושלים איז אן פֿר זי אויף גשטאנען אונ אז האט זי כבוד אן גיטאן דרום זײן דר לייט ווען איינר איז עוסק אין אײן מצוה זאל אן פֿר אים אוף שטין :

שנים צווייא וואס וואונין אין אײן שטאט אונ איינר איז רעכט ווערן בכבוד אן טאן דהיינו דר אײנר ברודר וואטר אונ דר אנדרר גיט אים ברענגן וואטר פֿון דר ברונ אונ עס איז ניט זײן כבוד אז ער זאל דאס טון זאל דר איינר ניט לאזן אים גין פֿון זײנט וועגן:

אחד עס וואר איינר דער איז געווען אײן עושר אונ האט גיהאט אײן זון ער וואר אוך עושר אונ דר פֿאטר איז געווען אײן קאצן דרום האט ער גאר ווײניג געגעשין האט דר חכם געזאגט צו זײן זון ווען טון דײן פֿאטר האט עשירות זאלשטו אים געבן צו עשן פֿון דאס דײני ווישטן זוכה זײן לעוה"ב :

מעשה עס וואר איינר דר האט אפרנס געווען זײן ברודר אונ זײן שוועסטר איט אירי קינדר אונ ער וואר זײער דבן אין אײן טיש צו עשן פֿלעגט דר פֿאטר ברודר די זום צו זופֿין אונ דאס פֿלייש האט ער געזעט די שוועסטר איט איר קינדר זאלן עש עשן אונ געליבי לייטן דרום האט דר פֿאטר זײן וויב גנומן אונ האט איט איר גהאט זין אונ טעכטר אז די טעכטר זענן גרויש געווארן האבן זי געטון אים איין לאמה ווייל ער פֿלעגט איט זײן שוועסטר צו טאן דהיינו זי האבן אים גגעבן צו עסן דאס פֿלייש אונ די ירקות האבן זי געגעסן אונ האבן אים גיזאגט גוטי עסן שרייא אונ וואס ער האט איבר גלאזט האבן זי ערשט געגעסן דאס האט אים גאט גצאלט (מדה כנגד מדה) דרום קער זיך דר מענש אײן רואה צו נעמן אז ער זאל ראות האבן היבר זײני קרובים אײדער ער מכלכל זײן גוטן לון :

מעשה אײן (עושר) האט גיזאגט צו זײן זון אז דאס ווישט נעמן די מצוה כלולית וויל איך דיר געבן צו פֿאל געלט אונ אז ער האט זי גינומן האט דער פֿאטר אים דאס געלט וואס ער האט צוגיזאגט ניט גיוואלט געבן האבן די לייט גיזאגט צו דעם זעלביגן זון דוא מעגשט דײן פֿאטר לדין צו דעם בית דין אז ער זאל דיר דאס געלט געבן דען דוא קענשט ניט לערנען דר צו וויל דוא ווארשט זין דאס דרנעזה

מיט אירן פֿאָטער

מתנות הגדולי' גיענפרט מיך וויל איין פאטר קיין לער לאז טון אוך אזוג ווען איים נויש געבן איין שבועה אונ פליבט איט ער יאז שווערן וויל מיך גורם זיין איין פאטר איין קללה דרום קער דער מענש גיוואורנט זיין אז ער זאל זיך מיט זיין פאטר ניט לדון צו קיין בית דין וואכל שכך צו לאזין שווערן :

עס אחר איין עושר אונ דש הויז גיזינד פלעגין דענק (עושר) צו בגנבן זיין געלט איין זון הט די זאך דער שכירט האט ערט זיין פאטר גיזאגט הט ער איים אן גישריען אונ שפראך די זאך איז ניט. אזור הט דער זון גיפרעגט דעם חכם אויב ער מאג ביים זיין פאטר גנבן געלט אונ דש געלט זאל ער לאזין ליגן ביי זיך אז דער פאטר. ווייט בדערפטיג זיין ווייט ער איים אס געבין דען דער זון הט זיך גיפאר פטן או דש הויז גיזינד ווייט איים בגנבן ווייט נוים ניטט איבר בלייבין אונ דער נאך ווייט ער זיך וויא ניטט האבין אפרנס זיין האט דער חכם איים גיענטפרט דוא זאלשט זאגין דיין פאטר אז דו כעוושט ביי איים הט דר זון גיזאגט צו דעם חכם וויא קען איך דש זאגין פר איין פאטר ווען איך ווער ביי איים נעאיין הודרט גילדן אונ ווער צו איים זאגין ווייט ער זאל גיבן אויף אלי זאכן וואש איך פעלט אונ ער ווייט איר ליט אזל זיין ביי איך ווער אוזין אום קערין אלש הט דער חכם אשיב גיוואזין דוא אושט דאך די זאך טון וואש איך הב דיר גיזגט הט ווער זון גיזאגט גאט וויש אז איך שטעהן ביי איין פאטר איז ניט וויל איך ביד אדן נטארט עס זאל איים גוט זיין צו דעם סון דען איך ווייש גיוויש אז ער ווייט בדוות ווערן אונ זאגט ווייט איין פאטר טון ער איט אוזין גין בעטלן הט דר חכם גיענטפרט אז עס איז יוקאו אונ דוא טושט די זאך איט חלאה אז דיין פאטר זאל גוט זיין דרום טושט אויך רעכט .

ורא דר מענש זאל ניט אזלין זינדיגן זיין פאטר נאך זיינם טוט דהיינו זיין פאטר הט גישריבן איין פירוש אויף איין ספר אונ דר זון ווייסט אז דש פירוש הט זיין פאטר ניט גיאוכט נייארט איין אנדרר הט דש פירוש גיאוכט אויף דעם (ספר) אונ דר פאטר האט איים (לווסה) גיוועזן אז ער זאל אן לייבן אז דש פירוש הט ער גיאופט זעלבשט כדי אז ער זאל איין (שם) האבן זאל דר זון דעם פאטרט לווסה ניט האלטין נייארט ער זאל אזין לייבן ווער דש פירוש הט גיאכט זו ווייל אונזרי חכאים האבין גיזאגט אויף דעם פסוק (לא תסיג גבול רעך אשר גבלו ראשונים) דאש איז טייטש דוא זאלשט ניט (אסיג גבול ועזין) פון אלהיא האבן איר איין (רהייה) אז איינר טאר ניט זאגין איין דברי תורה וואש זיין חבר האט גיזאגט פון זיינט וועגין נייארט ער זאל זאגין די זאך אן זיין חברות וועגין :

כתיב עס שטיט (את יראי ה' יכבד) דש איז טייטש דיא וואס ירא שמים האבן זאלשטו (כבוד) אן טון כדי אז זיא ירחת שמים זייער ריך זאל אן גנוואן זיין אז איר גפונן ווז דער שמואל האט כבוד אן גשין דעם (אר עוקבא) דש האט ער גטון זייטט הרולגין אז דר עולי זאל זגגן ווען דר שמואל כגוז יוא כבוד אן רעם אר עוקבא אוז זיין נית דר אר עוקבא) איז איין גרושר תלמיד חכם אוזן איר צו הערן זי ליד אונ די ווארטיק פון אר עוקבא) ווען דורך דעם כבוד קומט דעם חכם לער דהאינו דר תלמיד איז איין אופלג בתורה אונ עס וויל צו איין רבי אשאש זיין על וויל איך זיין פים ואשין אונ זיין רבי וויל דש זעלבטט טון זאל דר תלמיד זך דר צו ניט דריגגן ווען זיין רבי האט לער דר פון :

ראה ווען איינר פר שטיט ניט דש לשון הקודש אז ער איז איין ירא שמים ער [illegible] וואש ער איז אתפלל איז ליבר אוטער אלה טון אוף דעם לשון וואש ער פר שטיט · דען די תפלה אוז זיך אז דש הארץ זאל פר שטין וואש ער רעט :

ישן עס זענן זאכן ווען ער די זאכן טוט איינט ער גלט איז קיין עבירה ער זאל וויסן די זאכן וואז איר ווערן דאן טרייבן היא יוא איין עבירה דר כלל איז גאט ב"ה האט בישאפן איטלכן בטעפניש זיין בדערפניש דען איר זעהן די עופות וואש האלטן זיך אול אן דיא וועלדר די קליגל ווי זי ווערן גבורן קענן זי ניט רידן אונ ניט פליהן וויל גייערי אוטר פליהט אונ ברענגט זי איר בהערפניש צו אבר די עופות וואש האלטן זיך אוף אין די הייזר ביי די מענשן וויל זי קענן ניט פליבן צו זוכין איר בדערפניש דרום ווי זי ווערן גבורן גיאן זי הכן אוך זעהן איר גאט האט בשאפן הערנר צו די בהמות וואש טהור זיינן אז זי זיך קענן אב ווערן פון די חיות וואש ווילין זי פר צוקין אוך זיך דר מיט צו קר אזן וואו עש זי בייסט אוך איז בשאפן גוואורן צו זי ווידל אז זי קענן די פליגן פר טרייבן פון זיך דרום ביי איין מקום דר זיין הערנר קענן ניט ווייבן איבר זיין גאנצן גוף די פליגן פון זיך צו יאגן דר קיגן האט ער איין לאנגן ווידל אבר איין ציג איט איר הערנר גרייכט זי איבר איר גנצין לייב דרום האט זי איין קורצין ווידל דרום ווען איינר טייטש אס דעם ווידל פון איין פערד אודר פון אנדרי בהמות וחיות טוט ער איין עבירה וויל ער איז גורם איין צער צו דיא צולבגי אז זי קענן ניט יאגן די פליגן פון זיך •

מי ווען איינר אז (מזכה רבים) דהיינו ער אכט איין פירוש אודר ער האט פיל תורה גלערנט מיט תלמידים אונ זיין לערן איז גוועזן ניט פון גאט וועגן נייארט ער זאל איין שם טוב האבן אונ איינר לערנט פון גאטט וועגן אז ער זאל קאנן די מצות מקיים זיין ווען טון דר צולביגר האט קיין פירוש ניט גיאכט אונ אוך מיט קיין תלמידים גלערנט איז ער דאך בעסר אן יידר דר גלערנט וואש מייבן מיין גמעולר דען זיין המרל איז גנץ מיט גאט • אונ ער האט גערן גיאכט איין פירוש אונ מיט תלמידים צו לערנן נייארט אער עש איז איים ניט צו שיקן גוועזן דען דר עיקר איז זיין כוונה זאל זיין צו גאט דען איר גיפונן שלמה המלך האט פיל ספרים גיאכט אונ פיל תקנות האבן דאך די חכאים גוואלט דרשנן אוף איים אז ער איז קיין בן עולם הבא דרום קער די מענש צו לערנן אונ מצות צו טאן לשם שמים ניט פון ברים וועגן :

מי ווער עס טוט איין גרושי מצוה אונ דר יצר הרע האט זיך גשטארקט אוף איים אז ער זאל די מצוה ניט טאן אונ ער איז גוזבר דאך דעם יצר הרע אונ טוט די זאך : דר האט אער שכר אן ווידר דר וואש טוט אוך די מצוה אונ דר יצר הרע שטרקט זיך ניט איבר איים אוך איז בעשר דר וואש טוט איין גרושי עבירה ווייל זיין יצר הרע האט זיך איבר איים גשטרקט אן ווידר דר וואש טוט איין קליני עבירה אונ דר יצר הרע הט זיך איבר איים ניט גשטרקט דען וויל דר יצר הרע שטרקט זיך ניט איבר איים אונ ער טוט דש דאך היישט דש אז ער טוט להכעיס גאט אוך די צדקה וואש דר מענש טוט איז ער אקבל שכר נאך דר הנאה ווען דר עני האט גרוש הנאה פון דר צדקה איז ער אער אקבל שכר אוך זענן עבירות וואש שטיט ניט אין דר תורה אבר זי זענן הרביר פון די עבירות וואש שטיט בשיהליך דען איר גיפונן ניט קיין שטראף אין דר תורה אן די צולביגי וואש בשילן די רשעים פון טוט זענן זי טוליג זענן אונ איר זעהן ביים (מגדל בבל) וויל די (בני בנאין) האבן בשילט אוך די רשעים וואש האבן ווארט גיפונן זענן אום גקוואן (נשים וטף) אונ ווי פיל טויזנט אונ עס ווער אער זיך וויניג איבר גיבליבן פון שבט בנימן אונ נאך דעם אשפט פון דר תורה ווען די פעטר זענן איז איתה זענן זייער קינדר ניט טולדיג דען טוט פון די פעטר וועגן אונ ביי דר מענשן נקיים די זיניגדיגי קינדר אום קומן דרום קער דר מענש קיין לחאות האבן איבר די רשעים

איזהו וועלכר הייסט איין (יועץ חכם) אז דר תירץ דר וואס גיט איין עצה אונ אש דיא עצה קומט קיין שטרויכלונג ניט אבר ווען איינר פון דר עצה קומט ארויש איין עבירה ווען שון צו דעם אן פנג איז שווער ווייל ווען עס קען זיין ניט גוט דס הייסט קיין עצה טובה:

כתיב קחו עמכם דברים ושובו אל ה׳) דס איז טייטש נעמט ריד אונ טוט תשובה צו גאט איינר איז גקומן צו איין חכם אונ האט גפרעגט מיט וואש וויס ער איין כפרה האבן אויף זיין קליינע עבירות האט דר חכם אים דרויף ניט גענפרט האבן די לייט צו דעם חכם גזאגט ווארום גיבשטו אים קיין תשובה דרויף ניט האט דר חכם גענטפרט ער פרעגט מיך אויף די קליינע עבירות אונ אויף דיא גרושי עבירות פרעגט ער מיך ניט אונ אין דר תורה שטיט (ובתודה עליו את כל עונות בני ישראל) דס איז טייטש דר כהן גדול האט מתוודה גוועזן אל די עונות דרום קער דר מענש מתוודה זיין אויף די עבירות:

מי ווען איינר האט עפעס גשטולן אודר גגזלת אונ ער האט דס אום גקערט טאך אין אים ניט מפרסם זיין אז ער האט דיא זאך גנומן אונ אן טאר ניט רידן פון זיין שענדליכקייט דען קיינר וויס ניט וועלן אום קערן די גניבות אונ גזילות ווען נאר דר דורך קומט צום בושה דרום זאלן דעם נעביגן מיט ברירן ווישן לייטן:

ראובן ווען דר ראובן האט גגזלת איין פעלד אונ זיין קינדר האבן דס פעלד גירשת פון אים אונ זיין קינדר האבן דס פעלד ווייטר גמאכט ירשנה די אלי ווען זי קערן דס פעלד ניט ווידר צו וועמן עש קער ווערן די אלי גמשטט ווערן אין גיהנם:

אחד איינר איז גקומן צו איין חכם אונ שפראך איך האב ווי פיל מאל אנדר גוועזן געלט צו צדקה אונ איך האב גגעבן דס אונ פיל ווי איך האב איך פירגעסן אונ אנדר האב איך תרטה דרויף אונ איך האב מיך מישע צו בלמהלן גימרט מיטאיר גבליבן איין הויז אונ איך האב קינדר דרום פרעג איך נוב איך בין מחויב איין הויז חוועק צו געבן אונ איינע קינדר זאלן דר צו נישט האבן האט דר חכם גענטפרט עס צו דינק זאלשטו בוחק זיין צווי לייט וואש גוט זענן אונ זאלשט זי מפרסם זיין זיינע קינדר אול איט דעם מיבריגן געלט זאלן זיא כעשן אז זי זאלן פר קויפן דיין הויז איט העלפט געלט אונ זאל זיא מפרנס זיין די (עניים) וואש אין דר שטאט זענן אודר זיא זאלן פר דעם נויטיגן געלט מאכן (צרכי צבור) דרום קער דר מענש גווארנט זיין אז ער זאל די צדקה אס געבן ווי ער פיר נעמט זיך:

אחד איינר האט גמאכט זיין חבר איין טעות ער האט אים פר מירט אין חשבון אונ ביי אים גנומן געלט אער וואש אים קער אונ דר צעבגר וואש אן האט אים טועה אין חשבון גוועזן איז חוועק גגנגן אין ווייטן לענדר אונ דר האט חרטה בקומן אונ האט גערן דס געלט אום גקערט האט ער דעם חכם גפרעגט האט ער גזגט טוב ער האט גוט קינדר אודר קרובים זאלשטו זיא דען טעות אום קערן אוב ניט זאלשטו מאכן פר דעם געלט צרכי רבים דרום זאל אן מהר זיין יעדם איין טעות ניט צו מאכן:

כתיב והשיב את הגזילה אשר גזל) דס איז טייטש דוא זאלשט אום קערן די גזילה וואש דו [illegible] גיגזלת האשט אונ דס (אשר גזל) העט ניט בדארפט צו שטין [illegible] דרוא בודשט יוצא די (גזילה) תכן ברך [illegible] אום צו קערן נישטא דס קרן אבר ווען דו אונ קערשט [illegible] זאלשטו פרעגן ווי פיל דיין חבר העט גיהאט (מרוויח) זיין מיט דעם געלט וואש איט [illegible] קערן דס (קרן) אונ (רווחים) אויך זאלשטו גידענקן אונ ער ווא [illegible] הט פהנט אן די לייטן זאלשטו פאמשן זאך

דיא צייטן נאך אז נאך זיין [illegible]

[illegible] צו [illegible] עבירות 53 [ה]

כך די מאמלה וואש איר האבן גירעכט אז צו די רשעים וואש ווילן ריין זיין פון עונש עוה״ז אונ עוה״ב אבר ווען איינר גזלת בייא פיל לייטן וועם שון ער די תשובה טוט קומט דאך צו ווערטים אין עונש בעו״הז וויל (רבים) בעטן אין אים אין (נקמה) אבר ער איז מקבל שכר פר די (פושעים): אויך ווער דא (מעשה) אים האט גגזלת אונ האט דר מיט פיל מרוויח גוועזן האט ער חוזר בתשובה) גוועזן אונ האט אס גיגעבן אפילו די רווחים:

ריש אויך ברעגט ווען אן גזלת איין (נכרי) צו פיל בייזרען דר נכרי איז זיך נוקם אין אנדרי יהודים אונ בגזלתיא אונ בפרט עס קומט דר פון איין (חילול השם) ווען איינר האט פר לייטן איין עבירה גיטון אום גערן האט ער גיברמכט איין (קרבן חטאת) שטיט וכפר עליו הכהן) דס איז טייטש דר כהן האט די עבירה מכפר גוועזן אבר ווען דר כהן גדול האט עפיס גיטאן איין עבירה (בשוגג) שטיט בייא אים ניט (כפרה וסליחה) וויל ער האט גימאכט זיין (חילול השם) דען דר עולם זאגט דר כהן גדול זאל דס טאן דרום זאלן זיין נזהר זיין אין (גזל נכרי) אז עס זאל קיין (חילול השם) ארויש קומן:

כתיב השמנו רשענו) דס איז טייטש דר דאוויד האט (מתוודה) גוועזן אונ האט גזאגט איר ישראל האבן גזינדיגט אונ ביז גיטאן ווען שון דר דניאל איז איין צדיק גוועזן אונ האט ניט גזינדיגט האט ער דאך זיך (כולל) גוועזן צו ישן כל ישראל דען כל יש אל זענן (ערבות) איינר פר דעם אנדרן דרום ווען איינר זינדיגט איז דר עונש אויך אוף אנדרי דרום זאגן איר (סלח לנו כי חטאנו) בעטן איר איינר פר אנדרן אויך אין דר (ווידוי) פון יום כפור זאגן איר (על חטאים שאנו חייבים עליהם סקילה שריפה הרג וחנק) ווען שון דר מענש ווייסט אז ער איז ניט חייב מיתה פון די פיר מיתות וויל איר זענן (ערבות) איינר פר דעם אנדרן אפשר האט יענר גזינדיגט וואש ער איז חייב די מיתות דרום בעטן איר פר כלל ישראל:

מה וואש ר׳ שמעון בן יוחאי) האט גזאגט די צדיקים וואש גיטן טריין לעולם הבא אין (רשות) זענן ווינציג אייניט צו לעולם הבא אבר אין גן עדן זענן פיל אנדרי צדיקים:

כתיב ראשית חכמה יראת ה׳) דס איז טייטש דס ערשטי פון חכמה איז די יראה פון גאט דס אייגט דר פסוק ווען דר מענש לייגט זיך שלאפן גיט זיין חכמה פון אים חוועק אונ ווען ער ווערט אויף גיוואכט קערט זיך די חכמה ווידר אום צו אים דרום זאגט דר פסוק (ראשית חכמה) דר אן פאנג פון זיין חכמה ווען זי איז קומט אין דר פריה זאל זיין יראת ה׳ זאל ער דען גדאכן פון גאט הייליגן אונ זאל זאגן (שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד) אויך ווען ער גיט צו בעט שלאפן זאל ער זיך אין זיין גידאנקן נעאן איידר ער איין שלאפט זיך אז עס איז אלט הבל ווען פיל עשירים זענן גוועזן וואש פר זייער לעבן האבן זי איין שם גיהאט אין עולם אודר פר גשין גיווארן זייער גאווה נאך זייער טוט אונ אן גידענקט ניט אן זי אונ ווי פיל גבורים זענן גוועזן אונ זייער גירעכניש איז פר געסן ווארן פון די מענשן אונ ווי פיל רשעים זענן גוועזן וואש זי האבן גיטאן זייער גלוסטעקייט אין דעם עולם אונ נאך זייער טויט זענן זי פר געסן ווארן אויך ווי פיל חכמים וואש זענן זיא גיגנגן אין ווייטי לענדר אונ זיא ווערן פארגעסן ניט גירעכנט אונ דרום ווען איין צדיק אונ איין רשע אונ איין חכם אונ איין עושר אונ איין גבור ווערט אלט פר געסן זאל זיך דר מענש בדענקן ווען ער מיינט [illegible] מצוות הט וועלכי ער צו דעם אויף איך פר געסן ווערן: דרום זאל אן זיין גאווה פר [illegible] אונ זאל זיך בהעפטן אן תורה [illegible]

[illegible] צו [illegible] [illegible]

ידענו. רב׳ נסים גאון שרייבט דש וויסן · איר וואלט אז קר עולם איז · דש אורט אז מן זאל מעשים טובים טאן אונ יענר עולם איז דש אורט פון בלאזן דעם שכר פון די מצות וואש מן טוט אוף דעם עולם וועדט דארטן בלאזט דעשט גלייכן דארטן · ווערט בלאזט דיא רשעים אוף זיער בייזי מעשים אונ די חכמים האבן גיזאגט די צדיקים אנטפאנגן ניט פון זיער שכר אוף דעם עולם אונ די רשעים אנטפאנגן ניט עונש אוף זיער מעשים דעים אוף דעם עולם אונ וואש · איר זעהן אז איין טייל צדיקים גיט עש וואל אוף דעם עולם דש · גיט מן זי פר דיא פרוכט פון די מצות אבר דש קרן בלייבט צו עולם הבא אוך וואש איר זעהן אז איין טייל רשעים גיט זי איבל אוף דעם עולם דש גיט מן זיא פון די פירות פון די עבירות אבר דער עיקר עבירות · איז גיהיט דיא צו עבליגג (דן) צו זיין אין גיהנם ·

כמי ; ווען איינר הט גטאן גרושי עבירות דהיינו · ער איז גיווען כיי מיין (משׂת מיט) · אונ זי הט גוואונן פון אים אדר אנדרי גרושי עבירות וואש קומט פון זי גרוש פירות · ווערן זי גישטראפט בעו״הז פר די פירות אונ די עיקר עבירה איז כהאלטן · זי צו בלאזן לעולם הבא · ווייא אונזרי חכמים האבן גיזאגט אוף (עבודה זרה אונ גילוי עריות אונ שפיכות דמים) ווערט בלאזט די פירות אוף דעם עולם אונ דש קרן אוף יענם עולם אונ די זינד פון לשון הרע איז ארגר אז די דריי עבירות אונ אוף די עבליגי עבירות ווערט כלר בילאזט אוף דעם עולם אונ אוף יענם עולם אונ ווען דעם רשע וואל איז (כזה העולם) דש איז ווייל ער הט איין מצוה גטאן בלאזט מן אים דעם שכר אוף דעם עולם כדי אז ער זאל בעולם הבא קיין שכר האבן · דעשט גלייכן ווען דען צדיק איבל גיט בעולם הזה דש איז ווייל ער הט עפיש איין עבירה גטאן בלאזט מן אים זיין עונש בעולם הזה כהי אז ער זאל שכר פר פול בקומען לעולם הבא · אונ ווען איינר הט פיל (זכיות) אונ ווייניג עבירות אונ עש ווערט אים ניט בלאזט אוף זיין עבירות בעולם הזה · שלאגט מן אים מט נפשו זכיות קעגן די עבירות אונ ער דאחט קיין עונש אוף דיא עבליגי עבירות דעשט גלייכן ווען ער פיל עבירות · הט גיטאן אונ ווייניג מצות דעם ווערט אוך אזו גישלאגן מצות קעגן עבירות אונ אוף די איבריגי עבירות ארבט ער דש גיהנם אונ ווען איינר שטארבט אזו ער וואר איין רשע·ווער עש איז אתפאל אוף אים · העלפט ער ניט דפס ; ניבעט גאר מיטס ניתורט נעט העלפט דש · סורעניות פון אים גרינג צו מאכן אבר עט העלפט ניט אז מן זאל אים עפיס שכר געבן אונ וואש · איר זעהן אז די צדיקים אונ די קליינה קינדר ליידן יסורים ווען זיא שון קיין עבירות ניט האבן דש איז אז זיער שכר זאל גרוש זיין · דען איר בפיק ביי דעם (חובי) · דר וואר איין צדיק גאר אונ זיין יסורים וואש אוף אים איז גיקומן איז ער דר צו מיט (חוי) גמעזן נייאורט דר (שטן) המט אוף אים מן גרייגלט אונ גאט שפראך צו דעם שטן · דוא האשט מיך אן גרייצלט אוף דעם (חובי) אום אונשט אזו איילי יסורים ווען גאט שיקט דש הייסט יסורים בחם כדי אזו · אנדרי זאלן זיך שטראפן נעמן ווען אויך זו איין צדיק קומט יסורים וואש ער איז ניט שולדיג אכל שכן ווען וואש עבירות האבן גיטאן זאלן תשובה טאן דרום · קער דר מענש זיך ברעכן אוף איינה מעשים ·

כמי מיר האבן פיל מאל גימעלד אען די עבירות מעהר זענין אז די (זכיות) בילאהנט מן אים זיין לון אויף דעם עולם פר די זכיות אונ די פורעניות פון די עבירות ווערט אים בלאזט לעולם הבא פר פול אונ אהבן אויך אונזרי חכמים גיזאגט די רשעים זאלן · גיגלכן צו איין בונה וואש דר וואלט · איין מקום רינן אורט אונ די צווייגן בקעגן... איין אורט וואו רינן איז אין המקט אס די צווייגן בלייבט

עהר זענן אז די זכיות אונ לייטן די זינד זענן זו אייגו זאלן וואש דר צעבגר הט קיין תפלין גיליגט אוף די פושעי אומות העולם וואש זיא האבן עובר גיוועזן אוף עריות) די אלי מידרן איין (גיהנם) אונ מן איז זיא (דן) צו ווען (חדשים) אונ נאך דעם ווערן זיער גוף פארברענט אונ זייער נשמה פר ברענט אונ דר ווינט דש אש · אונטר די פיס פון די צדיקים אבר די וואש (וואיר רוח) זענין אונ די אפיקורסים (מפיקורסים) אונ די וואש לייקנן אן תחיית (המתים) אונ די פרנסים וואש זייער פורכט איז איבר די לייט ניט לשם שמים · אונ די וואש אנדרן לייטן זינדיגן די אלי ווערן דן אין גיהנם אוף איביג · אונ דש איז ווען זי האבן קיין תשובה גיטאן אבר ווען זי האבן יוא תשובה גיטאן ווער זייער זינד גאר ניט גאן... אונ זי שטיחן אין דר מחילה פון די צדיקים ·

אמר רבא. דר רבא שפרעך דר וואש מעביר איז אוף זיין מדות דש איז ווען מן אים רידט דברים רעים (אונ ער קערט זיך דר אן ניט איז מן אים מוחל אוף אלי זייני זינד אונ דיא (במזיק) דש זענן וואש זייער (זכיות) איז גלייך · מיט די עבירות המרט מן זי ביז (יום כפור) ווען זי תשובה טואן ווערן זי אן גישריבן צו עוה״ב ווען טון אן י״כ זענין זי (בינונים) העלפט זי די תפלות וואש דר ליבור זענין אוף זי מתפלל אונ ווען ער הט גיזינגד צו לייט ווען טון ער הט פיל זכיות מעהר פון זיין עבירות · ווערט ער · מופט אוף גישטראפט אוף זייני קינדר אודר ער ווערט גישטראפט אין זיין געלט אונ מופט אזו ווערט אים אוף גיהאלטן זיין זינד פון · זכות אבות ווען ער ווען טון זיין זינד מעהר זענין אן ווירד זיין · זכיות אוך זענין פר הנדין צדיקים די שטארבן ווען זיא טון בשוגג · זינדיגן דר וואהרטן אנדרי זאלן זיך (רחיה) נעמן · אונ זאלן דס זאך ניט טון אונ ווען ער איז אזנה דש איז ער פר ענדרט דעם (מנהג) דהיינו ער קער צו ווען דעם פיוט אונ ער זאגט איין אנדרן (פיוט) אונ ווען זיין פאטר איז איין צדיק גיוועזן ווען ער זינדיגט איז זיין פאטר אקבל דעם צער מין קבר כדי אז זיין קינדר זאלן ניט גשטראפט ווערן אונ אופטמאל ווען איינר איז מקבל פורעניות שטעלט אן זיין פאטר וואש צו איז גשטרבן אונ ער זאל זעהן דעם צער פון זיין קינדר ווייל ער הט אים ניט גיוועדט איידר זיין לעבן אונ דר צדיק וואש שטארבט איבר זיין (שוגג) אז אנדרי זאלן זיך איין רחיה נעמן פון אים בלאזט מן דר פר אים זיין שכר לעולם הבא אוך גיט זיך אז איינר ווערט גשטראפט ווייל ער הט זיך גפרייט ווען אוף זיין חבר איז גקומן איין (פורעניות) אוך ווערט מן גישטראפט ווען מן איז זיך משמר ווען אוף רשעים) קומן פורעניות אבר ווען איין צדיק קומט הרוש איין טובה אונ איין (שמחה) איז איין מצוה (משמח) צו זיין ·

שלשה דריי ספרים ווערן גיעפנט אן ראש השנה · איין ספר פון צדיקים דש אנדרי פון רשעים אונ איין ספר פון די בינונים דש איז המחצה זכיות אונ המחצה עבירות אונ · ווערטן ווען פרעגן ווען עס איז גלייך זכיות מיט עבירות ווערט דר נאך דר עבליגר גייט צו די זכיות ווערט מן גישריבן צו דעם לעבן אונ... ספר פון בינונים איז דר תירוץ דש איינט מן ער · הט נאך צו זעהן אונ... איין קלייני עבירה דר צו · וואש ער איז דר דורך ניט (הוב אותה) ווערט מן ביז י״כ הרום זאל זעהן דר מענש איני מעשים טובים ריכט צו מאכן אז ער זאל ניט אן גישריבן ווערן צו דעם טוט ·

אמרו די חכמים האבן גיזאגט · ... רשע זיין חלק... אין גיהנם אוף דעם הכו...

[illegible]

אונ דר רשע קומט אן זיין שטאט :

תנא איר הבן גילערנט צווייא (סופרים) זענן מיט גיהנם אונ טרייבן אוף דש אוז דש אורט פֿונדעם (פלוני) דען אויטר הט איין אורט אין (גן עדן) אוף זייני גוטי מעשים אונ זיין אורט אין גיהנם אוף זייני בייזי מעשים דרום דר צדיק איז מקבל זיין עונש פֿון די עבירות אוף דעם עולם בלייבט זיין חלק גיהנם דעם רשע אונ דעם רשע בצאלט מן פֿר זיין מצות אוף דעם עולם בלייבט זיין חלק גן עדן דעם צדיק :

כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות) דש איז טייטש עש העלפֿט קיין געלט ווען דר גרים צארינגר טאג קומט אבר די צדקה איז מציל דען מענטשן פֿון דעם טויט אונ דר פסוק שטיט צווייא מאלאין (ספר משלי) איינש ווייזט ווען ער צו לעבט צדקה גיבט ווערט ער בשירמט פֿון טויט אונ דש אנדרי ווייזט ווען ער זיין חבר אן רידט אז ער זאל צדקה געבן ווערט דר צוועגיגר אוך (ניצול) פֿון טויט : אבר ווען איינר גיט ניט צדקה אונ אמאכט אנדרי זאלן אוך ניט געבן : אונ דר צוועגיגר וואן ער שטארבט ווען טון אנדרי גיבן פֿון זיינט וועגן איין הויז פֿול מיט גאלד צדקה העלפֿט אים די צדקה ניט · אנטש העט דר רשע קיין שאדן גהאט ער האט דאך אלי עבירות ווי קען ער ארבן דש גן עדן אין יענמש וועגן וואש גיט פֿון זיינט וועגן צדקה אבר ווען ער האט אין זיך זכיות אוך גיהט קען אים די צדקה וואש מן גיט פֿון זיינט וועגן העלפֿן דעשט גלייכן די תעניתים אונ תפילות וואש מן פֿאסט אודר מתפלל פֿון זיינט וועגן העלפֿן אים ווי איר גיפֿינן אז רבי מאיר מיט רבי יוחנן האבן דעם אלישע אחר גיהאלפֿן מיט זייער פֿאסטן אונ בעטן דעשט גלייבן רשב"י האט צער גיליטן אין דר היל ווען שון דר צער איר ניט גבירט איז גוועזן דען ער וואר איין צדיק גאר גוועזן ניארט ער האט גליטן פֿון די צוועגי וואש האבן איין זכות גיהאט אבר די רשעים וואש האבן קיין זכות ניט גיהאט די העלפֿט נישט קיין צדקה אונ קיין תפילה צו ברענגן אין גן עדן :

כתיב עש שטיט אין ספר התשובה פֿונר' סעד' גאון די זיבן זאכין מעגין ווערט די תפלה ניט אן גינומן דש ערשטי איז ווען איינר בעט נאך דעם גזר דין דען איר גפֿינין ביימ משה רבינו זיין תפלה איז ניט אן גינומן מחרדן אז ער זאל קומן קין ארץ ישראל אונ גאט שפראך דוא זאלשט ניט מערן צו בעטן דאש אנדרי איז ווער עש איז מתפלל אן כוונה דאש דריטי איז ווען איינר האט פֿיינט די תורה אונ ער וויל ניט צו הערן וואש אין דר תורה שטיט דש פֿערדי איז ווען דר עני שרייאט פֿר אים אונ בעט אים איין זאך אונ ער פֿר נעמט זיין ריד ניט דש פֿינפֿטי איז ווען איינר גזלת) אונ עסט וואש ער האט (גזלת) דאש זעקשטי איז ווען איינר איז מתפלל אונ וואשט זיך ניט פֿרי אר זיין הענד די זיבנטי איז ווען זיין זינד זענן גרוס אונ ער איז מתפלל אונ טוט קין תשובה ניט אוף זיין זינד דרום זאל דר מענש נזהר זיין אונ אוי די זאכן וואש דא גימעלד איז :

והמאיר דעם כלל זאלשטו מענש וויסן אז אלי זינד האבן איין (כפרה) דורך תשובה אבר דר וואש פֿר מירט זיין חבר צו באן דהיינו ער (פסקת) אים צו טון ניט ווי דר דין תורה ווייזט אונ אורט' ענג לערנט זיין חבר ביז אונ ווען ער וויל תשובה טאן קען ער דאך ניט [illegible] דר כיס ביז וויל די לייט פֿירן זיך נאך זיין דין אונ מנהג [illegible] אנדרי [illegible] ווען איינר איז מוציא (שם רע) אוף זיין חבר קען ער אוך [illegible] די לעשטרונג ווען ער טון תשובה טוט דען דיא לייט [illegible] ניט [illegible] אין שם די ריד זאך אזו ווען ער גזלת אונ קערט [illegible] אים [illegible] ניט [illegible] תשובה העלפֿט אים נישט [illegible] ער [illegible] גזילה [illegible] גישטארבן אוז ער דאט

גזילה אונ קערט די יורשים אונ ווען ער הלט קיין [illegible] גזילה [illegible] וייל כלך זענן עבירות וואש ער האט קיין [illegible] ליידן עש ווערט אים בצאלט אוף דעם עולם אונ זי זענן פֿיל דש ערשטי איז ווען איינר האט פֿאלש גישווארן דש אנדרי איז ווען איינר אויך שוגג [illegible] דם) וואש ריין איז · דש דריטי איז ווען איינר ליגט ביי (אשת איש [illegible] דש פֿירדי איז ווען איינר פֿאלש עדות זאגט אוף זיין חבר · אלי [illegible] פֿיר ווען ער תשובה דרויף טוט ווערט ער גישטראפֿט אוף דעם עולם מיט איין גריגן (פורעניות) וויל ביי די פֿיר זאכן שטיט (לא ינקה) דש איז טייטש ער ווערט ניט ריין אבר ער לייט ניט אין גיהנם :

כתיב הוקר רגליך מבית רעיך) דש איז טייטש פֿר איר דייני פֿיס פֿון דיין חברת הויז דש מיינט אז ווען דיין חבר איין טייני פֿרויא האט · זאלשטו ניט גין אין דיין חברת הויז צו גין אוף [illegible] טונהייט ער זאל גווארנט זיין ניט צו הערן דש קול פֿון איין (משה) דעשט גלייכן איין משה זאל ניט הערן דש קול פֿון איין מאנש פֿרשן אונ די זאך איז דעשט גלייכן ווען איין משה היבט ניט אוף איר שטים טיידן ווען זי קומט צו דעם הויז לאזט זי הערן איר שטים איז גוויש איר כוונה צו ביזין · דעשט גלייכן ווען ער מאכט הערן זיין שטים פֿר איר הויז · אוף די האר פֿון דר משה איז (ערוה) אונ דר וואש לוגט אוף · די האר איז ער ניט זוכה צו זעהן די האר פֿון דר שכינה וואש איז ווי איין רייני נשמה אונ אוג שון ער איז מהר צו לוגן אוף איין אשה אבר אן איר קלייד לוגט ער יוא דר ווערט גישטראפֿט ער איז ניט זוכה צו גימן אין מלבושי כבוד · אן זאל ניט זענן צדיקים נעבן רשעים עש זייא בעוה"ז איין משפט אודר ביים איין (עלה) אוך ניט ביי איין (סעודה) וויא דוד המלך האט גיזאגט (אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים) דש איז טייטש וואול דעם מענשן דר ניט גיט אין דר ראט פֿון די רשעים ·

כתיב הודר עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך) דש איז טייטש אז די ישראל האבן דש (עגל) גימאכט שפראך גאט מאך מרמש נידרן פֿון דיר דיין צירונג דר פסוק לערנט אונז אז דר (בעל תשובה) זאל ניט גיאן אין גלוסטיגי קליידר אונ וואש איר גיאן אן (יום כפור) יוא אין ווייסי רייני קליידר אונ דר טאג איז איין (תשובה) טאג איז דר טעם וויל אן ברענגט אן יום כפור איין (קרבן מוסף) אונ אן טאר אוך קיין מלאכה טאן איז עש (יום טוב) אונ אן יום טוב טאר אן ניט (קריעה) רייסן דרום בדארף דר בעל תשובה אוך זייני קליידר ניט צו פֿר עודרן :

כתיב שלו ערי כפן לבבם בלום ובליוקרעו לבבכם ואל בגדיכם) דש איז טייטש דר נביא שפראך צו דיא ישראל פֿון גאטש וועגן טוט תשובה איר ישראל מיט אייער גאנצין הארצן מיט פֿאסטונג אונ גוויין אונ צו רייסט אייער הערצר אונ ניט די קליידר דר פסוק גיט אן דען טאג (יום כפור) טאר אן ניט רייסן די קליידר דרום זאגט ער רייסט אייער הערצר ווערט איין אנדרן טאג מאג אן רייסן דיא קליידר פֿון זיין (צרה) ווי גן איר זאיר גפֿינן אז מרדכי הצדיק אוך אנדרי צדיקים האבן גריסן זייני קליידר אן דעם טאג פֿון דר צרה :

אמר רבי יהודה) שפראך איינר זאל זיך ניט פֿאסיגן מיט תענית דען ער מאכט שלאן ווערן אונ מיט ניט קאנן זיין מלאכה ברמכן ווייט ער וויזן צו מיטין גדיגן ווערן אבר ווייזן נאך זעהט אז דר (יצר הרע) וויל זיך אבר נים טרקן מאג ער פֿאסטן אז ער זאל אים מונטר טעניג זאכן אונ איין אלמד אונ בוסר אונ (פועל) די צוועגיגי ברמרפֿן זיך נים צו לונן אונ עש איז ביי זי איין איסור מוכים דען זיי קאנן ניט זייער מלאכה טאן אונ אז דר מענש פֿאסט טאר ער דש צוועגיגן נוחג קין לארן ווייזן זונשט איז דבר [illegible] עשן אונ זיי האר זאל בגטיגט זיין מיט לייטן אין די ערשטי דורות וו [illegible]

גדבנו

אז דר רשע קומט אויז אין שטאט :

תנא מיר הבן גילערנט אזוי (סופרים) ווען אין גיהנם איז שרייבן אוף דש איז דש אורט הונדעם (פלוני) דען מיטלר הט איין אורט אין (גן עדן) אוף זייני גוטי מעשים אונ איין אורט אין גיהנם אוף זייני בוזי מעשים דרום דר צדיק איז מקבל זיין ענוש פון די עבירות אוף דעם עולם בלייבט זיין חלק גיהנם דעם רשע אונ דעם רשע בצאלט מן פר זיין מצות אוף דעם עולם בלייבט זיין חלק גן עדן דעם צדיק •

כתיב לא יועיל הון ביום עברה וצדקה תציל ממות) דש איז טייטש עש העלפט קיין געלט ווען דר גרים צארינגר טאג קומט אבר די צדקה איז מציל דען מענשן פון דעם טויט אונ דר פסוק שטיט אזוי צוויאמאל (ספר משלי) מיינט ווייזט ווען ער זעלברט צדקה גיבט ווערט ער בשירמט פון טויט אונ דש אנדרי ווייזט ווען ער זיין חבר אן רידט אז ער זאל צדקה געבן ווערט דר זעלביגר אוך (ניצול) פון טויט : אבר ווען איינר גיט ניט צדקה אונ אמאכט אנדרי זאלן אוך ניט געבן : אז דר זעלביגר ווען ער שטארבט ווען שון אנדרי גיבן פון זיינט וועגן איין הויז פול מיט גאלד צדקה העלפט אים די צדקה ניט יזונשט העט דר רשע קיין שאדן געהאט ער האט דאך אלי עבירות וויקען ער מרבן דש גן עדן פון יענעמש וועגן וואש גיט פון זיינט וועגן צדקה אבר ווען ער האט אן זיך זכיות אוך געהט קען אים די צדקה וואש מן גיט פון זיינט וועגן העלפן דעשט גלייכן די תעניתים אונ תפילות וואש מן פאסט אודר מתפלל פון זיינט וועגן העלפן אים ווי מיר גיפינן אז רבי מאיר מיט רבי יוחנן האבן דעם אלישע אחר גיהאלפן מיט זייער פסטן אונ בעטן דעשט גלייבן רשב"י האט צער גיליטן אין דר היל ווען שון דר צער איז ניט גבירט איז גוועזן דען ער וואר איין צדיק גמור גוועזן ניארט ער האט גליטן פון די זעלביגי וואש האבן איין זכות גיהאט אבר די רשעים וואש האבן קיין זכות ניט גיהאט די העלפט נישט קיין צדקה אונ קיין תפילה צו ברענגן אין גן עדן :

כתיב עש שטיט אין ספר התשובה פון ר' סעדי' גאון די זיבן זאכין וועגן ווערט די תפלה ניט אן גינומן דש ערשטי איז : ווען איינר בעט נאך דעם גזר דין דען מיר גפינין ביא משה רבינו זיין תפלה איז ניט אן גינומן ווארדן אז ער זאל קומן קין ארץ ישראל אונ גאט שפראך דוא זאלשט ניט מערן צו בעטן דאש אנדרי איז ווער עש איז מתפלל אן כוונה דאש דריטי איז ווען איינר האט פיינט די תורה אונ ער וויל ניט צו הערן וואש אין דר תורה שטיט דש פירדי איז ווען דר עני שרייט פר אים אונ בעט אים איין זאך אונ ער פר נעמט זיין ריד ניט דש פינפטי איז ווען איינר גזלת) אונ עסט וואש ער האט (גזלות) דאש זעקסטי איז ווען איינר איז מתפלל אונ וואשט זיך ניט פרימר זיין הענד די זיבנטי איז ווען זיין זינד זעגן גרוש אונ ער איז מתפלל אונ טוט קיין תשובה ניט אוף זיין זינד דרום זאל דר מענש נזהר זיין אונ אלי די זאכן וואש דא גימעלד איז :

והיאך דעם כלל זאלשטו מענש ווישן אז אלי זינד האבן איין (כפרה) דורך תשובה אבר דר וואש פר אירט זיין חבר צו באין דהיינו ער (פסקת) אים צו טון ניט ווי דר דין תורה וויזט אויש אודר עם לערנט זיין חבר ביז אונ ווען ער וויל תשובה טאן קען ער דאך ניט [illegible] ריכטן דש ביז וויל די לייט פירן זיך נאך זיין דין אונ מנהג [illegible] אנדרי [illegible] ווען איינר איז מוציא (שם רע) אוף זיין חבר קען ער אוך [illegible] ריכטן די צעשטרונג ווען ער טון תשובה טוט דען דיא לייט ניט [illegible] אין [illegible] שון די [illegible] זאך איז ווען איינר גזלת אונ קעדט [illegible] מחרפן אים [illegible] ער [illegible] תשובה [illegible] די גזילה ניט [illegible] העלפט אים נישט [illegible] ער [illegible] די גזילה [illegible] ווען זיין [illegible] גישטארבן אז ער דיא

: גזילה אויס קערן די יורשים אונ ווען ער הוט קיין יורשים נאך [illegible] גזילה הקדיש זיין נאך זעגן עבירות וואש ער האט קיין כפרה ניט פיידן עש ווערט אים בצאלט אוף דעם עולם אונ זי זעגן פיר דש ערגשטי איז ווען איינר האט פאלש גישווארן דש אנדרי איז ווען איינר איז מוציא דם) וואש ריין איז • דש דריטי איז ווען איינר ליגט ביי (אשת איש) דש פירדי איז ווען איינר פאלש עדות זאגט אוף זיין חבר • אלי די פיר ווען ער תשובה דרוף טוט ווערט ער גיטראפט פון דעם [illegible] מיט איין גריען (פרנסה) וויל ביי די פיר זאכן שטיט (לא ינקה) דש איז טייטש ער ווערט ניט ריין אבר ער ליידט ניט אין גיהנם :

כתיב הוקר רגלך מבית רעיך) דש איז טייטש פר מאך דיני פיס פון דיין חברת הויז דש מיינט אז ווען דיין חבר איין שייני פרויא האט • זאלשטו ניט גין אין דיין חברת הויז צו זעגן אוף איר שונהייט ער זאל גוואר ווערט זיין ניט צו הערן דש קול פון איין (אשה) דעשט גלייכן איין אשה זאל ניט הערן דש קול פון איין מאנש פרשון אונ די זאך איז דעשט גלייבן ווען איין אשה היבט ניט אוף איר שטים טאירן ווען זי קומט צו דעם הויז לאזן זי הערן איר שטים איז גוויש איר כונה צו בוין • דעשט גלייבן ווען ער אמאכט העדרן זיין שטים פר איר הויז • אוך די האר פון דר אשה איז (ערוה) אונ דר וואש זאגט אוף פירי האר איז ער ניט זוכה צו זעהן די האר פון דר שכינה וואש איז ווי איין ריינר וואהל אונ ווען שון ער איז נזהר צו זאגן אוף זיין אשה אבר אן אירי קליידר זאגט ער יא דר ווערט גישטראפט ער איז ניט זוכה צו גיהן אין מלבושי כבוד • אן זאל ניט זעגן צדיקים נעבן רשעים עש זייא ביא איין משפט אודר ביא איין (עצה) אוך ניט ביי איין (סעודה) וויא דוד המלך האט גיזאגט (אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים) דש איז טייטש וואל דעם מענשן דר ניט גיט אין דר ראט פון די רשעים •

כתיב הורד עדיך מעליך ואדעה מה אעשה לך) דש איז טייטש אז די ישראל האבן דש (עגל) גימאכט שפראך גאט מאך צו אש נידרן פון דיר דיין צירונג דר פסוק לערנט אונז אז דר (בעל תשובה) זאל ניט גיהן אין גלוסטיגי קליידר אונ וואש איר גיהן אן (יום כפור) יוא אין ווייסי ריינע קליידר אונ דר טאג איז איין (תשובה) טאג איז דר טעם וויל אן ברענגט אן יום כפור איין (קרבן אומן) אונ אן טאר אוך קיין מלאכה טאן איז עש (יום טוב) אונ אן יום טוב טאר אן ניט (קריעה) רייסן דרום ברמאר דר בעל תשובה אוך זייני קליידר ניט צו פר ערדן :

כתיב טובו עדי בכל לבבכם בצום ובבכי וקרעו לבבכם ואל בגדיכם) דש איז טייטש דר נביא שפראך צו דיא ישראל פון גאטש וועגן טוט תשובה איר ישראל מיט אייער גאנצין הארצין מיט פאסטונג אונ גוויין אונ צו רייסט אייער הערצר אונ ניט די קליידר דר פסוק גיט אן דען טאג (יום כפור) טאר מן ניט רייסן די קליידר דרום זאגט ער רייסט אייער הערצר זונשט איין יעדר טאג מאג מן רייסן דיא קליידר פון ווייא (צרה) ווען אזו מיר גפינן אז מרדכי הצדיק אוך אנדרי צדיקים האבן גריסן אירי קליידר אן דעם טאג פון דר צרה :

אמר רבי יהודה) שפראך איינר זאל זיך ניט פייניגן מיט תענית דען ער מאכט שואך ווערן אונ ניט קאנן זיין מלאכה ברמאכן ווייט ער מוזן צו איינש גיטיגן ווערן אבר ווען ער זעהט אז דר (יצר הרע) וויל זיך איבר אים שטרקן מאג ער פאסטן אז ער זאל אים אונטר טעניג מאכן אונ זיין אלמר אונ [illegible] אונ (פועל) די זעלביגן ברמארפן זיך ניט צו נוצגן אונ עש איז ביי זי איין איסור מוכים דש זיין קאנן ניט זייער מלאכה טאן אונ אז דר [illegible] פאסט טאר ער דש זעלביגן טאג קיין לארן ווייל זונשט איז [illegible] אבר אז [illegible] עשן אונ זיי האבן זאל בגיניגט זיין מיט לייטן אין די ערשטי דורות ווען [illegible]

גזלכ

גיפֿסטהאבן זאלן דר מאלט ניט גגעסן אז בריים מיט מאלך
אונ וואשר גיטרונקן יעדר יצר הרע אונטר טעניג צו מאכן אבר וועט
מען אן פֿאנגט צו פֿאסטן דען מיר גלייבן ניט אין דר תורה אז גאט האט
גיבאטן צו פֿאסטן טייגן אן יום כפור:

יתיב וואר יהונתן פֿגר אבי את הארץ ראו נא כי אורו עיני
כי טעמתי מעט דבש) דש איז טייטש אז שאול המלך האט
נאך גיזאגט די פלשתים האט ער די ישראל בשווארן אז זי זאלן דעם
זעלביגן טאג ניט עסן אונ' זיא (יהונתן) האט ניט גוואוסט פֿון דר
(שבועה) אונ האט האניג געגעסן דא שפראך ער אייני אויגן זענן מיר
אז לויכט גוואָרן מיט דעם וואס איך האב פֿר זוכט דעם האניג אונ
איין פֿאטר שאול האט בטריבט די ישראל מיט זיין שבועה פֿון דאנין
ווערן מיר אז דר (שונא) האט בעגערט איין שטאט פֿון (ארץ ישראל)
האבן זי דש זעלביגי מאל ניט בדארפֿן צו פֿאסטן אונ האבן גימאגט עסן
זאגן טון אויף די ישראל וואר איין צרה כדי אז זי מאן קראפֿט האבן צו
בשטין אונ שטרייטן מיט זייערי פֿיינט אוך ווען ווייניג גיט (שבוים) אויש
לייזן אודר לייב נפש פֿון ישראל אציל צו זיין אודר איין היבן אודר
אבר עס האט איין מאלטין פֿאטר אודר מוטר אונ ער וויל זי בגראבן אודר
ווען איינר בדינט איין קראנקן אלי די זעלביגי טארן ניט פֿאסטן כייחת
(תענית צבור) אודר יאר צייט:

שמשון דר שמשון וואר דר גרעסטר גבור צווישן אלי גבורים
אונ דוד המלך וואר דר גרעסטר חסיד אונטר אלי
חסידים אונ שלמה המלך וואר דר גרעסטר חכם אונטר די חכמים אונ
די אלי זענן גישטרויכלט ווארן דהיינו שמשון איז גישטרויכלט ווארן דורך
איין אשה די וואר (דלילה) אונ דוד המלך איז גישטרויכלט ווארן דורך
(בת שבע) אונ שלמה המלך דורך די ווייבר וואס ער האט גינומן פֿון
די (אומות) דרום שטיט בשפרוך זייערי מעשים צו וויזן אז די אומות
פֿון אונזרי הייליגי תורה זענן גריבט דען די תורה האט גיווארנט (לא
תתחתן בם) דש איז טייטש דוא זאלשט דיך ניט (אתחתן) זיין מיט
די אומות אונ דר שמשון אוך שלמה המלך האט דר נאך נישט גיהאלטן
אין זי צו דעם סוף איבל אויש גיגאנגן אוך איז צו וויסן אז מן קער ניט
... זיין סוד צו איין אשה דען דר שמשון האט מגלה גוועזן צו
(דלילה) דעם (סוד) פֿון זיין שטארקייט אז ער אום זיין לעבן
גיקומן אוך ער אונ גווארנט זיין ניט צו לוגן אויף פֿרעמדי ווייבר דען
דר דוד המלך איז גוועזן דר (ראש) איבר אלי חסידים אונ איז דר צו
אויך אלט גוועזן אונ וויא ער האט גיזעהן די (בת שבע) איז ער אן איר
גישטרויכלט ווארן אונ אכל שלן אז איין יונגר מענטש זאל זיך היטן צו לוגן
אויף נשים אונ וואש שטיט די מעשה פֿון (רות) צו לאזן וויסן דש
צדקות פֿון רות די וואר איין גרושה (צנועה) אונ זי האט גיטאן (חסד)
מיט איר שוויגר (נעמי) אונ זי האט אליין גיגאנגן קלויבן זאנגן אונ איר
שוויגר האט זי צו הויז גילאזן אז זי זאל ניט (מבויש) ווערן דען לייט
האבן גיזאגט פֿון וואו האט גרושי עשירות וואס נעמי האט גיהאט
... אז זי גין קלויבן זאנגן אונ האט אוך ניט גוואלט נעמן איין אמן
מן אן שוויגרש (רשות) דען פֿיל לייבן ... איך דר ...
אברהם זיין איר שוויגר דרום האט איר גאט בשערט דר (בועז) זאל
אכנעמן אונ זענן פֿון איר ארויש גיקומן מלכים אונ נביאים אונ דש האט
גאט בלוינט זייני גוטן צו דעם (לוט) אז די רות וואס קומט פֿון אים
זאל זיך אתחתן זיין מיט בועז וואש קומט ארויש פֿון אברהם וויל דר
לוט איז גיגאנגן פֿון דר שטאט (חרן) מיט דעם אברהם אונ האט זיך
אן אים בהעפֿט:

אחד עס וואר איינר דר פֿלעגט נאך צו גין ... זענן גיקומן
... צו איין חכם בעטן אז ער זאל טאן איין זאך אונ
כעוולה צו דעם זעלביגן האט דר חכם גיענטפֿרט איך העט איין עמים
גיגעבן איין זאך צו עסן אז ער זאל קיין לוסט האבן צו איין אשה ניט שטאר
אן טאר דש ניט טאן דען ער ווערט צו זיין ווייב אוך קיין לוסט האבן:

אדם איין מענטש וואס איז מתוודה אן זייני עבירות אן יום כפור
מאג ער דאך דעם אנדרן (י"כ) ווידר מתוודה (מתוודה)
זיין אויף די זעלביגי (עונות) אונ אין יאר זאל ער מתוודה זיין אויף אלי
זייני זינד אז ער זאל דראן גידענקן אונ זאל דרויף טרויארן אונ חרטה
האבן אז ער זאל שון נימר טאן זיא:

לא ניט ריכט איז אז איינר זאל טאן איין זאך וואס מן איז אים
(חושד) דען ער ברענגט לייטן צו זינד אבר ווען ער די זאך
יוא טוט זאל ער די לייט וואל זאגן וואס איז חושד זענן אבר ווען אן אים
איין עצה פֿרעגט זאל ער יענם איין ריכטי עצה געבן ווען אן איז שון
חושד איז אז ער גיט די עצה פֿון זיין טובה ווען וויא מיר גפֿינן איין
מעשה דר ראובן האט גיהאט איין זון אונ שמעון אונ לוי האבן גיהאט
טעכטר האט דר שמעון דעם לוי איין עצה גיפֿרעגט אויב ער זאל זיך
משדך זיין מיט ראובן זיין זון האט לוי זיך גיטראכט ווען איך ווער אים
ראטן אז ער זאל ניט טאן די זאך אן דעם ראובן זיין רשות וויט מיך
שמעון חושד זיין אז איך טוא פֿון דעסט וועגן אז דר ראובן זאל זיך
מיט מיר משדך זיין פֿון דעסט וועגן האט אים דר לוי איין עצה גיגעבן
דעם שמעון אז ער זאל זיך משדך זיין ווען שון דר ראובן דר פֿונקסט
ווייטש אונ ראובן האט דש גיוואר ווארן האט ער זיער פֿר איבל גהאט
אויף דעם לוי אונ שפראך מיין ווילן איז גוועזן אז מיין זון זאל נעמן דיין
טאכטר אונ פֿון ... חשד ... דוא האשט
זיער ניט ריכט גיטאן דרום קער אן אייניס איין ריכטי עצה געבן ווען
אן איז שון חושד אויף:

חלון איין הויז איז גשטאנדן אין (רשות הרבים) אונ איין פֿענשטר
פֿון דעם הויז איז אויבן גוועזן צו דר זייט (רשות הרבים) אונ
אין דעם זעלביגן הויז איז גלעגין אוצרות פֿון גאלד אונ זילבר אונ
איינר האט גוואלט צדקה געבן איין עני האט ער זיך אום גקערט צו
דעם פֿענשטר אונ האט אויש זיין בייטל ארויש גינומן געלט צו געבן דעם
עני האבן לייט אים חושד גוועזן אז ער האט גנבעט געלט פֿון דעם
אוצר וואס ניט זיין איז האט ער זיך גוואלט פֿר ענטפֿרן ער האט דש
גטאן פֿון דעסט וועגן אז די צדקה זאל זיין פֿר בארגן האט איין חכם
גזאגט ליבר לאז מן דיך חושד זיין אונ דוא זאלשט ניט ... וואס
דוא האשט צדקה גגעבן ווי מיר גיפֿונן היבן אין מעשה איין חסיד האט
גיוואלט ... חלום) ווער זיין חבר מיט זיין לעולם הבא האט מן
אים גיוויזן איין (בחור) דר האט גוואונט אין ווייטי לענדר מיט זיין
חבר זיין דעם אנדרן
אזו גין האט דר חסיד זיך פֿרטיג גימאכט אויף דעם וועג אונ איז גיגאנגן
אין דעם לאנד וואו דר זעלביגר בחור האט גיוואונט וויא ער איז אהין
גקומן האט דר חסיד לייטן גיפֿרעגט אויף דעם בחור וואס זיין ...
אין האבן זיך די לייט פֿר וואונדרט אויף דעם חסיד אונ שפראכן צו אים
דעם דש דוא פֿרעגשט דער איז איין גרושר רשע ...
... זייער טרויעריג דאך ... צו ...
האט גיוואונט אונ וויא דר חסיד אין זיין הויז איז גקומן האט דר בחור
דעם חסיד גשלאגן אויף זייני ... אונ האט אים מיט ...
גישטופין ... דעם שפראך דר בחור צו דעם חסיד ...
קום מיט מיר אין דעם אנדרן חדר אריין אונ דר בחור ...
(חברים) האבן גלאכט אונ גשפאט ... דעם חסיד ...
האט נאך אלים ניטש גפֿרעגט ... אין ...

דט הר דאס געשטאנק גהערט פון דעם חדר וואו די (זונות) זעלן געווען ביים דר גהלט האט דר בחור מיין גמאוילט אלי (זונות) און מיט איר זי הערין גגנגין אין איין חדר און האט זי גגעבן וויין צו טרינקן ביז זיא זענן אלי שכור געווארן אזו ער האט פר זי געשפרונגן און גטאנצט מיט גזינגט ביז זיא זענן אלי אנטשלאפן געווארן אזו נאך דעם איז דר בחור אוועק געגאנגן פון זי דס האט געזעהן דר חסיד איט זייני אויגן און האט זייער גווינטשט דעם אנדרן אינדרגן האט זיך דר חסיד ריכט גיאחלט אויף צו קערן זיך אין זיין לכר און ווייל ער הט גוואלט אוועק ליגן שפרעך ער צו דעם בחור דא וועט איך בייא דיינם לעבן אז דו זאלשט מיר זאגן אובדו האסט עפיס גוטס גיטאן דען איך הב גזעהן אין וויינם חלום אז דו וועסט נעבן מיר זיצן אין (גן עדן) און ווי מיך זיך שוטשטו גרוסי (פריצות) נוא ווי קאן דס זיין אז דו זאלשט זיצן נעבן מיר אין (גן-עדן) הט דר בחור גענטפרט וואס דוא האסט געזעהן נוא אלש לטובה דען איין (כוונה) איז ווייער גוועזן איך ווייס דר חשוב הורריאה נאך גימן אז איך בין נוך זו מיינר אלי וייבר זאגן וואס זי אילן טון זאגן זי איר אז וועלכר פון זי דינקט איין (זונה) גיב איך איר איין שכר אז זי זאל צו איר קומן און איך גיב זי וויין צו טרינקן אז זי זאלן בלייבן ליגן אין זיין חדר און ווען איינר זאגט דיכט מיך אז זי זאל קומן-אלז נאכט און זאל זיך ביי איינם חדר גרייסן און זאל איך פון זיא ארוס. פירן אז ווען די (זונות) זאגן ווארום בישטו ניט גלעגן ביי אונז אכטפר זיך איין אוטד הט איך פר אימן די זאך צו טאן און דס טוא איך אלש צו פר אירן זי פון זנות ווען שון לייט איך חושד זענן פרעגט איך דר נאך ניקס און איך בין דר לייטן ווא אלי וואס איך חושד זיינן דרום ווען איינר איין מצוה טוט אזו איז ניט (חושד) און ביינן זאל ער דעם (חשד) לייזן און זאל ניט אגלה זיין אז זיין כוונה איז געוועזן אויף דר מצוה:

ותאמר המטה לאה חטאת כזאת על עם אלהים) דס איז טייטש דיא מטה פון דר שטאט (תקוע) הט גיזאגט צו רוד המלך ווארין זאלשטו דס ריכטן אויף פאלק גאטס פון דעסן לערנן מיר אז מן טאר ניט חושד זיין גוטה לייטן ווען זי עפיס טון צו בייזן:

אל דר מענש זאל זיך ניט ריין אחבן וואו דעם חבר קומט ארויס איין בושה (ואשל) דר ראובן גיט פֿרימר פון דעם שמעון אז דר שמעון איז ליין זקן אודר דר ראובן (פסקת) איין (דין) פר שמעון אז דר ראובן ווייסט אז דר שמעון איז ניט (מקפיד) דרויף אז אז דר עולם הבן פר איבל אויף דעם ראובן אז ער דס טוט אז דר ראובן איז אויף זיך מקבל דין) אז ער הט ניט ריכטיג גיטאן קומט ארויס דעם שמעון איין בושה דען דר עולם זאגט דר שמעון הט דס פלייסיג גיטאן אז דר ראובן זאל אכזריש ווערן:

וכתיב והייתם נקיים מה' ומישראל) דס איז טייטש דר מענש זאל זיך ריין אחבן פר גאט אויך פר די ישראל אז דס וואורט (ומישראל) איז טייטש איין טייל פון די ישראל כלומר דר מענש זאל זיך ריין אחבן פון די אנשים גלייבן אים דען די מענש ניט גלייבן אים העלפט ניט אים ווען ער שון פר ענטפרט פר זי:

כתיב לא ידע איש נפשו) דס איז טייטש דס המלך וויסט דס ביטרונג פון זיין לייב דס איז צו פרחגן וואס לאשט איך דר ספר המלך אז דס הערן ווייסט די כפ רבניש. פון זיין [illegible] אלי וועאן ברוך צו קומן איז דעם הערן ווייא אוט דר ספר פלערנט אוכט ווען דען אנגיס איין (צרה חלי) צו קומט ווי ער נישמאן זיין נער פטורי וואס עבין פיט מך זיין נער פירין דעם נער זאל ער אין זיין גהורן צולין שלמה חכם דר וואס ווייט איך אויך אלער זיין אוף זיין נער פר דעם זייגן זאל ער יום אזגן דען דר זעלביגר קען זיין נער פר

ריכטן דורך איין גוועזינה רעשט גלאבן איין שמחה זאל ער זאגן דעם וואס ער האט איר דורך איין שמחה:

אם ווען איינר הט אבייר גוועזן זיין חבר און קיין פענש הט פון דר עולבייגי בושה) גוואוסט איז דר גליך וואן איינר גולת זיין חבר גענט און קער איט תכף אוג ווען שון ער הט איט קלייני נער אן גיטאן הט ער דאך (עובר) גוועזן און (ואהבת לרעיך כמוך) דס איז טייטש דוא זאלשט ניט גאן און זאלשטו דיין חבר זו ליב הבן ווי דיך זעלבשט זו אוך דר וואס הט זיין חבר אביש גוועזן ניט פר לייטן איז ער דאך עובר אויך (ואהבת לרעיך כמוך) דס איז טייטש דוא זאלשט ניט גאן און זאלשט דיין חבר זו ליב האבן ווי דיך זעלבשט זו אוך דר וואס הט זיין חבר אביש גוועזן ניט פר לייטן איז ער דאך עובר און (ואהבת לרעיך כמוך) ווען ער וויל תשובה טון זאל דר חכם איט געבן איין תשובה נאך דעם (כיוס) נאך זאל ער איט געבן ווי פיל ער זאל פאסטן און צדקה געבן:

אחד איינר הט גיוואלט הבן אז מן זאל איט איין (עלה) געבן אויף איין זאך און ביי דר (עלה) זיינן גוועזן הערליכי לייט און הט אידר גשיקט זיין שיח נאך איינם הט זיך דר שיח טועה גוועזן אז הט איין אנדרן גרופֿן הט דר זעלביגר ניט גוואלט דעם אנדרן אביש זיין צו זאגן איך הב דיך ניט גיאיינט:

אדם ווען איין מענש גנבת (ואשל) ווען דר ראובן הט עט וואס ביי דעם שמעון גשטאלן אודר גהוויבט און דר ראובן הט עט וואס ביי דעם שמעון אוף גקערט זיין גניבה אודר גזילה טאר דר שמעון ניט מגלה זיין אז דר ראובן הט דס גיטאן אום אז עס ווט קיינר ניט ווען אום קערן וואס ער (גנבת) און ווען דר ראובן קערט אום די גניבה זאל ער ניט פר בארגן הייט אנדר ליגן דען דר שמעון אכט (חושד זיין אז אנדר יהבן דס גיטאן נייערט דר ראובן זאל מגלה זיין שמעון אז ער הט דס גיטאן:

ראובן ווען דר ראובן הט (מוציא שם רע) גוועזן אויף איין צדיק און דר דורך הט ער (מחלל השם) גוועזן דען די לייט איינן עס איז וואר און דר נאך הט דר ראובן דעם צדיק מחילה גיבעטן וואו דר ראובן זאגן פר די לייטן איך הב פאלש גרעט אויף דעם צדיק און ווען די לייט וואס דר ראובן הט פר זי (מוציא שם רע) גוועזן זיינן אוועק גילוגן אין אייטי לענדר ווען שון דר ראובן דעם צדיק מחילה בעט הט דר דאך קיין כפרה דען ביי די לייטן וואס זיינן אוועק גיגנגן בלייבט דאך דר צדיק איין (חשד) רעשט גלייבן ווען איינר אמאכט איין (רואי) פר איין (נאמן) דהיינו ער זאגט אויף פר לייטן אז ער אחר איין ווארהאפטיגר מענש און לייט הבן איט געגעבן סחורה אודר געלט און אז ער לייקנט איז גליך אז דר איינר הט גגזלת דען ער הט איט גיאחלט פר טוין נאמן אין וייטן אויגן דען מן טאר ניש זאגן אויף איין ביין אז ער וואס גוט דען עט וויז ואפילו וויין מצוה איז מן זאל זאגן (לשון הרע) אויף די לייט וואס הבן זיך ליב צו קריגן (אכל שכן) אז מן טאר זיא מיט לאבן:

אדם איינר וואש פר גלט ביז אויף לייטן זאל מן איט ניט גלייבן אבר דר (רב) אאג זאגן צו זייני תלמידים היט אייך צו טאן אז איינר מעשים רעים ווירד כלומר טוט און לערנט פון איט ניט אכט און דיא זאך איז איטיגלך דר וואס דר גלט אויף לייטן ביז אז דס ביז אויף אס זעלבין זיין:

שוחד טאר יעקט רבון דס איז טייטש דר וואס פארשט איש אויף זיין חבר דר נגער קאמונג דר אענש וואס רידט הט איין חבר גוטס טוט די אוטפים איין [illegible] הבן אוג דר וואס [illegible]

אדירי בגופא׳ אין חבר ריר רים אוסלים אוך אוף אים בייא דר גאט
לעולם היביג אול דר אונפו ניט רירן אין זאך אים בגאווה רעין
אים פר ארה ווערט ער גשטראפט וויא איר געפונן ביי
אבי אים האוך דר הט געזגט לישעיה הנביא איש - גאוה איך הב די
וואים פון אוך בבל אלש גווזן וואש אין זיין הויז . אוז דרום הט אים
ישעיה הנביא געזגט עש וועט קומן אז איני לייטן אונ דיין אוצרות
ווערן אוועק גינומן ווערן צו דעם מלך בבל ·
מי ווען איינר הט בליגר אוף איין אויג זאל אין בר אים ניט גידענקן
צו איים . וואש הט איין אויג וויא אונדרה הכמים . הבן געזגט
דר וואש הט איין זיין משפחה וואש גיהאנגן ווארן שמרא אוכרים
זאגן העניג איר די זאך אוף ·
אדם איינר וואש לערנט אין מסכת נגעים טהר ער ניט שפייאן
אוך ווען איינר זעהט צו איין מענשן וואש הבן שחין זאל
ער ניט שפייאן דען די ועלביגי זיינן אוך גאסט בטעפניש אונ איני
קרענק קומן פון גאט אוף די דרום אוך אוז ניט רילא אז דר פאטר
זאל שפייאן אין לאכן אויף זיין פאבטר אודר אויף פנדרי ·
לא דר מענש זאל ניט זאגן ווען איך וועל די זאך טון אין איך גאר
קיין יהודי ועט פיל לייבט ווערט ער די זאך יוא טון הייסט ער
זיך (נכרי) ווען טון ער ווים די זאך ניט טאן זאל ער אוך ניט זאגן
לא מיכם כל עוברי דרך) דש איז טייטש ווען ח״ו אוף איינם
מענטשן איין גזרה קומט אונ ער פר לירט זיין שכר זאל ער זאגן
ניט אוף דיר זאל דש זיין דעשט גלייכן ווען ער פר לירט זיין חבר איש
ער הט איין נכרי גילובט זאל ער איש ניט זאגן איש ער הט דעם
נכרי געזגט ·
בעיר אין איין שטאט איז געווען איין פאטר איט זיין זון הט דר
פאטר דעם זון גזאגט אז אן וויט לייאנן אין דר ספר
תורה זאל ער ניט גין קושין די ספר תורה דען אין דר שטאט זיינן
פיל לייט געווען וואש האבן קיין קינדר גיהאט דרום הט ער אים גבאטן
די זאך אז די לייט זאלן קיין (עגמת נפש) האבן ·
אם ווען איינר הט גיהאט קליני קינדר אונ זי זענן גישטארבן
זאל איין אנדרר ניט פר אים ברענגן [illegible] קליני קינדר דען
ער אאג זיך דר אאנן אן זייני קינדר וואש ניט [illegible] געשטארבן זענן
ווערט ער (צער) האבן ·
אדם איינר אאט אויט זיין נאז אודר [illegible] אראוס ריגא
פליגאי זאל ער דש פר טרעטן . אודר צו דעקן דען פליגט
אויט דעם אנדרן (איאוס) זיין דר פר וויס ער . גישטראפט ווערן
דרעשט גלייכן ווען ער גיט אין זיין (חררת) הויז אונ טראגט ביי זיך
זיין קליין קינד זאל ער פרואר דעם קינד די נאז אס וישן אז עש זאל
זיין חבר דר פר ניט מיאוס זיין :
יכול דר מענש אאג ליגן זאגן כדי אז זיין חבר זאל ניט (מאוס)
ווערן את די ליגינט זאל חבר מיט דר קענש ווערן חבר ווען
איינר זינדיגט אאג זיין אים יוא מאויט זיין ווא . איר גפינן ווען איינר
יטעלט איין בהמה אודר איין (עוף) . אונ אן וויסט ניט אויב ער
קאן די (הלכות) פון שחיטה זאל אן אים פרעגן די דינים ווען שון
ער ווערט מאויט ווען אן אים זאגט שמרום הט ער גילערנט ווען דרום
האט פר איין חכם ניט געזגט די הלכות שחיטה ·
אדם איינר הט גיזאגט זיין חבר צום קהל אונ [illegible] אראוס
[illegible] געזגט אויף איר איך הב איך גהערט צו רשעים
אונ בין אויט זי גנגין הט ער גיענטפרט דיינר וועשים זאגן פרות אוף
דיר דען גוואטרשט [illegible] וואש זיין אז רוא הבש [illegible] איך אחבר
[illegible] דרום זאלשן זיך ניט אחבר זיין צו רשעים :

ההולך דר וואש גיט אים גוטי לייט אונ פיר זיך צו אי (אחבר)
אען טון דוא ניט ווייס זיי אנשים טובים גוט
זענן אודר ביא זאל שטו אים (דן זיין לכף זכות) אבר ווען איינר זיך
בהעפט צו רשעים דען זעלביגן קאן אן ניט (דן זיין לכף זכות) וויא
איר גפינן איינר הט געזגט צו זיין זון ווארום האסטו דיך בהעפט אן
אזו איני בחורים וואש ניט גוט זענן הט דר זון גיענטפרט איין פסוק
איז געזגן צו גוטן דען ווען איך האב גיזעהן אז זיא האבן גוואלט שפילן
אין ווערפיל האב איך צו זיא געזגט שפילט ליבר אין איין ספר דהיינו
ווען איינר וויט זאגן איין פסוק וואש הייבט זיך אן אים איין (אות)
זאל דר אנדרר אוך גפינן איין פסוק וואש זיך הייב אן אים איין (אות)
וואן ניט אזו האט ער פרשפילט דרום . אזוך איך אז זי תורה לערנן
האט דר פאטר צו אים געזגט דיין אזוה גיט אויש אז איין עבירה איינש
דוא בישט דיך מחבר צו רשעים דאש אנדרי
דוא אאכשט אז די פסוקים פון דר תורה אז איין געשפעט
דרום היט דיך פון מיטנגר צו דר ווייטרן פון זיא אונ דוא
זאלשט פשטן אזו פיל תעניתים וויא פיל (אותיות) איז גיגאנגן אויש זייער
אויל אודר זאלשט אזו פיל צדקה געבן צו עניי (עניים) וואש פר אאגן
ניש אעני קינדר איין (אוצר) צו האלטן ווערן דייאה זינר פר געבן
זיין : דרום זאל אן זיך היטן צו בהעפטן אן זיא ·
אדם ווען איינר טוט איין זאך אונ ער איינט אז די זאך איז איין
אצוה אבר איין אאת איז עש ניט איין אצוה איז ער דאך
(אקבל שכר) וויא די שעלטר פון לוט דען זי האבן גידאכט ווען (סדום)
איז פר שטערט ווארן אזו איז די גאנצי וועלט פר שטערט . דרום ווערן
זי ליגן ביי זייער פאטר איז זייער שכר געווען אז פון ניאנן דאש
(אלכות בית דוד) גיפלאנצט ווארן אבר ווען דר ועלביגר קאן פרעגן
איין חכם אויב ער דר אויט איין אצוה טוט אונ ער פרעגט ניט דר
ועלביגר ווערט גישטראפט ווען שון ער גידאכט אז די זאך איין אצוה
איז וויא איר גפינן ביי (יפתח) אז ער האט זיין טאכטר גיברנט
פר איין (קרבן) ווייל ער האט ניט גיוואלט זיין (נדר) ברעכן אונ הט
דעם (פנחס) ניט גיפרעגט דרום איז דר (יפתח) זייער גישטראפט
ווארן :
רבי שמעון ספראך דר וואש זעהט וואש אויש דר זאך קאן
גיבוארן ווערן דר זינדיגט ניט (אשר ער זעהט
איינר האט איין שלעכטי זאך גיטון אונ עש איז אים מיבל אוט גיגנגין
דרום פר איר ער זיך פון דר זאך עש גיט זיך איינר ווערט בלוומ
אוף איין (חטא) דרום אז ער זאל זיך צו הערלין נעאן אוף [illegible]
(חטאים) דהיינו איינר גזלת) אודר ער נעאט ריוחים) אונ עש גייט
אבר זאל ער זיך דענקן דש געלט וואט איך בין ארויח) דר אויט צו
זיין ווערט איר פר לארן דרום איל איך טון ניאר די זאך טון ווען ער דש
טוט אח איש גוט ·
מעשה איין רשע האט גזאגט צו איין חכם ווען איר איך [illegible]
תשובה) זאלט געבן . אז די תשובה) זאל זיין [illegible]
אזך אפן טון די זאך שווער אש אול זיך די זאך האלטן האט דר חכם
אים געזגט דוא זאלשט קיין ליגן זאגן , אז דוא מערשט די זעלביגי אאן
המאות [illegible] היין (תשובה גוט האט דר רשע אוף זיך אקבל) גיוועזן
די זאך אז פר רשע האט גיאולט גיין) האט ער זיך גידאכט ווען
ווערט איך פרעגן אויב איך האב וואש גיגנבת) וויא אזאג איך זאגן
איך זאגן דעם (אמת) ווערט אן איך הענגן [illegible]
איך עובר זיין אוף דעם חכם זייני רייד ווען איין [illegible]
זיין · ביום [illegible] האט ער זיך אזו [illegible]
גיקערט פון זייני ווינדר דרום [illegible]

מינר הט גיזאגט צו איין (בחור) איך בין איך אלער) איבר דיך
וויל האב בגערשט ניטש צו לערנין תורה אונ איין צער . אין אוף דיין
פאטר איך הב אים ליב ער איז גוט . אבר דוא . בישט ניט גוט הט
דר חכם צו מאנים גיזאגט דיר . איז בחנק פון זיין . פאטרש ווען אונ
פון כבוד גהטט ווען איז דיר ניט בחנק . דען וועדר אינגש זינדיגט
דר ווחט איין צדיק איז קער זיך אלער צו זיין וויל דער אענש . טוט
ניט רעם ווילן פון גאט דער אענש קער מאחן איין — (כלחן) צו זיין
דהיינו ווען ער זעהט די לייט טאין ניש גוטש זאל ער זעהן ז(אגלח)
לו זיין אבר ווען אן אים טוט פולין אורר פר . שאעהן אין דר נאך זאל
ער קין (כלחן) זיין אונ זאל איבר פר שווייגין :

מעשה איין חסיד הט לנג גילעבט האבין . ליט אים גיפרעגט
אן וואש הר זכות דש איז הט ער גיענפרט ווער איך הט
גיפולכט הב איך ניטש גיענפרט אונ הב אים דר לו וואהל גיוועזן .

כשם זו וואול אז דר אענש אוז זיין אין ענוי . אז אן אים פולכט
אודר לעסטרט זאל ער ניטש ענטפרן זו אוך אוז ער לערנין
זיין הוש גיזנד אונ זייני תלמידים זי זאלין אוך די אדה) אן זיך האבן
זו וויא איר גיפונין ביי דוד (האלך אז דר שאעי) הט אים גיפולכט
אונ דר אבשי) הט אים דר פר גיוואלט אום ברענגין . הט דוד האלך
ניט גיוואלט ליידן אונ שפרך לאזט אים לאז ער איך פולכן . אבר דיא
וואש הערן דש לעסטרן . אוזין זיך אלער זיין ווען זי ווילין זיך אן רופין
אונ יענם צו ווערין אחגין די זעלביגי דש יוא טון אבר דר ענוי זאל ניט
לאזין אז אנדרי זאלין זיך איט אים קריגן פון זיינט ווענגן .

ואל אונ דר ענוי זאל לייטן . ניט בשות . געבין זיך צו קריגן אונ
צערנין אוף לעסטרר אבר . אויל די וואש אאכין לייטן זינדיגין
אאג אן יוא צערנין וויא איר גיפינין ביי (ירמיהו הנביא) דוא שפרכך
לו גאס איט דיין צארן זאלשטו אוטל . זיין אווש אילן איין . לעבין כעאין
אכ"ש דער וואש אכט לייטן זינדיגן ד ח יו הלגר אז ווי איין רוצח אחג
אן אויף אים צערנין :

מי דר וואש איז זיך בוחר) אן דעם איביגין לעבין . אונ לער נט
תורה טאג אונ נאכט דר זעלביגר קער פון זיך . אס צו טון)
אונ שמחה) לאשר) ווען ער גיט אס) אונ . אנדרי זאגין צו אים
זארין פארטטו ניט וואש אנדרי . גיבין פולייכט . אחגין זי רייך זיין וויא
רו אונ רו גיבשט אער פון זי זאל ער ענטפרן . איך וויל קין קנאה אונ
שנאה אויך קין צער אונ קריג אויף איר צוטפלגן . דען ווען איך וויל
פרטטן ווער עט זאל אעהר געבין אונ ווער עט . זאל ווייניגר געבין
ווערט זיין איין אחלוקת) אונ (איר אעכט איך . ריגגן פון זיא אונ אעכט
ני פייכט האבין אונ פולייכט אאג איך טועה זיין אונ וויל איינין אז
יענר איז איין עושר) . אונ אז ער איט אעהר . גיבן ווי גלייך אז
העט איש גיגזלת) דרום זאל זיך דר אענש דר וויטרן . פון די זאלין
דען די זעלביגי זאכן זאגין דעם אענשן אכטל פון דר תורה) :

מעשה איינר הט גיהערט די לייט וואש האבין אים גישטעלט
אס הבין - צו אים גיזאגט איר הבן דיך גשאלט אז דו השט
אז פיל דיין אמגיגט נאך דעם נאך האבין איר דיך גישטעלט אס . ין
הט ער גיענפרט ווען עשל העט גיוואשט אז איך לוך איין אאל זו פיל
האב וואש העטן איר גיטון . האבן זי גיענפרט . העטין איר דיך נאך
אאאל זו פיל גישטעלט אס הט ער . גיענפרט אין . אאת הב איך כפל
דרום וויל איך אוך אנדרי ניט גלן) אונ איל טאכפיל געבין . פון הינן
לערין איר דר אענש קער צו גיגבין (אס) . נאך זיין (עשירות) נאך
אז אנדרי זאלן אוין זיך קיין יחך ניט האבין .

מעשה איינר הט גיזעהן איין הלום) וויא איין אייגם וועגט אוף
. . . דהיינו ער וואר אוף איין שאל . אונ

זיינר עבירות אויף דעני אנדרי שאל הבן די פלירות איבר וואגן
האבין די (ישיבה) של אעלה) גיזאגט דר זעלביגר איז קין בן עולם
הבא) ניט דר גלך זעגין גיקואן אנדרי אונ האבין צו זי גיזאגט פטן
הט ניט ריכט גאחט אונ האבין גיזאגט פעל דין . ריכט אונ אנדרי פעל
אונ האבין גליגט אין דר שאל וואו דר זעלביגר . איז דרינן גיוועזן דא
ער איבר וועגט די עבירות אונ די פעל האבין בשייט דז דער זעלביגר
הט די פעל אס) גיגעבן אונ דש איז איין צדקה . אונ ווען רש קהל)
חרם) גיבט אוף אס) אונ איינר גיט אס באמונה דש איז גירעכנט צו
איין צדקה :

מעשה איינר הט זיין פאטר גרוש כבוד אן גיטאן ווייל דר פאטר
הט גיזאלט שטארבן הט ער צוגיזאגט זון גיזאגט דו השט
איך גיערט פר איין לעבן דרום גיב איך דיר . איין זאך וואש דו זאלשט
טון נאך איינים טויט דהיינו דוא זאלשט לאזין וויבר . נעכטיגין דיין
לארין נאך זיין פאטרש טויט איז ער אוועק גיצוגן אין וויטן לנד אונ הט
גילאזט זיין וויב צורוגין אונ נאך פיל יארן איז ער אהיים גיצוגן אוט צו
אבלת איז ער גיגנגין אין דעם חדר) וואו זיין וויב הט גישלאפן הט
ער גיהערט דש קול) פון איין בחור) . דר וואר זיין וויב קושן אוט
ער גיוואלט זיין שווערד אוש ציהן אונ אלי ביידי דר שלאגין הט ער זיך
דר אאנט אן די צוואה) פון זיין פאטר אז ער זאל זיין צארן לאזין איבר
נעכטיגן אונ הט די שווערד פון זיך גיטאן דר נאך וואר ער הערן וואש
זיין וויב זאגט צו דעם בחור) איין קינד ווען דיין פאטר העט גיוויסט
אז ער הט זו איין היפשן בחור וויא דו בישט הט ער זיך אוט גיקערט
אונ העט דיר איין פרויא גיגעבין וויא דר זעלביגר הט דש גיהערט
אז דר בחור איז זיין זון הט ער אן גיהובן צו טרייאן (פתחו לי אחותי
רעיתי) דש איז טייטש עפין איר איין שוועסטר . איין גל בטי גיזעגן
אונ זגט צו איר גוויבט איז גאס אז ער האט . אך גיהאלטן איין נארין
אונ גיבענטשט זאל זיין איין פאטר וואש ער איר גיבאטן אוף צו האלטין
נארין איבר נאכט זינסט העט איך דר טאגין דיך איט איין זון אונ זי
האבין זיך זייער גיפרייט אונ האבין גיאאכט איין אאל לייט צו די שמחה
לייט דרום קער דר אענש גיוואהנט צו זיין איט זיין נארין :

מעשה איין צדיק וואר איין (רגזן) אונ וועט זיך הט איט אים
גיקריגט הט ער ניטש גענטפרט . נייארט ער הט רען
זעלביגן פר שאלטן . עט אקויס גאחר נאך דעם וואר . ער חרטה
הבן . הט ער גפרעגט איין חכם וואש זאל איך טאן אז קיין אענש זאל
גשטראפט ווערן דורך איר . הט דר חכם גיענפרט נאך דיין פולכן
זאלשטו זאגן איין קללה זאל פר ניטש זיין אונ זי זאל ניט קואן אוף דען
זעלביגן וואש איך האב גיפולכט אודר זאלשט פריאר זאגין איין קללות
זאלין ניט קואן אוף דעם אענשן . אוך שטיט אין דר תורה (לא תקם
ולא תטור ואהבת לרעך כאוך) דש איז טייטש דוא זאלשט זיך ניט רעכנן
אונ זאלשט קיין האס שטפט ניט היטן דו זאלשט דיין חבר ליב הבן וויא
דיך זעלבשט דרום דר וואש זיין חבר פולכט זאל אוף זיך אקבל זיין ווען
ער וויט פולכין זאל ער גגבן גילט אין דר צדקה איט ער טון ניאה
פולכן דען עש וויט איר בנג זיין וואס ער וויט איין שטערן הבן גילט :

כל די וואש בעט איין נקמה ווען אן איך ען אשט ביז טוט אונ
יענר ווערט גשטראפט דורך איס אונ אטן ער די זאך טוט זיינר
חבר דהיינו ער טוט זיין חבר ביז ווערט ער אודר זייני קינדר גשטראפט
דען גאט נאלט גדר כנגד אדה) דר אענש זאל ניט וואונ: אין זו איין
שטאט אודר אין זו איין הויז וואו אן פולכט אונ . ואן קערגו בגטן גאט
אז ער זאל היטן פר די זעלביגי :

כמו רים אן לייט דש (פורעניות) אוף די וואש אן טרייאט
אונ ביט גאט ווען זי עט וואש ביזטאן ווארין אין דעם
שטיט .

טטיט (כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע) דש איז טייטש גאט זאגט ווען דרום דען עני אדר אלמנה אודר איין יתום ביז טוט ווען די זעלביגי ווערן שרייאן צו מיר אול דעם ביז וויל איך פר נעמן אונ איך וויל דיר בצאלן ווי איר גטאן הבן ביי (סדום) גלייך שפרכט דש געשרייא וואש זי בצאלינגן אונ דריקן די ארמי לייט איז פר מיר גקומן דרום ווער איך זי פר דרבן דען דר (ארדה נא) שפרכט ווען מן שרייאט פר איין (מלך בשר ודם) אוז ער אויבט טאן אבל שכן פר דער גאט:

דע דש זאלשטו וויסן ווען איינר דר שלאגט היין (נפש) אודר אין טוט אייכם ביז ווערט ער געשטראפט דרוין אוך ווערט ער געשטראפט אויף דעם צער וואש די קרובים לייד פון דעם דר שלאגן ווערט עש שטיט (גם דמו הנה נדרש) דש איז טייטש דר ראובן שפרך צו זייני ברידר אוך דש בלוט פון יוסף ווערט געפארשט אונ ער שפרך (גם) דש איז טייטש אוך דעם צער וואש אונזר פאטער הט פון דעם יוסף ווערן מיר אוך אויז לידן:

מעשה ביי איין חכם זיינן די קינדר געשטארבן פר זייני טוט שפרך ער צו זייני תלמידים אוך ווייס איך הב אן מיר קיין זינד נאר די איני זינד איך הב גיהאט איין שוועסטר אוז די ווער איין אלמנה אונ זי העט געבעטן איין מאן גינומן אונ זי הט זיך געשעמט אן מיך צו טאן אונ איך העט מיר גיקענט איין מאן געבן אונ איך הב ניט גוואלט לידן אז זי זאל איין מאן נעמן כדי אז מיר געלט זאל מיר בלייבן (ירושה) ווען זי ווערט שטארבן דרום זענן מיר מייני קינדר געשטארבן גרויסר הייט אונ הבן קיין קינד גלאזט:

מעשה איינר הט געהאט זון אונ טאכטער אונ ווען די זעלביגי הבן התונה געהאט זיינן זי געשטארבן אונ זיין געלט האט ער הט צו געגעבן צו (נרן דש הכנסת) אלש אוועק גירעשט זייני קינדר אונ עש זיינט מבקשי הט דר פר געלט פר איין חכם אונ שפרך איין מאל הויז וואר איין נכרי איז דר נכרי געשטארבן נאך זיין טוט זייני אייני קינדר געשטארבן אונ ווייל דר נכרי הט געבעטן איר איין הלוואה איין איין הויז גיוועזן הט דר חכם צו אים גזאגט אפשר איז דיר דש געלט גיקומן מיט אום ריבית דרום איז דש געלט גקומן איין פרעמדי הענד הט ער געענטפרט איך הב קיין מענשן אום ריבית גטאן נייערט דעם נכרי הב איך טעות גימאכט אונ הב אים אום ריבית גטאן דרום נאר זיין אלוך שרייאן פר גאט צו די אומי ריבית אונ גאט טוט משפט צו די גיהובטיעט זיי איין יהודי אודר להבדיל איין נכרי דרום זאל מן ניט שטעלן ביי איין נכרי אז עש זאל זיין חס ושלום איין חילול השם:

מעשה איין חסיד הט זיין זון היין פרויא געגעבן אונ הט אים געגעבן זילבר אונ ספרים נאך דעם איז דר זון געשטארבן אונ דש זילבר אונ די ספרים זענן גיבליבן דר אלמנה פר איר כתובה אונ זי הט איין מאן גינומן הט איין זקן גזאגט איך געדענק אז דש געלט קער צו דעם אין וואש די אלמנה הט איין אנדר גינומן דען דש זילבר מיט ספרים זיינן גקומן מיט אום ריבית אין הט פארדען ערשטן דרום הט גאט גיטאן אז דעם חסיד זון זאל שטארבן אונ זי זאל דעם אנדרן נעמן וואש הט געלט קהר אן זיין עלטרן:

אדם זו איין מענש וואש זיין ווייב שטארבט אים איז ניט ריכטיג אז ער זאל נעמן איין אנדרי ווען ער הערט אז אן גרעניק מן מיר אונ זי איז ניט פר געסן פון לייטן:

אדם ווען איינר האט ביי זיך איין (שפחה) אז די הט גיהאט איין טאכטער אונ דר הער הט מיר איין מאן געגעבן דהיינו איין עבד ווען די טאכטער שווארצע אונ דר הער גיבט זיין עבד איין אנדרי פרויא אז די פרויא ניט גיפעלט איין די קינדר וואש איז גבליבן פון פון דר שפחות טאכטער דען די מוטר ווערט צער האבן ווען זי זאל מיט זעהן אז איין אנדרי גיט איר מיר טאכטער קליי דר דען גאט ב"ה ווייס ניט המבין אז זיין בשעקונג זאל צער המבין:

שמואל דר חכם שמואל ווען זיין שפחה הט פון אים אנטלאפן כושה הט ער מיר געלט געגעבן פון דר כושה דען עש איז איין איסור אבי יש לו זיין זיין (עבד) אודר שפחה אודר זיין און אונ טאכטער ווען שון ער אנג טאן מיט זי וואש ער איך טאר ער דאך ניט אבייש זיין אונ זענשט ווען זי טאן זיין ווילן זאל ער צו זי מיט זאגן עטז הט געטאן די זאך אבר ניט ריכט דען דש הייסט (כפוי טובה) דש איז ווען אן היינם איין טובה טוט אונ ער נעמט ניט פר גוט אוך קענן איין בהמה זאל מן ניט (כפוי טובה) זיין ווי איר גפונדן דיא תורה הט געהייסן די (נבלה טריפה) פר די הינט געבן צו פרעסן דען די הינט לאזן ניט די זעלן איין שטאט קיין בהמה פר צוקן אוך די (נבילות טריפות) לאזן זי ניט די וועלן טראגן אין ווער ... לא בלייבט דעם בעל הבית) די פעל אונ דש חלב טואן די הינט איין טובה איין דרום זאל דר בעל הבית ניט (כפוי טובה) זיין אונ זאל זי דש פלייש פון מיר געבן די הינט נוך הט די תורה גזאגט (לא תחסום שור בדישו) דש איז טייטש דו זאלשט ניט פר שליסן דש מויל פון דר בהמה ווען זי דרעשט די תבואה וויל זי זיין תבואה דרעשט זאל ער זי לאזן עסן דר פון:

כל אלי זאכן וואש איין צער איז טאר מן ניט (גורם) זיין יענם אפילו צו איין בהמה זאל מן ניט צער אן טאן דהיינו ער ווייט ווען ליגן (משאות) נוך מיר ... זי ווייש ניט קאנן אויס לידן אודר ער שלאגט זי ווען זי קאנן ניט גין דען אול די זאכן איז ער דרוין גישטראפט זיין עש שטיט (ונתן לך רחמים ורחמך) דש איז טייטש דר וואס איין (רחמן) איז איז אן זיך מיכר אים אוך (ורחמך):

יודע צדיק נפש בהמתו ורחמי רשעים אכזרי) דש איז טייטש דר צדיק ווייסט דען ווילן פון זיין בהמה אבר דש (רחמנות) פון די רשעים איז אומבארמהרציג דר פסוק ערקלערט אזוי דר וואש ברך קיין פלייש ווייס ער ווען טעלטן איין בהמה אונ דש פלייש ווייס פר שטוקן ווערן דש טאר ער ניט טאן אזוי ער זאל מיר (נפש) ... זוכט פון מיר אוועק נעמן דען ער איז עובר אוך (בל תשחית) דש איז טייטש דו זאלשט ניט פר דארבן אבר ווען ער ברויכן די פעל אזוי ער זי ווי שעכטן דעשט גלייכן ווען די בהמה איז (חולה) זאל ער מיט מיר ניט פרביטן אבל שכן אז ער טאר ניט פרביטן מיט זיין שפחה ווען זי קראנק איז:

ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית אתונך) דש איז טייטש דר מלאך הט גזאגט צו דעם בלעם ווארום האשטו גישלאגן דיין אייזל דריי מאל ... ווען זי פלעגט ניט צו פר ענדרן דיין ווילן אונ דר האשטו גיקענט צו דענקן אפשר איז זיא איינגר קראנק דרום תאמשטו ניט ריכט גטאן וואש דו זי שלאגשט: פון דאנן לערנן מיר ווען איינר רייט אויף זיין בהמה ביז נאכט אונ די זעלביגי ... אום מורי נאך צער איז גווישט אז זי האט איין (היזק) דרום זאל ער זי ניט שלאגן איין דר לייט אז זי זאל אויז דאך גין: דעסט גלייכן אויף זיין ווייב אודר אויף זיין (שפחה) זאל ער ניט צערן ווען זיא אומזאל עט וואש שולדיג ... דען וויל די איביג טואן נאך זיין גיפעל נאך אויז איינגר זיין איין (סבה) אז זי הבן ניט גיקענט די זאך אזוי גוט טאן אוך טאר ער ניט פר קופין זיין קנעכט אודר זיין שפחה די גוט זענן צו איין רשע דען דר רשע ווערט זי אורביטן אונ דר במריאקייט:

ורחמי רשעים אכזרי) דש איז טייטש אויך דר (אכזר) גישכיי נאך צו עסן זיין בהמה פיל פוטר אונ צו מארגנש לויפט ער מיט מיר אוך בערג זיין רחמנות וואש ער הט מיר פיל געבן

צו עשין דש יחיד זיין (סגוריות) •

כלב לוין הונט ומש בייסט לייטן ניט ווען ער קומט אין איין הויז זאל מן אים ניט שלאגן אים איין שטאק אודר אים צו דריגגן איש דר טיר אודר הייז ומשר נאך אים גיסן ניינ . ס און אים טרייבן אז ער זאל ארויש גין •

וותר ער עבירה איז דר ומש דר שלאגט איין (כתובה) אין ווען ער דר שלאגט איין אלשן רעשט גלייכן ווען ער דר שלאגט אזו איינס ומש (אוכה דכים) איז אין עבירה פון אנדרי •

אחד איינר הט גיהמט לוויגוויג אזן צו זייני קינדר אונ זיא ומרן (נכרית) פלעגן זי זיך צו קריגן הט איין חכם צו דעש געבגן גיזאגט : ווארום בישטו (גורם) אז איין דיין הויז זאל זיין אחלוקת הט דר איינר גיענטפרט עש איז איר ליב זיער אחלוקת דען ווען זוייני וויט ביי איר שטעהן ווייט די אנדרי אויש זונקהט דר חכם איםגיענפרט עש וויט דיר איבל אויש גין דען די איני ווייט איין נקמה טאן אן דעם קינד פון יענר ווייג אום כדי לזו אן זאל זי וגרש זיין וויל דייני קלייני קינדר גניטן איז גלייך ווען דוא ברענגשט דייני קינדר אום דרום זאלשטו זעהן אז עש זאל שלום צווישן זי זיין •

לפני עור לא תתן מכשול) דש איז טייטש פר איין בלינדן זאלשטו קיין שטרויכלונג געבן דש מיינט אן ווען איינר (אלורע) איז אודר איין (חולשה) אן זיך הט ווען זיין חבר וויל זיך מיט איםלאין איינס במרדן זאל ער אים זאגן דען ער איז עובר און ומהבת לרעך כמוך ולא תעמוד על דם רעך) דש איז טייטש דו זאלשטו דיין חבר ליב האבן ווין דיך זעלבשט אונ זאלשט ניט שטין און דיין חברת בלוט

כתיב ולא תעמוד על דם רעך) דש איז טייטש דוא זאלשט ניט שטין און דיין חברט בלוט צוך זאל זיך דר מענש ניט איין שטעלן ומו איין סכנה איז איז דהיינו ווען פיל שטיאן און אים זאל ער פון זי אם זילן דען די יענן דאך שטארקר אין ווידר ער רעטש גוייזן ווען איינר טרענקט זיך אין די טיפי ומשר אונ ער אז איין שווערר מענש זאל דר אנדרר אים ניט לאכגן זיא הנט אים אזיל צו זיין דען ער אינבכט אים אויט שלעפן אין ומשר •

ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש) דש איז טייטש גאט שפרכט דש בלוט ומש עטן אייך זעלברט זענט גורם וויל איך דמש פארשטן פון אייך דש מיינט אן דר ומש שטארקט זיך אין קריג ביז ער אוב לעבן קומט דר הערט גישטהפטם דען ער הט און זיך דעם טויט גיברמכט אודר ווען איינר גיט אונ צו איין אורט וזאו איין (סכנה) איז • לאשן ער גיט און אייז ווען עש ניט שטארק פר ערמרין איז אודר ער גיט אין צו איין הויז ומש דש שלאך אונ פר פוילט איז אונ עש אהכט איין פאלן אודר ער קריגט זיך מיט צו איינס ומש איין (רוצח) איז די אלו ווערן גישטראפט זיין וויל זי זיך שטעלן זיער לעבן איין אויך מיט פצו איינס ומש די (שעה) איז אים בגליקליך אודר מיט איין מכשף אודר מכשפה זאל אן זיך מיט זי ניט קריגן דר טלוומו איין מקום סכנה איז זאל זיך דר מענש מרחיק זיין דר פון •

כשם אזו ומול אז דר מענש איז חייב ווען ער זיין חבר טעדיגט אזו איז ער חייב ווען ער זיך זעלבשט טעדיגט דהיינו ווען ער רייסט זיין המר הויש אודר ער צו רייסט זיין קליידר אודר ער צו ברעכט זייני (כלים) אודר ער צו שמייסט זיין געלט אין לארן אענשון ער איז בטור פון (דיני אדם) איז ער חייב (בדיני שמים) דש איז גאט שטראפט אים •

אדם ווען און איינם קומן (גזלנים) אודר ווען דר (גואל הדם) יאגט נאך דעם (רוצח) דאש שטארקר איז פון אים אודר ווען ער לויפט פין פאמר זיין גיגלט אניל צו זיין אז ער דערנקט זיך ווען איין געלט ווערט פר לארן איז איר זיין לעבן אוך ניט ליב די אלשטר שטרקן פון גלט ווייל זי זי ער לעבן שטעל איין •

מי דר מענש ומש ווייטש אז ער הט צו איין עבירה גיטאן ומש ער דרוף איז חייב (סקילה) דר זאל ניט גיזאן לויפן חיות דעות אוף און דעם דאך זאל ער ניט ארוף גין דען פיליפט ווענך זיין זינד גירמכט ווערן ווערט ער קומן אונ זיין לעבן רעשט גלייכן ווען ער איז חייב חנק זאל ער זיך ניט בארן אין ומשר •

בני אדם די מענשן ומש רייטן און דעם ים אונ עש ומר און זי און שטין איין שטורם ווינד די שיף צו ברעכן אודר זי צו דר טרענקן אונ אנדרי שיפן רייזן מיט שלום איז צוויש איין דר זעלביגי שיף איינר ומש ער איז חייב יאמגן די לייטן אין דר שיף גורל ווארפן ווען דר חייב איז אונ זאלן דריי מאל דורך אנדר גורל ווארפן אונ אוף דעם דר גורל גפאלט אמגן זי אים ארייין ווארפן אין ים אונ זאלן פריער תפלה טאן אז דר גורל זאל ניט גיפאלן און איין אום שולדיגן אונ ווען זי האבן איין אוצר אודר איין אנדרי כלי ומש שווערט און ומשר זאלן זי דעם זעלבגן ארייין זענן אונ זאלן אים לאזן און דעם ומשר •

נשים וויבר זענן איין חשד גיוועזן אז זי בנעאן קלייני קינדר הבן די לייט גזאגט אן קער אי וויבר אוועק צו ברענגן דען דר דין איז אוך כי בן סורר ומורה ווערט ער גהרגת וויל זיין טון ווערט זיין לייטן צו דר שלאגן הט איין חכם צו זי גזאגט איר סארין איינר איין גזלת מיט אגסטן דיני נפשות אוך זענן פיל וויבר ומש אנדרי אכשפות נייטן זי דרום זענן זי ניט שולדיג דש זאלט עטנן אן זאל אין טול הום דופן ווען איין קינד ומש בנואן ווערן וויש אן זיינגרי לין שארפין מיט די שטילר ומש ארום איין כרונה איז ווערן זי אוון שטארבן •

תינוק איין קינד הט זייער גיווייניט ביי נאכט הט אן דר שפרט אז איין יהודית די וואר איין אכשפה הט דש גיטאן הט די מוטר פון דעם קינד גזאגט איך קען אחכן אז די זאך וואש זי הט גיטאן איין קינד זאל זיך ווידר קערן און דר אכשפות קינד הט אגין חכם צו איר גזאגט וואש איז איר קינד שולדיג דרום זאלשו דש ניט טאן •

תרואת ווען איינר זעהט איין חלום גלייך אז ער אהכט אמת אונ קנעט דש טייג אין אופין ברענט דש פאמר דש בטייט אז ער ווערט זיך דעם מאג קריגן דרום זאל ער בעטן גאט אז דש קריגן זאל זיין לשם שמים :

כתיב מרע עשוק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו) דש איז טייטש איין רוצח ומש הט גיהרגת איינם ווען ער וויל זיך אין איין גרוב ארייין ווארפן זאל אן אים ניט אזיל זיין אבל טכאח זאן טאר אים ניט צו נעמן אין הויז •

אם ווען זי לופן די רשעים אין דיין הויז זאלשטו זי ניט לאזן ביי דיר זיין אבל שבן דוא טארשט און זי ניט בשילין רעי דר טון ווערט זיין איין היכדר צו דיר אודר צו דייני קינדר דעשט גלייכן ווען איין רשע וויל קומן אין איין שטאט אבין ויאזכן ווא איגליך איז צו ווערן זאל זן אים ווערן דען עש וויט זיער שלום זיין צו דעם טון • ווא דוד המלך הט גיזאגט (לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו בעולתה ידיהם) דש איז טייטש עש זאל ניט רוען דר רשע ביי דעם גורל פון די צדיקים כדי אז די צדיקים זאלן ניט אם לערנן בייז פון דעם רשע •

אם ווען איינר הט איין זון ומש איז זיין זאל ומזכרו זאל ער אים ניט נאך געבן זיין המלה גינוג צו טאן דען ער הוט ניט ומחייב זיך צו פר ארמן אשט זייני אנדרי קינדר דען דר זון הוט דאך זיין אז ער וויט אים ניט הבן גינוג צו טאן וויא דר זעלביגר זון יוצא לתרבות רעה זיין דרום זאל ער אום לאזן גין אונ זאל זיך גיט צו ברעכן פון

עם הארץ וואש אונזרי חכמים הבן גיזאגט אז איין עם הארץ מאג מן אים צו רייסן ווי איין פיש מפילו אן יום כפור דש מיינן זי מזו מיינם וואש ער יתגשו זיין חבר אונ וויל אים דר טויגן אן יום כפור וועןן עש גיפאלט אן שבת דר דזו זעהט אזו ער דערמאהט דר טויגן כדי אז ער זאל זיין חבר מיט הרגן ווען טון דר טוג גוי היליג ניער אודר זי מיינן זו הייכן וואש ער וויל גין רכילות טראגן פר איין אלך אוף יהודים וויא עש וואר די מעשה פון בר קמצא ·

מוכר זו מיינר וואש הט מזיר דת גיוועזן ווען ער זאגט צו (יהודים) דינגט מיר איין סופר צו שרייבן איין ספר תורה אזו ליך איז אים בצאלן אונ מויט דר ספר תורה זאל עטן זיינן צוקומן זאלן זי אים ניט צו הערן רבן נאך דעם אמרט ער ווען הבן הז אן זאל ווים זיין ספר תורה אום קערן אוביש ווערט זיין איין בושה זיין משפחה דען די לייט ווערן גידענקן דש אז דש ספר פון דעם אונ די משפחה ווערן זיך שעמן מבר אזן דש (קהל) גיבן דש איינשט געלט אונ דר (מוזר) גיט עש וואש אזאגן זי יוא בי אים נעמן :

מי מיינר וואש אמכט לייטן זינדיגן ווען ער קראנק איז זאל אן אוף אים ניט בעטן אז ער זאל גהיילט ווערן פון זיין קראנק · דעשט גלייכן זו מיינם וואש ער לאזט ניט לייטן איין מצות טאן אוביש ווען מיינר אונזט זינדיגן אונ איין טייל זענן גישטארבן וואש ער הט זיא גימאכט זינדיגן די זענן פר איין (וודאי) אין גיהנם דרום זאל זאל ניט בעטן אוף אים אז ער זאל חוזר בתשובה זיין דען עש העלפט נישט ·

מי אז מיינר הט ספרים וואש שטיאן דרינן גישריבן שמות הקדושים זאל ער ניט לאזן ליגן דש ספר אופן וואר דען פוילט ווערן זייני תלמידים אודר קינדר דרויש לערנן ווערן זי גישטראכט ווערן אונ ער ווערט אוך גישטראפט ווערן דרום זאל ער דש ספר לאזן אוין איין פר בהרגן אורט ·

גר ווען איין נכרי קומט זיך מגייר צו זיין אונ ער הט אוף זיך מקבל גיווען אלי דיג מצות עשה אונ מצות לא תעשה ווען טון דעם איין וואש ער ווירט אן טמר אן ניט טרינקן וויל ער הט זיך ניט אז גיוונן מבר קיין נבילות וטריפות טמר ער ניט עסן ·

אם ווען טון די חכמים הבן גיזאגט ווען איין נכרי איז זיך מגייר איז ער דעם טאג גלייך ווי איין קינד וואש ווערט ערשט גיבוירן אבר ער אין דאך בצאלן ווען ער איז שולדיג אונ ווען ער הט פריער איין נפש גיהרגת זוו ער תשובה טאן ·

אחד מיינר איז גיקומן צו איין חכם אונ שפראך איך גידענק אז איך בין קליין גיוועזן הב איך גישטולן פיל זאכן בייא לייטן אוך הב איך אנדרי זינד גיטאן דרום פרעג איך אוב איך זאל אום קערן די גניבות מבר אודר ניט וויל איך בין דש אמל קיין בר עונשי גיוועזן הט דר חכם אים גיענטפרט אלש וואש דו גידענקשט מושטו בצאלן אוף די זיר וואש דו גידענקשט מושטו תשובה טאן דען מיר גפינן ביים ישעיהו המלך דר הט אלש בצאלט וואש ער הוט גנאשט ווען ער קליין איז גוועזן דעשט גלייכן ווען מיינר ווערט אום זיניג אונ טוט לייטן שאדן ווען ער ווידר גיהיילט ווערט פון זיין נוום זיניקייט אזו ער אלש בצאלן דעשט גלייכן לויין שבורות בצאלן די שאדן וואש ער טוט :

אדם ווען מיינר טוט איין זאך אונ זיין אשת הווער אוף גוטן אונ איין תלמיד חכם פר פולגט אים דען ער גידענקט די זאך ניט צו גוטן איז דעם זעלבן זיין סתר כפל וכוון הכח ·

ואם ווען דו זעהשט זו איין (הור) וואש זעטרי מנהיגים זענן בייא זולשטו ווישן זי הבן פריער וואש גוטי (מנהיגים) זענן די הבן די מנהיגים וכות גיוועזן דרום הט זיא גאט בשפרש מחה גיט וואש שבטנים זענן לויד די צדיקים הבן זיך גימאכט דעמאלג

אונ הבן די לייט ניט גישטראפט דען זי ווערן זאגן מיר זענן ניט רשאי דעם עולם צו שטראפן דרום גיט גאט איין ביזין מנהיג ווען זי ווילן מן יוא ווערן הבן זיטון ניט צו מאכט ·

ואם ווען דו זעהשט איין רשע אז עש אים אזוו גייט זולשטו ווישן ער הט עפיס איין זכות דרום גיט אן אים זיין שכר בעוה"ז אודר איין זכות פון זיין פאטר אונ מוטר אבר ווען אן גליכט ניט ביים זיין פאטר אונ מוטר אוך ביי אים איין זכות זולשטו ווישן דש וואש אים אזוו גיט דש איז צו ביזין דען גאט ווארט מיט דעם אונ נאך דעם ווערט ער די נידרטרעטערן ווערט זיין בושה גרויש זיין :

יש אוך ווען איין רשע וואול גיט דש איז וויל ער טוט איין גוטי זאך דהיינו ער נעמט צו אורחים אודר ער איז זיך מתעסק מיט מתים אונ די מתים בעטן פר אים אודר ער איז איין (אילן טוב) פר יהודים ביי דעם אוך אודר ער טוט צדקה וגמילות חסדים די טעג זאכן דר לענגרן אז דש פורענות זאל אוף אים ניט זו גישווינד קומן ·

אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר) דש איז טייטש דאש מול פון די (מוזות) איז פאלש אונ זייערי רעכטי הנט איז אויך פאלש דען עש וואר איין מעשה אן הט גוזר גוועזן אוף יהודים אז זי מוזן (ממיר דת) זיין זענן פיל מנטלאפן גוואורן אונ איין טייל הבן זיך מונטר גגעבן לוישן די שרים אונ די שרים הבן זיא פר זיכרט דיא זעלביגי יהודים אזיל צו זיין הבן זיך די יהודים אן זי פר זיכרט אונ הבן זייער קינדר אונ געלט אונ הב גיבראכט אין די שלעסר פון די שרים וויא זי זענן אהין גיקומן הבן די שרים זי אלי אום גיבראכט דרום הבן אונזרי חכמים גיזאגט איין יהודי זאל זיך ניט (איחד) זיין מיט איין נכרי :

שנים צווי לייט וואש (רוצחים) קומן אונ זאגן צו זמיינם איך ווערן אידר דר שלאגן ווען מיינר איז איין תלמיד חכם אונ דר אנדר ניט זאל דר אנדרר זאגן כרעבגט איך ליבר אום ·

ובן זו אוך ווען שונאים קומן אונ זאגן גיבט אונז איין אשה אונ איר ווערן זי פר אומריגן זאל זי זיך ליבר לאזן הרגי מיטאמ זיין אונ זי זאלן ניט אונד זיין איין (בת ישראל) ווען זי שון איז איין (נכרי) דש איז זי האט קיין זאמן אונ דר וועסט פרעגן אין די לייטן פון דיא חשמונאים אזן דש (מלכות יון) הם גוזר גוועזן הבן דיא (יונים) גמאכט איין (חוק) די כתולה וואש ווערט חתונה הבן זאל זי צום ערשטן בשלאפן זיין צו דעם (הגמון) איז דר תירוץ דען איין בתולה קען ניט טראגן ווערן פון דר ערשטר (ביאה) דרום האבן זיא (כהנים השמונאים) ניט מקפיד גוועזן דרויף דאך האבן זי ניט רעכט גישמן

אבל אבר ווען לוישן די יהודים איז מיינר איין רשע דר הט דר טשלאגן איין נכרי אונ דר זעלביגר רשע קריגט זיך אוך מיט די גלחים מאגן די יהודים דען זעלבגן רשע מוסר זיין וויל ער הט זיך פריין גיבראכט אין איין (סכנה) ·

בני אדם די לייט וואש זענן אין דר שף אונ עש שטייט אוף זיא איין שטורם וויל טאן ווערפט גורל וואשר אונ אוף וועמן דר גורל ווערט גפאלן זאלן זי אים ארויין וואורפן ווען זי הבן אוף (יונה הנביא) גורל גיווארפן איז דר טעג גיווען וויל אלי שיפן זענן גיגאנגן בשלום אונ די שיף וואש יונה הנביא איז דרין גיוועזן איז דער זעלביגי שיף איז דר שטורם גוועזן דרום הבן זי גיווארפט גורל וואורפן אבר ווען דר שטורם ווינד איז אוף אלי שיפן טאר מן נים גורל ווארפן אוך איז ניט רעכט גורל צו ווארפן אוף צווי חלקים וואש ניט גלייך איז דרום הבן גוויזן דש צווי ליקליך וואש אן הט גבראכט אן י"כ גלייך זיין שיין גיוועזן הדך מיין גישמאלט אונ איין גיגלט ·

והמא

והאשה אין המדהואס זי רייניש אין וועג אונ זי הערט אז נכרים קומן מוז די לייט אשט זי ריינט ניט זו אונ פארבט זיך פליילכט ווייל אן ביי אירלייגן אונ זי זון קליידר די קליידר ווי די (נשים נכריות) אשט זי זענן אן גיקלייט אין זייער (כתי תפלתם) כדי אז זי זאלן זיניס אטמא זיין אבן זי הערט אז פרילי ישראל קומן אוז זיך אוג זי זיך אוך אן טון די זעלביגי קליידר אונ זאל זאגן זו זי אז זיא זייט די זעלביגי פר (אמסרן) אוך אונ זי טרייבן אז (נכרים) זאלן הערן אז זי זאל נלו ווערן פון זייערי הענט ::

בשעת אין דר לייט פון דר גזירה) דש איז אן הט גוזר) גיוועזן אוף די יהודים) אז זי זאלן אמיר דת) זיין זענן פיל דר שלאגין אורן אונ פיל האבין (אמיר דת) גיוועזן אונ האבין זיך גידענקט אז זי ווערן קענין ווערן זי זיך אום קערן צו (דת יהודית) אוך די נשים האט זי האבין געזעהן אז זייערי אאלין זענן נהרג גיווארדן הבין זי זיך גידענקט עס איז ליבר אז איר זאלן זיין נכריות) כדי אן זאל ניט (מטמא זיין האבין די חכמים ניט גיוואלט לייזן אז זי זאלן דש טון דען זי הבן גיזאגט עס איז ליבר אז די נשים זאלן גין אין אלבושים) יהודית אען טון אין ווערט זי מטמא זיין אבר די וואש פיל גיגאנגין אלבושי נכרית) ווערן אוזין נעשין נכילות וטריפות אוך ווערן אמלל שבת זיין ::

יש עס זענן פיל צדיקים וואש ווערן נהרג על קדוש השם) אונ פיל צדיקים שטורבן אין זייערי בעטן אוז ווען די זעלביגי ווערן גיוועזן אין דר לייט פון גזירה השמד זאלט אוך אוס גיקומן אוף קדוש השם דען גמטלווש די זעלביגי לעבן כדי אז זי זאלן גאיכן זיין אונ טעלטר (אונ דש קפיטל הנזכר איר גישריבן אין סימן רכ"ב ::

מעשה אין תלמיד חכם האט אן אים בגראבן נעבן איינם וואש וואר קיין צדיק אונ ער גקומן צו חלום צו די לייט אונ שפראך עטן האט איר איבל גטאן וואש עטן האט איך בגראבן נעבן אין (בית הכסא) אונ דרויף שאעקט איר איבל האבן די לייט גלייגט שטיינר צווישן די צוויא קברים איז ער טון ניט גקומן צו חלום ::

אסור מן טאר ניט בגראבן אין רשע נעבן אין צדיק דען דר רשע אמט אן האט אים גלייגט נעבן (חוטא הנביא) איז לעבנדיג גוואורן כדי אז ער זאל נעבן דעם צדיק ניט ליגן אבר זיין רשע נעבן אין רשע אמג אן היינס נעבן אנדרן בגראבן ::

מי ווער עס שטארבט אונ ער וואר אין חרם זאל אן דר ווייטרן זיין (קבר) מכט איין פון אנדרי קברות ::

אחד איינר האט בגערט אין נקאה צו טאן אן זיין (שונא) איז דר זעלביגר וואש האט בגערט אין נקאה גשטארבן איז ער גקומן צו זיין שונא אין חלום אונ שפראך דוא איינש אז אתים קען ניט טראגן אונ האט אים גיגריפט מיט זיין הט ביזה זיין גשעכטש אונ צו דעם אנדרן ווארגן האט דר זעלביגר גפילט איין ווייטיק אן זיין גשעכטש ::

קהל איין קהל הבן גוואלט אוס איין שטאט ארויס גין אין איין אנדרי שטאט איז גקומן איין את צו איינם אין חלום אונ שפראך עסן זאלט אונש ניט פר לאזן דען איר אתים הבן איין הנאה ווען עטן קומט אוף אונזרי (קברים) אונ ווען עטן וויט אוועק פר לאזן איש עטן דר שלאגן ווערן הבן זי דר נאך ניט גיפרעגט זענן אלי נהרג גווארן ::

בהגילוי דר בלוזי הג פדי) הט גזאגט צו דוד המלך) איך ווייל ליבר שטארבן אין איין שטאט דען אין אתים הבן איין הנאה ווען זייערי קרובים קומן אוף זייערי קברים אונ ביטן פר זייערי נשמות אוך בעטן זי פר די לעבנדיגי אזוי איר גיפונן דר כלב בן יפונה הט התפלה גטאן אוף (קברמבות) ::

ארוך איינר איז אנטשלאפן גוואורן אין איין שול אן דר שאט השנה דעם זעלביגן ניט גזעהן אונ הט די שול פר שלאסן ביים נאכט איז ער ווול גוואכט גוואורן הט ער גזעהן אתים זיין זיין גהלט אין טליתם אונ צווי וואש הבן נאך גלעבט זיין זייערי כשות אוך צווישן זי גוועזן אין קורצי לייטן זענן די צווי גשטארבן ::

לאחד איינם איז זיין פאטר גישטורבן אין חודש רחשון פלעגט ער יאר לייט צו הבן דעם זעלביגן טאג אונ אז דש יאר איז ניט (עבור) גוועזן פלעגט ער צו פאסטן אין שבט אוך אין אדר דען ער איז מסופק גוועזן טיב דר אדר רחשון הייסט שבט קענן אדר יאמרן ::

מי דר וואש יאר לייט הט אן (פורים) זאל ער דאך מקיים זיין (משלוח מנות) אבר דען טאג ווען דר פאטר שטארבט אן פורים בדארף מן ניט צו שיקן אוך ווען זיין פאטר שטארבט פר פורים אונ ער וויל שיקן אן פורים די (עניים מתנות) זאל ער זי שיקן געלט אבר אבר ניט קיין צונפטיגי זאכן זאל ער שיקן אוך נוים זאל אן ניט שיקן ::

ולא יאחז על שבר יומו) דש איז טייטש גמט שפראך די ישראל ווערן ניט גקרענקט אוף דען ברמך פון יומן דרום ווען דאש (לבור) זיינן בלעט קער דר יחיד אוך זיך אלער אין דעשט גלייכן ווען איין תלמיד חכם שטארבט קער אן זיך אלער זיין אונ אוף דעם זעלביגן קער אן צו ווייך וואו ניט ווערן זייני קינדר שטארבן ווייט ער אוף זיא ווינן ::

ביום טובה היה בטוב) דש איז טייטש אן וואו איינים טאג וואש איין פרייד איז דהיינו י"ט אודר ר"ח זאלטשו דיך אוך פריימן אונ אז איין טאג וואש ניט גוט איז דהיינו איין תלמיד חכם שטארבט זאלטשו דיך ניט פריימן אוך זאלט קיין שפאצירן גין ::

יוסף דעת יוסף אכאוב) דש איז טייטש דר וואש אער חכם איז דר האט אער איין וויטאג דען איר זעהן אין דר תורה ווען איינר רירט אן איין נבילה פון איין בהמה דר איז ניט אער טמא איין טאג אבר ווער עס רירט אן איין טוטין אענטש דר איז טמא זיבן טאג אוך ווען איינר רירט אן איין בהמה נאך איר טוט ווען שון ער איז אליין טמא איז ער ווייטר ניט מטמא אבר דר וואש רירט אן איין טוטן אענטשן איז ער טמא אוך איז ער ווייטר מטמא אוך איין בהמה בדארף קיין דין וחשבון צו געבן אונ איין אענטש איז געבן נאך זיין טוט דין וחשבון אוך פרעגט אן דעם אענטשן נאך זיין טוט פר וואש האשטו גורם גוועזן אז דייני קינדר זענן דיר גשטארבן ::

שמע ענה וקבל אומר) דש איז טייטש שלמה המלך שפרך הער צו רחד אונ נייחזוקבל שטרפן דש איינט אן ווען איינר (לוויה) לאזט פר זיין טויט זאל דר לבנדיגר צו הערן אונ זאל דש צוואה האלטן ::

כשיקרבו ישטאער איר זעהן פון יאין לוויה אונ זייערי צוואה ווערט ניט גהאלטן דרום זאגט ער זיך וויל דיר איין עצה געבן אז דיא (לוויה) זאל וויא איין קיום האבן אז דיין לייט קומט צו שטארבן זאלשט לאזן רופן צווין עדים אונ זאלשט פר זיא זאגן דיין צוואה וויא דייני קינדר זאלן זיך נוהג זיין אונ ווי דיין גבעלר הבר דיין פאטר אונ דייני קינדר ווען דו ווישט אז זי האבן קיין נאמונה זאלשטו דיך אוף זי ניט פר לאזן נאך דיין טויט ווערן זי אך ענדר דייני ריד אונ זי ווערן ניט אום געבן דש געלט ווען דו הוישט ועשטט קיין כפרה האבן ::

כשאדם וויל דר אענטש עט קרענק זאל ער צוואה אולן אין הויז גזינד אונ ער זאל זיך ניט פר זיכרן אז ער וויט

Cיו

ט קרענק מן זיך פֿאטרן פֿיליכֿט ווערט זיך די קרענק מאל חאט
טורקין אונ דר טוף זוינט זיין אז ער וויט ניט קענן היין צוואה לאזן :

מצוה עס איז תקין אלוה צו האלטן די צוואה פֿון איין מענשן
ווארט געלט זאלבין איז אבר ווען ער לאזט צוואה אז מן זאל
זיך טלאגין אוין זיין ליב נאך זיין טויט אין דאש ניט מחויב צו טאן
אונ וואש איר גיפֿונן אז חזקיהו המלך האט זיין פֿאטר היינר גילאזט
טראגין אויף שטריק בעט דס האט ער גיטאן אז דר פֿאטר זאל היין
כפרה האבין ...
גיוועזן ... ווען דר פֿאטר לאזט ... צוואה ... זאגט מיך ...
געלט ... דוח זאלשט קיין צדקה ... ניט טון אונ זאלשט קיין ...
... ניט טון ... דוח ... דר פֿון מיין הנאה האבן
... דר זון ... געלט ... קומט ...
... הנאה ... פֿון ...

מעשה איינר האט ... צוואה גלאזן אז נאך זיין טוט ...
דר זון פֿירן היין די ... בגראבן
...

אבא שאול ...

ואין ...

אע"פ ...

שמעתי ...

מעשה ...

מעשה ...

... מיר אז איין היוז אונ ער ... דעם חכם קום מיך
... דיר ... קבר פֿון דיין פֿאטר אונ האט אים האבן גיפֿירט אונ
דעם קבר האט זיך דר הובין ... ער ... דיר מיט דיין פֿאטר האט
דר חכם גיזעהן אז זיין פֿאטר איז ... לערן אונ האט נישט
גיוואלט ... מיט אים האט דר גרוטר ... צו דעם חכם ... מיך
... דיר ... וואש דיין פֿאטרש לערין ... די ... האבן ...
שטיינר ... פֿון די שטיינר וואש ליגן ... זיין קבר אונ דוח
לאזט ניט ... שטיינר אויף דעם ... געבן אויף ... דיין פֿאטר
...

אם ...

פעמים ...

מי ...

בשייך אין סימן ת"ר [?]

מזה בנוא היזה) דש איז טייטש דר וואש אפרענגט דאש אפר פון דר פרה אדומה און איין טאג [illegible] (גרם) איין תלמיד חכם דען ער וויש ריכט די אלה צו טאן דרום די [illegible] וואש אן כרת אויף פסח זאל דר ביט זיין איין תלמיד חכם דען ער ווייט ריכט דען דין :

יזה אפנט זאל איין געווארינט ווען ער איז מטהר דש את) אז ער זאל ריכט דש אש וואשין אז עש זאל ניט בלייבן און זיין לייב איין אום איבריקייט אוך ווען ער דש את ברענגט אין קבר) זאל ניט ליגן ערד אוף זיין פנים דען את איז איין בושה) פר אנדרי אתים .

ארם דר אפנט וואש געוויזנטלך איז גוועזן צו גין אין ציצית אונ פלעגט ניט צו גין אין איין פעלד דמשט איז איין אלבוש חשוב וואך זיין טוט גייט ער אויך אזו דרום קליידט אן דמאת אין ווייסי קליידר :

זקן איין זקן וואר קראנק גליגן אונ עש וואר איין עני אונ איין צדיק גיוועזן אין זיין שטאט האט דר זקן אן גיזאגט אז ער וועט שטארבן זאל אן זיין טלית געבן דעם עני) האבן די לייט צו דען זקן גזאגט ליבר וויט און דיר געבן דעם טלית אין קבר ארייין האט דר זקן גיענטפרט ווען איך העט גיהאט געלט צו קופין איין טלית דעם עני צו געבן העט איך איך גהייסן ליגן אין איין טלית אבר אלזוגר האב איך ניט דרום איז ליבר אז מן זאל געבן איין טלית דעם עני) דען ער ווערט דיבר אלי טאג ברכה מאכן אבר איך ווער קין ברכה דרובר ניט מאכן אין קבר :

איש איינר האט צווה גיזאגט אז מן זאל זיין טלית איינעם אוועק געבן האט דר זעלביגר גיזאגט צו איין חכם אז איך ווער דעם טלית אן שבת אן קליידן וועך איך אוזין וויינן דען איך וועל איך דרו אמכין אן דעם גישטארבן האט דר חכם אים געענטפרט דו זאלשט דיר גדענקן אז דו טושט צוויא מצות איינש [illegible] קליידסט אן ציצית אונ דש אנדרי עש וועט יענם איין זכות זיין לעולם הבא וועט דיר טון ניט באנג טון :

שנים צווי האבן איין (ויכוח) געהאט איינר האט גזאגט אז מן נעמט די תכריכים פון די רשעים אונ קליידט אן די צדיקים דר אנדר האט גזאגט עש קען ניט גיזיין דען פיל צדיקים קומן צו חלום אונ האבן גזאגט אונ זיא ליגן נאקיט אונ ווען מן טוט זי אן די קליידר פון די רשעים ברמארפן זי ניט צו חלום צו קומן :

וישמע אברהם לעפרון וישקול אברהם לעפרון את הכסף) דש איז טייטש דר אברהם האט געמאן ווי דר עפרון האט געוואלט אונ אזו פיל [illegible] ער האט אים געגעבן אונ אברהם האט ניט גזאגט [illegible] וויל דיר ניט אזו פיל געבן פון דמאן לערנן מיר אז פון כבוד המתים ועגן קער מן ניט מדקדק זיין מיט געלט :

בל איז איין זאך וואו דר מענש איז (מודר) פון הנאה ועגן וואש בלייבט איבר איז נדבה (אסור) ווען איינר איז מודר איין עולה אודר איין מנחה [illegible] דש געלט וואש בלייבט איבעריג דש געלט הייסט נדבה [illegible] געבן צו איין [illegible] ער וויל אבר ווען איינר איז מודר געלט אויף פדיון שבוים אונ וואש בלייבט איבר [illegible] אין דש געלט ניט [illegible] צו [illegible] אנדרי מצוה [illegible] ווען ער איז [illegible] צו עניים אונ וואש [illegible] זאל מן [illegible] איין מצוה [illegible] :

אם ווען מן איז [illegible] געלט פון [illegible] צו ער זאל איין פדיון [illegible] זאל מן געבן איין עני .

כי ווען איינר [illegible] איין את [illegible] איין [illegible] קומט [illegible]

קיין שלום געבין אונ זאל אים ניט ענטפרן שלום אבר ווען ער קומט וועג איין נכרי אונ דר נכרי וויל איך זעגין אח דעם ארון פון דעם אזל דר יהודי מיט אים וועגן וויט איין סכנה זיין דען די נכרים מקפיד אז מן זאל ניט קין את פירן פון איין ארט צום אנדרן זאל מאן זילן דעם נכרי און דעם ארון אונ זאל ניט (אגלה) זיין אז פירט איין את אוך איין אמג ער זיך זילן און דעם (ארון) אז די נכרים זאלן ניט שפירן אז ער פירט איין את :

ומי ווען איינר זילט ביי איין (גוסס) אונ איז קיינר אבר דא ווייסט ווי איך זיך איז נוהג מיט איין את זאל דר זעלביגר ניט פון אים אוועק גין ווען שון קומט די צייט תפלה צו זיין זאל ער אים ניט אפ טרעטין .

עיר איין זו איין שטאט וואש טרעפט זיך צווי אתים זאל מן זיך צום ערשטן מתעסק זיין מיט דעם וואש ערשטר איז גשטרבן ווען עש טרעפט זיך אן פרייטאג זאל מן ניט (מאריך בהספד) [illegible] דעם פוילישט ווערן זי (מחלל שבת) זיין אונ ווען דר אנדר איז און גיגנגן אונ זיין בויך איז גשוואלן וואלן זאל מן זיך מיט אים צום ערשטן מתעסק זיין דען פוילט וועט זיין בויך און שפרינגן קען [illegible] בזה) .

אדם איינר וואש זיין פאטר אונ מוטר זענן קראנק [illegible] זיין ווייב פאטר איז קראנק [illegible] ער ווען גדענקן פיל לייכט אפגן זיא שטארבן דרום וויל איך (אשאש המטה) גיין מיט איין ווייב דען נאך דעם וויל איך ניט טארן טאר ער עש ניט טאן :

כשמזכירים אז מן גדענקט די תלמידי חכמים [illegible] ניט צו זאגן (זכרונם לברכה) דען מיר לערנען אין דר תורה אונ מיר גדענקן משה אונ אהרן זאגן מיר ניט (זכרונם לברכה) אויך ווען מיר גדענקן דעם נאמן פון די תנאים אונ אמוראים זאגן מיר אויך ניט (זכרונם לברכה) נאך זיין פאטרט אונ מוטרט טוט ווען ער גדענקט זי אין דעם יאר זאל ער יאה זאגן זכרונם לברכה

ואשר אוב דו ווערשט פרעגן פר וואש זאגן מיר (גם חרבונה זכור לטוב) איז דר תירץ ווען מן גדענקט איינם אונ לובט אים אמג מן יאה זאגן (ז"ל) אבר זונשט ברמארף מן דש ניט זאגן [illegible] מיר ווישן אז זיין (מעשים) איז אלש גוועזן לשם שמים [illegible] די (בית הכנסת) די האבן ניט גמאלט לערנען די מעשה הקודשה) האבן די חכמים אויף זי געזגט (שם רשעים ירקב) דש איז טייטש דער נאמן פון די רשעים זאל פר פוילן [illegible] ניט ריכט גטאן .

שנים צווי האבן געוואלט שרייבן צווי ספרים איז איינר פון די צווי [illegible] גשטארבן [illegible] האבן די צווי ספרים גישריבן האט איינר גזאגט פון די צווי וואש האבן געוואלט שרייבן איך וויל בעשר לערנען אויש דעם ספר פון [illegible] וואש איז גשטארבן דען איך [illegible] זיין לעולם הבא [illegible] וויל ליבר לערנען אויש דעם ספר וואש לעבט דען דר זכות הרבים [illegible] : האט דר חכם גזאגט דר (דין) איז [illegible] זאל ליבר לערנען אויש דעם ספר פון דעם [illegible] וואש איז גשטארבן .

אין עש איז ניט פר האנדן איין זאך וואש קומט אן דעם מענשן אז די זאך זאל ניט זיין דורך די גזירה פון גאט דרום איז דר מענש (אבל) זיין וואש גאט וויל אוף אים גזר זיין זאל אש זיין לשם שמים אונ [illegible] זיין אין דר תפלה ח"ו אז עש זאל קיין [illegible] .

שש ווען איינר האט [illegible] זיין ווייב זאל ער ניט בעטן [illegible] אים בעטן איין אנדרי [illegible] ווען זי דר [illegible]

זאל ער בעטן דז גאט זאל פר קערן מיר האֶרץ אים ליב צו האבן אוך
זאל ער בעטן אז זי זאל אן אין זיין אויגן האבן •

ואם איינר וואס האט איין שונא וואס אלפן לייטן ניט זינדיגן
נאכרט קענן אים אז ער בייז זאל. ער גאט בעטן אז ער זאל
מיט אים שלום האבן ווען ער ווייט בעטן אז זיין שונא זאל שטרבין דר
נאך ווערט ער חרטה האבן דרום זאל ער ליבר מיט אים שלום האבן אונ
ווען זיין חבר הט אים געטאן אזו איין. בייז אז ער קען אים ניט אויך זיין
זאל ער זיך גדענקן ווען ער ווער דש אין אנדרן געטאן ווען ער אויך
דראוי' גווזן אז ער זאל דרום גשטראפט ווערן דרום זאל ער ניט
בעטן אוף זיין חבר בייז •

תשנא ווען איינר איז ברחוק זאל ער ניט זיין אוישה אן הענגן
אז ער האט עט וואש איבריג געגעסן אורך איבריג
געטרונקן נייאט ער זאל גדענקען גאט ב"ה הט דש אוף אים געשיקט
פר זיין זינד דרום קער דר מענש צו בעטן גאט זאל אים היטן פר
חולים רעים ופגעים רעים •

אל דר מענש זאל ניט בעטן אן ערשטן אוף זיין ברעדפאיש נייארט
צום ערשטן אוף לרבי שמים ואשל צום ערשטן ביט איך אין דר
שמונה עשרה אתה חונן בעטן מיר אז גאט זאל אונש געבן פר שטנד
איילדי תורה. אונ אלהת צו היטן אונ נאך דעם בעטן זיר אז גאט זאל
אונש מוחל די עונות זיין אונ דער נאך בעטן מיר אונזר ברעדפאיש
ברוך עלינו דש איז טייטש גאט זאלשט בענטשן דש יאר מיט פיל פרוכט •

יש עש גיט זיך איינר בעט פר זיין חבר ווער ער געענטפרט אונ
ווען ער בעט אוף זיך ווערט ער ניט געענטפרט דהיינו רבי
חייא ווי ער געקומן קיין ארץ ישראל מדרש פתחם ניט מוט געשלאגן
זאגרן דען ער הט תפלה געטאן אז דש פתחם מיגניט אפלה ווערן אין
גלארץ ישראל אונ איין פתחם איז יום אפלה גווארן אונ וואש איר געפונדן
בייא אברהם אבינו ער הט געבעטן פר דעם אבימלך איז ער אוף זיך אוך
געענטפרט ווארן דען נאך דעם הט ער געוואונן דעם יצחק איז דר היילך
דר אברהם הט איין חסידות געטאן דען דר אבימלך איז זיין שונא
דען ערהט זיין ווייב שרה אוועק גינומן אונ ער הט דאך פר אים
בעטן דרום איז ער געענטפרט ווארן אוף זיך אוליט דר זום קערן איר
ישראל איינר פר דעם אנדרן זו בעטן ווען שון יענר איז איין שונא
איז •

כל אלי נביאים האבין ניט אתפלל גיוועזן אוף די ישראל איידרן די
ישראל האבן זי גבעטן דרום אונ די נביאים האבן צו זי געזאגט
טוט תשובה ווילן מיר פר אייך אתפלל זיין האבן זי געזאגט צו דעם
נביא זייט דוך ליין דיין איבר זאגט הט ער זי געשטראפט אוף די זאכן
וואש ער הט געהערט וואש זי אום ריכט טאן אונ אז זי האבן איז
געפלעגט הט ער אוף זי אתפלל גוועזן אונ גאט הט זיין תפלה אן גנומן
אונ דר דש ניט טוט טאר ער ניט בעטן פר ישראל :

בזמן אין דר צייט אז דר עולם פאסט אוף איין צרה דהיינו פר
איין מגפה ח"ו אונ זי בעטן איין צדיק אז ער זאל פרייאה
בעטן גאט זאל דר צדיק פארשטן וואש פר איין עבירה זי האבן זאל ער
צו זי זאגן עשן זאלט אתקן זיין די עבירה אונ דר נאך וויל איך בעטן
פר אייך אונשט זאל ער ניט בעטן דען זיין תפלה ווערט ניט אן גינומן
זיין ווערן זי זאגן וואש העלפט די תפילה פון איין צדיק עש אמר איין
מעשה אויין זקן דר פלעגט איביג אתפלל זיין פר דעם עמוד אן יום
הכפור אמת איז דר זקן אוועק גריינגזייט זיין חורה הט איין אנדרר
אתפלל גוועזן אין דעם יאר האט דעם זקן זיין עלטר זון געשטארבן דען
דר אנש איז גוויטלך איין מצוה צו טאן אונ איין אחל פר ווארט ער דיא
מצוה אברם די זעלביגר געשטראפט אונ די צדיקים וואש זי זאגן ניש

גוויכט צוגלצו זיין ווען אן בעט זי אונ זי זאגן אתפלל זיין אן יום
כפור זאגן זי זעהן די עבירה וואש ער ווייש אתקן צו זיין וואש מאכן
גמעלד איז וואו ניט ווערט ער געשטראפט •

אחר איין זקן איז גווייכלך געוועזן אלי (יום כפור) אתפלל צו
זיין פר דעם (עמוד) איין אנדר איז ער אלט געוועזן האבן
איין טייל פון דעם (קהל) געזאגט איל איר האבן קיין בעטרן אז ער
זאל אתפלל זיין דרום וויז ליבר אז דר זקן זאל אתפלל זיין אונ ער זאל
זיגן אונ די זקנים האבן געזאגט אן דארף דש ניט צו טאן :

צדיק איין צדיק פלעגט אן (ר"ה וי"כ) אתפלל צו זיין אונ זיין
עלטר הט ער נישט גוועזט אתפלל זיין האבן דש קהל צו
אים געזאגט פר וואש ער דש טוט הט ער געענטפרט נאך איין שוט ווייל
אבלן איין זון אתפלל זיין אן איין שטאט אונ איך ווייש ער איז ניט ראוי
דר צו דרום פר איין צדיק וואש עט בוחר זיין איין (צדיק וישר)
אז ער זאל אתפלל זיין אז איין זון זאל ניט. בילך זיין דען איין מצוה איז
ניט בירושה אונ וואש איר געפינן אין פסוק מורשה קהלת יעקב דש
איז טייטש די תורה ואלות איז איין ירושה איז דר תירוץ ווען דר זון
זאו אזו גוט ווי זיין פאטר דר צדיק דען זעלביגן זון איז איין מצוה צו
לאזן אוף זיין פאטרשטאט אונ ווען דר צדיק זעהט אז דורך אים קומט
מחלוקת דרוש דען איין טייל ווילן ניט ליידן אז ער זאל אתפלל זיין סודן
איין אנדרר זאל ער ניט אתפלל זיין

בפלגש בגבעה) ביי דר מעשה פון פלגש בגבעה האבן זיא
גיפאלטשט דורך די אורים ותומים צווייאמל דורך די
כהנים וואש ניט זי זענן ראוי דר צו גוועזן דרום זענן זי גיפאלן אבר
צום דריטן מאל וואר די שאלה דורך דעם פנחס הכהן האבן זי דיא
שאלה גאזוכן דרום די וואש העלפן צו איינר וואש ניט ראוי זענן אתפלל
צו זיין די פר איידן דש גוטן פון דעם כבוד אונ לעתיד לבא ווערן זי
אויזן דין וחשבון גיגבן אונ די תורה טרייטש אוף די זעלביגי וואש קענן
ווערן זי אונ זי ווערן די זאך ניט דרום צו איינר וואש הט איין בייזם
זים קול אונ ער הט ביזי מעשים אן זיך אונ ער וויל אתפלל זיין אודר
שופר בלאזן דר וואש איין צדיק איז קער דש צו ווערן ווען ער אלט הט

מעשה איינר הט געזאגט איך וויל ליבר זיצן נעבן דעם ארון
הקודש כדי אז איין תפלה זאל בעסר אן גינומן זיין הט
דר חכם צו אים געזאגט עש שטיט אל תתהדר לפני המלך ובמקום
גדולים אל תעמוד דש איז טייטש דו זאלשט דיך ניט שין מאכן פר דעם
מלך אונ צווישן הארין זאלשטו ניט שטין דען פיל לייכט אמג אן דיך מרוש
שטופן דביס רואל אולט אז דו ווערשט ווען שטין ביי דעם ארון הקודש
ווערט קומן צו מחלוקת דרום איז ליבר אז דו זאלשט דא מאכן ניט שטין
ווערט דיין תפלה בעסר אן גינומן זיין אונ דר זעלביגר הט דעם חכם
ניט גיפאלגט אין קורצי צייטן איז ער איין מזל גווארן הט ער גיווזן
זיצן אונטן אוף דר מזל באנק דרום זאל אן ליבר דר פון ווייט פון ארון
הקודש אונ זאל קיין מחלוקת ניט מאכן •

מימיני אשדת לאו דת איז טייטש צון די רעכטי הנט גאט איז
די תורה געגעבן ווארן פון דאנן לערנן מיר אז די צדיקים
זאלן זיצן פון דר רעכטי זייט פון ארון הקודש אבר פון שמאל ווען דר
וואש איין צדיק איז קער זיך ניט צו קריגן ווען ער איל שטין אוף דר
רעכטי זייט אונ ער זעהט אז עש ווערט דרוש קומן איין מחלוקת זאל
ער זיך שטעלן אוף איין אנדר ארט אונ זיין תפלה ווערט אויך אן גינומן
זיין •

אם ווען איין איין שטאט זענן צווי תוקעים דר וואש אער צדיק
איז דעם זעלבגן זאל אן אלבט זיין מיט תקיעות [illegible]
דש בית המקדש איז געשטאנן די ירושלים [illegible]

ס״ח ד׳ פראג

פֿלעגן צו געבן זייער קרבן [illegible] צו זיין [illegible] זום [illegible] גוועזן :

החכם איין חכם האט [illegible] (כמו יום כפור) [illegible] מיינר האט זיין (שמש) [illegible] די שיך ברענגן פֿון דר היים האט דר חכם גיזאגט [illegible] אזוי זאלשט די שיך דר ווישן און טאן אונ זאלשט זיא ניט [illegible] און [illegible] ברענגן :

כיון [illegible] ווערשט ברענגן ווען הקב"ה איז (דן) אזוי טאג דעם מענטשן [illegible] איז איט דעם טאג ר"ה אונ י"כ פֿר וואר ווייז [illegible] חלוק ניט איז אנדרי [illegible] טאג איז דר היר דען אן ר"ה איז הקב"ה (דן) [illegible] (עליונים ותחתונים) אונ וואש איין גאנץ יאר ווערט זיין [illegible] וואש אין עטליכי יאר ווערט זיין :

אנוש אין איין שטאט איז גוועזן מחלוקת איבר (גזילה) דהיינו די (עני המרצים) דא האבן גוואלט אז די אלמנה זאלן זיא האבן אונ אלי (חודש) זאלן זיא געבן איין טאלר אין דר צדקה פֿר דר אלמנה אונ די חכמים פֿון דר שטאט האבן ניט גוואלט לייזן [illegible] זעגן ניט רמוי דר צו די (שווה) האבן זיא גשיקט צו גרושי חכמים האבן די חכמים גשריבן אז דר (דין) איז אז די עניי המרצים [illegible] זאל גלייך געבן צדקה אז איבר אז די עניים זאלן פרנסה האבן :

מעשה איינר פֿלעגט [illegible] צו זיין צו לייען די (תוכחה) אמאל איז דר חזן צו קרינג גוועזן אונ האט צו אים גזאגט וואס איך בין כרונג גוועזן איז איין כמה גוועזן פֿון דיין כבוד ווען האט ער גענטפֿרט דוא ווילשט איר כבוד אן טאן איז דר תוכחה [illegible] איין אנדרן און אונ נאך דעם האבן זיא זיך איבר בעטן אונ ער האט אים אן גרופֿן צו דר תוכחה דעם שבת איז דר עשט גמכשר קרמנק געווארן אונ (וולחי שבתו) איז זיא גשטארבן זיין עסט איז גוועזן דיבר דען ער האט גיקערט (אבל בושה) צו זיין פֿון דעם וואן פֿר לייען פֿלעגט אן איין עם הארץ און צו רופֿן צו דר תוכחה דען איין ארם חשוב פֿלייכט ווערן זיין דיר איר ווא ווערט אבר ווען דר חזן רופֿט דעם ארם חשוב און זאל ער גין דען שוואה האיך הוט גזאגט (ואל תקוץ בתוכחתו) דש איז טייטש דוא זאלשט ניט פֿר חווערן זיין שטראף :

למה דוא ווערשט וועלן פֿרעגן פֿר וואס זעגן אבר ווערטר אין דר תוכחה אין ווערדר די ברכות איז דר היר דר ווענט טוט די אלות אבר פֿר ענטפֿרט די קללות אין ווירדר די ברכות דען ווען דר (טרדה) זאגט צו מיינם דוא זאלשט טאן די זאך אונ איך איל דיר דר פֿר איין טובה טאן האט אזו פֿרעגט ער דר נאך ניטש אבר ווען ער זאגט צו אים ווען דוא דש ניטש טאן ווילשט וויל איך דיך זאגן שלאגן פֿר אמרשט טוט ער די זאך יוא :

יזהר דר חזן זאל גוואורנט זיין אז ער זאל ניט און רופֿין איין בליינדן צו דר פרשה וואט שטיט דרינן (עורת או שבור) אודר העז וואט הט גרינד צו דר פרשה וואש שטיט דרינן פֿון צרעת דען עס איז דיינן אגלביגן זיין בושה אונ ווען איינר רידט איט איין (בעל מום) זאל דר [illegible] ניט זאגן אוף זיין אום אוך זאל ער דר אים ניט גדענקן דען אום צו זאל אן ניט לוון רופֿן צו דר פרשה פֿון בריות אזו ווינם וואש אין דעם (חסד) איז אז דער וואש ווייזט איין (קול) האט זאל ניט זינגן נגונים של נכרים נייארט גאט דר ווייט צו לויבן אונ איין שייגר מענטש זאל זיך הייטן הוריא נאך גין דען עו[illegible] פֿון דעסט וועגן ניט [illegible] בשוואן געארן :

דר וואל זורות טאים האט ווען ער איז אתפלל זאל ער ניט

אחד איזן [illegible] ווער ער אמר איין שטאט האט דר ח[illegible] צו איס גזאגט דר [illegible] דיך זעלן אוף זיין [illegible] גילאזט האט דר חכם איך וויל ניט טרייבן איז זיין אוף איינר דען [illegible] איזט טייטש איין [illegible]

[illegible] די שמיר [illegible] זעלבינה האט זיך [illegible] איין דר [illegible] חבר [illegible] גקומן איין חכם איין דר [illegible] איך איך זעלן איין של הכם איינר [illegible] איין אנדרי שטאט קערשט [illegible] ניט איט פֿעבר האט ער אוך [illegible] וויל איך ניט זעלן אוף זיין אורט [illegible] ניט אונ פֿעבר אונ איך וויל ניט [illegible] איין טירר דען [illegible] (חזיגור) קען ניט זיין איין (חזיגור) דש [illegible] קען ניט זיין איין פֿיר שפרעכר :

אחד איינר האט [illegible] חכמים סדור פֿר גלט הטנה אונ דר [illegible] מתפלל גוועזן הט צו איס איין זקן גזאגט טייטש (בולע ברך נאץ ה') דש איז טייטש דר וואס גזלת אונ מאכט דר איבר איין ברכה דר לעזרט גאט האט ער גזאגט איך רען זאל איך טון ווען איך דרויף קיין פֿר דרויס מתפלל צו זיין האט דר זקן צו אים גזאגט איך וויל דיר פֿר טייטשן איין סדור אונ זאלשט גלייך אזו דרבן דען די תפילה וואש האשט פֿר איר גידאבנט איז אונ ווערדיג :

צרם ווען איינר איז מתפלל אונ עס קומט [illegible] איין שמחה אין זיין הארץ חורבי[illegible] זאלשטו ווייסן גאט איז נער[illegible] טון אונ דרוקן ווען די שמחה פֿאלט איס אין זיין הארץ אין טאט קומט אודר פֿר (יהיו לרצון אמרי פי) אונ ווען איין שמחה צו קומט אין אינן שמע [illegible] ערווט קין מענטש איט רידן זאלשט [illegible] אים די שמחה פֿר גין דען די נכאים ווען ווייער הארץ איז גיקרייט גוועזן איט שמחה אן הקב"ה האבן זיא זיך גווישט אוב זיא זעגן אוף דר [illegible] די גירוקן דעם (נביא) אשוגע ווען איינר איז מתפלל זאל פֿר זיין גיגורט אין איין גארטל אוף ווען ער גיט אן שבת אין [illegible] זאל זיין גירט בהעפֿט זיין [illegible] זאל ניט אינכיט ריכט אים [illegible] צו זיין :

כשישן ווען דר מענטש האט תפילין אן זיין [illegible] ער ניט טרוגן איין זאך אוף זיין עליבוגן [illegible] די [illegible] הפסק צווישן די תפילין אונ צווישן זיין הארץ אוף הענגן איינר גיט מין הויז אונ ווייסט איז ער כמקיט זאל ער קין תפילין ניט [illegible] זיין הערץ איז נמקיט איינר וואט הערט אונ קען ניט רידן דער זאג תפילין לייגן דעשט גלייכן ווען ער הערט אונ קען ניט רעדן :

הנה דר טאל האיך ווען ער האט גיטון זיין לויף פֿלעגט ער זיין אלמטל וואט דר מן ציצית איז גוועזן פֿון זיך מוועק צו לייגן דלאס אוך איין טייל [illegible] זיך נוהג ווען זיא גינגן אין בית הכנסת טאטן זיא די קנופֿדר פֿון ציצית פֿון זיך :

אם ווען איינר איז מתפלל אונ ער איז מהרהר בדברים בטלים אונ ער קען זיך ניט זיין ניט אויט שלאגן זאל ער מהרהר זיין בדברי תורה אונ ווען אין די תפילה פֿאלט אים איין טעם פֿון דברי תורה אונ איז ער [illegible] איין דיעה געבן אוף תפילה וועט ער פֿר געסין דעם טעם פֿון דר תורה זאל ער ליבר זיין הארץ טון אוף דר תפילה :

המתפלל ווען איינר איז מתפלל אונ היינן [illegible] פֿאלט פֿר אים אוף דר ערד אונ עס ערט איס אונ ער קען ניט ליכט אלוין זיין זאל ער אויט לאזן די ברכה אונ דר נאך זאל ער [illegible] אוף היבן אונ זאל ווייטר מתפלל זיין אזו ער האט :

כשהבלים ווען איינר טרייבט אן של אז [illegible] קין משקה טון אוועק השלש אוף די [illegible] דר מענטש איבר גין איין הויז אונ זאל זיך [illegible] זעלן [illegible] אונ [illegible] [illegible] אין [illegible] נור זאל פֿר איך [illegible] זיין [illegible]

פון תפלה וועט פר ביי זיין אבר איינר וואס איז אין קהל קען ניט אבל שיך ווי איך דר וויל זעגן לערנן וויל אן איז מעכב די תפלה דען ער קען ווערן אז אן זאל ניט מעכב זיין אונ ווען אן האט אויז גלייגט אין טול אונ איינר איז מעכב אז מן זאל די ספר תורה ניט אין זעגן ביז אן אים משפט טוט כדרך קין מענטש ניט ארויז צו גין ערשט גאר נאך דעם דמאבן דען ס איז ניט ריכט ארויז צו גין אויז דער שול וויל די ס״ת איז ניט ארוין גיברענגט גווארן אין ארון הקודש אבר ווען ער גיט זיין נורך טון דא אמג ער יוצא גין :

אדם ווען איינר וויל עפיס טון אונ ער וויל הבן אז [illegible]ער זאל ניט זעהן טאר ער ניט פר שטעלן מיט אין ספר :

אל אן זאל ניט פר בארגן פאפיר אין איין ספר אונ אויף קונטרים וואס שטיט דרויף גישריבן גארא זאל אן עס ניט פר בארגן אין איין חוומש אודר אין פטרים ומרבעה דעס גלייבן פר קערט זאל אן אויך ניט טון • אן טאר ריין חשבונות אודר די פען צו פרובן אויף איין ספר •

מעשה איין חסיד פלעגט צו הבן צווי קאסטן אין איינם הט ער געהאט ליגן תורה שבכתב אין דר אנדרי תורה שבעל פה דען די תורה שבכתב הט אן זיך מער קדושה דרום הט ער זי ניט גליגט אין איינם •

אחד איינר הט גלייגט איין גארא אויף איין חוומש הט אן צו אים גזאגט ווי כומרן ליגן תורה שבעל פה אויף תורה שבכתב הט ער גיענטפרט איך טו דס אז דס חוומש זאל ניט ווערן איין גישטובט דען דס חוומש הט אן זיך מער קדושה

אף אוך אין די צייטן זאל אן ניט לייגן עסן ווארק נעבן ספרים דען די איט ווערן די ספרים צו עסן •

פעם איין מאל איז איין לדיק גקומן צו חלום אונ הט אים גזאגט אז אן הט אים אויז דעם קבר ארויז גנומן אונ אן הט אים גשלאגן הט ער גזאגט וויל איך הב מיין ספרים ניט גלאזט אין כי ערן אין טיבן קרום איז אן איך דן זו :

ספר ווען אן קען ניט צו הענקן איין ספר ווים ער ווען איט זייני קינדר צו שטוינן טאר ער דס ניט טאן

האב ווען איינר שטרבט אונ לאזט זייני קינדר ירושה איין ספר אונ איין דבר אחוש זאל איינר צו דעם אנדרן ניט לאזן נעמן דו דס ספר אונ לאזן וויל איר נעמן דס דבר אחוש דען עס איז ניט ריכט איין דבר אחוש זאל זיין איין חלק קעגן איין ספר : אוך טאר אן ניט פיירן אויף איין גייל איין זאק פון איינר זייני ספרים אונ אויף דר אנדרי זייני ספרי פסולים •

אל אן טאר גיט איין ליגן ביי איין נכרי ספרים פר איין משכון ווען שון די ספרים זענן אין הנד פון איין יהודי זאל ער צו דעם נכרי ניט זגן מוטליי איר געלט אויף דר ספרים וואס ביי דעם יהודי איז אונ דר יהודי ווט איר ווייט ספרים ניט געבן [illegible] וויל דיר דיין געלט נאך געבן טאר אן אויך דס ניט טאן • אודר ער ווערט ווילן זיין די ספרים ליגן אין איין קאסטן • אונ די שליסל וויל איך דיר איבר ענטפערן אין דיין הנט דס טאר ער ניט טאן :

מעשה איינס איז פר גאנגן גוואורן טייטש אויף זיין ספר הט ער אב גווישט איט זו איין קלייד וואס חשוב איז הט איינר צו אים גזאגט ווארום ווישט דו דס ניט אב מיט דיין העמד הט ער גענטפרט אן איין העמד אמג זיין דרויף טלפת זרע דרום וויל איך דס היילגי ספר דר מיט ניט אב ווישן •

חייב דר מענטש איז מחויב אז ער זאל די ספרים בכבוד האלטן [illegible] פון אחלל די תורה

מי ווען איינר וויל זיך ליגן שלאפן אונ ספרים ליגן ניט ווייט פון אים זאל ער זי צו דעקן • דען פיליכט ווערט ער אין שלאף איין נפיחה לאזן •

מעשה איין חסיד איז גיקומן צו איין חכם האט ער גזעהן אז די ספרים זענן צו גידעקט מיט איין (טלית) האט דר חסיד אים גיפרעגט פר וואס דס איז האט דר חכם גיענטפרט איך בין קראנק אונ איך האב קיין לופט ניט אונ ווען איך לאז איין (נפיחה איז איר בעשר • דרום איז ניט ריכט אז די ספרים זאלן ליגן אויף • גידעקט האט דר חסיד צו אים גזאגט דוא קערט דיך צו דר ווייטרן פון די (ספרים) פיר איילן ווייט • האט דר חכם גיזאגט דס (חדר איז קליין אז איך וויל איך דר ווייטרן פיר איילן וויל איך וואן אלי (רגע) ארויש גין ווערט איר זיין איין (סכנה) האט דר חסיד גיענטפרט אז עס איז ניט איגליך בדרפשטו דיך ניט צו דר ווייטרן •

ילד איין קליין קינד וואס האט נאך קיין שכל ווען דס זיצט נעבן זיין פאטר אונ ספרים ליגן פר אים אונ דס קינד טוט זיין נורך אודר ער ווארף אשתין זאל אים זיין פאטר ניט אן טרייבן דען דס קינד פר שטיט ניט אז דער פאטר טרייבט אויף אים וויל די ספרים ליגן פר אים אונ דס קינד וועט זיך אויף האלטן זיין נורך צו טאן וועט אים זיין איין סכנה נייאר טער זאל די ספרים צו דעקן אונ דר נאך זאל ער צו דעקן די לגזה פון דעם קינד אונ זאל אויס קערן אונ אן זאל ניט צו דעקן לגזה איטהיים אז איז איין סכנה

ילד איין קינד פלעגט אים דר פאטר צו זעגן אויף דעם טיש וואו ספרים זענן גילעגין מאמל האט זיך דאס קינד צו טמאן זיין פיס אן דען מעסר וואס איז גילעגין אויף דעם טיש האט דר פאטר גזאגט גאט איז גירעכט וויל איך האב אים גילאזט טרעטין אויף דעם טיש וואו ספרים דרויף ליגן דרום איז דס אים צו גיקומן :

אם ווען איינס פאלס צווי ספרים אויף דר ערד אונ ער היבט פון דס ערשט זאל ער ניט קושן דס זעלביגי ביז ער אויך ער היבט דאס אנדרי אויף אונ ווען איינס ארמט פאלט ספרים אונ גאלד זאל ער צום ערשטן די ספרים אויף הייבין אונ נאך דעם דאס גאלד דעס אייבן ווען ער וויל אליין זיין פון פייער אודר פון וואסר זאל ער צום ערשטן די ספרים אליין זיין אונ נאך דעם זיין געלט ווען איינר זעהט איין ספר וואס דרינן זענן גרייזן זאל ער נים זאגן דס ספר איז אערריטס ווערט אז אן זאל עס פר ברענן מייאכט ער זאל זאגן דס ספר קער אן בהאלטן :

מעשה איינר פלעגט צו זאגן אויף די ספרים וואס דרינן גרייזן אן קער זי צו פר ברענן מאמל איז גקומן [illegible] (שריפה) אויף זיין הויז אונ דרינן ווארן פיל ספרים וואס לייטן האבן ביי אים גלייגט האט אן אלי ספרים אליין געווען אבר זייני ספרים האט אן ניט גיקענט אליין זיין אונ זענן פר ברענט גווארן האט איין חכם צו אים גזאגט איך האב דיר ווייז פיל מאל גיווארנט אז דו זאלסט ניט זאגן אן קער די ספרים וואס דרינן גרייזן זענן פר ברענן :

הקוגה דר וואס ספרים וויל קופין אונ אן ביט אים פיל גילד [illegible] זאל ער ניט זאגן זי זענן דס ניט ווערט ניייקרם פר [illegible] זאגן אזו פיל גיב איך :

ראובן ווען דר ראובן האט ספרים צו פר קופן אונ שמעון וויל זי קופין אז דר ראובן וויי[illegible] די ספרים ניט אנטלייאן אנדרי זאל ער ליבר [illegible] ווען איט אנטלייאן

דין אונזרי חכמים הבן גזאגט דר וואס ווס זאל אחלל קי תורה

אם דר וואש לערנט אול דעם פולק גורם (לעתיד לבא) ווערט ער זוכה זיין צו גין מיט די חכמים וואש גורם הבן גילערנט. אוך דר וואש לערנט פסוק אודר (משניות) אודר (הגדה) אים ליבר ווערט גין מיט זיין גלייכן דרום קער דר מענטש וואש צו לערנן ·

כוב עש איז ליבר אז מן זאל מחבר (חזרן) די גמרא וואש ער לערנט מיט צו פיינר וואש (מעקר) איז פון אים אונ קענן ניט חזר זיין וויא ער דען פר טוט איין גרושי מצוה ווי מיינר חכמים הבן גיזאגט ווען איינר לערנט מיט איין (עם הארץ) תורה דר איז אזוי אלי (גזירות רעות) אוף גפינן איר בייא (רבי פרידא) ער הט גיזאגט פיר הונדרט מאל איין הלכה פר זיין (תלמיד) דען דר איז גלייך צו זיין (מאה מלה) וואש קיינר הט זיך מיט אים ניט אפגעבן צו זיין דרום זאל מן ניט (גאוה) טרייבן אונ מן זאל זיך ניט שעמן צו לערנן מיט גילאס וואש מיך ווערן (שפל) הט :

מעשה אוך וואר איין אזו איינר פלעגט צו מחבר (חזרן) די הלכות מיט די קינדר תון פעמים אונ ער פלעגט זי אוף צו ווענן פר טאג אונ מיט זי לערנן הורה ... אזו.

אם איינר אוך קומט מיט (חיל) אונ קומט איין מיטצוש כבוד ... אלוה מן זאל אים ... אונ מן זאל זעהן ... דער ... אונ ... דעם כבוד וואש ... די צדיקים ... הבן (לעתיד לבא) דז ווער שכר ... אונ בעכט דרום ווען דר חכם גיט איין ... ווען דר ... אונ זאל ער ... גין אונ ... ניט ... זיין פון זיין ... ער קומט ... (הויות)

שני ווען דו זעהן ... איינר איז אזוי (חריף) ... אפילו זיין ... (חריף) אונ ... אונ מיינר זאל ... אונ ער זאל ... אויס ... זאל וויש ... דר איז וואש איין חריף איז ... זיין לערנן ניט (לשמה) דרהייבט ער לערנט פון וועגן (גאוה) זאל ער אים צו הויז לאזן אונ זאל ליבר דעם ... לערנן ·

אם ווען דו זעהסט איין בחור ווען אן אים רידט (דברים רעים) אונ ער שווייגט אונ מיטוליבר איז אים (אבזה) צו דעם וואשט דיך בהעלטן אז זאלסט אים נעמן פר איין חבר דען דר הוט מיז מלאכה ניט פון וועשין רעטן ווען די ווערט דר הויבן ·

פרק איין תלמיד הט זיין רבי איין קשיא גיפרעגט הט דר אנדרר תלמיד גיזאגט צו דעם תלמיד ווען ... שווייג דען איך האב אוך גערן עלים גיפרעגט הט דר חכם גיזאגט צו דעם תלמיד ... אונ ... ווען ... שווייגסט אונ הערסט וואש ... פרעגט ... עכטפר ביסטו ... אונ דעם ... וואש איך ענטפר אונ ... דעם ... דיין קשיא אוך פר ענטפרן :

הרב ווען איין רב ... אונ איין תלמיד הט אים עמים צו פרעגן איין קשיא ווען דר תלמיד ... ער הערט וויא פרעגן ... איין רבי ... זאל ער אים פרעגן ... איין ... ער ... ניט קענן ענטפרן ... דר רב ... ווערן ·

צריך דר וואש ירא ... זיין ... (...)

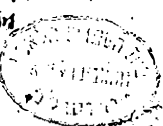
מעשה איין תלמיד הט גיזאגט זיין רבי ... גירעם הט ער גישמאליט פלעגן די חברים וואש אים צו זאגן הט דר רב גיזאגט צו סיך אז דו הוישט פנים צו פרעגן וויש איך פרעגן ... אונ מיינר מיינער רח אודר דו ... דיר ... שרייבן די קשיא ... דיר ... ענטפרן ·

מי איינר וואש איז איין חריף ... קען זיך ... אפילו זיין זאל ער ניט גין צו הערן די הלכות וואש איין רב זאגט זיינן תלמידים ווען ער ווייסט אז דר רב ... איין חריף איז ער ... דר ... דען פר ... אז ער איז ביי דעם שיעור ... זיינן תלמידים :

אל דר מענטש זאל ניט ביי זיך אגדן זיין צו ריין ... רכילות אוך זאל מן ניט נעמן איין ... איין תלמיד ... לשון הרע דען ... איין ... סוף ... אונ זאל ... ניט ... היין הויז ·

אם איינר וואש איז זעט ... אונ ... אונ ... זיין ... דר אזל איין תלמיד ... דען ... פון דעם לערנן אונ ער איז זיין ... ניט גנץ ... פר זיך צו לערנן דען ... איין ... טאג לערנן ... ווערט אים ... ווערט ער ... זיין ... זיין ... איז זיין ... ער זאל ... ניט ... זיין ... אונ איז דעם ... דען ער איז ... אים ... פון דר מלאכה.

אשרי אפילו דוד המלך עליו השלום הט גיזאגט וואל ... ניט ... טומן ... אונ גיבן ... אוף דעם ... וואש ער ... אונ ... ניט קיין ... אונ ווען ... עושר וואש ... ניט ... זאל אים ... גלוס ... אבער ... זיין ווען ... זיין ... פון ... לאזן די ... זי גימן אבער ... זיין דען ... איז ... איין ... איז ער פטור פון די ... איין מעשה איין תלמיד חכם איז גזעסן אונ הט גילערנט ... צו אים ... מלאכה ... אונ הט צו אים גיזאגט ... ער זאל אים גיבן ... דר תלמיד חכם איז ... גרושר ... גיוועזן הט ער גיענטפרט אז ... זאל ... זיין ... לערנן אז זאל ... גיבן ... איך ... זאג ... צו אים ... ר׳ גמליאל אונ ר׳ יהושע וואש די הבן אפילו גיוועזן ... לאמד אונ ... קופן איין ... הון פאר סעודה אוף זיין קינדרש חתונה ... דר ... גיבן ... אונ ... דרום ... ער ... איין ... דרום ... גרעבט ... איין ... זיין ... ניט ... דרום ... זיין לערנן צו גיבן ... אלוה ... אונ זאל דער ... ניט ... גין ... זאל ... זיין ... אבער ... צו גיבן ... אלוה צו גיבן ... אלוה גיוועש דרום ... אמן ·

ברוך ... ונשלם שבח לאל בורא עולם